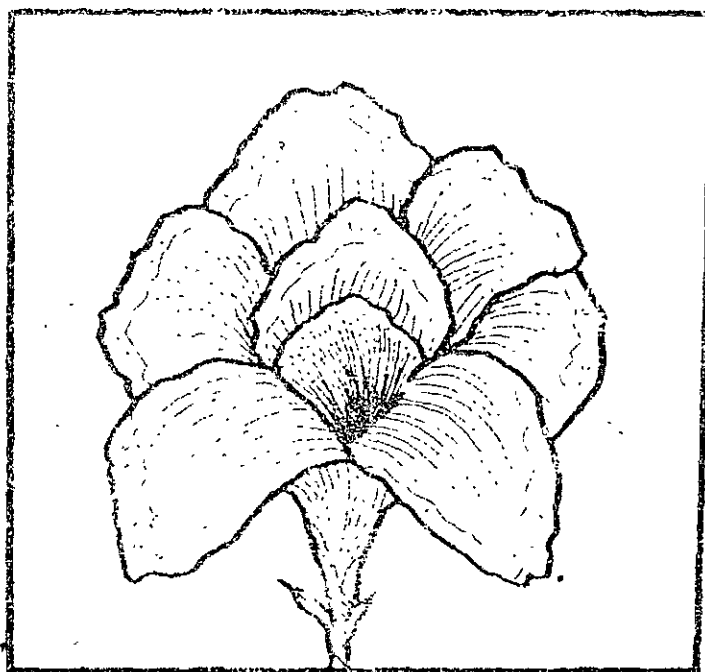

“พ่อ” ในสังคมไทย

ดอกพุดธรณี

สัญลักษณ์แห่งพ่อ

16 S.A. 2530

โดย..

คณะผู้วิจัย ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ด้วยความสนับสนุนของ คณะกรรมการจัดงาน
วันพ่อแห่งชาติ ปี 2525 และ 2526

“พล”
ในสังคมไทย

โดย

คณะผู้วิจัยจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประกอบด้วย

ศาสตราจารย์ ดร. เฉลียว	บุรีภักดิ์	หัวหน้าคณะ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พิชัย	แกวล์ำญ	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จรรยาภรณ์	ชัยโอภาส	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นิยม	เรียงจันทร์	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ บุญของ	วรรณภิรมย์	
อาจารย์ สมเกียรติ	คูทวีภูล	
อาจารย์ สจุน	จินนกร	

รายงานจัดทำโดยคณะผู้วิจัย
พิมพ์ที่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
พฤศจิกายน 2526

•
แค

•
"พอ"

ผู้พิศกั

เพื่อครอบครัว และประเทศชาติ

ประกาศคุณูปการ

การศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของพ่อในสังคมไทย ซึ่งสำเร็จลงแล้ว และจัดทำ
เป็นเล่มหนังสือชื่อ "พ่อ" ในสังคมไทย เล่มนี้ ได้รับความร่วมมือและความช่วยเหลือจาก
หลายฝ่าย และหลายบุคคล

คณะกรรมการจัดงานวันพ่อแห่งชาติประจำปี 2525 อันมี ดร.ณล ชูทรัพย์ เป็น
ประธาน ได้เป็นฝ่ายที่ริเริ่มให้มีการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ โดยได้จัดทุนค่าใช้จ่ายให้เป็นเงิน
50,000 บาท และต่อมา ก็ได้รับการสนับสนุนต่อเนื่องจาก คณะกรรมการจัดงานวันพ่อแห่งชาติ
ประจำปี 2526 อันมี ดร.จำลอง จิตรานนท์ เป็นประธาน กรรมการทุกท่านในคณะทั้งสอง
ต่างก็ให้ความสนใจ และสนับสนุนเป็นอย่างดี

คณะนิสิตจากคณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ชายและหญิง
จำนวน 50 คน ได้เป็นกำลังสำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์บุคคลที่
เกี่ยวข้อง ทั้งในโอกาสงานวันพ่อแห่งชาติ 5 ธันวาคม 2525 ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
และภายหลังจากนั้นในจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ นับเป็นงานที่หนักเหนื่อยและยากลำบาก
ไม่น้อยเลย

ท่านที่ได้ทำหน้าที่เป็น "กลุ่มตัวอย่าง" ผู้ให้สัมภาษณ์ ทั้งที่เป็นพ่อ ภรรยาของพ่อ
ลูก นักการศึกษา สื่อมวลชน และบุคลากรทางศาสนา ต่างก็ได้เสียสละเวลาและแสดง
ความเอื้อเฟื้อในอันที่จะตอบคำถามต่าง ๆ จากการสัมภาษณ์

คณะเลขานุการ ผู้พิมพ์ และผู้ตรวจอักษร ตลอดจนผู้ทำปก เย็บเล่ม ต่างก็ได้
ลงแรงหนักเหนื่อยมิใช่น้อยกับงานชิ้นนี้

คณะผู้วิจัยจึงขอแสดงความขอบคุณต่อทุกฝ่าย และทุกคนที่กล่าวถึงแล้วนั้น อย่างจริงใจ

คณะผู้วิจัย

คำนำ

ครอบครัวเป็นสถาบันเบื้องต้นของสังคมมนุษย์ มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการดำรงอยู่และการเจริญก้าวหน้าของบุคคล และของสังคม แต่การที่สถาบันครอบครัวจะกระทำบทบาทดังกล่าวได้ก็มากน้อยเพียงใดหรือไม่ ย่อมขึ้นอยู่กับสมาชิกคนสำคัญยิ่งคนหนึ่งของคนในครอบครัว คือ "พ่อ"

ครอบครัวใดมีผู้เป็นพ่อที่ดี รู้สำนึกในหน้าที่ มีความรับผิดชอบ มีความรู้ความสามารถ และความขยันขันแข็งในการงาน ครอบครัวนั้นมักเจริญรุ่งเรืองขึ้นตามลำดับ สมาชิกแต่ละคน สามารถยึดเอาเป็นหลักเป็นฐานสำหรับสร้างความเจริญก้าวหน้าของตนเองยิ่ง ๆ ขึ้นไปได้ บรรดาสมาชิกก็มีความรักดีต่อกันและมีความกลมเกลียวเป็นปึกแผ่นระหว่างกัน ยังผลให้เกิดความอบอุ่นใจแก่กัน และเป็นรากฐานแห่งความมั่นคงดำรงอยู่ของชุมชน และสังคม โดยรวม

บทบาทของพ่อในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าแก่บุคคล และความมั่นคงเป็นปึกแผ่นของสังคมประเทศชาติ จึงมีมากกว่าที่เห็นโดยผิวเผินควยตาเปล่า การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะสำรวจข้อมูลจริงในเรื่อง เหล่านี้ให้กระจ่างชัดยิ่งขึ้น แล้วจัดทำเป็นเอกสารรายงาน เพื่อเป็นแนวทางแก่การเผยแพร่และการปฏิบัติใช้ในสังคมไทยอย่างกว้างขวางสืบไป เนื้อเรื่องของการวิจัย ซึ่งจะได้อธิบายและจัดพิมพ์เป็นเอกสารจะครอบคลุมหัวข้อต่อไปนี้

1. บทบาทและหน้าที่ของพ่อ ตามที่สะท้อนไว้ในวรรณคดีต่าง ๆ ของไทย ทั้งวรรณคดีโบราณ และวรรณคดีร่วมสมัย

2. ปัญหาในสังคมปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของพ่อ

3. ความสำคัญของพ่อ ในสายตาของแม่ ลูก และตัวพ่อเอง

4. คุณสมบัติที่ดีของพ่อในสายตาของแม่ ลูก และตัวพ่อเอง

5. ข้อผิดพลาดของพ่อในสายตาของแม่ ลูก และตัวพ่อเอง

6. ปัญหาของผู้เป็นพ่อ ในสายตาของแม่ ลูก และตัวพ่อเอง หรือที่เรียกว่า

"หัวอกพ่อ"

๗. แนวทางพัฒนาและเผยแพร่บทบาทของพ่อหรือที่เรียกว่า "การผูกเงื้อมมือ"
ของพ่อ

ข้อมูลสนามที่ได้สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ได้จากการสัมภาษณ์บุคคลต่อไปนี้ รวมทั้งสิ้น
626 คน

1. พ่อตัวอย่างซึ่งจะมาในงานเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2525 ณ อาคารใหม่
สวนอัมพร 100 คน
2. กลุ่มภรรยาของพ่อตัวอย่าง 18 คน
3. กลุ่มพ่อทั่วไป 84 คน
4. กลุ่มภรรยาของพ่อทั่วไป 84 คน
5. กลุ่มลูก 88 คน
6. กลุ่มบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับ 90 คน
7. กลุ่มตัวอย่างบุคลากรทางศาสนา เช่น พระสงฆ์ ฯลฯ ซึ่งสุ่มได้จากทุกภาค
ของประเทศ 83 คน
8. กลุ่มสื่อมวลชน 79 คน

วิธีเก็บข้อมูลสนาม ใช้วิธีสัมภาษณ์โดยนักสัมภาษณ์ที่ได้รับการฝึกอบรมเพื่อการนี้
โดยเฉพาะ และใช้แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์ โดยปฏิบัติงานระหว่างเดือน
ธันวาคม 2525 ถึงมิถุนายน 2526

บันทึกการประมวลผลและการเขียนเรียบเรียงรายงานสรุปผลการวิจัยได้เสร็จสิ้น
เป็นรูปเล่มทั้งที่ปรากฏอยู่นี้ จึงหวังว่าเอกสารเล่มนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคมไทย
สมกับเจตนาของทุกฝ่ายสืบไป

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
ประกาศนุญปลการ	ก - 1
คำนำ	ข - 1
สารบัญ	ค - 1
บัญชีตาราง	ง - 1
บทที่ 1 บทบาทของพ่อในวรรณกรรมไทย	1
บทที่ 2 ปัญหาและความกดดันในสังคมปัจจุบันที่เกี่ยวกับบทบาทของพ่อ	33
บทที่ 3 ความเป็นมาและรูปแบบการวิจัย	56
บทที่ 4 ความสำคัญของพ่อ	66
บทที่ 5 คุณสมบัติที่ดีของพ่อ	78
บทที่ 6 ข้อผิดพลาดของพ่อ	96
บทที่ 7 หัวอกพ่อ	115
บทที่ 8 แนวทางมุ่งแก้ไขรติของพ่อ	127
เอกสารอ้างอิงและบรรณานุกรม	151
ภาคผนวก ก. แบบสอบถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์	ผนวก 11
ภาคผนวก ข. คำบรรยายขอธรรมะบางประการ	ผนวก 13
ภาคผนวก ค. บทสรุปผลการศึกษาวิจัยเรื่อง "พ่อในสังคมไทย"	ผนวก 37

บัญชีตาราง

หน้า

ตาราง 1	กลุ่มตัวอย่าง 8 ประเภที่ใช้ในการวิจัย	59
ตาราง 2	แสดงขอบเขตของเนื้อหาในการสร้างแบบสอบถามใช้สัมภาษณ์	60
ตาราง 3	เปรียบเทียบความสำคัญของพ่อในสายตาของพ่อ แม่ ลูก	67
ตาราง 4	สถาบันที่มีบทบาทให้การเรียนรู้เกี่ยวกับพระคุณพ่อแก่ลูก จากความเห็นของลูก	77
ตาราง 5	เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณสมบัติที่ดีของพ่อ	79
ตาราง 6	พฤติกรรมที่พ่อโดยทั่วไปมักจะทำผิดพลาด แยกตาม ความคิดเห็นของกลุ่มพ่อ แม่ และลูก	98
ตาราง 7	พฤติกรรมที่พ่อเคยทำหรือเกือบทำผิดพลาดรวมทั้งสาเหตุ และวิธีแก้ไข	100
ตาราง 8	ความสนใจ กังวลใจของพ่อในความเห็นของพ่อเอง และภรรยา	116
ตาราง 9	วัยที่พ่อกับมีความสนใจกังวลใจในความเห็นของพ่อเอง และภรรยา	117
ตาราง 10	เรื่องที่พ่อต้องอดกลั้นใจจากความเห็นของพ่อตัวอย่างกับ กับพ่อทั่วไป	122
ตาราง 11	วัยที่พ่อต้องมีความอดทนอดกลั้นอย่างมากในความคิดของพ่อเอง	123
ตาราง 12	พฤติกรรมของลูกซึ่งลูกเห็นว่าทำให้พ่อนั่งใจเทียบกับ พฤติกรรมที่จะทำให้พอสบายใจ	125
ตาราง 13	ความเห็นเรื่องสิ่งที่ควรบรรจุใน "คู่มือพ่อ" แยกตามกลุ่มตัวอย่าง	129
ตาราง 14	แนวปฏิบัติสำหรับภรรยาเพื่อความสุขของครอบครัวในสายตาของ สามี-ภรรยา	134
ตาราง 15	การปฏิบัติของลูกที่จะทำให้พ่อกับมีความสุขใจตามความคิดเห็นของพ่อ	141

บทบาทของพ่อในวรรณกรรมไทย

คงเป็นที่ประจักษ์กันโดยทั่วไปแล้วว่า วรรณกรรมคือกระจกเงาของสังคม ซึ่งสะท้อนชีวิตคนในแต่ละสังคมแต่ยุคสมัยออกมา โดยเหตุนี้การพิจารณาบทบาทของพ่อในสังคมไทยจึงสมควรพิจารณาจากวรรณกรรมไทยด้วยอีกโสดหนึ่ง

คำว่า "วรรณกรรม" ในที่นี้หมายถึงข้อเขียนต่าง ๆ ที่มีผู้เรียบเรียงขึ้นด้วยภาษาร้อยกรองและภาษาร้อยแก้ว ทั้งในอดีตปัจจุบัน และเพื่อมิให้เกิดความสับสนแก่ผู้อ่านซึ่งไม่ใช่ นักศึกษาทางวรรณกรรมโดยเฉพาะ จึงขอเรียกข้อเขียนในอดีตว่าวรรณกรรมดั้งเดิมและจะเรียกข้อเขียนในปัจจุบันว่าวรรณกรรมปัจจุบัน

การศึกษาพิจารณาบทบาทของพ่อจากวรรณกรรมไทยคงได้เสนอไว้ในเอกสารฉบับนี้ เป็นการศึกษาพิจารณาอย่างกว้าง ๆ เท่านั้น มิได้มุ่งหวังให้ผู้อ่านแลเห็นและเข้าใจความคลี่คลายเรื่องบทบาทของพ่ออย่างละเอียดละออ

อนึ่ง วรรณกรรมไทยดั้งเดิมส่วนใหญ่จะมีตัวละครเป็นกษัตริย์ การพิจารณาบทบาทของพ่อในวรรณกรรมดังกล่าวจึงต้องพิจารณาบทบาทของตัวละครกษัตริย์เป็นหลัก บทบาทของพ่อตามที่ปรากฏในวรรณกรรมไทยดั้งเดิม และวรรณกรรมปัจจุบันพอจะแบ่งออกได้เป็นสี่ลักษณะด้วยกันคือ

1. เลี้ยงลูกให้ความรัก และความห่วงใย
2. อบรมสั่งสอนลูก
3. ให้การศึกษาแก่ลูก
4. หาครูครองให้ลูก

จะกล่าวถึงบทบาทของพ่อแต่ละลักษณะตามลำดับดังต่อไปนี้

1. เลี้ยงดูลูกให้ความรักและความห่วงใย

วรรณกรรมไทยดั้งเดิมจะสะท้อนบทบาทด้านนี้ของพ่อให้เห็นอย่างเด่นชัด จะขอยกตัวอย่างจากเรื่อง พระอภัยมณี ของสุนทรภู่ และเรื่องอิเหนา พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ดังต่อไปนี้

"แต่ปางหลังยังมีกรุงกษัตริย์

สมมติวงศ์ทรงนามท้าวสุทัศน์
อันกรุงไกรใหญ่ยาวสืบเกล้าโยชน์
สะพรั่งพร้อมไพร่ฟ้าประชาชี
มีเอือกองค์นั่งลักษณะอัครราช
สมนางแสนสร้างคนิกร
มีโอรสสององค์ล้วนทรงลักษณะ
ที่ออกกษัตริย์เป็นพี่ยา
อันกุมารศรีสุวรรณนั้นเป็นน้อง
พึงโสกันต์ชันษาสิบสามปี
สมเด็จพระเจ้าบิตุรงค์คำรงราชย์
จะเสกสองกธรองสมบัติขัตติยา

มานสมบัติรัตนนามชานี
ภูเขาคีรีเป็นก่าแพงบุรีศรี
ชาวบุรีหรรษาสถาวร
พระนางนาฏนามปทุมเกสร
ตั้งกินนรน่ารักลักษณะ
ประไพพิศตรึงเหียงเทพเลขา
พึงแรกกรุ่นชันษาสิบห้าปี
เนื้อคังทองนพคุณจำรูญศรี
พระชนนีรักใครดั่งนัยนา
แสนสวาทลูกน้อยเสนหา
แก้วชาสิ่งใดไม่ชำนานู"

จากคำประพันธ์ข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่าท้าวสุทัศน์ทรงรักใคร่พระอภัยมณีและศรีสุวรรณมาก เช่นเดียวกับที่ท้าวฤๅษณ์ทรงรักใคร่อิเหนา ดังข้อความที่ว่า

เมื่อนั้น

พิศโฉมลูกยาลาวณย์
คำแดงแน่นเนื่อนวลผจง
สมหมายเหมือนถวิลยินดี

องค์ศรีพิศหาราวังสรรค
สารพันงามสิ้นทั้งอินทรี
นารักรูปทรงสงศรี
เสนหาพินทุ์จะพรณนา

วรรณกรรมไทยดั้งเดิมส่วนใหญ่จะกล่าวถึงบทบาทของพ่อในค่านิยมคุณลูก และให้ความรักความห่วงใย

ในลักษณะคล้ายคลึงกันกล่าวคือ เมื่อมีลูกพ่อก็เลี้ยงดูหนุนน้อมและให้ความรัก ความห่วงใย อย่างไรก็ตาม วรรณกรรมไทยดั้งเดิมบางเรื่องก็สะท้อนบทบาทค่านิยม ของพ่อแตกต่างออกไปบ้าง เช่น ในบทละครนอกเรื่องสังข์ศิลป์ชัย ในบทละคร เรื่องนี้ท้าวแสนนพได้จับไฉนนางปทุมกับโอรสคือพระสังข์ศิลป์ชัยออกจากเมืองขี้ปี้ เพราะหลงเชื่อคำยุแหย่ด้วยความริษยาของนางทั้งหกทำให้พระสังข์ศิลป์ชัยและมารดา ตกระถาล่าบาก ดังข้อความที่พระสังข์ศิลป์ชัยคัดพ่อบิดาว่า

"ผ่านเอยผ่านเกล้า	ความเก่าในจิตจงคิดก่อน
ว่าลูกชั่วสารพัดศักรอน	ให้ขับจากนครทั้งมารดา
ไต่ความทุกข์ทนเป็นคณไป	ลูกอดอยากยากไร้อยู่ในป่า
ชีวิตลูกรอดเป็นคณมา	ก็เพราะพระมารดาบำรุงเลี้ยง
เห็นเป็นขาดแล้วกับมิตร	แต่ชาติก่อนทำกรรมไว้มั่วเหี้ยม
ไม่ควรภวไฉนจะไกลเคียง	ไฉจะเกี่ยงเลี้ยงเป็นมารยา"

นอกจากนี้พระราชนิพนธ์บทละครนอกเรื่องสังข์ทองก็เป็นวรรณกรรม อีกเรื่องหนึ่งที่พ่อปฏิบัติหน้าที่ของคนบกพร่องไป แต่พระสังข์ก็ไม่ถือโกรธท้าวยศวิมล ที่จับไฉนกับมารดาออกจากเมือง โดยถือว่าเป็นเรื่อง กรรม ดังคำประพันธ์ที่ว่า

"เมื่อนั้น	พระสังข์ฟังชนนี
นบนอบแล้วตอบาจา	พระมารดาอย่าดลใจ
ซึ่งพระบิดารักให้ลงโทษ	จะผูกจิตคิดโกรธนั้นหาไม่
เป็นเพราะเคราะห์กรรมทำไว	จึงจำให้พลัดพรากจากพระองค์"

จะเห็นได้ว่าในวรรณกรรมไทยดั้งเดิม แม้บางครั้งพอจะประพาศนึกท่านอง
คลองธรรมไปบ้าง แต่ในที่สุดก็สำนึกได้ถึงความคิดของตน และผู้ประพันธ์ก็มีได้
มุ่งชี้ให้เห็นว่าลูกได้เกิดความขัดแย้งขึ้นในจิตใจแต่ประการใด เมื่อถูกพ่อทอดทิ้ง

นักประพันธ์ในปัจจุบันจะกล่าวถึงความประพาศของพ่อแตกต่างออกไป
จากเดิม มีนักเขียนนวนิยายในปัจจุบันกลุ่มหนึ่งได้หยิบยกปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น
กับลูกเมื่อพ่อปฏิบัติหน้าที่ของตนไม่สมบูรณ์ มากล่าวไว้ในผลงานทางวรรณกรรมของตน
เช่น เรื่อง "ทางโค้ง" ของ สีฟ้า เรื่อง "สวรรค์ลำเอียง" ของศุภลักษณ์และเรื่อง
"ปฐมนิคม" ของ กฤษณา อโศกสิน เป็นต้น

"ทางโค้ง" ของสีฟ้า เป็นนวนิยายที่สะท้อนปัญหาชีวิตวัยรุ่นทั้งชายและหญิง
ในครอบครัวที่มีฐานะร่ำรวย แต่ปราศจากความรัก ความอบอุ่น และความเข้าใจ
กันระหว่างพ่อแม่กับลูก

ตัวละครที่ประสบปัญหาในชีวิตเนื่องจากการอบรมเลี้ยงดูและสภาพแวดล้อม
ก็คือวันสว่าง ตัวละครเอกของเรื่องและโสมिता เพื่อนหญิงร่วมชั้นเรียนของเขา
วันสว่างเติบโตขึ้นโดยอยู่ในความดูแลของคุณวดีซึ่งเป็นป้าแต่เพียงผู้เดียว
คุณวดีได้พยายามเลี้ยงดูและอบรมหลานชายให้เติบโตขึ้นเป็นผู้ดีตามความเข้าใจของเธอ
คุณวดีรักวันสว่างมาก ส่วนวันสว่างผู้เป็นพ่อกลับจึงเกลียดชังวันสว่าง พุดจาเยาะเย้ย
ถากถางวันสว่างอยู่เสมอ วันสว่างจึงเกลียดแค้นจึงชังพ่อและเบื่อหน่ายว่าคาบการเลี้ยงดู
อย่างประคบประหงมจากคุณวดีเป็นป้าวันสว่างมีอารมณ์อ่อนไหวง่ายและบางครั้งก็มี
อาการก้าวร้าวหุนหันุนใจ ผู้เขียนได้บรรยายความรู้สึกของวันสว่างไว้ว่า

"อบอุ่น วันสว่างนึกหัวเราะเขาจะอยู่ในใจ ตั้งแต่เขาเกิด
มาจนอายุเขาเขตรุ่นหนุ่ม เขายังไม่เคยรู้สึกว่ามันมีความอบอุ่นเลย
แม้แต่สักครั้งเดียว บ้านที่มีพ่อคอยโอบกอด พ่อที่ก็แต่หาญหญิงมานอนด้วย
บ้านที่มีป้าเจ้าน้ำตาปฏิบัติต่อเขาเหมือนเขาเป็นทารกอยู่เสมอ

ชีวิตของเขาในบ้านนี้เขาจะไร้ต่ออะไรอีกหลายอย่างนัก ไม่
เคยมีความมั่นใจในตัวเอง ไม่เคยรู้สึกว่ามีเพื่อนหรือมีคนเข้าใจตัว
เขา ยิ่งโตเป็นหนุ่มมากขึ้นก็ยิ่งรู้สึกเหมือนมีหมอกควันบาง ๆ กันอยู่
ระหว่างเขา มิคาและคุวาคิ หมอกควันที่ทำให้ต่างก็เข้าไม่ถึงตัว
กันได้สักที"

วันสว่างจึงหนีโรงเรียนบ่อย แ่่งกายด้วยเสื้อผารูปทรงและสีฉูดฉาด ๆ
ตามสมัยนิยมของวัยรุ่น คบเพื่อนगेเร ให้ยวบาร์และคิมเหลา

ต่อมาวันสว่างถูกตำรวจจับเพราะวัยรุ่นกลุ่มของศักดิ์ส่งว่าวันสว่างไปมั่ว
สุมอยู่ไปทะเลาะวิวาทกับวัยรุ่นอีกกลุ่มหนึ่ง หลังจากที่ถูกคุวาคิและวิสวัสดิ์ไ้ไปประกัน
ตัววันสว่างออกมา วันสว่างก็เที่ยวเตร่คิมเหลาเมามายอีก ในที่สุดก็ไปได้เสีย
กับยุพยงผู้หญิงพาร์ทเนอร์ ซึ่งเคยเป็นเพื่อนกันในวัยเด็ก วันสว่างกับยุพยงพา
กันไปพักอาศัยในโรงแรมแห่งหนึ่งที่โคราช วันหนึ่งวันสว่างได้ช่วยเหลือโสไมคาซึ่ง
หนีออกจากบ้านมาเที่ยวกับเพื่อนชายชาวต่างประเทศให้รอดพ้นจากการถูกเพื่อนชาย
ขืนใจ โสไมคากลับกรุงเทพไปบอกให้ครูแสงอุษาทราบ ครูแสงอุษาได้ให้อายุช
พี่ชาย และเอ็ดเพื่อนสนิทของวันสว่างมาตามตัว วันสว่างกลับกรุงเทพขณะที่อายุช
เอ็ด และ วันสว่างกำลังเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัวก็ถูกพวกผู้ก่อการร้ายที่มีพี่ชาย
ของยุพยงรวมอยู่ลอบทำร้ายบุคคลทั้งสาม เอ็ดได้รับบาดเจ็บวันสว่างคิดได้จึงกลับ
บ้านโดยพายุพยงเข้าไปอยู่ในบ้านด้วย ต่อมาวันสว่างได้ทราบความจริงว่าคุวาคิ
คือแม่แท้ ๆ ของคน ส่วนวิสวัสดิ์ไม่ใช่พ่อที่แท้จริง วันสว่างเชื่อฟังคำแนะนำของ
วิสวัสดิ์ จึงไปเรียนต่อต่างประเทศ ยุพยงไม่สามารถทนรอวันสว่างได้ก็ออกจาก
บ้านไปเรื่องราวก็คลี่คลายไปในทางที่ดีขึ้น

ตัวละครอีกตัวหนึ่งที่ประสบปัญหาชีวิตในครอบครัวขาดความรักความอบอุ่น
จากพ่อแม่ จนเกือบจะเสียคนก็คือ โสไมคา พ่อของโสไมคาเป็นรัฐมนตรีช่วยว่า
การกระทรวงแห่งหนึ่ง เจ้าชู้ แม่เป็นนักสังคมสงเคราะห์ พ่อแม่ทะเลาะกัน
บ่อยครั้ง โสไมคาจึงเป็นเด็กมีจิตใจกระฉว่ง ชอบฝ่าฝืนระเบียบของโรงเรียน

ครูบาอาจารย์พากันเอื้อมระอาโสมิตา มีครูแสงอุษาคนเดียวที่พยายามทำความเข้าใจโสมิตา โสมิตาได้ระบายความคับแค้นใจ และเปรียบเทียบสภาพของตนเองกับวันสว่างให้วันสว่างฟังว่า

"คุณพูดเหมือนกันว่าไม่มีใครโยกกับคุณงั้นแหละ แต่ฉันรู้ว่าคุณป่าของคุณรักคุณมาก ถึงพอจะดูก็ตาม คุณยังคิดว่าฉันมากนักนะ ฉันนะไม่มีใครเอาใจใส่เลย พอไปทางหนึ่งแม่ไปทางหนึ่งแต่พอสอบตก เขาช่วยกันรุมค่าฉันอย่างกลมเกลียว คืพิลึกละ

โสมิตายกไหล่อีกครั้งหนึ่ง สีน้าสีตาของหล่อนดูไม่ออกว่าแสดงความรู้สึกขมขื่นหรือปลงตัวเองอย่างไรกันแน่ หล่อนพูดอย่างไม่แยแสต่อไปว่า "แต่ก็จริงเขาเอะพอแม่ฉันมีหน้าที่อยู่สองอย่างให้เงินใช้แล้วก็ค่าเราหาว่าฉันโง่เรียนหนังสือสู้ ๆ ไม่ได้มาตั้งแต่เด็ก ยิ่งเข้าได้แค่อาชีวศึกษาเขายังขายหน้า เพราะพี่ ๆ เขาเรียนมหาวิทยาลัยกันทั้งนั้น"

โสมิตาไม่อาจทนกับสภาพของพ่อแม่ได้อีกต่อไปจึงหนีออกจากบ้านไปอาศัยอยู่กับเพื่อนและเกือบจะเสียตัวให้ยอบเพื่อนชายชาวต่างประเทศ หากมีไคว้นสว่างช่วยเหลือไว้ ครูแสงอุษาได้แนะนำตักเตือนโสมิตา โสมิตาจึงตัดสินใจไปเรียนต่อต่างประเทศเพื่อเริ่มต้นชีวิตใหม่

ในนวนิยายเรื่องนี้ นอกจากผู้เขียนจะเสนอภาพชีวิตของวัยรุ่นที่มีปัญหาในครอบครัวดังได้กล่าวข้างต้นแล้ว ผู้เขียนยังได้ทำให้ผู้อ่านและเห็นและเข้าใจชีวิตที่มีปัญหาของวันสว่างและโสมิตาเด่นชัดยิ่งขึ้น โดยเสนอชีวิตของอารกั ซึ่งเป็นลูกสาวของอาบุช เป็นหลานของครูแสงอุษา อารกักำพร้าแม่แต่มีพ่อที่ห่วงใยให้ความรักความอบอุ่น อารกัจึงไม่มีปัญหาเหมือนวันสว่างและโสมิตา อารกัมีอายุรุ่นราวคราวเดียวกับวันสว่างและกำลังศึกษาในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ผู้เขียนได้ให้ครูแสงอุษาแสดงความรู้สึกนึกคิดที่มีต่ออารกัว่า

"แสงอรุณามองภูหลานสาวและพี่ชายด้วยความสบายใจ ถึงแม้ :
 ว่าอาทิตย์จะปราศจากมารคามาแต่เด็ก อายุก็ปกครองลูกด้วยความ
 เมตตาและเข้าใจ เสมือนหนึ่งเขาเป็นทั้งมารดาของหลอนด้วย
 หากเด็กคนใดมีบิดาที่พร้อมจะเข้าใจลูกและแบ่งเวลาให้ลูก
 เข้าถึงทั่ว ห่วงทั่วเป็นเพื่อนสนิทของลูกไม่ใช่สักแต่ว่าโยนเงินให้โช
 หรือปล่อยตามเรื่องเพราะมันโหดแล้ว ปัญหาเด็กวัยรุ่นซึ่งเป็นลูกของ
 "ผู้มีอันจะกิน" ก็คงจะน้อยลงมาก"

"สวรรค์ล่าเอียง" ของศุภลักษณ์ เป็นนวนิยายอีกเรื่องหนึ่งที่ผู้เขียน
 ได้กล่าวถึงการขาดความรักความอบอุ่นในครอบครัวของกรรมกรในแหล่งเสื่อม
 โทรมแห่งหนึ่ง พ่อแม่ของเด็กชายเข้มเป็นตัวละครเอกในเรื่องนี้ เป็นกรรมกร
 ต้องออกไปทำงานนอกบ้านทุกวัน ทั้งเข้มกับน้องอีกคนหนึ่งให้ยายดูแลเลี้ยงดู
 สภาพเศรษฐกิจได้บีบคั้นให้พ่อแม่ไม่มีเวลาเอาใจใส่ลูก ๆ เข้มจึงขาดความรัก
 ความอบอุ่น ผู้ที่เข้าใจเข้มนี่มีสองคนคือ ครูโสภาและน้าแซ ผู้หญิงพาร์ทเนอร์
 ครูโสภาและน้าแซได้ให้ความเมตตากรุณาแก่เข้มตลอดมา ความยากจนทำให้พ่อของ
 เข้มทำลายจิตใจลูกโดยขานกพิราบที่ครูโสภาให้เข้มาเลี้ยงและทุบตีอย่างโหดร้าย
 ทารุณ เข้มจึงเกลียดชังพ่อและคิดว่าพ่อไม่รักและไม่ต้องการตนอีกต่อไป สภาพ
 ของครอบครัวทำให้เข้มหนีโรงเรียนและขโมยหนีไปสูบบุหรี่ กังที่เข้มได้ระบาย
 ความรู้สึกไว้ว่า

"ผมไม่ได้ไปโรงเรียนครูโสภามาหลายวันแล้ว นึกเบื่อกับที่จะไปนั่งอ่านตาม
 คุรุชา ๆ ซาก ๆ ทุกวัน ผมไม่มีกะจิตกะใจจะเรียน อ่านเรียนเขียน
 ผมเบื่อกับทำตามครู ผมคิดว่าถึงแม้ผมจะอ่านออกเขียนได้อย่างที่ครูโสภา
 สอน ชีวิตของผมก็คงจะอยู่อย่างเดิม ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง แม้ยังคง
 ทำงานหนักเหมือนพ่อซึ่งเหนื่อยจนสายตัวแทบขาดกว่าจะได้เงินมาส่งร้อยบาท

ทั้งสองคนเห็นคเห็น้อยกับการหาเลี้ยงตัวเองและครอบครัว จนไม่มี
เวลามาสนใจผม พ่อกับแม่สนใจเพียงแค่มั้ข้าวให้ผมกินและมีที่ให้นม
นอนเท่านั้น

ผมอยากให้มีสักวันหนึ่งที่พ่อแม่พาผมไปเที่ยวบ้าง ผมก็คริมีปีปาก
เมื่อนึกถึงคุณหมุที่แต่งตัวสวยนั่งรถไปเที่ยวกับคุณพ่อคุณแม่ ผมไม่ได้นึก
“ อิจฉาเด็กหญิงหมุหุรอกเพียงแต่นึกน้อยใจ ผมก็มีพ่อแม่เหมือนกับคุณหมุ
แต่ทำไมพ่อแม่ผมจึงไม่เหมือนกับพ่อแม่ของเด็กหญิงคนนั้นเลย

พ่อแม่พาผมไปเที่ยวครั้งสุดท้ายเมื่อไรนะ อ้อ ผมนึกออกละตอนนั้น
ผมอายุได้สามขวบ เรายังไม่ได้มาอยู่กรุงเทพฯ ตอนนั้นเราอยู่ที่
หัวเมือง จังหวัดอะไรผมจำไม่ได้แล้ว พ่อเอาผมขี่คอพากันไปคุหนึ่ง
กลางแปลงมีคนในหมู่บ้านเราเดินไปตามถนนเป็นกลุ่ม ๆ เพื่อไปคุหนึ่ง
ซึ่งมาขายในงานฉลองกรฐินของพวกกรุงเทพฯ หนึ่งสนุกมากจนผมจำได้
พระเอกขี่ม้ายิงปืนตลอดเวลา แต่ผมคุไม่จบหุรอก ผมกลับไปเสียก่อน
กลับไปบนบ่าพ่อนั้นแหละ

ผมอยากให้มีวันอย่างนั้นอีกสักครั้ง วันที่พ่อแม่ไปคุหนึ่งพาไป
เที่ยวชื้อน้ำหวานสีเชียวสีแดงให้ผมกิน ผมไม่ยากอยู่ในสลัมนี่เลย
ที่นี้คนมักมองคุผมแปลก ๆ บางคนไม่ยากให้ผมเข้าใกล้ เขาคง
รังเกียจว่าผมเป็นเด็กยากจน แม่แต่นั่งคุนสาวใช้คุหนึ่งก็ย้งเรียกผมว่า
“ไล้เด็กชอทาน” มีอีกหลายร้อยเหตุผลที่ทำให้ผมไม่ยากอยู่ที่นี่ ที่
สำคัญก็คือตั้งแต่เรามาอยู่กรุงเทพฯ พ่อกับแม่ไม่เคยพาผมไปเที่ยว
อีกเลย พ่อแม่ทั้งผมให้อยู่กับยายเท่านั้น”

ก่อนมาบ้านของเบ้มถูกไฟไหม้เนื่องจากเจ้าของที่ดินลอบวางเพลิงเพื่อขับไล่
ผู้คนออกไป เบ้มถูกไฟลวกและได้รับบาดเจ็บ เพราะฝักองไฟเข้าบ้านไปช่วย
ชีวิตน้อง แต่ก็ไม่สามารถช่วยน้องออกมาได้ พ่อแม่เบ้มส่งสารเบ้มมากและพอกันว่า

เริ่มไปรักษาที่โรงพยาบาล ในที่สุดเริ่มก็รู้ว่าพ่อแม่ยังห่วงใยคนอยู่เช่นเดิม

นวนายทั้งเรื่องดังกล่าวดังนี้ แสดงให้เห็นว่าผู้ที่เป็นพ่อแม่ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐีหรือกรรมกรหากไม่เอาใจใส่ดูแลลูกของตนเท่าที่ควรแล้ว ลูกก็จะเกิดความขัดแย้งในจิตใจและมีพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดปัญหาในสังคมได้ นวนิยายทั้งสองเรื่องดังกล่าว เป็นนวนิยายที่ผู้ประพันธ์มุ่งเสนอผลที่ลูกได้รับเมื่อขาดความรักตามห่วงใยที่สมควรจะได้รับจากผู้ที่เป็นพ่อ ส่วนนวนิยายเรื่องขุนศึกทอง ของ กฤษณา อโศกสินนั้นเป็นเรื่องราวที่ผู้ประพันธ์ชี้ให้เห็นถึงผลที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตจิตใจของลูกเมื่อพ่อแม่หย่าร้างกัน

ตัวละครในนวนิยายเรื่องนี้ซึ่งล้วนแล้วแต่มีพ่อแม่หย่าร้างกัน อาจแบ่งออกได้เป็นสองพวกพวกแรกเป็นตัวละครที่ประสบผลสำเร็จในชีวิต ได้แก่สองเมือง กับ มาลี อันเป็นตัวละครเอกของเรื่อง อีกพวกหนึ่งเป็นตัวละครที่ชีวิตล้มเหลว คือ สกรรจ์ พี่ชายของมาลี เรื่องราม และปลอคน้องสาวและน้องชายทางมารดาของสองเมือง

สองเมืองถูกบิดามารดาทอดทิ้งตั้งแต่เล็ก แต่เขาก็มีมานะสร้างหลักฐานด้วยการลงทุนทำธุรกิจต่าง ๆ จนมีฐานะมั่นคง สองเมืองผู้เพียงพร้อมด้วยคุณสมบัติและทรัพย์สินสมบัติจึงเป็นที่หมายปองของหญิงสาวแต่เขาก็ไม่เคยแต่งงานกับผู้หญิงคนใดนอกจากจะพาผู้หญิงมาค้างคืนที่บ้าน ซึ่งเขาอาศัยอยู่กับอาชื่อนั้น สองเมืองเป็นคนขาดความรักความอบอุ่น อารมณ์หงุดหงิดง่ายเมื่อสองเมืองได้พบกับมาลีน้องสาวของสกรรจ์ เพื่อนสนิทของสองเมืองก็หลงรักมาลีและขอร้องไห้มาอยู่กับคน ฝ่ายมาลีนั้นก็ไม่มั่นใจกับชีวิตคู่ เพราะกลัวว่าการหย่าร้างจะส่งผลกระทบต่อลูก เธอจึงไม่ยอมอยู่กินกับสองเมืองในฐานะภรรยาเพียงแต่อาศัยอยู่ในบ้านอย่างญาติเท่านั้น แต่ในที่สุดมาลีก็ยอมเป็นภรรยาของสองเมืองเมื่อได้ตระหนักว่าสองเมืองต้องการตัวเธออย่างแท้จริงมิได้หลงรักอย่างฉาบฉวย ผละตัวเธอเองก็เต็มใจที่จะดำเนินชีวิตร่วมกับสองเมือง

ตัวละครที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับตัวละครเอกก็คือ สกรรจ์ เรื่องราม และ ปลอก สกรรจ์เป็นพี่ชายของบาลี สกรรจ์ผิดหวังในชีวิตที่มีพ่อแม่หย่าร้างกัน เขาจึงหันไปดื่มสุราระงับความกลัดกลุ้มจนเป็นโรคมะเร็งในตับ สองเมืองพยายามจะนำสกรรจ์เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลแต่สกรรจ์หมกมุ่นอยากตายอยากในชีวิตที่ไม่ยอมเข้ารับการรักษาตัว ในที่สุดสกรรจ์ก็ต้องจบชีวิตลงด้วยโรคร้ายนั้น สร้างความสลบใจให้กับญาติมิตรเป็นอย่างมาก

ส่วนเรื่องรามและปลอกน้องสาวน้องชายต่างมารดาของสองเมืองนั้นก็มีความเคียดแค้นให้กับสองเมืองเป็นอย่างมาก เรื่องรามหย่ากับสามีมีลูกสองคน สองเมืองเคยช่วยเหลือฝากฝังให้เรื่องรามเข้าทำงานในบริษัทแห่งหนึ่งแต่เรื่องรามก็ประสบอุบัติเหตุเสียชีวิตในเรื่องเงินทอง ต่อมาสองเมืองก็รับเรื่องรามและลูก ๆ เข้ามาอยู่ในบ้าน แต่เรื่องรามกลับขโมยข้าวของในบ้านไปขาย และชักชวนปลอกน้องชายซึ่งศึกษาเสพยาเสพติดเข้ามาขโมยของวัตถุโบราณที่สองเมืองสะสมไว้ ในที่สุดเรื่องรามกับปลอกก็ติดคุก และทั้งลูกทั้งสองไว้ให้สองเมืองดูแล

นวนิยายทั้งสามเรื่องดังกล่าวมาโดยสังเขปนี้ย่อมแสดงให้เห็นว่า นักประพันธ์ในปัจจุบันได้เรียกร้องให้พอปฏิบัติหน้าที่ของตนให้สมบูรณ์ ทั้งนี้เพราะความสัมพันธ์ระหว่างพ่อลูกซึ่งเป็นความสัมพันธ์ขั้นมูลฐานของครอบครัวนั้นมีอิทธิพลอย่างสูงต่อชีวิตของลูกที่จะดำรงอยู่ต่อไปในสังคมหากผู้เป็นพ่อปฏิบัติหน้าที่ของตนบกพร่องไปโดยไม่เอาใจใส่ดูแลลูกให้ได้รับความอบอุ่น ลูกก็จะสร้างปัญหายุ่งยากให้เกิดขึ้นในสังคมได้

2. อบรมสั่งสอนลูก

วรรณกรรมไทยดั้งเดิมและวรรณกรรมไทยปัจจุบันได้สะท้อนบทบาทของพ่อในค่านิยมสั่งสอนลูกไว้อย่างเด่นชัด ในสมัยอยุธยาวรรณกรรมไทยที่สะท้อนบทบาทของพ่อในค่านิยมนี้ได้แก่ พระราชนิพนธ์โคลงเรื่อง ทศรถสอนพระราม ของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช วรรณกรรมคำสอนเรื่องนี้ประกอบด้วยโคลงจำนวน 12 บทด้วยกัน เนื้อหา

ทั้งหมดเป็นคุณธรรมต่าง ๆ ที่ท้าวทศพรทรงสั่งสอนพระรามให้ทรงนำไปปฏิบัติ
ในการปกครองไพร่ฟ้าให้ได้รับความร่มเย็น เป็นสุขและให้คนทั่วไปในโลกพากัน
สรรเสริญ

จะขอยกตัวอย่างตอนที่ท้าวทศพรทรงสั่งสอนให้พระรามทรงขจัดความโลก
ความหลง และให้ทรงมีความออกทนดังนี้

"ครองภพพลโลกล้ำ	ศฤงคาร
ระงับคั่งกังวาลกล	โกธเกรี้ยว
โลกวิธานาญ	มนทโมหะ
กำจัดสลัดสะละเลี้ยว	อย่าได้ประมุลมา
จัดเพียร เบียรราชูรร้อน	อย่าทำ
จงสลัดคึดมจงบ่า	ว่าไว้
ขันคิเป็นต้นน้ำ	ประมุลสุข
เป็นสวัสค์พิพัฒน์ให้	เลิศล้ำไภสมล"

✓ ในสมัยรัตนโกสินทร์ วรรณกรรมที่สะท้อนบทบาทค่านิยมของพ่ออย่างเด่นชัด
ก็คือ พระบรมราชาว่าท ที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทาน
สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชเจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศ สยามมกุฎราชกุมาร 2 ฉบับ และ
พระราชทานเจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ สยามมกุฎราชกุมาร อีก 1 ฉบับ รวมทั้งพระบรม
ราชาว่าทที่พระราชทานพระเจ้าลูกยาเธอเสด็จองค์ในครั้งที่เสด็จไปศึกษาต่อต่างประเทศ
เมื่อ พ.ศ. 2428 ด้วย

พระบรมราชาว่าทที่พระราชทานสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชเจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศ
สยามมกุฎราชกุมาร ฉบับที่หนึ่งลงวันที่ 23 พฤษภาคม รัตนโกสินทรศก 112 นั้น
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเลาถึงพระราชจริยาของพระเจ้าแผ่นดิน

ในมหาจักรีบรมราชวงศ์ นับตั้งแต่ แผ่นดินพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก
เป็นต้นมาจนถึงรัชสมัยของพระองค์ ทรงชี้แจงให้เห็นว่าพระเจ้าแผ่นดินในแต่ละสมัย
ได้ดำรงความสำคัญสุจริตอย่างไร

ในตอนท้ายได้ทรงตั้งเตือนและสั่งสอน สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชไถ้ว่า
"เมื่อพ่อได้รับราชสมบัติในเวลาอายุเพียง 15 ปีเท่านั้น เหมือน
ตะเกียงริบหรี่จากระดับแค่อาศัยปฏิบัติคือพื้นฐานน้ำใจในความสัตย์ธรรม
มีใจความและมีใจหาขาดปองร้ายต่อผู้อื่น ตั้งใจประพฤติตามแบบอย่าง
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในต้นพระบรมราชวงศ์ซึ่งได้ทรงประพฤติ
มา และอาศัยความอุทิศหาความพิจารณาเนืองนิตย์ จึงได้มีความ
เจริญรุ่งเรืองสืบมาถึงเพียงนี้

บัดนี้ความวิตกด้วยลูกที่จะสืบสันตติวงศ์ไปภายหน้า เมื่อมิได้ศึกษา
การเก่าอันพระเจ้าแผ่นดินในพระบรมวงศ์เราได้ประพฤติกมาและพลุ่งพล่าน
เปลี่ยนใหม่ต่อเก่า ทั้งเก่าใช้ใหม่ หรือมีอายุน้อย จะได้รับแต่คำ
แนะนำจากผู้ซึ่งใจพาลสิ้นคานหายาอันไม่สามารถจะปกครองรักษา
แผ่นดินได้ ก็จะทำให้ปรวนแปรไปต่าง ๆ การในบ้านเมืองก็จะไม่เป็น
ปกติเรียบร้อยใด ถ้าหากเป็นเช่นนั้นแล้วศัตรูภายนอกอันยังมีกำลังแรง
กล้าขึ้นกว่าแต่ก่อนหลายสิบเท่านั้นก็พลันมีกำลังช่องโอกาสที่จะ
ทำลายล้างวงศ์ตระกูลเราให้เสื่อมสูญไป

จึงขอเตือนให้ถือการให้ยาวให้กว้าง อย่าคิดแต่ชนะสั้น ๆ ก็
ง่าย ๆ จงเดินไปตามแบบแห่งบรรพบุรุษของเราได้ทรงประพฤติกมาคือ
ปฏิบัติคือพื้นฐานน้ำพระทัยอยู่ในสัตย์ธรรมอันซึ่งทรงมิได้ตกไปในอคติ
4 ประการ และประกอบกรโอบอ้อมอารีด้วยสังกตวัตถุ เป็นต้น
ข้อความทั้งหลายนี้กล่าวมาแต่ย่อ ๆ ทุกเรื่องเมื่อจะใคร่ทราบความ
ละเอียด จงหาความพิสดารดูในหนังสือต่าง ๆ เกิด

เรื่องนี้เป็นเรื่องหนึ่ง ซึ่งจะไต่สอนไว้ให้เป็นเครื่องแนะนำ
จะรู้สึกพิจารณาการทั้งปวงให้กว้างขวางขึ้น ขอให้จำไว้ในใจและ
ปฏิบัติตามอย่าได้ประมาท

ขอเสริมท้าวว่า ผู้ซึ่งรังเกียจว่าจะเป็นศัตรู ถ้ายังขึ้นทำท่า
เป็นศัตรูตอบ พอที่จะไม่เป็นก็ต้องเป็น ขอนี้ขอให้ไตร่ตรองจงมาก"

พระบรมราชาชาวทมิฬที่สอง ลงวันที่ 8 กรกฎาคม รัตนโกสินทรศก 112
นั้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงชี้แจงให้เห็นว่าการเป็นพระเจ้า
อนันตินได้สร้างความทุกข์อย่างไรและพระองค์ได้ทรงปฏิบัติอย่างไร ในตอนท้ายพระองค์
ได้ทรงคัดค้านสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชว่า

"บัดนี้ลูกมีอายุเท่ากับพ่อในเวลาที่ใดมีความทุกข์เขว่หน้าแสนสาหัส
เช่นนี้ จึงได้มีใจระลึกถึงประสงค์จะแนะให้รู้เค้าเงื่อนแห่งความ
ประพฤติก่อนได้ทดลองมาแล้วในชั่วอายุเดียวเท่านั้น แต่จะถือเอา
เป็นอย่างเดียวกันเหมือนตีพิมพ์ย่อมไม่ได้ด้วยเอง เพราะบริษัทและ
บุคคลกับทั้งเหตุการณ์ภูมิพื้นบ้านเมืองผิดเวลากัน ในเวลานี้เป็นการ
สะดวกง่ายกว่าแต่ก่อนมากยิ่งนัก ตัวชายใหญ่เองก็ตั้งอยู่ในที่ผิดกัน
กับพ่อ ถ้าประพฤติกว้างให้ดีกว่าจะได้เร็วกว่า ง่ายกว่าเป็นอันมากในการ
ภายใน แต่การภายนอกย่อมหนักแน่นขึ้นกว่าแต่ก่อน จึงจะเป็นการ
จำเป็นที่จะต้องทำอย่างเช่นพ่อเคยทำมาไม่ได้การสมิ่กรรมภายใน
ในต้องเรียบร้อยโดยเร็วไว้รับภายนอกให้ทันแก่เวลา จึงขอเตือนว่า

1. ให้โอบอ้อมอารีต่อญาติและมิตรอันสนิทสนมเป็นต้น เอา
ไว้เป็นกำลังให้จงได้

2. อ่อนน้อมถ่อมใหญ่ ไม่ว่าเจ้านายหรือขุนนาง พึงคำแนะนำ
ตักเตือนในที่ควรฟัง

3. อย่าถือว่าเกิดมามีบุญ ต้องถือว่าตัวเกิดมามีกรรมสำหรับ
จะเทียมแอก เทียมไถ ทำการที่หนัก การซึ่งจะมีวาสนาขึ้นต่อไป
นั้นเป็นความทุกข์มิใช่ความสุข

4. การที่เป็นเจ้าแผ่นดินมิใช่สำหรับมีงมี ไซ้ไซ้สำหรับชม
เหงคนเล่นตามใจชอบ มิใช่เกลียดไว้แล้วจะไต่แกเผ็ด มิใช่เป็นผู้กิน
สบายนอนสบาย ถ้าจะปรารภนาเช่นนั้นแล้วมีสองทางคือบวชทางหนึ่ง
เป็นเศรษฐีทางหนึ่ง เป็นเจ้าแผ่นดินสำหรับแต่เป็นคนจน และเป็น
คนที่อคคลั้นต่อสุขและทุกข์ อคคลั้นต่อความรักและความชังอันจะเกิด
ขึ้นมาในใจหรือมีผู้ยุยง เป็นผู้ปราศจากความเกียจคร้าน ผลที่จะได้
นั้นมีแต่ชื่อเสียงปรากฏเมื่อเวลาตายแล้ว ว่าเป็นผู้รักษาวงศ์ตระกูล
ไว้ได้และเป็นผู้ป้องกันความทุกข์ของราษฎร ซึ่งอยู่ในอำนาจความ
ปกครอง ต้องหม่ำใจในความสองข้อนี้เป็นหลักมากกว่าคิดถึงการ
เรื่องอื่น ถ้าผู้ซึ่งมีไต่ทำใจได้เช่นนี้ ก็ไม่แลเห็นเลยว่าจะปกครอง
รักษาดินแดนอยู่ได้"

ส่วนพระบรมราชาบาทที่พระราชทานเจ้าฟ้ามหาวชิราวุธสยามมกุฎราชกุมาร
ณวันลงวันที่ 11 กุมภาพันธ์ รัตนโกสินทร์ 113 นั้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า
เจ้าอยู่หัวทรงสั่งสอนเรื่องความรักของบุคคลสี่ประเภทคือ 1)พ่อ 2)แม่ 3)ผู้ที่รักใคร่
จริงจัง แนะนำไปในทางที่ดี และ 4)ผู้ที่รักเพื่อหวังอำนาจและยศศักดิ์ พระองค์ทรง
แยกแยะให้เห็นว่าบุคคลทั้งสี่ประเภทนี้ เป็นอย่างไร ในตอนท้ายพระบรมราชาบาท
พระองค์ก็ทรงกล่าวไว้ว่า

"เป็นแต่ให้ฟังประมาณใจ รู้จำพวก รู้บุคคล ว่าคนรักเรานั้น
รักชั้นนี้ ๆ เป็น 4 จำพวกเช่นที่กล่าวมาแล้ว แล้วประพฤติความดีตอบ
ให้สม่าเสมอ ถ้าผู้ก่อกวนผู้ซึ่งมีน้ำใจรักใคร่ทั้ง 4 จำพวกนี้ไว้ด้วยสติ
สัมปชัญญะ มิใช่เบลอมิใช่หลงแล้ว จะเป็นที่ตั้งแห่งความเจริญดีแก่คน

สืบไป ขอให้เข้าใจว่าคำสั่งสอนนี้ไม่ได้ให้ตัดไมตรีจากผู้อื่นผู้ใด
เป็นแต่ให้รู้ประมาณ แต่อยู่ข้างจะลึกเข้าใจยากด้วยเหตุว่าโลกลาว
ฉลวข้างกันว่า จะแต่งให้พ้นจากการกระทบกระทั่งอันยากนัก ถ้า
อ่านแล้วตรึงตรองสอบสวนไปหลาย ๆ เทียวก็คงเข้าใจได้ในคำสั่งสอน
นี้"

พระบรมราชาว่าที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวพระราชทาน
พระเจ้าลูกยาเธอสี่พระองค์ คือ กรมพระจันทบุรีนฤนาถ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์
กรมหลวงปราจิณกิติบดี และกรมหลวงนครไชยศรีสุรเดช ในคราวเสด็จไปศึกษาต่อ
ต่างประเทศเมื่อ พ.ศ. 2428 นั้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงอบรม
สั่งสอนและตักเตือนพระเจ้าลูกยาเธอทั้งสี่พระองค์ ในเรื่องความประพฤติ การศึกษา
เล่าเรียน และการใช้จ่ายจะขอยกข้อความตอนหนึ่งที่ทรงกล่าวถึงการศึกษาเล่าเรียน
ดังต่อไปนี้

"จงรู้สึกตัวเป็นนิจเกิดว่าเกิดมาเป็นเจ้านายมียศบรรดาศักดิ์
มากจริงอยู่ แต่ไม่เป็นการจำเป็นเลยว่าผู้ใดเป็นเจ้าแผ่นดินขึ้นจะ
ต้องให้ราชการอันเป็นช่องที่พะหาเกียรติยศชื่อเสียงและทรัพย์สินสมบัติ
ถ้าจะว่าความการซึ่งเป็นมาแต่ก่อน เจ้านายซึ่งจะหาช่องทำราชการ
ได้ยากกว่าลูกขุนนาง เพราะเหตุที่เป็นผู้มีวาสนาบรรดาศักดิ์มากจะ
รับราชการในตำแหน่งต่ำ ๆ ซึ่งเป็นกระดะไช้นแรกคือนายรอง
หุ้มแพรมหาดเล็กเป็นต้น ก็ไม่ได้เสียสละจะไปตั้งแต่งให้ว่าการใหญ่ ...
โคสมยศศักดิ์ เมื่อไม่มีวิชาความรู้และสติปัญญาพอที่จะทำการในตำแหน่ง
นั้นไปได้ก็เป็นไปไม่ได้ เพราะฉะนั้นเจ้านายจะเป็นผู้ให้ทำราชการมี
ชื่อเสียงดี ก็อาศัยได้แต่สติปัญญาความรู้และความรู้และความเพียร

ของตัว เพราะฉะนั้นจึงถูกสาหัสแล้วเรียนโดยความเพียรอย่างยิ่ง
เพื่อได้มีโอกาสที่จะทำการให้เป็นคุณแก่บ้านเมืองของคนและโลกที่ตัว
ไถ่มาเกิดถ้าจะถือว่าเกิดมาเป็นเจ้านายแล้วนี่ อยู่นจนตลอดชีวิต
ก็เป็นสบายคั่งนั้น จะไม่ยึดอันใดกับสัจจกิจงานบางพวกไปอีก
เพราะฉะนั้นจึงถูกสาหัสที่จะเรียนวิชาเข้ามาเป็นกำลังที่จะทำตัวให้
ดีกว่าสัจจกิจงานให้จงได้ จึงจะนับว่าเป็นการไถ่สนองคุณพ่อซึ่งได้
กิดท่านบุรุษเพื่อจะให้ค้ำค้ำแต่เกิดมา" ✓

นอกจากพระบรมราชาลาหังกล่าวข้างต้นแล้ว วรรณกรรมอีกเรื่องหนึ่งที่
สะท้อนบทบาทของพ่อในเรื่องการอบรมสั่งสอนลูก ซึ่งเห็นที่รู้จักกันแพร่หลายในวง
วรรณกรรมไทยก็คือ จดหมายจางวางหว้า

จดหมายจางวางหว้า เป็นพระนิพนธ์ของ น.ม.ส. (กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์)
ตีพิมพ์ลงในหนังสือ ทวีปัญญา ของทวีปัญญาโสทร ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระ
จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เนื้อเรื่องของวรรณกรรมเรื่องนี้เป็นจดหมายที่จางวางหว้า
เสด็จเมืองฉะเชิงเทรา ซึ่งแต่เดิมเป็นศูนย์กลางเขียนไปถึงนายสนธิ์ลูกชายรวมทั้งสิ้น
เจ็ดฉบับด้วยกัน

จดหมายฉบับที่หนึ่ง ถึง ฉบับที่สี่ เป็นจดหมายที่จางวางหว้ามีไปถึงบุตรชาย
ขณะที่กำลังศึกษาเล่าเรียนอยู่ในประเทศอังกฤษว่าด้วยเรื่อง การศึกษาเล่าเรียน
การใช้จ่าย และการคบเพื่อน คำสั่งสอนในจดหมายมีได้ประกอบคำยสรวน ๆ
แต่มีกวีโวหารที่คบคายจับใจผู้อ่านอีกด้วย คงจะยกตัวอย่างประกอบจากข้อความตอนหนึ่ง
ที่จางวางหว้าอบรมสั่งสอนนายสนธิ์เรื่อง การศึกษาเล่าเรียนในจดหมายฉบับที่หนึ่ง
ดังต่อไปนี้

"คำที่แม่ของเจ้าขอให้ข้าสอนว่าอย่าให้เจ้าไปว่าเรียนให้เกินกำลังวิชาไปนั้น ไม่เป็นคำที่ข้าพึงสอน เพราะข้ารู้ยั่วว่าเจ้าไม่ทำเช่นนั้นเป็นแน่ การที่ข้าแบ่งกำไรโรงสีและเงินค่าขายอื่น ๆ มาให้เจ้าไปเรียนเมืองนอกครั้งนี้ ก็โดยหวังที่จะให้เจ้าเก็บเอาวิชาอันเป็นประโยชน์ซึ่งเคลื่อนกล่นอยู่ในที่นั้นกลับมาให้เต็มเปี่ยมที่เจ้าจะบรรจุในตัวของเจ้ามาได้ อย่างเดียวกับเมื่อเจ้ายังเป็นเด็กเมื่อพบชนมร่อยเข้า ไ้ก็ถึงกับจนทองถางฉนั้น เมื่อเขาจำหน่ายวิชากันในห้องเรียนก็ถึงหรือสิ่งใด ๆ ก็ดี เจ้าจงอย่ารู้กระดากกลัวใครจะว่าเป็นผู้ดละละกลาม จะกอบโกยเอาเท่าใดจงกอบโกยเอาเถิด ในโลกเรานี้ของดีที่ไม่มีเจ้าของหวงห้ามก็มีอยู่แต่วิชาอย่างเดียว ถ้าใครมักได้จะกอบโกยเอาจนรู้เท่าสมเค็จพระสังฆราชที่ไม่มีใครรังเกียจ ของดีชนิดอื่น ๆ มีสมถือตระบองคอยป้องกันอยู่ทุกสิ่งทุกอย่าง"

"การที่จะเรียนวิชาใดด้วยวิธีใดนั้นไม่สำคัญ ขอสำคัญอยู่กับตัวผู้เรียนต่างหาก เปรียบเหมือนเตงกวาจะคงคายน้ำส้มฝรังก็ได้ คงคายน้ำกระเทียมก็ได้ เมื่อคงแล้วก็ร่อนทั้งสองอย่าง ขอสำคัญคือเตงกวาที่เอาลงคงจะต้องเป็นเตงกวาที่ยังไม่เน่า ถ้าเน่าเสียแล้วจะคงคายน้ำกระเทียมหรือน้ำส้มขวคละตำสิ่งมันก็ไม่เป็นรสทั้งนั้น บุคคลที่สืบเสาะว่าเรียนวิชาก็เหมือนเตงกวาคง ถ้านิสัยใจคอมันเน่าเสียแล้วถึงจะว่าเรียนด้วยวิธีใด มันก็คงไม่เป็นเรื่องทั้งสิ้น"

ส่วนจดหมายฉบับที่ห้าถึงฉบับที่เจ็ดนั้น จางวางว่าไ้เขียนอบรมสั่งสอนลูกชายในเรื่องการทำงานและการเลือกคู่ครองเมื่อนายสนธิได้เดินทางกลับเมืองไทยแล้ว

ในสังคมไทยปัจจุบัน ผู้เป็นพ่อก็ยังคงปฏิบัติหน้าที่อบรมสั่งสอนลูกเช่นในอดีต
วรรณกรรมปัจจุบันที่สะท้อนให้เห็นบทบาทของพ่อในด้านอบรมสั่งสอนลูกอย่างชัดเจนได้แก่
วรรณกรรม เรื่อง "พ่อสอนลูก" ของ ทวี บุญเกิด และบันทึกของพ่อของ ทวี
วรคุณ จะกล่าวถึงวรรณกรรมทั้งสองเรื่องตามลำดับดังนี้

"พ่อสอนลูก" ของ ทวี บุญเกิด เป็นจดหมายที่นายทวี บุญเกิด ขณะ
พำนักอยู่ที่ปิ้ง เขียนถึงบุตรคือ นายวิระวัฒน์ บุญเกิด ซึ่งมีชื่อเล่นว่า "บู" และ
ธิดา คือ น.ส. ภัทฤดี บุญเกิด ซึ่งมีชื่อเล่นว่า "พยว" จดหมายดังกล่าวรวม
ทั้งสิ้น 73 ฉบับ ฉบับแรกเขียนเมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2493 ส่วนฉบับสุดท้าย
เขียนเมื่อวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2495 ข้อความในจดหมายแต่ละฉบับ ผู้เป็นพ่อ
มุ่งอบรมสั่งสอนบุตรธิดาให้ประพฤติดีมีคุณธรรมทั้งกาย วาจา และใจ เพื่อเป็นหลัก
ปฏิบัติในการดำเนินชีวิต

จะขอยกตัวอย่างข้อความตอนหนึ่งจากจดหมายฉบับลงวันที่ 15 ธันวาคม
พ.ศ. 2493 ดังนี้

"ความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ ของคนเรานั้นมาจาก "ใจ" เป็นต้น
เหตุและเป็นของคู่กับอารมณ์ถ้าจะเปรียบกับไฟฟ้า สวิตช์ไฟเป็นเครื่อง
บัญชาการเปิดปิดของไฟฟ้าฉันใด ใจของคนเราก็น่าจะเป็นเครื่องบัญชาการ
ให้อารมณ์เกิดความรู้สึกต่าง ๆ ขึ้นฉันนั้น กล่าวคือถ้าใจเรานึกโกรธ
อารมณ์ก็แสดงความหงุดหงิดกระวนกระวาย ฉุนเฉียวโมโหโทโสหรือ
นิ่งขม (ตามนิสัยของคน) ถ้าใจเราหายโกรธ อารมณ์แห่งความ
ฉุนเฉียวก็หมดไป กล่าวคือถ้าใจเราคิดอย่างไร อารมณ์ก็แสดงออก
มาอย่างนั้น ฉะนั้นตัวการทั้งหลายแล้งจึงอยู่ที่ "ใจ" ตัวเดียวเป็นต้น
เหตุ - และนอกจากนั้นสาเหตุแห่งความกึกกึกหรือถูก หรือที่จะบันดาล

ให้จิตใจให้คิดให้กระทำอะไรลงไปนั้นยังขึ้นอยู่กับสิ่งต่าง ๆ หลายอย่าง
 ประกอบกัน เช่น ความรู้ (การศึกษา) การอบรม ความประมาท
 อายุ สิ่งแวดล้อม ความสมบูรณ์ของร่างกาย ความเฉลียวฉลาด
 ความทรงจำ ความเข้าใจ (เช่น เห็นผิดหรือได้ยินผิด) นิสัยความรู้
 เทวถึงการณ์ อารมณ์ที่เข้ามาแทรก ฯลฯ อะไรต่าง ๆ เหล่านี้
 เป็นต้น บางทีคนใด ๆ แต่เมื่อเกิดเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้น ก็อาจทำให้ความ
 รู้สึกนึกคิดมันแปรไปได้ หรือบางสิ่งที่เราเคยทำถูกใจเขาแต่บางครั้ง
 เขาก็ไม่พอใจในการกระทำอย่างนั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเขามีอารมณ์
 จรอื่นเข้ามาแทรก เช่น ความทุกข์โศก หรือความไม่พอใจอะไร
 ลึกอย่างหนึ่งก็ได้จึงทำให้อารมณ์ของเขาผันแปรผิดไปจากที่ควรเป็น
 สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้อาจเป็นเหตุให้เขาทำในสิ่งที่ไม่ควรทำ หรือพูดใน
 สิ่งที่ไม่ควรพูด หรือคิดในสิ่งที่ไม่ควรคิดได้ทั้งสิ้น ฉะนั้นถ้าลูกจะโกรธ
 ก็ต้องเอาสิ่งเหล่านี้มาประกอบการพิจารณาด้วย เช่นว่าเขามีสุขภาพ
 เป็นปกติดีอยู่หรือไม่ ตลอดจนสาเหตุต่าง ๆ ทั้งที่พอได้ยกมาให้เห็น
 เป็นตัวอย่างและขอให้ลูกคิดอยู่เสมอว่า ทุกคนไม่ต้องการมีศัตรู ไม่
 ต้องการให้ใครโกรธและเกลียด ล้วนต้องการมิตรและประสงค์ให้คน
 รักด้วยกันทั้งนั้น ลูกต้องหาสาเหตุให้ได้ แล้วลูกก็จะได้เข้าใจในการ
 กระทำของเขา และให้อภัยเขา ไม่ถือโกรธเขา ถ้าลูกคิดได้เช่นนี้
 จะได้ว่า เป็นคนเยือกเย็น หนักแน่น และรอบคอบ"

"บันทึกของพ่อ" ของ ทวี วรคุณ ซึ่งเป็นวรรณกรรมที่ได้รับรางวัลชั้นที่ 1
 จากธนาคารกรุงเทพจำกัด ประจำปี 2519 เป็นบันทึกที่ชายชราชาวฉะเชิงเทราได้เขียน
 ขึ้นเพื่อให้ลูกชายคนโตที่ไปศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยที่กรุงเทพฯ และใกล้จะสำเร็จ

การศึกษาไคร้ถึงประวัติเชื้อสายและวงศ์สกุลของตน บันทึกถั่งกล่าวทั้งสิ้น 9 ตอน
ด้วยกัน ให้แต่ละตอนผู้นบันทึกก็จะสอดแทรกคติธรรมต่าง ๆ ซึ่งนำมาจากหนังสือศาสนา
และวรรณคดีไทยเรื่องสำคัญ ๆ เป็นการอบรมสั่งสอนบุตรของตน

สิ่งที่พ่อได้นำมาสอดแทรกไว้เพื่ออบรมสั่งสอนลูกชาย ได้แก่ ความสามัคคี
การสร้างไมตรี การทำบุญกุศล การเลี้ยงดูปกครองตน การประพฤติธรรม การมี
คู่ครอง การปฏิบัติต่อบิดามารดาในวัยชรา การใช้จ่าย และการศึกษาเล่าเรียน
จะขอยกตัวอย่างเรื่องการสร้างไมตรีมาประกอบดังต่อไปนี้

"เมื่อมีเพื่อน หรือคนใดเป็นเพื่อนแล้วจะเป็นเพื่อนบ้านก็ตาม
เพราะคิดต่อการทำงานกันหรือมีงานอันเกี่ยวเนื่องกันก็ตาม เพื่อนที่มี
ความรักและนับถือต่อกันก็ตาม และเพื่อนที่เคยอยู่การและปฏิการต่อ
กันก็ตามในเมื่อคบกัน นับถือกัน ว่าเป็นเพื่อนแล้วต้องมีความเอาใจ
ใส่โดยมีการคิดต่อเพื่อรู้ถึงความสุขและความทุกข์ของเพื่อนแต่ละประเภท
นั้น ๆ และถือเป็นการธุระอย่างหนึ่งที่จะพึงช่วยเหลือต่อเพื่อนที่คบหา
กันแล้วนั้นโดยควรแก่กรณี เช่น ช่วยเหลือเขาด้วยร่างกาย แรง
สติปัญญาบ้าง ช่วยด้วยทรัพย์สินและสิ่งของบ้างในเมื่อเขามีงานการ
อันควรต้องช่วย นอกจากนั้นยังควรหมั่นเยี่ยมเยียนในเมื่อเพื่อนหรือ
บุคคลที่ใกล้ชิดอันเป็นที่รักของเพื่อนเจ็บป่วย โดยมีของฝากเขาบ้าง
ตามโอกาสอันควรและเท่าที่ควร เป็นต้น หากผู้มีเพื่อนได้ปฏิบัติดังที่
กล่าวแล้วนี้ ก็จะเป็นเครื่องผูกมัดน้ำใจของเพื่อนกัน ให้เขารักกันถือ
มีความหวังดีต่อกัน และมุ่งช่วยเหลือตอบแทนเราบางอย่างแน่นอน
ทั้งจะรักษาไมตรีอย่างยืนยงตลอดไป

ด้วยมีจิตใจผูกพันแนบแน่นคล้ายกับเป็นญาติที่สนิทไมตรีจึงเป็น
เครื่องผูกพันใจให้มีความรักนับถือกันโดยไม่มีจิกจาง ขอนี้สมดังคำ
กลอนตอนหนึ่งในเรื่อง สุภาษิตสอนเด็กของสุนทรภู่ที่ท่านเขียนไว้ว่า

"ผูกสนิทคิดเชื่อนี้เหลือยาก	ถึงเหล็กฟากรัดไว้ก็ไม่มัน
จะผูกด้วยมนต์เสกเลขยันต์	ไม่เหมือนพันธผูกไว้ด้วยไมตรี
อันรักกันอยู่ไกลถึงขอบฟ้า	เหมือนฉายคาเข้าเบียดเสียดสี
อันชังกันนั้นอยู่ใกล้สักองคุลี	ก็เหมือนมีแนวป่าเข้ามาบัง

ดังนี้

เท่าที่กล่าวมานี้จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าผู้ที่ เป็นพ่อในสังคมไทยนับตั้งแต่
พระมหากษัตริย์จนกระทั่งถึงสามัญชน ได้พยายามอบรมสั่งสอนลูกของตนให้ประพฤติ
ในสิ่งที่ดีงาม เพื่อจะได้ดำรงชีวิตอยู่อย่าง เป็นสุขในสังคมและทำประโยชน์ให้แก่สังคม
ตามสถานการณ์ของชน ฉะนั้นจึงนับได้ว่าพ่อเป็นบุคคลหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการสร้าง
สันติสุขให้เกิดขึ้นในสังคมไทย

3. ให้การศึกษาแก่ลูก

วรรณกรรมไทยได้สะท้อนบทบาทของพ่อในด้านให้การศึกษาแก่ลูกไว้ให้เห็นว่า
เมื่อลูกเจริญเติบโตขึ้นถึงวัยที่จะศึกษาหาความรู้ได้แล้ว พ่อก็จะรับภาระจัดการให้ลูกได้รับ
การศึกษาศิลปวิทยาการต่าง ๆ จะขอยกตัวอย่างประกอบจากเรื่อง พระอภัยมณีของสุนทรภู่
ดังต่อไปนี้

"จะเสกสองครองสมบัติขัตติยา	แต่วิชาสิ่งใดไม่ชำนาญ
จึงคำรัสศรีสเรียกโอรสราช	มาริมอาสน์แทนสุวรรณบรรหาร
พอจะแจ้งเจ้าจงจำคำโบราณ	อันชายชาญเชือกษัตริย์ขัตติยา
ย่อมพากเพียรเรียนไสยศาสตร์เวท	สิ่งวิเศษสืบเสาะแสวงหา
ไคป้องกันอันตรายนครา	ตามกษัตริย์ขัตติยาอย่างโบราณ
พระลูกรักจักสืบวงศ์กษัตริย์	จงรีบรัดเสาะแสวงหาสถาน
หาพิศพาโมกข์ชำนาญชาญ	เป็นอาจารย์พากเพียรเรียนวิชา"

โดยเหตุที่ว่าตัวละครในวรรณกรรมไทยดั้งเดิมส่วนใหญ่เป็นกษัตริย์ การศึกษาที่ตัวละครเหล่านั้นได้รับก็เป็นศิลปวิทยาการต่าง ๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการปกครองบ้านเมืองให้ปลอดภัยและให้ประชาชนได้รับความร่มเย็นเป็นสุข

ต่อมาเมื่อสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไป การศึกษาหาความรู้ก็เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ผู้เป็นพ่อก็ยังคงปฏิบัติหน้าที่ให้การศึกษาแก่ลูกเหมือนเดิม ถึงแม้จะเห็นได้จากจดหมายจากวางหว่า พระนิพนธ์ของกรมหมื่นพิทยาลงกรณ หรือ น.ม.ส. จากวางหว่าได้ส่งนายสนธิไปศึกษาวิชาการที่ประเทศอังกฤษ ทั้งข้อความตอนหนึ่งในจดหมายฉบับที่หนึ่งที่ว่า

"... การที่ข้าแบ่งกำไรโรงสีและเงินค่าขายอื่น ๆ มาให้เจ้าไปเรียนเมืองนอกครั้งนี้ ก็โดยหวังที่จะให้เจ้าเก็บเอาวิชาอันเป็นประโยชน์ซึ่งเกื้อหนุนกล่นอยู่ในที่นั้น กลับมาให้เต็มเปี่ยม ที่เจ้าจะบรรจุในตัวของเจ้ามาได้ อย่างเดียวกับเมื่อเจ้ายังเป็นเด็กเมื่อพบขนมอร้อยเข้าได้ก็ถึงกินจนท้องกางฉนั้น..."

วรรณกรรมในปัจจุบัน ทั้งบันเทิงคดีและสารคดีก็ยังสะท้อนให้เห็นว่าพ่อยังคงปฏิบัติหน้าที่ให้ภรรยาศึกษาแก่ลูก เช่นเดิม จะขอยกตัวอย่างจากเรื่องบันทึกของพ่อ ของทวี วรคุณ ดังนี้

"พ่อและแม่มีลูกเพียง 2 คน คือ ลูกซึ่งเป็นลูกชายคนโต และน้อง
 ของลูกซึ่งเป็นหญิง โดยพ่อและแม่สนับสนุนให้ลูกได้เล่าเรียนเต็มกำลัง
 ของลูกและตามใจลูกทุกประการ เรื่อง ลูก ในใจจะเล่าเรียนวิชา
 เช่นใด ส่วนน้องลูกนั้นเป็นหญิงเรียนหนังสือน้อย คือ เรียนเพียงจบ
 ชั้นประถมศึกษาเท่านั้น แล้วอยู่บ้านเป็นเพื่อนพ่อแม่ ส่วนลูกนั้นได้
 เล่าเรียนตลอดมาจนสุดท้ายลูกสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ จะได้รับ
 พระราชทานปริญญาบัตรในอีกไม่นานนักแล้ว

...

บัดนี้ ลูกได้รับการศึกษาเป็นอย่างดี จนใกล้จะสำเร็จเป็นบัณฑิต
 ในสาขาวิชาที่ลูกศึกษาแล้ว และเมื่อศึกษาสำเร็จแล้ว ก็นำที่ลูกจะได้
 ทำงานอันเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติที่อาศัยเกิด และประพฤติดน
 ให้สมกับเป็นคนไทย ที่มีชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์เป็นของตน"

บทบาทของพ่อในคำให้การศึกษาลูกเท่าที่พิจารณาจากวรรณกรรมไทยดั้งเดิม
 และวรรณกรรมไทยปัจจุบัน ย่อมแสดงให้เห็นว่าผู้ที่เป็พ่อในสังคมไทยได้มีส่วนสนับสนุน
 ส่งเสริมให้ลูกได้รับการศึกษา เพื่อทำประโยชน์ให้กับสังคมตามสติปัญญาและความ
 ความสามารถของคน จึงนับได้ว่าพ่อเป็นผู้หนึ่งที่ช่วยสร้างสังคมให้เจริญก้าวหน้าอย่างไม่
 เสื่อมคลายโดยแท้จริง

4. หาคูครองใจลูก

วรรณคดีไทยดั้งเดิมส่วนใหญ่ได้สะท้อนหน้าที่และบทบาทค่านนี้ของพ่อไว้ให้เห็น
 อย่างเด่นชัด นิทานค่ากลอนเรื่อง พระอภัยมณีของสุนทรภู่ ได้สะท้อนหน้าที่และบทบาท
 ของพ่อค่านนี้ไว้หลายตอน เช่น ตอนที่ท้าวทศวงศ์ทรงปรึกษากับมเหสีที่จะจัดพิธีอภิเษก
 ให้ศรีสุวรรณกับ นางเกษรา เพื่อให้สืบราชสมบัติต่อไป ดังข้อความที่ว่า

"จะเสกสองครองกรุงให้หู่เพียง เป็นเจ้าเมืองมอญมิ่งมโหศวรรย์
ช่วยฝังปลุกปลุกแก้วเสียแล้วกัน เด็กหรือขวัญเนตรจะเห็นเป็นอย่างไร"

และจะเห็นได้อีกในตอนที่พระอภัยมณีทรงจัดพิธีอภิเษกให้สินสมุทรกับนางอรุณรัตน์
และหัลไชยกับนางสร้อยสุวรรณจินทรสุตา

จากหน้าที่แล บทบาทดังกล่าว จะเห็นได้ว่าพอมิหน้าที่หาคู่ครองให้ลูก โดย
บุคคลทั้งสองฝ่ายต่างยินยอม พร้อมใจที่จะใช้ชีวิตคู่ร่วมกันไม่มีการบังคับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง
แต่ประการใด เสรีภาพของลูกในการเลือกคู่ครอง ปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนที่สุดใน
บทละครนอกเรื่อง สังข์ทองพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
ถึงข้อความรำพึงของท้าวสามลที่ว่า

"จงช่วยกันคำริทรีครองคู่	จะหาคู่ให้ลูกปลุกฝัง
จะแบ่งปันข้าวของในท้องคลัง	ให้ครอบครองเวียงวังเห็นหันตา
จะจัดแจงแครงตามอารมณ์เรา	เหมือนชมเขาคืบขึ้นให้กินหญ้า
กลัวเกลียดทั้งเจ็ดธิดา	มันจะไม่เสนหาก็มิรู้
ลางเนื้อชอบลางยาว่าไม่ได้	ปลุกเรื้อนตามใจผู้อยู่
คำบุราณท่านว่าไว้เป็นครู	พิเคราะห์ให้ต้องท่านองใน
พิถิกจะประชุมให้พร้อมพรั่ง	กษัตริย์ทั้งรอยเอ็ดหัวเมืองใหญ่
ให้บุตรเราเลือกตามชอบใจ	เจ้าจะเห็นอะไรจงว่ามา"

ในวรรณคดีไทยดั้งเดิมผู้ประพันธ์จะเน้นบทบาทของพ่อในด้านการหาคู่ครองให้ลูก
แต่ไม่เป็นการบังคับ จะไม่กล่าวถึงปัญหาที่เกิดจากหน้าที่และบทบาทของพ่อในการหา
คู่ครองให้ลูก วรรณคดีไทยส่วนใหญ่ได้เพียงแต่สะท้อนหน้าที่และบทบาทของพ่อในแง่
นี้ออกมาตามระบบชีวิตของคนไทยโดยทั่วไป ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

วรรณคดีไทยที่พอจะมีข้อขัดแย้งในเรื่องหน้าที่และบทบาทของพ่อในเรื่องการหา
คู่ครองให้ลูก ก็เห็นจะได้แก่ บทละครเรื่อง อิเหนา พระราชนิพนธ์ในพระบาท
สมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย วรรณคดีไทยเรื่องนี้ในตอนต้น ท้าวกูเรปันได้ทรง
หมั้นหมายบุษบา ธิดาของท้าวคากา พระอนุชาให้กับโอรสของคนที่ชื่อ อิเหนา ตาม
ประเพณีของวงศ์เทวา ดังข้อความที่ว่า

"เมื่อนั้น	พระทรงภพฤๅณนาถา
แจ้งว่าองค์พระอนุชา	มีราชธิดาลาวลย์
พระเร่งขึ้นชมโสมนัส	จึงให้จัดสิ่งของไปทำขวัญ
กับเครื่องบรรณาการนอกนั้น	เป็นของคุดินาหงันกัลยา
ขอรະเคนบุษบาโฉมยง	ให้องค์อิเหนาโอรสา
ความจาริคนุราณสืบมา	หวังมิให้วงศ์อื่นปน
ครั้นเสียดักข์สุริยวงศ์เทเวศร์	ก็เกิดเหตุอันตรายหลายหน
ไฟฟ้าประชากรรอนรน	จลาจลทางต่างทั้งธานี

ครั้นอิเหนาไปหลงรักนางจินตะหราธิดาท้าวหมันหย้า ไม่ยอมเข้าร่วมพิธีอภิเษก
กับนางบุษบา ท้าวกูเรปันก็ทรงพิโรธ ดังข้อความที่ว่า

"เมื่อนั้น	องค์ท้าวกูเรปันเป็นใหญ่
ทรงสารคาลเคื้อคพระคณีย	จึงตรัสไปแก้อัครชายา
จะหนะอิเหนานี้คิดนัก	ไปพรวงหลงรักจินตะหรา
ที่ร่วมวงศ์เทเวศร์ไม่เจตนา	ส่วนที่คำข้าลือชอบใจ
คิดรอนมาตามอำเภอเอง	จะยำเกรงวงศ์เขาก็หาไม่
แม่พระอนุชารู้ไป	จะน้อยใจด้วยอัปยศนัก"

และการที่อิเหนาไปหลงรักนางจินตะหรานั้น ท้าวฤๅณทรภู่ทรงถือว่าเป็นเรื่องของ "กรรม"
 คงขอความที่ว่า

เมื่อนั้น	ท้าวฤๅณทรภู่ตอบอนุสนธิ์
ชะรอยกรรมจึงจำบันกาลดล	สำหรับจะไม่พ้นอุปัทว
ควยอิเหนาเมามัวชั่วช้านัก	หาญหักไม่ฟังว่าชาน
รักแต่คำซาสาราณ	ไม่รักวงศ์วานของตัว
แตกถอนหลอนจะชักคำ	ที่นี้หน้าใจที่รักชั่ว
เสียคายนักศักดิ์เราจะหมองมัว	ดังหงส์ไปกลั้วตระกุกลา
ข้างเจ้าจะคืนคำก็ไม่ได้	ข้างพี่ก็จนใจเป็นหนักหนา
ทั้งนี้ก็ตามแต่เวลา	เราอย่าอวดครึกให้เคืองกัน

อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่าวรรณคดีเรื่องนี้ ก็ไม่ได้มุ่งที่จะเสนอความขัดแย้ง
 ระหว่างพ่อกับลูกในเรื่องการหาคู่ครอง ทั้งนี้เพราะอิเหนาก็ต้องอภิเษกกับบุษบาตาม
 ประเพณีของวงศ์เทวาทะ ถัดนี้อิเหนาไปหลงรักนางจินตะหราไม่ยอมอภิเษกกับนางบุษบา
 ท้าวฤๅณทรภู่ก็ทรงขัดเคืองเป็นธรรมดา และในที่สุดท้าวฤๅณทรภู่ก็ทรงถือว่าเป็นเรื่องกรรม
 บันดาล ผู้อ่านวรรณคดีเรื่องนี้จะสนใจติดตามพฤติกรรมความสัมพันธ์ของอิเหนามากกว่าที่จะ
 สนใจความขัดแย้งระหว่างท้าวฤๅณทรภู่กับอิเหนาในเรื่องการหาคู่ครอง

เมื่อสภาพสังคมไทยเปลี่ยนไป หน้าที่และบทบาทของพ่อที่มีต่อลูกในเรื่องการ
 หาคู่ครองที่ปรากฏในวรรณกรรมไทยก็ย่อมเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย นักเขียนนวนิยายไทย
 ในปัจจุบันที่หยิบยกความขัดแย้งเรื่องหน้าที่และบทบาทของพ่อในเรื่องนี้มาเสนออย่างจริงจัง
 ก็คือ กฤษณา อโศกสิน นักเขียนนวนิยายสตรีที่มีชื่อเสียงโด่งดังในปัจจุบัน กฤษณา
 อโศกสิน ได้เสนอความขัดแย้งดังกล่าวไว้ในนวนิยายเรื่อง "มณีดิน" ซึ่งตีพิมพ์ใน
 พ.ศ. 2513 และเรื่อง "ฝนกลางฤดูฝน" ซึ่งตีพิมพ์ใน พ.ศ. 2517

"มณีดิน" เป็นเรื่องปณิธานชีวิตซึ่งเกิดขึ้นในครอบครัวของเพทาย พงษ์ธรรม พ่อหม้ายที่มีลูกสาวสวยสามคน คือ มุกกรีน นิลร้อย และพลอยรุ่ง เพทายได้เลี้ยงบุตรสาวทั้งสามมาด้วยความรัก ความเอาใจใส่ และอนุถนอมด้วยความหวังว่าบุตรทั้งสามคนของคนจะเติบโตขึ้นเป็นกุลสตรีไทยที่ดี และมีคู่ครองคนไทยที่เหมาะสม ภาควุมใจ แต่เพทายก็ผิดหวังอย่างรุนแรงเมื่อมุกกรีนบุตรสาวคนโตจะแต่งงานกับเคนนิส การ์คัน ผู้บังคับบัญชาชาวอเมริกันของเธอ เพทายผู้ยึดถือและยึดมั่นขนบธรรมเนียมประเพณีไทยอย่างเคร่งครัด รวมทั้งเป็นผู้ที่นิยมความเป็นชาติไทยอย่างแน่นแฟ้น ไม่คาดคิดมาก่อนเลยว่าบุตรคนโตจะตัดสินใจแต่งงานกับชาวต่างชาติ เขาจึงไม่เคยเตรียมตัวเตรียมใจที่จะรักสถานการณ์ดังกล่าว

ขณะที่เพทายกำลังทำใจให้ยอมรับสภาพของมุกกรีนให้ได้อยู่ นั่น พลอยรุ่งบุตรสาวคนสุดท้องก็ได้เพิ่มความทุกข์ใจให้เธออีกคนหนึ่ง โดยไปหลงรัก ทนง สิ้นสวัสดิ์ สมุห์บัญชีหนุ่มใหญ่ประจำธนาคารที่เธอทำงานอยู่ ผู้ซึ่งเป็นสามีลับ ๆ ของคุณนายวันเพ็ญ เจ้าของหอพักที่เพิ่งมาศ เพื่อนของมุกกรีนพักอาศัยอยู่ ครั้นพลอยรุ่งรู้ความจริงเกี่ยวกับชายที่ตนหลงรักอย่างงมงาย เธอก็ชอกช้ำใจมากและลาออกจากงานธนาคาร ต่อมามุกกรีนพี่สาวได้แนะนำ ชาร์ล ฮอฟกินส์ เพื่อนของคนรักให้รู้จักกับพลอยรุ่ง เพทายก็กลัวว่าพลอยรุ่งจะไปหลงรักชายต่างชาติเช่นเดียวกับพี่สาวอีก เขาจึงต้องขอร้องอังคาร เจนพนา หมายหม่อมเพื่อนบ้านให้รักษาแผลหัวใจให้บุตรสาวคนสุดท้อง อังคารสงสารและเห็นใจเพทายมากจึงตกลงช่วยเหลือ ทั้ง ๆ ที่เขาหลงรักมุกกรีนอยู่

หลังจากแต่งงานได้ประมาณสองสัปดาห์ มุกกรีนต้องหย่ากับสามีเพราะเคนนิส การ์คัน มีความผิดปกติทางเพศ เมื่อมุกกรีนกลับมาอยู่บ้าน ก็ทำให้พลอยรุ่งหึงหวงอังคารอย่างออกนอกหน้า มุกกรีนไม่สบายใจจึงหาทางที่จะขยับขยายไปอยู่หอพักที่เพิ่งมาศอาศัยอยู่ ขณะที่บรรยายกาศในบ้านกำลังซบมัวอยู่นั้น นิลร้อยบุตรสาวคนรองก็เริ่มสนใจที่จะไปเป็นนักร้องที่บาร์แห่งหนึ่ง เหตุการณ์ทั้งหมดที่เกิดขึ้นกับบุตรสาวทั้งสามทำให้เพทายวิตกกังวลและยุ่งยากใจมากเพทายได้ล้มเจ็บลงด้วยโรคหัวใจ หลังจากประสบอุบัติเหตุ

ตกเขาช่องกระจกในคราวที่ไปเที่ยวพักผ่อนที่ประจวบคีรีขันธ์ เพทายทุกข์ใจหนักยิ่งขึ้น
เมื่อนิลสร้อยไปร้องเพลงและไปหลงรักสุธรรมหัวหน้านางซึ่งมีภรรยาและมีลูกแล้ว

คืนหนึ่ง พลอยรุ่งออกไปเที่ยวคลับกับชาร์ล ฮอปกินส์ เพื่อระชงองค์การ
และกลับบ้านในสภาพเมามายไร้สติ สภาพของพลอยรุ่งทำให้เพทายโกรธและเสียใจมาก
ผู้ประพันธ์ได้บรรยายความรู้สึกของเพทายไว้ว่า

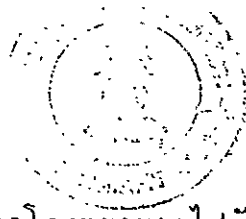
"ท่าทางของพลอยรุ่งที่เมามายจนหมดสตินั้นก่อให้เกิดความปวด
ร้าวไปทั่วทรวงอกเพทายคิดว่าเขาน่าจะตายไปเสียดีกว่าที่จะต้องทนอยู่
กับสภาพที่เขาคิดว่าน่าเกลียดที่สุดเท่าที่เขาเคยเห็น

"มณีของพ่อต้องเป็นมณีหยาดฟ้า"

เขายังจำคำพูดในสมัยที่บุตรของเขาอยู่ในวัยรุ่นได้ดี ลูกของ
ใครใคร่รัก ใครก็ต้องหวัง เมื่อหวังแล้วก็ยอมว่าคภาพอันเลอเลิศ
ไว้สำหรับลูก เพทายต้องยอมรับว่าเป็นความผิดของเขาเองที่ไม่เคย
เหลือเนื้อที่ไว้สำหรับความผันผวนของสิ่งต่าง ๆ จะหักมุมชีวิตของทั้ง
สามบุตรี ให้ผิดแผกไปจากคัลลอง ที่เขาวางไว้เป็นกฎไว้ในใจ
เขาไม่เคยพูดว่า

"มณีของพ่อก็คงจะเป็นมณีดินก็ได้ แต่พอเขารู้ว่า มณีทั้งสาม
เขาลักขณะมณีดินมากกว่ามณีหยาดฟ้า เขาก็ถึงแก่ครอมใจ"

ก่อนหน้าวันหมั้นของพลอยรุ่งกับอังคาร โรคหัวใจของเพทายกำเริบขึ้นอย่าง
รุนแรง เมื่อนิลสร้อยหนีออกจากบ้านไปใช้ชีวิตร่วมกับสุธรรมหัวหน้านางคนตรีที่ตนหลงรักอยู่
เพทายจึงต้องเข้าไปรับการรักษาตัวที่โรงพยาบาลอยู่ระยะหนึ่ง การล้มป่วยลงคราวนี้
เพทายเข้าใจคิดว่าอังคาร หนายหนุ่มเพื่อนบ้านไม่รักพลอยรุ่ง เพทายจึงเปิดโอกาส
ให้อังคารเป็นอิสระ พลอยรุ่งเสียใจมากจึงหันไปติดต่อกับ ชาร์ล และต้องเสียตัวให้
ชายต่างชาติในที่สุด

เมื่อเพทายอาการทุเลาขึ้น และออกจากโรงพยาบาลไปพักบ้านนิลสร้อย
เขาก็เริ่มยอมปรับตัวปรับใจให้เข้ากับสภาพที่เป็นจริงของบุตรสาวทั้งสาม เพทาย
ถึงแก่กรรมอย่างสงบในคืนแรกที่มาพักอาศัยอยู่กับนิลสร้อย ปัญหาในเรื่องก็คลี่คลาย
ไปในทางที่ดี มุกกับอังคารก็เริ่มเข้าใจกัน

แนวคิดสำคัญเกี่ยวกับความขัดแย้งระหว่างพ่อกับลูกในเรื่องการเลือกคู่ครอง
ที่กฤษณา อโศกสิน ได้แสดงไว้ในนวนิยายเรื่องนี้คือในสภาพสังคมไทยปัจจุบันผู้ที่
พ่อไม่ควรตั้งความหวังในเรื่องคู่ครองของลูกอย่างสูงส่งและไม่ควรยึดมั่นอยู่กับความเชื่อ
ถือของตนอย่างแน่นแฟ้น ลูกย่อมมีสิทธิ์ที่จะเลือกคู่ครองและกำหนดชีวิตของเขาด้วยตัวเอง
ผู้ที่เป็นพ่อควรทำให้ใจยอมรับสภาพชีวิตของลูกที่ผันแปรไปได้ แม้คนไม่พึงปรารถนาที่
จะให้ไปเป็นไปเช่นนั้นก็ตาม

"ผืนกลางฤดูฝน" เป็นเรื่องปัญหาชีวิตในครอบครัวของนายเกตุกับนางสำเนียง
สามีภรรยาคู่นี้มีลูกสามคนเป็นผู้ชายสองคนคือแก้วกับก้าน เป็นผู้หญิงหนึ่งคนชื่อสะแกวัลย์
สะแกวัลย์มีอายุสิบแปดปี สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ห้า และเรียนพิมพ์ดีดเพิ่มเติม
เธอทำงานเป็นพนักงานพิมพ์ดีดในบริษัทแห่งเดียวกันกับพ่อของเธอ สะแกวัลย์เติบโตเป็น
สาวสวย นายเกตุเป็นพ่อไผ่ฝันว่าสะแกวัลย์จะต้องได้คู่ครองที่ร่ำรวยรอบครัวของตน
จะได้พ้นจากสภาพลำบากยากแค้น สะแกวัลย์ก็ไผ่ฝันเช่นเดียวกับนายเกตุ พี่ชายทั้งสอง
ต่างก็พยายามน่านายจ้างของคนมาแนะนำให้สะแกวัลย์รู้จักและเลือกเป็นคู่ครอง แต่
สะแกวัลย์ก็ไม่สนใจเพราะผู้ชายเหล่านั้นไม่เป็นที่พึงใจของเธอ นางสำเนียงผู้เป็นแม่ไม่
เคยไผ่ฝันและคาดหวังเรื่องคู่ครองของลูกสาว

ต่อมาสุรเสนลูกชายรูปหล่อของนายเสนาเจ้าของบริษัทที่นายเกตุและสะแกวัลย์
ทำงานอยู่ได้ให้ความสนใจตัวสะแกวัลย์หลังจากที่ได้สนทนากับนายเกตุ และรู้ว่านายเกตุ
ปรารถนาที่จะให้สะแกวัลย์เลือกคนเป็นคู่ครอง สะแกวัลย์เมื่อได้พบกับสุรเสนก็พึงพอใจ
ในตัวเขาและไผ่ฝันที่จะเป็นคู่ครองของสุรเสน คืนหนึ่งฝนตกหนักสุรเสนรับอาสาขับรถไปส่ง
สะแกวัลย์กลับบ้าน ด้วยความซื่อ ความบริสุทธิ์สะแกวัลย์จึงไว้วางใจสุรเสน และยอม
เสียตัวให้เขาในคืนนั้น และคืนต่อ ๆ มา

สะแกวัลย์ได้บอกให้นายเกตุ เรื่องความสัมพันธ์ด้านชู้สาวระหว่างตนกับสุรเสน นายเกตุจึงเข้าพบนายเสนาพอสุรเสน นายเสนาไม่ต้องการให้สุรเสนแต่งงานกับ สะแกวัลย์และได้มอบเงินจำนวนหนึ่งให้นายเกตุเป็นค่าเสียหาย นายเกตุโกรธแค้น และอาฆาตพยาบาทนายเสนาจึงลาออกจากงานและให้สะแกวัลย์ลาออกจากงานด้วย โดยไม่ยอมรับเงินค่าเสียหายที่นายเสนาหยิบยื่นให้

ต่อมาสะแกวัลย์ได้ตัดสินใจไปอยู่กับสุรเสน นายเกตุผิดหวังและสะเทือนใจมากและไม่ยอมเอ่ยถึงสะแกวัลย์อีก สภาพครอบครัวที่เคยมีความสุขตามฐานะก็เปลี่ยนแปลงไปนายเกตุกับนางสำเนียงมีปากเสียงทะเลาะกันแทบทุกวัน นางสำเนียงหันไปเล่นการพนันจนเป็นหนี้เป็นสินผู้อื่น นายเกตุเมื่อออกจากงานหัวหน้ายามก็หันไปประกอบอาชีพหมอดู เช่นเดียวกับนายทองเที่ยงเพื่อนสนิท แต่ไม่ค่อยมีรายได้มากนัก นางสำเนียงจึงต้องไปขอเงินจากสะแกวัลย์โดยนายเกตุไม่รู้

เมื่อได้เข้ามาอยู่ในบ้านสุรเสน สะแกวัลย์ก็ได้ประจักษ์ว่าสุรเสนไม่ได้สนใจใยดีในตัวเธอดังที่เธอฝันไว้ เธอต้องตกอยู่ในสภาพที่ไม่ต่างไปจากนางบำเรอความใคร่ของเขา นายสุรเสนก็ไม่ชอบเธอ พุดจาคุหมื่นเหี้ยมหยามเธอเสมอ นางมัธยมแม่ของสุรเสนได้ให้ความเมตตากรุณาเธอตามสมควร วันหนึ่งสุรเสนได้เชิญพิมพ์ตา หญิงสาวที่ผู้ใหญ่มั่นจะให้แต่งงานกับสุรเสน มารับประทานอาหารที่บ้านสะแกวัลย์หึงหวงสุรเสนและทนดูภาพบาดตาไม่ได้จึงสาธกเหล่าใส่หน้าพิมพ์ตา สุรเสนโกรธมากคำว่าสะแกวัลย์อย่างคุหมื่นเหี้ยมหยาม สะแกวัลย์เจ็บหัวใจมากจึงออกจากบ้านสุรเสนกลับไปอยู่บ้านเดิมโดยไม่ยอมรับเงินที่สุรเสนหยิบยื่นให้

สะแกวัลย์ได้เข้าทำงานในบริษัทขายรถยนต์แห่งหนึ่ง โดยได้รับความช่วยเหลือจากคำนิ่ง เพื่อนชายที่หลงรักสะแกวัลย์ตั้งแต่แรกแต่สะแกวัลย์ไม่สนใจ เมื่อนายเกตุได้เห็นความสนใจในคำนิ่งมีต่อลูกสาวของตนก็เกิดความรู้สึกดั่งที่ผู้เขียนได้กล่าวไว้ว่า

"นายเกตุมองดูชายหนุ่มที่นั่งห้อยเท้าฟังเสาค่วยท่าทางเป็นกันเอง
อย่างพิจารณาเกิดความรู้สึกใหม่ ๆ ขึ้นมาว่า คำนี้ingเป็นผู้ชายธรรมดา ๆ :
รู้จักง่ายเข้าใจง่ายกว่าผู้ชายลึกลับซับซ้อนอย่างสุรเสนหลายต่อหลายเท่า
แต่ผู้ชายธรรมดา ๆ อย่างนี้ก็ไม่สะกดตาเพราะไม่มีอะไรโกโง่ไม่มี
ความมั่งคั่งไม่มีเฟอร์นิเจอร์มาประดับประดาให้เลอเลิศทรงไหน

หากผู้หญิงใดต้องการร่วมทางกับเขาผู้หญิงคนนั้นที่ยอมรับสภาพการ
บุกเบิก คือ ยอมกักพันธนาการไคมาซึ่งทุกสิ่งทุกอย่างที่ละชั้น

นายเกตุนึกเสียใจ เพราะความจริงคำนี้ก็คืocำนี้ing ทั้ง
เดี๋ยวนี้อีกก่อนหน้านี้อะไรไม่ได้หนีหายไปไหน แต่นายเกตุเองต่างหากที่
ห้ามปรามมิให้สะแกวัลย์คบหาสมาคมกับเขา

และแล้วตัวเธอก็ต้องนั่งถอนใจยาวให้กับความฝันที่พลั้งพลาดไป
แล้วนั้น"

ขณะที่สะแกวัลย์เข้าทำงานในบริษัทขายรถยนต์ สุรเสนได้มาซื้อรถยนต์และได้
พบกับสะแกวัลย์ สุรเสนจึงชวนสะแกวัลย์ออกไปข้างนอกด้วย สะแกวัลย์ปฏิเสธสุรเสน
โกรธมากจึงหาเรื่องโดยไม่ซื่อสัตย์ ผู้จัดการฝ่ายขายคำนี้ingสะแกวัลย์และให้สะแกวัลย์ออก
จากงานแต่คำนี้ingก็ช่วยให้อะแกวัลย์ได้ทำงานในบริษัทอีกแห่งหนึ่ง

ต่อมาฝ่ายสุรเสนก็ไปมีความสัมพันธ์กับผู้หญิงอีกคนหนึ่งชื่อสายรุ้ง ผู้หญิงคนนี้
คอยติดตามระรานสุรเสนไปทุกหนทุกแห่ง และต้องการให้สุรเสนแต่งงานกับคน สุรเสน
โกรธแค้นมากถึงกับทำร้ายร่างกายสายรุ้งจนเกิดคดีความขึ้นฟ้องร้องในศาล สายรุ้งติดตาม
รังควานสุรเสนอย่างไม่ลืคละ วันหนึ่งสุรเสนกระโดดรถหนีสายรุ้งซซห้กต้องเข้ารับการ
รักษาในโรงพยาบาล สะแกวัลย์และคำนี้ingได้มาเยี่ยมสุรเสนตามคำขอร้องของนายเกตุ
ซึ่งเลิกอาชีพขายรถยนต์แล้วและสุรเสนหลังจากที่นายเสนาล้มเจ็บลงเพราะถูกคนร้าย
จับเอาไปข่มขู่แย่งทรัพย์สิน เมื่อสะแกวัลย์ได้พบเห็นสภาพของสุรเสนที่มีอาการหวาดผว
อยู่ตลอดเวลา เธอก็อภัยให้สุรเสนตามคำแนะนำของคำนี้ing ผู้ที่คอยช่วยเหลือสะแกวัลย์

ด้วยความจริงใจออกมา สะแกวัลย์ซาบซึ่งในความรักความห่วงใยของคำนึงที่มีต่อเธอ และยินดีที่จะใช้ชีวิตร่วมกับคำนึง

ผู้เขียนนวนิยายเรื่อง "ผืนกลางฤดูฝน" นี้ ได้แสดงความคิดในเรื่องบทบาทของพ่อในการหาคู่ครองให้ลูกว่า ผู้เป็นพ่อที่มีฐานะยากจนไม่ควรไฝ่ฝันให้ลูกมีคู่ครองที่ร่ำรวยแต่ปราศจากความรักความเข้าใจกัน สิ่งสำคัญที่การคำนึงในการเลือกคู่ครองก็คือ ความรัก ความเห็นอกเห็นใจ และความตกลงกันที่จะใช้ชีวิตร่วมกันอย่างแท้จริง เงินตราหรือฐานะมีัยของสำคัญ ฐานะที่มั่นคงย่อมเกิดขึ้นได้อย่างแน่นอน ถ้าคู่ครองชีวิตทั้งสองช่วยกันออกรางสร้างตัวอย่างอดทน

บทที่ 2

ปัญหาและความกดดันในสังคมปัจจุบันที่เกี่ยวกับบทบาทของพ่อ

สถาบันครอบครัว ประกอบขึ้นด้วย พ่อ แม่ ลูก รวมทั้งญาติพี่น้องที่อาศัยอยู่ในบ้าน แต่ละคนจะได้รับการกำหนดภาระหน้าที่ซึ่งต้องปฏิบัติเพื่อให้เกิดความสุขในการดำรงชีวิตร่วมกัน หรือเกิดปัญหาน้อยที่สุด พ่อนับได้ว่าเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในการที่จะเป็นผู้นำครอบครัวไปสู่ความสุขและมีอนาคตที่มั่นคง

แต่การดำเนินชีวิตครอบครัวในสมัยปัจจุบัน ต้องฝ่าฟันมรสุมแห่งปัญหาและความกดดันต่าง ๆ มากมาย บางอย่างเป็นผลต่อเนื่องมาจากสภาพของสังคมโดยที่พ่อไม่มีส่วนในการสร้างให้เกิดขึ้นเลย แต่บางอย่างพ่อก็มีส่วนสร้างให้เกิดขึ้นมา จะเป็นอย่างแรกหรืออย่างหลังก็ตามล้วนแต่กระทบถึงความสุขของครอบครัวทั้งสิ้น จึงสมควรจะได้นำมาพิจารณากัน อย่างน้อยก็พอเป็นอุทาหรณ์ว่าปัญหาเช่นนั้น เกิดขึ้นได้ และควรจะได้ระวังไว้ อย่าประมาท

การมองปัญหาและความกดดันในสังคมปัจจุบันที่เกี่ยวกับบทบาทพ่อนี้มีข้อที่จะจับผิดหรือกล่าวประจานความผิดของใครแต่อย่างใด หากแต่ต้องการให้ทราบสภาพและสาเหตุของปัญหาเพื่อหาแนวทางพัฒนาพ่อที่ดีเพื่อจะเป็นกำลังสำคัญในการสร้างครอบครัว และสร้างสังคมให้เจริญรุ่งเรืองต่อไป

จากการวิเคราะห์เอกสาร บทความ และจดหมายที่มีผู้เขียนถึงผู้จัดรายการวิทยุ - โทรทัศน์ - หนังสือพิมพ์ต่าง ๆ พบว่าปัญหามัจจุบันที่เกี่ยวกับบทบาทของพ่อในครอบครัว พ่อจะสรุปปัญหาได้ดังนี้

- 1) ปัญหาเมียมาก - เมียน้อย
- 2) ปัญหาความไม่เข้าใจกันในครอบครัว

- 3) ปัญหาการทํามาหากินและการทางเหินจากครอบครัว
- 4) ปัญหาสุขภาพ
- 5) ปัญหาทางเพศ
- 6) ปัญหาอบายมุข - สิ่งเสพติด
- 7) ปัญหาอาชญากรรม
- 8) ปัญหาเครือญาติ
- 9) ปัญหาการเมืองการปกครองการบริหารที่มีผลกระทบต่อ-

1. ปัญหาเมียมาก - เมียน้อย

ปัญหาที่ทรมาณจิตใจรกรรยามากที่สุดที่เกิดจากสามีเป็นคู่กระทำเหินจะไม่มีปัญหาใดสำคัญเท่ากับการที่สามีมีภรรยาน้อย และโดยมากการที่รู้ว่าสามีไปมีภรรยาอยู่ที่ใดบ้างก็ต้องติดตามเผาคูซึ่ง เป็นการไม่ไว้วางใจกัน มีหญิงคนหนึ่งอายุ 34 ปี เธอมีความรู้จบชั้น ป.4 และได้แต่งงาน ปัจจุบันมีลูก 2 คน ตามความเห็นของเธอบอกว่า สามีเป็นคนขี้เหินมาก ๆ และเจ้าชู้ ไว้วางใจไม่ค่อยได้ คนเจ้าชู้ไม่จำเป็นต้องเป็นคนรูปหล่อคนขี้เหินนี้แหละทำสนิทกัน" เธอได้เคยขอร้องให้สามีเลิกยุ่งเกี่ยวกับผู้หญิงคนนั้นซึ่งเธอคิดว่าสามีเลิกได้ แต่อยู่มาวันหนึ่งเธอก็พบเศษกระดาษใบหนึ่งเขียนถึงสามีให้ไปทำใบเกิดเด็กหญิง ... ซึ่งมีพ่อเป็นสามีของเธอเธอเลยอาละวาดทะเลาะกัน คนมาบุงคูกันใหญ่ สามีเลยเสียใจไปซื้อเหล้ามาดื่มแล้วเตะตอยประตู ข้างฝาบ้าน เตะหมอน กับข้าว ถ้วยชาม ลงน้ำคร่ำหมดเลย เธอแทบจะเลิกกัน พาลูกไปหาพ่อแม่ พ่อแม่บอกว่าคิดให้ตีส่งสารลูก โท ๆ คุยกันแล้วเด็กทารกจะมาพลอยรับกรรมไปด้วย เด็กที่ซาดพ่อหรือแม่นำส่งสาร เธอก็เลยอยู่กันต่อมาแบบไม่มีความสุข

การมีภรรยาน้อยของสามีโดยมากมักจะกระทำกันเป็นความลับ แต่เมื่อเรื่องถูกเปิดเผยขึ้นแล้วแต่ละคนก็มีวิธีแก้ปัญหาไม่เหมือนกันหญิงคนหนึ่งจึงได้ว่าสามีมีภรรยาน้อย สามีได้ขอร้องให้อยู่ด้วยกัน ให้รักกันเหมือนพี่เหมือนน้อง เธอก็เลยตั้งข้อบังคับว่าห้าม

คุยกันสองคอสองและห้ามไปไหนกันสองคอสองและให้นอนมุ้งเดียวกัน โดยก่อนเที่ยงคืน
เขาจะนอนตะแคงหันหน้ามาทางเธอ หลังเที่ยงคืนจะหันไปทางภรรยาบ่อย เธอสังเกต
ว่าเขาจะยกนาฬิกาบ่อย ประมาณครึ่งเดือน เธอเกิดความรำคาญ เลยให้แยกมุ้ง
แล้วเปลี่ยนเวรกันคนละคืน ประมาณเดือนเศษ พ่อแม่ฝ่ายหญิงก็ให้ไปขอขมาภายใน
5 วัน เขาจึงไป เมื่อภรรยาไม่อยู่เธอได้เข้าไปค้นตู้เสื้อผ้าก็ปรากฏว่าพบทะเบียน
สมรสระหว่างเขากับหญิงคนนั้น เธอเสียใจมาก ร้องไห้ทั้งวันทั้งคืน จนหน้าตาบวมค่อ
จากนั้นก็เริ่มขอม ทานข้าวไม่ได้ นอนก็ไม่หลับ ไข้แค่ คืด คืด คืด ระยะนี้ทะเลาะ
กันบ่อย จนกระทั่งเธอคลอดลูกคนที่สอง ภรรยาบ่อยก็กลับไปอยู่บ้าน เธอจึงพออ้วนขึ้นบ้าง
เธอเล่าต่อไปสามมีเธอตัวเล็กนิดเดียว ไม่หล่อทวย แต่เจ้าชู้ง

สามมี - ภรรยาอีกคนหนึ่งแต่งงานกันมา 24 ปี ปัจจุบันสามมีอายุ 55 ปี ภรรยา
อายุ 46 ปี มีลูก 4 คน ลูกโตทำงานแล้ว 3 คน กำลังเรียน 1 คน ตอนเริ่มชีวิต
ครอบครัว ทั้งคู่ใช้ชีวิตประหยัด ปากกัดตีนถีบมาด้วยกันจนลูกโตได้รับการศึกษาไม่น้อย
หน้าใคร และฝ่ายภรณานั้นเธอไว้วางใจสามมีมากเพราะเขาแก่แล้ว อายุตั้ง 55 คิดว่า
ผู้หญิงที่ไหนจะสนใจ เมื่อปี 2522 เธอสังเกตพบความเปลี่ยนแปลงในตัวสามมี กล่าวคือ
เริ่มใช้คำหยาบคายกับลูกเมียเพื่อหาทางทะเลาะกันจะได้ไม่ต้องกลับบ้าน จนกระทั่งวันหนึ่ง
เธอจึงได้ทราบว่าสามมีได้ไปแต่งงานกับผู้หญิงคนหนึ่ง อายุได้ประมาณ 30 ปี และเขาได้
เช่าห้องแถวอยู่ด้วยกันประมาณ 2 เดือน เธอจึงไปขอร้องภรรยาบ่อยให้เห็นใจคนแก่อย่าง
เธอและสอนว่า "อย่ามัวมกยากกับคนแก่อย่างสามมีฉันเลย ชีวิตคุณจะไปอีกไกล" แต่
เธอก็ได้รับคำตอบว่าให้ห้ามคนของเธอเอง เธอบอกว่า "ดิฉันแค่นี้เป็นที่สุกถ้าดิฉันมีป็น
คงจะยิงเขาตายไปทั้งสองคนแล้ว"

หญิงผู้นี้มีอาชีพแม่บ้าน มีลูก 4 คน เล่าว่าเธอแต่งงานมาแล้ว 12 ปีต่อมา
สามมีของเธอได้เลื่อนตำแหน่งจึงทำให้ต้องรู้จักกับคนมากเลยทำให้เขารู้จักมีภรรยาบ่อยบ้าง
เธอทราบว่าเขาไปเช่าบ้านอยู่ด้วยกัน ระยะ 1 ปีที่เขาไปมีภรรยาบ่อย เงินทองก็ไม่
เคยส่งเสีย เธอไม่มีน้ำคาสสำหรับปัญหานี้เพราะเธอเคยชินที่อยู่ได้โดยไม่มีเขา เธอได้

ไปพบกับภรรยาบ่อย และบอกว่าจะเข้าไปหาสามีเธอก็ตามมา เธอกล่าวว่า "เมื่อคุณมีความสุขแล้วก็ต้องให้เธอสระแค้นไปหาความสุขบ้าง" เขาก็ไม่ยอมหย่าออก จากบอกว่า เป็นกำไรชีวิตของผู้ชาย แล้วเขาก็กลับไปอยู่กับภรรยาบ่อยอีก

อีกรายหนึ่งเป็นเด็กสาวจากบ้านนอก เล่าว่าเธอเข้ามาทำงานก่อสร้าง ในกรุงเทพฯ ก็ได้พบรักกับหัวหน้างานควยแรงยูของเพื่อน ในที่สุดก็หนีไปอยู่ด้วยกัน อยู่ได้ประมาณ 3 - 4 เดือนสามีเธอก็มีภรรยาใหม่แล้วก็เลิกกัน แล้วก็มีอยู่เป็นประจำ 10 ปีแล้วที่เธอกับเขาอยู่ด้วยกันมา เขาก็เลิกไม่ได้ เขามีภรรยาบ่อยนับเป็นสิบคนแต่เขาก็ไม่ทิ้งเธอทั้ง ๆ ที่พอเธอรู้ว่าสามีเธอไปชอบผู้หญิงคนไหน เธอจะตามไปอาละวาดให้อาย แต่เขาก็ไม่อาย ทั้ง ๆ ที่เห็นอยู่เต็มหูเต็มตาจนถึง 10 ปีแล้ว เขาก็ยังไม่เลิกเจ้าชู้ เธอ บ่นว่าเธอเบื่อกับจริง ๆ อยากจะหนีก็ไม่รู้จะหนีไปไหนก็ต้องทน เธอไม่ค่อยมีความสุขทนอยู่ ไปวันหนึ่ง ๆ เพื่อลูกเท่านั้นเองเพราะสงสารลูก เขาไม่เป็นพ่อบ้าน เขามีแต่ภรรยาบ่อย เขาไม่เคยสนใจครอบครัว บางทีข้าวไม่มีหุง ลูกไม่สบาย เขาก็ไม่สนใจ เขาเป็นคน ชอบเที่ยวมาก ยักยอกเงินก็เก่ง เจ้าชู้ก็ปานนั้น เธอจะหนีให้ถึงที่สุดเพื่ออนาคตของลูก ๆ

เรื่องความเป็นคนเจ้าชู้ และมีภรรยาแบบนี้ ลองมาฟังคำบอกเล่าจากฝ่ายชาย คุยบ้าง ชายคนหนึ่งกล่าวว่า

"ผมเป็นคนเจ้าชู้ ในปี 2521 ผมได้รู้จักกับภรรยาคนปัจจุบัน ซึ่งตอนนั้นผมไม่ค่อยสนใจเธอเท่าไร เพราะตัวผมเองมีภรรยาอยู่แล้ว แต่ด้วยความสนับสนุนของเพื่อนเธอ เราจึงสนิทสนมกันมากขึ้น แต่ผม ก็ยังคงอยู่กับภรรยาคนเดิมตามปกติ ภรรยาใหม่มักจะถามผมว่าผู้หญิงที่ มาหาทุกวันเป็นใคร ผมก็บอกว่าเป็นญาติผู้พี่ของผม ที่อยู่หลายครั้งที่ ภรรยาใหม่กับภรรยาเก่าพบกัน โดยที่ต่างฝ่ายต่างก็ไม่รู้ว่าเป็นภรรยาผม ทั้งคู่ แต่ต่อมาภรรยาใหม่ก็ทราบความจริง ผมจึงบอกสัญญาว่าจะเลิก กับภรรยาเก่าอย่างแนบเนียน โดยตัวผมเองขมสิ่งของมาอยู่กับภรรยาใหม่ และอยู่กินกันอย่างเปิดเผย

ปี 2522 ผมได้รู้จักกับผู้หญิงอีกคนหนึ่งสมมุติชื่อ ข. ผมและ ข. ทำงานอยู่ด้วยกัน มีความสนิทสนมกันเป็นพิเศษ บางครั้ง ข. ก็ถามว่าภรรยาผมเป็นอะไรกับผม เห็นกลับบ้านด้วยกัน ผมก็บอกว่าเป็นอย่างสาว หลังจากนั้นผมก็ไม่ค่อยกลับบ้าน จนภรรยาผมและ ข. รู้ความจริง จึงให้ผมตัดสินใจเลือกใครคนหนึ่ง โดย ข. ให้ผมจดทะเบียนสมรสและเลิกกับภรรยา ผมก็ได้ขอเวลาตัดสินใจว่าจะเลิกภายใน 2 เดือน แต่ผมก็ผิดไปเรื่อย ๆ จนปีครึ่ง ข. ก็มีบุตรกับผม 1 คน เป็นชาย หลังจากคลอดแล้วเธอก็ยื่นคำขาดกับผมให้เลิกกับภรรยาภายใน 7 วันถ้าไม่เช่นนั้นเธอจะเป็นฝ่ายไป แล้วผมก็ตัดสินใจไม่ได้อีก เธอจึงไปจากผมเอง โดยไปแต่งงานใหม่ ทุกวันนี้ผมจึงอยู่กับภรรยาคนปัจจุบัน (ภรรยาคนที่สอง) ของผม"

2. ปัญหาความไม่เข้าใจกันในครอบครัว

เด็กสาวคนหนึ่งเล่าถึงชีวิตที่ไม่มีความสุขของเธอซึ่งเป็นลูกคนโตในจำนวนพี่น้อง 5 คนว่าเธอพิการมาตั้งแต่กำเนิด การศึกษาแค่ ป.4 ชีวิตของเธอไม่เคยได้รับความอบอุ่นจากพ่อแม่เลย พิการทางร่างกายแล้วยังพิการทางจิตใจอีก พ่อเธอเป็นคนไม่มีเหตุผล พ่อดื่มเหล้าทุกวัน แล้วก็มาอาละวาดกับแม่ ไม่เคยสนใจครอบครัว เวลาเมามาชอบพุดซมและแหวะชาวบ้าน แล้วก็คำลูก ๆ ด้วยคำหยาบ ๆ แล้วก็ตีลูกโดยไม่มีเหตุผลเพื่อระบายอารมณ์ของพ่อทั้ง ๆ ที่ลูกได้หมดแล้ว เวลาแม่พุดขึ้นบ้างพ่อก็จะยิงปืนขึ้นฟ้า

เวลานี้แม่ของเธอจิตใจไม่ปกติ เป็นโรคจิตหวาดกลัวโดยไม่มีเหตุผล ตกใจง่าย เธอส่งสารแม่มาาก ถึงแม้ว่าพ่อของเธอจะดูร้ายเธอก็ยังรักและเคารพ เธออยากให้พ่อเป็นคนดีรู้ถึงจิตใจลูก ๆ อยากให้พ่อเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรของลูก ๆ แม่จะได้สบายใจ แต่แล้วสิ่งที่ไม่คาดคิดได้เกิดขึ้นในชีวิตของเธอ เมื่อพ่อคำคบก็เธออย่างไม่มีเหตุผลแล้วขับไล่ออกจากบ้าน พ่อบอกว่าลูกเกิดมาทำให้ยากจนเป็นหนี้เป็นสิน

เธอจึงออกจากบ้านไปอยู่กับยาย ยายได้แบ่งมา 2 ไร่ 2 งาน ให้ทำ เธอ
ที่ท่าและได้ช่วยพ่อแม่ทำควาย พ่อของเธอเห็นเธอไปบอกขายที่นาทั้ง ๆ ที่ข้าวของเธอยัง
เต็มแปลง เธอจึงตัดสินใจออกจากบ้านไปตามยถากรรม โดยรับจ้างค้ายา เก็บ
ฝ้าย เก็บถั่ว พ่อได้เงินเลี้ยงตัว ต่อมามีคนไปหาขบเลี้ยงเด็กเธอจึงมาเป็นคนรับใช้
ที่บ้านผู้มีอันจะกินบ้านหนึ่งในกรุงเทพฯ ต่อมาเธอก็ได้รับข่าวพ่อเธอไถ่ถอน ๆ ออก
จากบ้านอีกเช่นกัน สรุปว่าชีวิตของเธอไม่เคยได้รับความอบอุ่นทางร่างกายและจิตใจเลย

หญิงอีกคนหนึ่งเล่าว่า เธอมีสามีโดยไม่ได้รับการเห็นชอบจากผู้ใหญ่ สามีของ
เธอไม่ค้มเหล้า ไม่สูบบุหรี่ ไม่เจ้าชู้ และรักเธอมากแต่เขาเป็นคนทีโกรธง่าย และ
มีอารมณ์ที่ร้าย เรื่องที่ไม่น่าจะทะเลาะกันเขาก็จะหาเรื่องตบตีเธอจนเขียวช้ำไปทั้งตัว
บางครั้งก็ตบปากเหมือนใส่แว่น เมื่อเขาหายโกรธก็จะมาง้อพุดควาย ถ้าเธอไม่พุดก็จะตบ
ถูกตีอีก จึงทำให้เธอต้องทนอยู่และพยายามระวังปากระวังคำพูด เพื่อให้เขาไม่โท

เมื่อเธอคลอดลูกชายคนแรกได้ 3 เดือน สามีเธอคบเพื่อนไม่ดี ไปเที่ยวกันมา
แล้วมีเรื่องไปถึงตำรวจนอกเครื่องแบบ จนทำให้เธอต้องเสียเงินทอง ไปทอนยืมญาติ
พี่น้องจนเป็นหนี้เขารุงรัง เพื่อเอาไปวิ่งเค้นให้สามีเธอพ้นคุก สามีเธอต้องการให้เธอ
จดทะเบียนสมรสด้วย แต่เธอไม่ยอม เขาจึงอุ้มลูกหนีไป ขนาดไม่ได้จดทะเบียนกันเขา
ทั้งเตะทั้งตอย และเป็นคนไม่มีเหตุผล เหตุการณ์รุนแรงขึ้นทุกทีถ้าเธอกลับไปอยู่กับเขา
อีกทั้งชีวิตเธอตายทั้งเซ็น เมื่อตกลงกันไม่ได้เธอจึงไปแจ้งความ แต่ตำรวจบอกว่าเป็น
พ่อลูกกันจะต้องตกลงกันเอง เธอตามหาลูกอยู่ 2 เดือน สามีเธอก็มาบอกว่าขอพบหน่อย
แล้วจะฉีดยาลูก เขาจึงพาเธอไปที่โรงแรมแล้วเริ่มตบตี เธอพยายามสู้ ยิ่งสู้ยิ่งเจ็บ
เขาทั้งเตะ ตอย ฉีกเสื้อผ้าที่เธอสวมใส่ขาดหมด เขาจับเธอแกล้งแล้วก็ไม่ยอมหยุด
เธอร้องให้ควายความเจ็บปวดและคิดว่าวันนี้ชีวิตคงไม่รอดแล้ว จนเธอสิ้นสติไป เธอรู้สึก
ตัวอีกครั้งเมื่อสามีเธอดำรูปเธอขณะเปิดยาร่างซึ่งเป็นแผนการอันแสนดีที่เขาจะทำลายเธอ
จากใบหน้าที่เคยสวยของเธอขณะนั้นบวมเป่ง เบ้าตาเขียวทั้งสองข้าง ปากแตก ลุณัยตา
เลือดออกจนไม่เห็นตาขาวมีแค่สีแดง คามเนื้อตัวมีรอยเขียวช้ำและไหม้ เสื้อผ้าขาดรุ่งริ่ง
เพื่อน ๆ จึงพาเธอไปแจ้งความ

สามิเธอก็ยังไม่ยอมคืนลูก เธอจึงตัดสินใจยื่นคำขาดไปว่าไม่ให้เอาลูกคืนก็ได้ คุณอยากได้เอาไป ฉันพยายามจนสุดความสามารถแล้ว หนามันยังรักลูกคิดว่าคุณคงรักลูกคุณเช่นกัน ส่วนเธอจะมีอีกสักคนกับใคร เมื่อไรก็ได้ แล้วเธอก็ทำจริงโดยเริ่มเที่ยวเตร่กับเพื่อนฝูงให้ลืมเรื่องลูก สามิเธอก็จึงหมดหวังและบอกว่าเขาจะบวชจะคืนลูกให้ในวันบวช

เธอแอบไปที่บ้านสามิเห็นลูกกำลังเล่นกับเด็ก ๆ รุ่นเดียวกัน เธอกล้าเข้าไปอุ้มกอดลูกด้วยความตื่นเต้นจิตใจที่ถูกพรากไปว่าครึ่งปี ลูกพูดว่า "แม่มาแย้ว ๆ" สามิเธอกำลังเป็นนาคจึงสำรวจไม่ว่าอะไร เธอจึงอุ้มลูกกลับบ้าน หลังบวชได้ 2 วันก็มาเยี่ยมลูก แล้วให้เธอไปส่งที่วัด พอไปถึงวัดลูกร้องไห้ พระกระแทกลูก คำลูกแล้วดอจัวร์ "จัวร์ร้อนไวย" เธอมองด้วยความทุเรศสกปรก จึงขอตัวกลับ แต่พระแย่งลูกไป คนในวัดทั้งพระทั้งศิษย์มาช่วยกันเตือนสติพระ

รูปที่ถูกถ่ายไว้เขาก็เอาไปประจานหมดแล้ว เธอจึงอับอายต้องลาออกจากงานขายบ้านเฉย ๆ พักผ่อนจิตใจที่บอบช้ำของเธอ เวลาผ่านไปประมาณ 2 ปี เขาก็มีจดหมายมาบอกว่าไปอยู่ต่างประเทศ ถ้าเธออยากไปอยู่ด้วยจะส่งตัวเครื่องบินมาให้ แต่เธอไม่สนใจ

ทุกครั้งที่เธอนึกถึงช่วงชีวิตที่ผ่านมาเธอต้องร้องไห้ทุกครั้ง เธอพยายามที่จะประกอบชีวิตครอบครัวเพื่อลูก แต่ทุกอย่างมันก็ต้องมีที่สิ้นสุด ในเมื่อเธอก็สุดที่จะทนแล้วตลอดระยะเวลา 4 ปี ที่เธออยู่กับเขา เหมือนตกนรกทั้งเป็น "จะมีใครบ้างไหมที่เหมือนฉัน ขอให้มันมีคนเดียวเถอะค่ะ"

3. ปัญหาการทรมานทากินและการหาเงินเห็นครอบครัว

ปัจจุบันการเพิ่มของประชากรของประเทศยังอยู่ในอัตราสูงแต่พื้นดินและทรัพยากรมีจำกัด และรายได้จากอาชีพทำนา ไม่เพียงพอที่จะนำมาใช้จ่ายเลี้ยงครอบครัวให้ได้

ความสุขได้ ดังนั้น พ่อไทยจึงต้องประสบกับการทำมาหากินที่ฝืดเคืองอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน พ่อไทยที่เป็นคนรักถิ่นเกิดไม่อยากจะจากบ้าน จากครอบครัวไปเป็นเวลานาน ต้องตัดสินใจออกจากบ้านทิ้งลูกเมียไว้ข้างหลัง เข้าไปหางานทำในเมืองที่กำลังพัฒนาอุตสาหกรรมและแม้กระทั่งในตะวันออกกลางก็มีพ่อไทยรับจ้างขายแรงงานอยู่เป็นจำนวนนับแสนคน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาเงินมาจุนเจือครอบครัวให้ได้รับความสุขเทียมหน้าเทียมตาเพื่อนบ้านบางเท่านั้น

พ่อไทยที่มีการศึกษาคือ มีฐานะการเงิน เช่น ที่เป็นแพทย์ วิศวกร ศิลปิน อาจารย์ ส่วนใหญ่จะมุ่งหน้าไปหางานทำที่ประเทศสหรัฐอเมริกาและยุโรป สำหรับพ่อที่มาจากชนบทที่ส่วนมากมีความรู้สำเร็จชั้นประถมศึกษา มีอาชีพชาวนา จะมุ่งหน้าไปหางานทำในประเทศใกล้เคียงและประเทศแถบตะวันออกกลาง เช่น ซาอุดีอาระเบีย ลิเบีย อิรัก คูเวต งานที่ทำส่วนใหญ่เป็นงานที่ไร้ฝีมือ ในโครงการก่อสร้างทางหลวง อาคารศูนย์การค้า และตอมทำงานในบรรยากาศที่ร้อนระอุแถบทะเลทราย

การที่ต้องไปทำงานในพื้นที่ ๆ มีสภาพภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ และสังคมที่แปลก ย่อมก่อให้เกิดปัญหาอย่างมาก นอกเหนือจากปัญหาทางร่างกายที่ต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพภูมิอากาศแล้ว พ่อที่เห็นห่างจากครอบครัวของประสบกับปัญหาความบั่นคั้นด้านจิตใจอย่างหนัก เช่น พ่อไทยที่ไปทำงานที่กรุงริยาด ประเทศซาอุดีอาระเบีย ส่วนใหญ่มีปัญหาโรค "คิดถึงบ้าน" โดยเฉพาะพ่อที่ไม่เคยจากบ้านเลยในชีวิต ต้องนอนนำตาไหลร้องไห้อยู่คนเดียว

พอบางคนพยายามหาอุปกรณ์เพื่อช่วยคลายความเหงาลง เช่น ซ็อแคสเสทเทป เพลง "ไกลบ้าน จากน้อง แผ่นดินไทย ..." พ่อที่ไปจากภาคอีสานมักจะชอบฟังหมอลำ หมอแคน ซึ่งบางทีก็ไต่ผลในทางลบ กล่าวคือทำให้โรคคิดถึงบ้านกำเริบหนัก บางรายก็ถึงกับมีอาการคลุ้มคลั่ง จะฆ่าตัวตายก็มี

ยามที่ห่างบ้าน จดหมายที่แม่และลูก ส่งไปให้พ่อบ้านนั้น บางครั้งเขียนเล่าเรื่องเศร้า ๆ เรื่องที่ชวนให้ปวดหัว แทนที่จะทำให้พ่อบ้านคลายความคิดถึงบ้าน กลับทำให้พ่อบ้านว่าวนหนักขึ้น

คังนั้นมักจะมีข่าวปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์เสมอว่า คนงานไทยในตะวันออกกลางต้องถูกตำรวจจับ และต้องโทษหนักบางครั้งถึงประหารชีวิต จำคุก หรือถูกส่งตัวกลับด้วยโทษฐานเมาสุราอาละวาด ทำร้ายร่างกาย ปล้นทรัพย์ ตมเหล้าเถื่อน เล่นการพนัน และแม้กระทั่งข่มขืน กระทำชำเรา ซึ่งส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากความว้าเหว่ พลัดพรากจากครอบครัวเนื่องจากพ่อที่ต้องเดินทางไปทำงานในต่างแดน ไม่มีการเตรียมตัว เตรียมความคิดที่จะไปอยู่ร่วมกับคนเจ้าของประเทศที่ต่างภาษา วัฒนธรรม ประเพณี ศาสนา และลักษณะบังคับของกฎหมายบ้านเมือง คังนั้นพ่อไทยเคยประพฤติปฏิบัติตัวอย่างไรในเมืองไทยเมื่อไปอยู่ต่างประเทศก็คงปฏิบัติเช่นนั้น เช่น การดื่มสุรา การเล่นการพนัน การเล่นหวยกินรวบ และถูกจับกุมลงโทษอย่างหนักเพราะกฎหมาย ศาสนา อิสลาม บัญญัติบทลงโทษไว้นักมาก พ่อบางคนก่อนจะไปทำงานต่างประเทศต้องขายไร่นาเพื่อรวบรวมเงินจ่ายให้แก่บริษัทนายหน้ากว่า 50,000 บาท แต่เมื่อไปทำงานได้ 2-3 เดือน เท่านั้นก็กระทำผิดกฎหมายและถูกลงโทษ เมื่อพ้นโทษแล้วต้องถูกส่งตัวกลับบ้านอย่างน่าเสียดาย

ที่กล่าวมาแล้วเป็นเรื่องภายในของ "พ่อ" แต่สิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับการบริหารแรงงาน การบังคับตามกฎหมายของประเทศไทยเองก็ก่อให้เกิดปัญหาอย่างมาก เช่น การปล่อยให้มีบริษัทจัดหางานเถื่อนขึ้น เรียกเงินค้ำคูนชาวบ้าน การเพิกเฉยต่ออธิสิทธิ์ อธิธิพล ในหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดหางาน การออกหนังสือเดินทางปลอมโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐมีส่วนร่วมอยู่ด้วย การไม่ให้ความสะดวกในการส่งค่าแรงกลับบ้าน การเรียกเก็บเงินของเจ้าหน้าที่ด่านศุลกากร จากเครื่องใช้ส่วนตัวของพ่อไทย สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งบั่นทอน จิตใจ ทั้งสิ้น

4. ปัญหาสุขภาพทางกายและสุขภาพจิต

ความสุขในครอบครัวที่แท้จริง เกิดขึ้นได้ด้วยการประกอบหลายประการ แต่ที่นับว่าสำคัญคือ สุขภาพของร่างกาย และสุขภาพจิต ของพ่อ ในครอบครัวที่มีพ่อ มีโรคประจำตัว ต้องเจ็บป่วยล้มหมอนนอนเสื่ออยู่เป็นนิจนั้น จะนับว่าเป็นครอบครัวที่อบอุ่นไม่ได้ ดังนั้นปัญหาสุขภาพของพ่อที่สะท้อนให้เห็นได้ทั่วไปว่าในสังคมไทยปัจจุบัน อาจจะจำแนกได้ดังนี้

4.1 ปัญหาสุขภาพทางกาย

เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจบังคับให้คนในสังคมต้องแข่งขันกันทำมาหากิน มากขึ้นกว่าในสมัยก่อน ทำให้พ่อต้องทำงานหนัก และต้องเผชิญกับสิ่งแวดล้อมที่เต็มไปด้วย สิ่งที่เป็นพิษในปัจจุบันชีวิตของพ่อต้องเสี่ยงต่อการเจ็บป่วยด้วยโรคของระบบต่าง ๆ เช่น โรคตาเป็นต้อกระจก โรคมะเร็ง โรคเบาหวาน โรคแผลในกระเพาะ พยาธิสภาพของ หลอดเลือดที่ไปเลี้ยงสมอง โรคของต่อมลูกหมาก โรคความดันโลหิตสูง วัณโรคปอด โรคของระบบท่อทางเดินปัสสาวะ และโรคของระบบหายใจ ฯลฯ

โรคมะเร็งในปอด โรคมะเร็งในปอด มีแนวโน้มสูงขึ้นในปัจจุบัน อันเนื่อง มาจากการสูบบุหรี่จัดในผู้ชายวัยหนุ่ม และวัยกลางคน บางคนสูบบุหรี่แบบมวนคอตมวน บรรดา นักสูบบุหรี่ส่วนมาก มักจะสูบบุหรี่ตั้งแต่เป็นนักเรียนชั้นมัธยม ในชั้นแรกส่วนใหญ่มักจะกล่าวว่า สูบบุหรี่เพราะว่าเป็นเรื่องโก้เก๋ที่หนุ่มร่วมสมัยนิยมกัน และมักจะมองไปว่า คนที่ไม่ สูบบุหรี่ไม่ใช่ชายชาตรี แต่ก็มียกสูบบุหรี่บางคนกล่าวว่า "สูบเพื่อสังคม เพื่อไม่ให้เกิดความ เอะเขินยามเข้าสังคม" แต่ส่วนใหญ่แล้วเห็นว่าการสูบบุหรี่เป็นทางหนึ่งของการผ่อนคลาย ทางอารมณ์ เมื่อสูบบุหรี่ยานเข้ากรณิโคตติ ก็จะทำให้กลไกป้องกันอันตรายในระบบหายใจ เสียไป เป็นช่องทางให้ฝุ่นละอองที่มีขนาดเล็กเข้าไปสะสมในถุงลมได้ง่ายขึ้น จนในที่สุด ก็ทำให้ป่วยเป็นโรคมะเร็งในปอดขึ้น นอกจากนั้นแพทย์ผู้เชี่ยวชาญโรคของระบบหายใจ

ยังชี้ให้เห็นว่า "แนวโน้มของโรคในระบบหายใจ เช่น โรคหลอดลมอักเสบเรื้อรัง โรคถุงลมพอง โรคหอบหืดที่เกิดจากการแพ้พิษของฝุ่นต่าง ๆ สูงขึ้นอย่างมากในระยะ 20 ปีที่ผ่านมา" ซึ่งสันนิษฐานว่าเป็นผลมาจากการที่สังคมไทยได้เปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจจากการเกษตรกรรม มาเป็นแบบอุตสาหกรรมอันเป็นผลให้วิถีแบบไทย ๆ ในชนบทต้องเปลี่ยนแปลงไป มีการนำเอาเครื่องจักรกลมาใช้ในระบบอุตสาหกรรมการผลิตสินค้า การใช้รถยนต์ที่ใช้เครื่องยนต์แบบสันดาปภายใน ก่อให้เกิดควันพิษ ในปริมาณที่จะก่อให้เกิดอันตรายแก่คนได้

นอกจากนั้น วิถีชีวิต แบบเรียบง่ายแบบไทย เหมือนสายน้ำเจ้าพระยาที่ไหลเอื่อยในยามฤดูแล้ง วิธีการผลิตแบบ "ผลิตเพื่อใช้เอง" การผลิตทั้งแบบปีละครั้ง ถูกแทนที่ด้วย "การปฏิบัติเชิงว" ซึ่งเป็นการผลิตเพื่อเป็นสินค้าส่งออก เป็นเหตุให้ชาวนาชาวไร่ต้องใช้เครื่องจักร ปุ๋ยเคมี สารฆ่าแมลง และสารที่ใช้กำจัดวัชพืช ชนิดต่าง ๆ ในจำนวนนี้ สารประกอบ ดี ดี ดี นับว่าเป็นสารที่มีอันตรายแก่คนและสิ่งแวดล้อมมาก เพราะมีคุณสมบัติสลายตัวช้า มีฤทธิ์ตกค้างในสิ่งแวดล้อมได้นานมาก

โรคมะเร็ง อีกประเภทหนึ่ง คือโรคมะเร็งในตับ ผู้ป่วยด้วยโรคนี้เป็นได้ทุกกลุ่มอายุและเพศ แต่สถิติการตายมักพบในเพศชาย ในวัยที่เป็นพ่อคน พบมากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นผลสืบเนื่องมาจาก ชอบรับประทานปลาดิบ ที่พบทั่วไปตามหนองน้ำตามไร่นาทั่วไป ชาวบ้านเรียกว่า "ปลาขาว" โดยที่ปลาขาวเป็นที่ตัวอ่อนของพยาธิใบไม้ อาศัยอยู่ในกล้ามเนื้อและติดอยู่ที่ครีบ เมื่อคนรับประทานปลาดิบ หรือดิบ ๆ สุก ๆ ตัวอ่อนของพยาธิก็จะถูกกลืนเข้าไปในกระเพาะอาหาร และในที่สุดตัวแก่จะฝังตัวอยู่ในเซลล์ของตับ และเมื่อมีจำนวนมากก็จะทำให้เซลล์ของตับเสียหายและกลายเป็นเนื้อร้าย ในที่สุด

อาการมะเร็งในตับ อาจจะมีสาเหตุอย่างอื่นก็ได้ เช่น พ่อที่ต้องเข้าไปอาศัยในเขตป่าเขาที่มีไข้จับสั่นระบาคอยู่ เมื่อป่วยเป็นไข้จับสั่นบ่อยครั้งต่อเนื่องกัน จนมีเชื้อโรค

สะสมอยู่ในคัมภีร์มากจนดับเสียหน้าที่ไป สาเหตุที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ได้แก่ การติดสุรา จนถึงขั้นเป็นโรคพิษสุราเรื้อรัง อาจจะเป็นโรคคืบแข็งได้ ในขณะนี้ ในสังคมไทยได้เปิดโอกาสให้เอกชนประมูลการผลิตและค้าสุราขึ้นอย่างไม่จำกัด การดื่มสุราจึงเป็นค่านิยมของสังคมอันหนึ่ง ในสภาพเศรษฐกิจที่ชักหน้าไม่ถึงหลังเช่นขณะนี้ "พ่อ" มักจะหันหน้าไปพึ่ง "น้ำเมา" และทำลายสุขภาพของตนเอง มากยิ่งขึ้น

กามโรค เป็นปัญหาที่คู่ขนานไปกับสังคมที่มีเศรษฐกิจที่เน้นหนักในค่านอุตสาหกรรม ที่ส่งเสริมให้ประชาชนบริโภคปัจจัยต่าง ๆ อย่างเสรี และปราศจากเครื่องเหนี่ยวรั้งทางศีลธรรมที่มีประสิทธิภาพ พ่อแม่จะมีครอบครัวแล้ว และมีลูกที่กำลังน่ารักเฝ้าอยู่ที่บ้าน แต่ก็ไม่วายที่จะหาโอกาสเข้าไปเที่ยวเตร่หาความสำราญในเวียงรมย์สถาน เช่น บาร์และไนท์คลับ สถานอาบอบนวด แม้แต่ในโรงแรมประเภทมานูรัก ที่ปรากฏมีอยู่ทุกมุมเมือง แม้แต่ในชนบทระดับตำบลก็ยังมียี่ "ช่องโสเภณี" เปิดกิจการอยู่ ประมาณว่าสถานบริการดังกล่าวมีถึง 3755 แห่ง ทั่วประเทศ และมีหญิงที่เรียกว่า "หญิงอาชีพพิเศษ" (ที่มาของการรักษาเท่านั้น) ประมาณ 77,707 คน และมีชายวัยฉกรรจ์ มาขอรับการตรวจรักษากามโรคถึง 715,999 คน ซึ่งความจริงต้องมีจำนวนมากกว่านี้ ทั้งในบรรดาคุณพ่อที่ชอบสนุกมักจะซื่อๆ ไม่ประสงค์จะไปรักษาที่สถานบำบัดการโรคของรัฐ หากมีฐานะการเงินดี อาจจะไปรับการรักษาที่คลินิกเอกชน หรือไม่ไปขอซื้อยาชุดจาก "ร้านขายยา" หรืออาจจะปล่อยให้อาการหายไปเองก็ได้

กามโรคที่บรรดา "คุณพ่อ" เป็นกันมากได้แก่ ซิฟิลิส หนองใน (หรือโกโนเรีย) โรคแผลริมอ่อน กามโรคของต่อม และหนองน้ำเหลือง กามโรคเรื้อรังบริเวณขาหนีบ และโรคหนองในเทียม นอกจากนี้ ผู้อำนวยการกองกามโรค กรมควบคุมโรคติดต่อ ได้เปิดเผยว่า "เฉพาะในเขตท้องที่อำเภอหาดใหญ่ มีหญิงบริการ 3,000 คน เป็นโรคโกโนเรียร้อยละ 10 พ่อบ้านที่เป็นมักเหี่ยวกลางคืนป่วยร้อยละ 30 และมีแม่บ้านร้อยละ 14 ที่ติดโรคจากพ่อบ้านโดยการสัมผัสโดยตรง และในปัจจุบันนี้กำลังมีเชื้อใหม่ซึ่งพัฒนา

มาจากโกโนเรีย เรียกกันโดยทั่วไปว่า "ซูปเปอร์โกโนเรีย" นับว่าเป็นเชื้อจุลินทรีย์ที่ร้ายแรง และมีความต้านทานต่อยาปฏิชีวนะที่ใช้รักษาอยู่ในขณะนี้ ความร้ายแรงของซูปเปอร์โกโนเรียก่อให้เกิดความซับซ้อนต่อการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวพอสมควร โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวที่มาจากต่างประเทศเพื่อนบ้าน เช่น สิงคโปร์ และมาเลเซีย

โภชนาการ โดยทั่วไปคนในวัยกลางคนต้องการพลังงานจากสารอาหาร ที่รับประทานเฉลี่ยวันละไม่ต่ำกว่า 2400 แคลอรี แต่จากสภาพที่เป็นจริงของมีคนไทยที่รายได้น้อยกว่า "เส้นแบ่งขีดความจน" ประมาณ 11 ล้านคน และในจำนวนนี้ประมาณว่า 1 ใน 3 เป็น "พ่อ" ของลูก ๆ ที่มีหน้าที่หาอาหารและปัจจัยการยังชีพที่จำเป็นมาให้แก่สมาชิกของครอบครัว เขาเหล่านี้ส่วนมากอาศัยอยู่ในชนบทมีอาชีพทำนา ซึ่งอาจจะเป็นชาวนายากจน ที่ต้องเขานาทำ หรือเป็นชาวนารับจ้าง ดังนั้น "พ่อ" เหล่านี้จึงต้องเผชิญกับปัญหา ทุโภชนาการจะเห็นได้จากสถิติของการเจ็บป่วยและตายด้วยการขาดอาหารเท่าที่ตรวจพบมีถึง 5.3 ต่อประชากรแสนคน ในจำนวนนี้มีพ่อรวมอยู่ด้วย ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากการขาดอาหาร โปรตีน วิตามิน และแร่ธาตุ ทำให้ร่างกายทรุดโทรมเร็วกว่าที่ควร

สำหรับพ่ออีกประการหนึ่งที่มีอาชีพใจสอมอง มีชีวิตที่สุขสบาย มีรายได้ดีแต่มิ่สลับบริโภคอาหารที่อร่อย มีไขมันสูง ก็จะมีความสุขอยู่กับการรับประทานอาหารจนเป็นโรคอ้วน และในที่สุดก็จะหนีไม่พ้นจากการเจ็บป่วยด้วยโรคหัวใจ โรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง หลอดเลือดอุดตัน มีปริมาณคอเลสเตอรอลในโลหิตสูงกว่าปกติ โรคไขข้ออักเสบ พ่อประเภทหลังนี้ส่วนใหญ่จะเข้านักธุรกิจ แม้จะมีความรู้ดี แต่ก็ละเลยต่อการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ แต่ก็เป็นสิ่งที่เสียดายว่าในปัจจุบันนี้มีนักธุรกิจที่มีน้ำหนักตัวเกินหลายคนหันมาสนใจในการลดน้ำหนักตัว ในคลินิกเอกชน หรือแม้กระทั่งในสโมสรสุขภาพที่เป็บริการอยู่ทั่วไปในปัจจุบัน

การใช้ยาชุด ปัจจุบันเนื่องจากรัฐบาลไม่สามารถให้บริการรักษาพยาบาลโรคภัยไข้เจ็บได้ทั่วถึง พ่อไทยจึงต้องไปซื้อยาจากร้านขายยา ที่เราเรียกว่า "ร้านหมอตี" มารับประทานตามมีตามเกิด เพราะสะดวก ประหยัด และได้รับการต้อนรับด้วยอัธยาศัยไมตรีจากรายขายยาจนขณะนี้การขายยาชุดรักษาโรค กระทำกันอย่างแพร่หลายและเปิดเผย

"ยาชุด" คือยาหลายชนิดที่จัดให้เป็นชุด มีการตั้งชื่อและกำรโฆษณาสรรพคุณจนเกินเลยความจริงก็มี เช่น ยากระจายเส้น ยาชุดปานคงกระจายเส้น ยาชุดอวน ยาชุดหมอนวดถึงเส้นอย่างแรง ยาชุดแก้ไขหัวักใหญ่ ยาชุดบำรุงแทนฉัด ยาชุดประคองฝรั้งอย่างแรง ยาชุดแก้ผิวก่ำแดง ยาแก้ประสาท ฯลฯ

ยาชุดที่กล่าวมาแล้วมีสีต่าง ๆ กัน ชุดละ 3 เม็ดถึง 9 เม็ด โดยไม่บอกว่าประกอบด้วยอะไร แต่เมื่อนำมาพิสูจน์แล้วพบว่า เป็นยาที่มีอันตรายหลายอย่าง เช่น ยาพวกสเตียรอยด์ คลอแรมเฟนิคอล คาเฟอีน ยาแก้ปวดประสาท เฟนิล บูคาโซน ไคโฟโรน

ยาพวกสเตียรอยด์ อาจมีผลแทรกซ้อน ทำให้บวม ความดันโลหิตสูง เป็นแผลในกระเพาะอาหาร เป็นเบาหวาน กระดูกผุ เป็นโรคติดเชื้ออย่างแรง ยาจำพวกคลอแรมเฟนิคอล อาจทำให้ไขกระดูกฝ่อ เพนาซิดิน ทำให้เป็นโรคไต โรคโลหิตจาง และเสพติด สำหรับเฟนิลบูคาโซน และไคโฟโรน มีฤทธิ์ทำให้ไขกระดูกฝ่อ เม็ดเลือดขาวต่ำ กระเพาะเป็นแผล ยาเหล่านี้แพร่หลายในชนบท และแหล่งชุมชนแออัดในเมืองทั่วไป

นอกจากยาชุดแล้ว ยังมียาประเภทแก้ไขแก้ปวดที่บรรจุซองที่เรียกว่า ยาแก้ปวดสูตร เอ.พี.ซี. ซึ่งแพร่หลายนิยมนักมากในชนบท เพราะบริษัทผู้ผลิตต่างก็โฆษณาแบบเคาะประตูบ้านเลยทีเดียว ทำให้พ่อไทยในชนบทต้องซื้อไว้ใช้ และรับประทานจนเป็นนิสัย อันเป็นสาเหตุของโรคกระเพาะอาหาร บางรายถึงกับกระเพาะเป็นแผลทะลุ ปัญหาจึงกล่าวเป็นที่ทราบกันดีจึงมีผู้เสนอให้รัฐบาลห้ามผลิตยาแก้ปวดสูตร เอ.พี.ซี. จำหน่าย

และจะให้ใยยาแก้ปวดประเภทพาราเซตามอลแทน แต่เขาอยู่ที่ว่าทำอะไรจึงจะสามารถให้พอในชนบทของเราตระหนักถึงภัยต่อสุขภาพดังกล่าวแล้ว

โรคปวดหลังไขข้อ นายแพทย์ยงยุทธ วัชรคุสัย แห่งภาควิชาศัลยศาสตร์กระดูก ภายภาพนั้บัก คณะแพทยศาสตร์ศิริราช กล่าวว่า "ขณะนี้จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคกระดูก และข้อ โดยเฉพาะปวดหลังมีมากถึงร้อยละ 39 ของผู้ป่วยที่มารับการรักษาทันทีหมด รองลงไปคือ ข้ออักเสบ ร้อยละ 28 โรคเอ็น และกล้ามเนื้ออักเสบ ร้อยละ 17" สาเหตุของการปวดหลังมาจากความเคยชินกับการมีท่าทางผิดปกติ เช่น การนั่งพับเพียบ นั่งขัดสมาธิ นั่งยอง ๆ ทำให้กระดูกสันหลังท่างานมากเกินไป "แม้แต่การนั่งถ่ายอุจจาระ ยอง ๆ ก็เป็นท่าที่ไม่ถูกต้อง การเดินหลังค่อม เอาศีรษะไปข้างหน้า การนอนใช้ หมอนนิ่ม และสูงเกินไป ล้วนแต่ทำให้ปวดหลังได้ทั้งสิ้น

3.2 ปัญหาโรคจิต โรคประสาท

พอทั้งที่ยังหนุ่ม และสูงอายุ มักจะมีความวิตกกังวล เพราะเป็น วัยที่จะต้องเต็มไปด้วยความรับผิดชอบครอบครัว หุกอาชีพต้องแข่งขันในการทำมาหากิน ให้พอเลี้ยงปากท้อง บางครั้งการทำงานจะต้องเผชิญกับงานที่ต้องเสี่ยงอุบัติเหตุ ความ บั่นคั้นจากเหตุการณ์โดยรอบอยู่เป็นประจำ โดยเฉพาะ "พ่อที่อยู่ในวัยสูงอายุ" ชีวิตมัก จะเต็มไปด้วยความวิตกกังวล เพราะเป็นวัยที่สภาพร่างกายเสื่อมถอยลง ต้องออกจาก งานมาเฝ้าบ้าน ไม่มีงานทำ รายได้ลดลง สิ่งเหล่านี้ทำให้ต้องคิดมาก เมื่อนานเข้า ก็กลายเป็นโรคประสาท ในรายที่ขาดสติคิดเหมี่ยว อาจถึงกับฆ่าตัวตาย "พ่อ" จำนวน มากหนีไปแก้ปัญหาด้วยการดื่มสุราหรือบวงรายหันเข้าหายานอนหลับ และยานอนหลับก็มี

พ่อที่มีปัญหาสุขภาพจิต มักจะขี้บ่น จู้จี้ ชอบพูดซ้ำซาก มีความลังเล จู้จี้ กับลูกเรื่องการกินอยู่หลับนอน เอาแต่ใจตัวเอง ในทำนองที่ว่า "ถ้าฉันพูดแล้วพวกเขา เธอ ต้องฟังให้ดี" นอกจากนั้นที่ลูกหลานเจ็บปวดมากก็คือ การที่ชอบเข้าไปยุ่งกับเรื่องของ คนอื่น ทำเรื่องเล็กให้เป็นเรื่องใหญ่ ชอบคิดเสมอเรื่องการเจ็บป่วย เจ็บปวดทรมาน

วันรุ่งขึ้นปวดท้อง เหล่านี้นำให้พ่อที่สูงอายุต้องถูกปล่อยให้อยู่ "โดดเดี่ยว" จากลูกหลาน และต้องมีชีวิตที่ว้าเหว่เดียวดายเพิ่มขึ้น

5. ปัญหาทางเพศ ภาพที่สะท้อนจากสังคมปัจจุบันที่ปรากฏออกมาจากหนังสือพิมพ์ และสื่อมวลชน ส่วนหนึ่งจะเป็นเรื่องที่เบี่ยงเบน เช่น การหมั้น การมงคลสมรส แต่อีก อีกส่วนหนึ่งเป็นเรื่องตรงกันข้าม เป็นข่าวการหย่าร้างกัน การแยกกันอยู่ของพ่อและแม่ การทอดทิ้งบุตรให้อยู่อย่างปราศจากการดูแล การฆ่ากัน ทำร้ายร่างกายระหว่างผู้เมีย เพราะอีกฝ่ายหนึ่ง "ปันใจ ให้แก่คนนอกบ้านที่สโลกว่า" ผู้ยิ่งชู้ เมียหลวงคบคิดเมียน้อย เมียชิงตัวแล้วฆ่าตัวตาย คนดี ๆ เกิดมีอาการคลุ้มคลั่งเพราะ "ความรักไม่สมหวัง" เป็นต้น

สังคมไทยปัจจุบันได้เปลี่ยนค่านิยม "เรื่องเพศ" ไปจากสมัยดั้งเดิมมาก การรับเอาวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาแบบไม่จำแนก ทำให้ความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างสามี ภรรยา เปลี่ยนไป ความรับรู้ของผู้ชายไทยที่เป็นหัวหน้าครอบครัวในเรื่องเพศต่างก็พัฒนาไปตามแรงกระตุ้น จากค่านิยมทางเพศแบบตะวันตกที่มาพร้อมกับ คนตรีแจ๊ส ร็อกแอนด์โรล ห้าง คิสโก ฯลฯ ภาพยนตร์ประเภทเอ็กซ์ จนถึงวิดีโอเทป สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดสถาน เจริญสำหรับพ่อบ้านที่ต้องการออกไปผ่อนคลายอารมณ์ในเวลาว่างคืน เช่น บาร์ ไนต์คลับ คิสโกเทค แม้แต่สโมสรสำหรับพวกเกย์ ก็หาได้ไม่ยากนัก และก็มีก๊งส์สิ้นสุดลงที่โรงแรมมานูรักที่มีอยู่ทั่วไป

ธรรมชาติของผู้ชายนั้นโดยพื้นฐานแล้วเป็นมาแต่กำเนิด แต่เมื่อได้รับแรงกระตุ้น จากสิ่งแวดล้อมยิ่งทำให้มีความเบี่ยงเบนไป "พ่อ" ในลักษณะนี้จะหมกมุ่นอยู่กับ "กามคุณ" เมื่อไม่สามารถจะหาได้จากภรรยา เนื่องจากพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดู สอนให้สตรีเป็น กุลสตรีที่เห็นเรื่องเพศสัมพันธ์เป็นเรื่องน่าเกลียด ดังนั้นจึงเห็นบรรดา "พ่อ" พากันไปแสวงหาความสุขทางเพศจากแหล่งบริการกลางคืนอยู่เสมอ และบางรายไปไกลยิ่งกว่านี้ โดยไปมี "เมียน้อย" ไว้หลายบ้าน อันเป็นพฤติกรรมของบรรดาพ่อที่มีฐานะการเงินดี

ปัญหานั้นนับวันนับจะสูงขึ้น โดยเฉพาะในสังคมที่มีความคิดคลั่งทางเพศ ถือว่าผู้หญิงเป็นเพียงช้างเท้าหลัง เป็นเครื่องรองรับอารมณ์เพศของชายแค่งายเดียว และค่านิยมของไทยต้องการจะให้คู่สมรส "อยู่กันไปจนแก่เฒ่า" ถือไม้เท้ายกทอง" ดังนั้นแม้จะไม่พอใจกันอย่างไรก็ตาม ก็จะต้องทนอยู่ด้วยกันต่อไป

สำหรับความบกพร่องทางเพศอีกด้านหนึ่งคือ "พ่อที่มีความอ่อนแอทางเพศ" จนไม่อาจจะให้ความสุขทางเพศสัมพันธ์แก่ภรรยา" ของตนได้ อันเนื่องมาจากการเป็นมาแต่กำเนิด หรือเกิดจากโรคภัยไข้เจ็บ หรือเกิดความวิตกกังวลทางเพศขึ้น เช่นพวกเกย์ ที่ความจริงก็คือผู้ชายที่มีลักษณะภายนอกเป็นผู้ชาย ออกสามศอก แต่ในจิตใจของเขาอาจจะ เป็นเกย์คิง และเกย์ควีนก็ได้ หากเป็น "พ่อ" ที่จัดอยู่ในพวกเกย์มักจะชอบมีเพศสัมพันธ์กับเพศเดียวกัน "อันนี้เป็นจิตใจของเกย์ แม้แต่เกย์คิง ยังอดไม่ได้ที่จะชอบสิ่งประหลาดของผู้หญิง เมื่อพวกเกย์ควีนชอบผู้ชายหนุ่มรูปหล่อ หรือพวกคาราภาพยนตร์มากกว่าผู้หญิงสวย แม้จะอยู่ในระดับนางงามจักรวาล

จิตใจของคนพวกนี้ จิตแพทย์พบว่า "เป็นเรื่องของการชอบอวัยวะ มากกว่าชอบบุคคล" แต่อย่างไรก็ตามพวกเขารักร่วมเพศดังกล่าวนอกจากจะชอบเพศเดียวกันแล้วยังสามารถชอบเพศตรงกันข้ามได้อีกด้วย แต่มีน้ำหนักชอบเพศเดียวกันมากกว่า มี "พ่อ" หลายคนที่แต่งงานเพื่อรักษาหน้า หรือรักษาเกียรติของความเป็นชายของคนให้สังคมเห็นว่า "ตนสามารถแต่งงานได้และมีครอบครัวได้"

การรวมเพศของพวกเกย์ นิยมใช้วิธีเสียบพันธุกับปาก หรือใช้กับทวารหนัก หรือที่วัดทวารหนักไปอีกก็คือการใช้ปากลิ้นกับทวารหนัก เป็นวิธีการทุกประตุที่มีอยู่หาความสุขทางเพศ ด้วยวิธีเพศสัมพันธ์ที่ผิดปกติ และส่ำสอน จึงเป็นช่องทางคิดเชื่อกามโรค เกือบทุกประการ เช่น ซิฟิลิส โกลโนเรีย ซุปเปอร์โกลโนเรีย หนองในเทียม และที่เป็นมากกันในหมู่ "เกย์" และเป็นโรคที่มีอันตรายอย่างร้ายแรงในัจจุบันคือโรค "เอดส์"

ระบอบเฉพาะพวกรักร่วมเพศ ทำให้ความต้านทานที่มีตามธรรมชาติลดลงมีโอกาสติดเชื้อได้ง่าย

6. ปัญหาอบายมุขและสิ่งเลวพิศ

อบายมุขคือสิ่งที่ทำให้เกิดความเสียหายไม่เป็นผลดีแก่ผู้ปฏิบัติ อันได้แก่นักเลงหญิง นักเลงสุรา นักเลงการพนัน คบคนชั่วเป็นมิตร เที่ยวกลางคืน หากหัวหน้าครอบครัวมีใจหมกมุ่นอยู่กับสิ่งที่เป็นเหตุแห่งความเสื่อมก็คงจะทำนายผลได้ว่าคงจะมีแต่ความเสื่อมไม่สามารถสร้างตัวสร้างครอบครัวให้มีฐานะมั่นคงได้ ลองพิจารณาเรื่องราวของชีวิตจริงที่มีอยู่ในสังคมปัจจุบัน ต่อไปนี้

หญิงสาวคนหนึ่งเล่าว่าเธอแต่งงานกับผู้ชายที่เธอเกลียดมาก เพราะเขาเป็นคนซึ่งเฝ้าด้วยความเห็นชอบของผู้ใหญ่ แม่ของสามีต้องพาไปโรงพยาบาลให้แพทย์ล้างท้องลูกของเธอเป็นบุตราбы หลังคลอดชีวิตของเธอก็ล้ม ๆ ตอน ๆ เกิดทะเลาะกันอีก เธอจึงหนีออกจากบ้านเพื่อกระโดดให้รถชน บังเอิญรถคันนั้นเป็นคนรู้จักกับสามี เขาจึงดึงตัวพามาส่งบ้าน ต่อมาเมื่อลูกคนที่สองอีก เวลาเขาค้มเหล้าเมามากก็จะมาหาเรื่องทะเลาะ ตอนลูกอายุได้ 2 ขวบ เธอได้กินยาฆ่าแมลงทั่วกระโหลกไขว้ แต่ก็ยังไม่ตายถูกพาตัวส่งโรงพยาบาลได้ทัน พอกลับจากโรงพยาบาลเธอก็ไปหาพระ พระก็สอนว่าอย่าคิดสั้น อย่าคิดหนีต่อสู้เถิดเป็นคนประเสริฐแล้ว อย่าเห็นแก่ตัวอยู่เพื่อลูก ตั้งแต่นั้นมาเธอก็คิดสัพพสามิเธอเมอาละวาดเธอก็จะสู้ มีอยู่ครั้งหนึ่งเธอตีเขาบลิ้งเลือกปากจมูกออก ฟันของเขาไม่พอใจเธอก็ไม่สนใจ รู้สึกว่าเขาดีขึ้นมาก ตอนนี้เขาค้มเหล้าน้อยลง และเธอเริ่มมีความสุขขึ้นไม่เคยถูกล่าประนามเสีย ๆ หาย ๆ อีก

ภรรยาอีกรายหนึ่งเล่าว่าสามีของเธอเป็นครูเงินเดือนน้อย เงินต้องจ่ายค่าเหล้า - ค่าบุหรี่ เสียเป็นส่วนใหญ่ ภายในบ้านไม่เคยรับผิดชอบ ต่อมาได้ย้ายไปอยู่อีกจังหวัดหนึ่ง เขาก็ยังเมาอยู่เหมือนเดิม เธอจึงอยู่ด้วยความเข้าใจและซมขึ้นที่สุด ขนาดเธอต้องทำงานหนักมานะอดทน หาเงินส่งให้สามีเรียนหนังสือ เขาก็ยังไม่เห็นใจ ค้มเหล้า แล้วทุบตี มีเงินก็ซื้อเหล้าเลี้ยงเพื่อนทุกวัน กลับบ้านบ้างไม่กลับบ้านบ้าง บางทีกลับบ้านมากับข้าวไม่พอใจ ก็จะเหวี่ยงกับข้าว เข้าไปในมุ้ง ข้าวของขว้างปา

ระเนระนาด ลูก ๆ คั่นตกใจ มันเป็นปมค้อยอันยิ่งใหญ่ของลูกที่เห็นสภาพนี้มาตั้งแต่เกิด เธอตัดสินใจอยู่ไปทำไม 10 กว่าปีไม่มีอะไรดีขึ้นจึงฝากลูก ๆ ให้ย่าเลี้ยง เข้ากรุงเทพฯ เพื่อหาเงินส่งลูกจนกว่าจะสิ้นใจ เธอทำงานใดทุกอย่างมีเงินส่งลูกทุกคน

สามีของเธอขอให้เธอกลับบ้านแต่เขาไม่เลิกเหล้าเธอจึงไม่กลับไป ต่อมาลูกสาว เธอต้องผ่าตัดหัวใจ ลูกสาวเธอมีสายตาแห้งปากแห้ง จับมือพ่อแม่แน่น้ำตาไหลเป็นทาง ขอร้องพ่ออย่ากินเหล้า ขอร้องให้แม่กลับบ้าน เธอจึงรับปากลูก กลับไปอยู่บ้านได้ 1 ปี เธอก็ต้องกลับมาอีกเพราะอยู่บ้านมีแต่หนี้สิน เธอเคยคิดว่า ความตายแต่เธอไม่ได้คิดจะ กระโดดลงไป เธอคิดว่ายังตายไม่ได้ ยังมีหน้าที่จะต้องทำ

7. ความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน

ปัญหานี้เป็นปัญหาสำคัญต่อความมั่นคงของรัฐมาทุกยุคทุกสมัย ในยามที่บ้านเมืองต้องประสบกับภาวะเศรษฐกิจที่อยู่ในอาการทรงกับทรุด มักจะปรากฏข่าวการ ประทอนอาชญากรรม โดยเฉพาะอาชญากรรมที่ประทุร้ายต่อชีวิต ร่างกาย การประทุร้าย ต่อทรัพย์สิน อาชญากรรมทางเพศ เช่น การฉกฉก ฉกฉวย และข่มขืน ซึ่งปรากฏ ในการรายงานข่าวของสื่อมวลชนอยู่เสมอ

ปัญหาอาชญากรรมนั้นย่อมกระทบถึงชีวิตครอบครัว ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม อาชญากรรมส่วนใหญ่จะเลือกเหยื่อที่อาศัยในพื้นที่ทางไกลการคมนาคมที่มีอุปสรรคหมายขึ้นไปไม่ถึง มักจะฉวยโอกาสระหว่างการยามค่ำคืน หรือในขณะที่ปลอดคน และเหยื่อจะไม่มี ทางหลีกเลี่ยงได้เลย หากเจ้าทรัพย์สินซัดขึ้นต่อสู มักจะไ้รับบาดเจ็บ หรืออาจจะถึงแก่ชีวิต

อาชญากรรมบางประเภทที่อาชญากรไม่ประสงค์ต่อทรัพย์สิน แต่ประสงค์ต่อชีวิต หรือทำร้ายร่างกาย ซึ่งมีอยู่ทั่วไป ในกรณีที่มีผู้จ้าง วาน ไซ้ ใหไปฆ่า หรือทำร้าย ผู้อื่น เพื่อเป็นการแก้แค้นส่วนตัว หรือข่มขู่แข่งในทางการค้า ธุรกิจ และอาจจะมีส่วนที่มิได้จุดประสงค์ในเรื่องผู้สาว เช่น "สามเฒ่ามือปืนฆ่า" หรือ เมียหลวง

จ้างมือปืนฆ่าเมียน้อย (หรือ ญาติพี่น้องฆ่ากันเองเพื่อแย่งชิงมรดก

นอกจากนี้ยังปรากฏอาชญากรรมประเภทข่มขืนผู้หญิงมักจะมีเกิดขึ้นเป็นประจำวัน
ในยามวิกาล ในที่รโหฐาน บางครั้งผู้เสียหายปกปิดไม่แจ้งความต่อตำรวจ เพราะเกรง
ว่าจะทำให้เกิดเสียชื่อเสียง ยกเว้นในรายที่ผู้เสียหายถูกฆ่าตายเท่านั้นที่สังคมสนใจอาจจะ
กล่าวได้ว่าในสังคมที่เราเรียกกันว่า "สังคมเสรี" ที่ผู้ชายต่างก็มัวเมาต่อสิ่งชั่วร้ายกามรมณ์
ผู้หญิงก็มีเสรีภาพในการแต่งตัวตามแฟชั่น เช่น แฟชั่นกระโปรงสั้นแบบ "มินิสเกิร์ต"
สวมเสื้อคอลึก เพื่อโชว์สัดส่วนที่ควรจะสงวนไว้บ้าง และบางครั้งนิยมไม่สวมกางเกงชั้นใน
หรือเสื้อยกทรง เพียงแต่สวมกางเกง และเสื้อที่เย็บด้วยผ้ามันเรียบและรัดรูป เหล่านี้
ล้วนเป็นเครื่องยั่วยุกิเลสตัณหาของผู้ชายทั้งสิ้น

บางครั้งอาชญากรรมที่เกิดขึ้นยากแก่การป้องกันและจับกุมมาลงโทษ เพราะผู้ประกอบการ
อาชญากรรมเป็นตัวแทนที่ผู้มีหน้าที่รักษากฎหมาย หรือเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนได้ประโยชน์ร่วม
อยู่ด้วย อาชญากรรมที่มักเกิดขึ้นในสังคมปัจจุบันอย่างหนึ่งคือ อาชญากรรมที่ผู้มีอิทธิพล
ทางการเมือง ให้การสนับสนุนอยู่เบื้องหลัง เช่น การเปิดบ่อน เล่นการพนัน การขน
แร่เถื่อน การขนส่งสินค้าหนีภาษี แม้กระทั่งการส่งหญิงไทยออกไปค้าประเวณี ในต่างประเทศ
อาชญากรรมดังกล่าวยากแก่การป้องกันและปราบปราม เพราะคนเหล่านี้มีเส้นสาย มี
เครื่องมือ มีอิทธิพลเงินที่จะนำมาวิ่งเต้นเพื่อให้พ้นความผิดตามกฎหมายบ้านเมือง ดังนั้นใน
บ้านเมืองเราจึงเห็น "ผู้ดีในกราบของโจร" ซุกซ่อนอยู่ในสถานที่และสถาบันอันทรงเกียรติ
แม้แต่ปรากฏตัวในจอโทรทัศน์ในฐานะผู้มีใจเสียสละเพื่อร่วมการกุศลก็มี

8. ปัญหาเครือญาติ

ครอบครัวไทยในระบอบที่เพิ่งผ่านมาเป็นครอบครัว ขนาดใหญ่ซึ่งมีลูกประมาณ
4 - 5 คน ดังนั้นญาติพี่น้องของฝ่ายสามี - ภรรยา ก็ต้องมีมาก มีผู้กล่าวเปรียบเทียบว่า

"ญาติข้างพ่อเอาดอกไม้ไป ญาติข้างแม่เอาแคร่เข้าไปรับ" คำกล่าวนั้นในความเป็นจริงของชีวิตครอบครัวย่อมเกิดขึ้นได้แต่ก็ไม่ใช่ว่าสิ่งที่ดี หน้าที่อย่างหนึ่งของภรรยาที่ดีควรที่จะไถ่ส่งแคร่ให้คนข้างเคียงของสามีให้ดี และสามีก็ควรจะได้มีภรรยาที่แสนดีคอยคนข้างเคียงของภรรยาเช่นกัน ทั้งนี้ก็เพื่อครอบครัวที่มีความสุข ความมั่นคงถาวร เพราะหากเกิดความไม่เข้าใจก็อาจจะนำไปสู่การหย่าร้างได้ ลองพิจารณาเรื่องราวของคู่สามีภรรยาต่อไปนี้

น กับสามีอยู่ด้วยกัน 2 คน ด้วยมีความสุข ตอมาน้องสาวของสามีก็มาอยู่ด้วย ความสุขที่มีก็เริ่มหายไป เพราะน้องสาวของเขาชอบดูถูกคน และในที่สุดก็เกิดปากเสียงกัน น้องของเขาจึงกลับไปบ้านไปฟ้องแม่และพี่สาวที่ชุมพร แม่และพี่สาวก็ลงมากลางกรุงเทพฯ แต่ไม่ได้มาพักที่บ้าน แต่ได้โทรศัพท์เรียกสามีเธอไปพบ ต่อมาอีกไม่ถึงเดือนสามีของเธอก็ย้ายไปจังหวัดชุมพร ตั้งแต่สามีเธอย้ายไปเขาก็ไม่ส่งเงินมาให้เลยเธอไม่ได้ตามไปอยู่ด้วย เธอจึงไปปรึกษาพี่สาวและเห็นว่าเลิกกันเสียดีกว่าเรื่องแต่เธอก็เลิกไม่ได้เพราะเธอรักเขามากนั่นเอง

ส เป็นชื่อสมมุติของหญิงคนหนึ่ง เธอกล่าวว่าสามีเธอไม่เหมือนคนอื่น ตั้งแต่แต่งงานกันมาสามีไม่เคยไปบ้านเธอแม่ แม่เธอจะชวนอย่างไรเขาก็ไม่ไป บอกว่าขี้เกียจจนเธอเองก็ไม่อยากกลับบ้านเพราะญาติจะถามอยู่เสมอ ที่เป็นปัญหาสำหรับเธอก็คือเมื่อมีญาติของเธอมาหาที่บ้าน ถ้าเขาอยู่บ้านก็จะออกนอกบ้านไปทันทีสักประมาณครึ่งชั่วโมงจะกลับมา ถ้าญาติยังไม่กลับเขาก็จะกลับออกไปอีกอย่างนี้ทุกครั้งจนเธอทนไม่ไหวจึงถามแต่เขาบอกว่าไม่มีอะไร จนเดี๋ยวนี้ญาติเธอไม่มาหาอีกเลยเธอไม่เข้าใจจริง ๆ ว่าทำไมเขาเป็นอย่างนี้ เมื่อก่อนแต่งงานเขามักจะไปเที่ยวบ้านเธอเสมอ เธอคลุ้มใจมากเพราะญาติพี่น้องก็ไม่อยากคบกับเธอ เธอคิดจะหย่าแต่เขาก็ไม่ยอมหย่า เธอจึงต้องทนให้พี่น้องว่าต่อไป เธอจึงมีคำถามว่า "ไม่รู้ว่ามีกี่คนที่เหมือนดิฉันบ้าง"

อีกรายหนึ่งเป็นครอบครัวคนจีนที่รังเกียจสะโง่คนไทยและจน เธอเล่าว่าเธอเป็นสะโง่ของครอบครัวจีนผู้มีฐานะมั่งคั่งประกอบอาชีพเดินเรือสินค้าในทะเล ขณะที่พ่อแม่ฝ่ายชายได้หมั้นหมายผู้หญิงที่ฐานะเหมาะสมกันไว้ให้แล้ว แต่ฝ่ายลูกชายไม่ชอบผู้หญิงที่พ่อแม่หาให้มา เขามารอบเธอซึ่งเป็นสาวไทยที่สวยและทำงานบ้านเก่ง เขาพาเธอไปอยู่ในบ้านของพ่อแม่ ซึ่งพ่อแม่เขาไม่ได้ยอมรับภรรยาของเขาเป็นสะโง่

การรังเกียจสะโง่คนไทย ทำให้เธอต้องทนทุกข์ทรมานเหมือนคนกรอกอยู่ในกงสี โดยได้กินไปวัน ๆ แต่เธอก็อยู่ได้ด้วยความอดทนโดยไม่ปริปากพูดแม้แต่คำเดียว ส่วนสามีเธอนั้นก็เจี๊ยบ นอกว่าแม่เป็นแม่ของเรา เขาเลี้ยงเรามาโตก็เป็นบุญคุณมากแล้ว เธอก็เลยเห็นใจและเกิดความสงสารสามีมาก สองสามี - ภรรยานี้ก็อยู่กับแม่เรื่อยมาจนลูกชายอายุได้ 6 ขวบ ก็ขอแยกออกมาอยู่กันเองโดยที่พ่อแม่ไม่ได้ให้เงินมาทำทุนเลย

ครอบครัวนี้ต่างก็ช่วยกันสร้างเนื้อสร้างตัวเห็นอกเห็นใจกันจนมีลูก 3 คน มีบ้านเล็ก ๆ ภายในที่ดิน 50 ตารางวา เป็น 5 ชีวิตที่มีความสุข เพราะสามีรักเมียและลูกมาก สุราไม่ดื่ม บุหรี่ไม่สูบ เคยทะเลาะกันบ้างแต่ไม่มาก

9. ปัญหาการเมือง การปกครอง การบริหารงาน

การเมืองเป็นคำซ้ำซาก ระบบเศรษฐกิจของสังคม ดังนั้นการเมืองที่เป็นประชาธิปไตยสมบูรณ์ย่อมเป็นหลักประกันสิทธิของประชาชนในประเทศ ในส่วนที่เกี่ยวกับเสรีภาพในการประกอบอาชีพ การเลือกที่อยู่อาศัย การเลือกนับถือศาสนา และประกอบพิธีกรรมตามลัทธิ มีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การเขียน การโฆษณา ภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย

แต่ในบางยุคสมัย สิทธิ ประชาธิปไตย ที่เป็นพื้นฐานดังกล่าวถูกจำกัดลงอย่างมากจากฝ่ายบริหารที่ได้อำนาจมาโดยการทำรัฐประหาร ทำให้ "พ่อ" ที่ต้องการจะ

มีสิทธิเข้าร่วมในกิจกรรมการเมือง เช่น นักการเมือง นักหนังสือพิมพ์ นักเขียน นักเกินชววน ฯลฯ ต้องถูกจับกุมคุมขัง และถูกจำกัดสิทธิขั้นฐาน พวกที่ไม่อาจจะทนอยู่ในประเทศได้ก็ต้องเดินทางออกนอกราชอาณาจักรในต่างประเทศ ทำให้ประเทศต้องสูญเสียเงินสมอง ที่มีคุณภาพ อันเป็นอุปสรรคในการพัฒนาประเทศ

ในบางกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่บริหารองค์กร ฝ่ายบริหารในระดับต่าง ๆ ยังมีแนวปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมายอาญา กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ตลอดจนพระราชบัญญัติต่าง ๆ ที่มีบัญญัติเกี่ยวกับการแก้ปัญหามานุษยวิทยา แต่เจ้าหน้าที่เหล่านี้ปฏิบัติไม่เป็นมาตรฐานเกี่ยวกับ มีการเลือกปฏิบัติระหว่างคนรวย และคนจนต่างกัน คนจนจะได้รับผลกระทบเลวร้าย โดยผู้รักษากฎหมายมากกว่าคนรวย และไม่สามารถหาหนทางที่มีข้อดีมาแก้ต่างให้ได้ โดยที่คนรวยมีอภิสิทธิ์เหนือคนจนที่มีสิทธิไม่ต้องรับโทษ หรือลดหย่อนโทษ เพราะมีเงินพิเศษจ่ายให้แก่ผู้หน้าที่รักษากฎหมาย ในบางครั้งเจ้าหน้าที่ที่ทำผิดกฎหมายเสียเอง เช่น ตำรวจคุมขังของโจร เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีกฎหมายอาญาที่มีบัญญัติถึงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับเอกชน หรือพระราชบัญญัติป้องกันการถูกขูดทวงการค่า พระราชบัญญัติที่ดิน พระราชบัญญัติป้องกันการกระทำที่เป็นคอมมิวนิสต์ ประกาศคณะปฏิวัติที่ 42 พระราชบัญญัติป่าไม้ พระราชบัญญัติเหมืองแร่ กฎหมายเหล่านี้มีบางส่วนที่เป็นอุปสรรคต่อการทำมาหากินของคน สมควรจะต้องแก้ไข

การดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวของผู้เป็น "พ่อ" ในสภาพสังคมที่มีปัญหาเหล่านี้ มีให้เป็นที่ทำได้ง่าย โอกาสที่พ่อจะถูกกระทบจากปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้มีอยู่เสมอ พ่อ ๆ กันโอกาสที่พ่อจะเผลอไปมีส่วนเป็นผู้เสริมให้ปัญหามานุษยวิทยาบางอย่างที่มีอยู่แล้วขยายวงกว้างออกไป หรือเป็นผู้สร้างปัญหา นั่นทีเดียว ถ้าจะดำรงชีวิตของความเป็นพ่อที่ดี จำเป็นจะต้องตั้งอยู่ในความไม่ประมาท ตลอดเวลาอย่างน้อยก็พอหลักเลี้ยง หรือสอนหนักเป็นเบาจากปัญหาเหล่านั้นได้บ้าง

ความเป็นมาและรูปแบบการวิจัย

เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2525 คณะกรรมการจัดงานวันพ่อแห่งชาติ โดยความสนับสนุนของสมาคมผู้อาสาสมัครช่วยการศึกษาได้ขอความร่วมมือให้คณะผู้วิจัยที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จัดทำการวิจัยเรื่องบทบาทของพ่อในสังคมไทย เพื่อจะได้ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นแนวในการดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ ของวันพ่อแห่งชาติของปีต่อไป และเพื่อเป็นหลักทางวิชาการในการพัฒนาพ่อในสังคมไทยในอนาคตคณะวิจัยจึงได้กำหนดรูปแบบสำหรับการวิจัยขึ้นดังต่อไปนี้

รูปแบบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการสำรวจข้อมูลความจริงเกี่ยวกับบทบาทของพ่อที่ปรากฏในสังคมไทย แบ่งเป็น 2 วิธี

วิธีที่ 1 เป็นการตรวจวิเคราะห์จากแนวคิดที่ปรากฏในวรรณคดี เพื่อค้นหาบทบาทของพ่อที่มีสะท้อนอยู่ในวัฒนธรรมไทย ทั้งวรรณคดีโบราณและวรรณคดีร่วมสมัยตลอดจนวิเคราะห์จากข่าวหนังสือพิมพ์และจดหมายส่วนตัวเท่าที่ทำได้ เพื่อค้นหาปัญหาในปัจจุบันเกี่ยวกับบทบาทพ่อในสถาบันครอบครัว

วิธีที่ 2 เป็นการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างซึ่งเรียกว่าการวิจัยสนามหมายถึงต้องมีผู้สัมภาษณ์ออกไปสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ ทุกภาคของประเทศทั้งในเขตชนบทและเขตเมือง ทั้งนี้เพื่อให้ได้คำตอบที่เป็นข้อความจริงมาอธิบายบทบาทพ่อในสังคมไทยได้อย่างชัดเจน

เมื่อได้ข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสารและจากการวิจัยสนามแล้วจึงนำมารวบรวมเป็นเอกสารรายงานผลการวิจัยซึ่งสามารถจะนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางเผยแพร่เพื่อการปฏิบัติตนเป็นพ่อที่ดีในสังคมไทยอย่างกว้างขวางต่อไป

เนื้อเรื่องการวิจัย

รายงานการวิจัยฉบับนี้จะครอบคลุมเนื้อเรื่องตามหัวข้อต่อไปนี้

- 1) บทบาทและหน้าที่ของพ่อที่สะท้อนจากวรรณคดีไทย
- 2) ปัญหาในปัจจุบันที่เกี่ยวกับพ่อในสถาบันครอบครัว
- 3) ความสำคัญของพ่อ
- 4) คุณสมบัติที่ดีของพ่อ
- 5) ขอบเขตผลของพ่อ
- 6) ปัญหาหนักใจที่ผู้เป็นพ่อประสบหรือที่เรียกว่า "หัวอกพ่อ"
- 7) แนวทางพัฒนาและเผยแพร่บทบาทของพ่อ หรือที่เรียกว่า "การผูกเงื้อมมือ"

แหล่งข้อมูล

ข้อมูลในการวิจัยส่วนหนึ่งได้จากกลุ่มพ่อตัวอย่างและภรรยาซึ่งได้มาร่วมในงานวันพ่อแห่งชาติ ประจำปี 2525 ณ อาคารโฆสวนอัมพร เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2525 จำนวนพ่อตัวอย่าง 100 คน ภรรยา 18 คน และอีกส่วนหนึ่งได้จากการสัมภาษณ์บุคคลต่างๆ จากบางจังหวัดในทุกภาคของประเทศไทย เป็นจำนวน 508 คน กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 626 คน แยกเป็น 8 กลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มมีรายละเอียดดังนี้

1. กลุ่มพ่อตัวอย่างระหว่าง 43 - 76 ปี ส่วนใหญ่อายุ 50 - 59 ปีระดับการศึกษาไม่จำกัด มีอาชีพต่างๆ กันหลายอาชีพ มีทั้งครู อาจารย์ ตำรวจ ทหาร แพทย์ ค้าขาย และเป็นเกษตรกร ส่วนใหญ่รับราชการรองลงไปเป็นข้าราชการบ้านนา

2. กลุ่มภรรยาพ่อตัวอย่างอายุระหว่าง 33 - 72 ปี ส่วนใหญ่อายุ 40 - 60 ปี ระดับการศึกษาไม่จำกัด มีอาชีพต่างๆ กัน ส่วนใหญ่เป็นแม่บ้านและที่ประกอบอาชีพได้แก่ รับราชการ ค้าขาย เป็นเกษตรกร ครอบครัของพ่อตัวอย่างมีลูกโดยเฉลี่ย

4 - 5 คน

3. กลุ่มพ่อทั่วไปมีอายุระหว่าง 30 - 60 ปี มีทั้งที่รับราชการซึ่งมีความรู้ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ระดับอนุปริญญา และปริญญาตรีและประกอบอาชีพอื่น ๆ เช่น ค้าขาย ทำนา ทำสวน ทำไร่ รับจ้าง ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น

4. กลุ่มภรรยาของพ่อ มีอายุระหว่าง 20 - 50 ปี อาชีพของกลุ่มภรรยา มีรับราชการ แม่บ้าน ทำนา ค้าขาย และทำสวน ส่วนมากมีการศึกษาอยู่ระดับประถมศึกษา ครอบครัวของพ่อแม่ทั่วไปมีลูกเฉลี่ยครอบครัวละ 2 - 7 คน

5. กลุ่มลูกมีอายุระหว่าง 10 - 30 ปี เพศชาย 27 คน หญิง 61 คน ยังเป็นโสด 46 คน แต่งงานแล้ว 13 คน ทุกคนจะมีพี่น้องร่วมบิดามารดาโดยเฉลี่ย 2 - 7 คน และส่วนใหญ่เป็นลูกคนที่ 1 - 5

6. กลุ่มบุคลากรทางการศึกษาส่วนใหญ่มีตำแหน่งอาจารย์ 1 และเป็นครูในโรงเรียนมัธยม แยกเป็นเพศชาย 47 คน เพศหญิง 43 คน อายุระหว่าง 20 - 40 ปี มีประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 1 - 20 ปี มีวุฒิทางการศึกษา ตั้งแต่ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา ป.กศ.สูง พ.ม. จนถึงระดับปริญญาตรีทางการศึกษา เช่น กศ.บ., ค.บ.

7. กลุ่มบุคคลากรทางศาสนา เกือบทั้งหมดเป็นบุคลากรของศาสนาพุทธมีตำแหน่งทางศาสนาเป็นเจ้าคณะตำบล เจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส และภิกษุสามเณร ซึ่งมีอายุระหว่าง 20 - 60 ปี อยู่ในศาสนา ระหว่าง 1 - 40 พรรษา ระดับการศึกษาทางศาสนาอยู่ระดับมัธยมศึกษาถึงมัธยมศึกษาเอก

8. กลุ่มสื่อมวลชน ส่วนมากเป็นสื่อประเภทหนังสือพิมพ์รายวัน และวิทยุ หนังสือของผู้ให้สัมภาษณ์คือนักข่าว ผู้สื่อข่าวของหนังสือพิมพ์รายวันและนักจัดรายการวิทยุกระจายเสียง

กลุ่มตัวอย่างทั้ง 8 กลุ่ม กระจายอยู่ทุกภาคในประเทศไทย การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างใช้แบบสัมภาษณ์เฉพาะของแต่ละกลุ่ม แยกเป็น 8 ชุด ดังได้กำหนดไว้ในตาราง 1

ตาราง 1 กลุ่มตัวอย่าง 8 ประเภทที่ใช้ในการวิจัย

หมายเลข	กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนแยกตามภาค							
		ก.ท.	ภาคเหนือ	ภาคอีสาน	ภาคตะวันออก	ภาคกลาง	ภาคใต้	ไม่ระบุ	รวม
1.	พ่อตัวอย่าง	41	11	13	7	13	9	6	100
2.	ภรรยาพ่อตัวอย่าง	6	3	2	—	3	4	—	18
3.	พ่อทั่วไป	4	12	25	12	12	9	10	84
4.	ภรรยาของพ่อทั่วไป	4	13	25	12	13	9	8	84
5.	ลูก	5	20	24	13	15	11	—	88
6.	บุคลากรทางการศึกษา	5	18	26	13	15	10	3	90
7.	บุคลากรทางศาสนา	5	14	19	14	15	10	6	63
8.	สื่อมวลชน	11	13	23	11	8	10	3	79
	รวม	81	104	157	82	94	72	36	626

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดเป็นคำถามปลายเปิด ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์จะให้ความจริงและความคิดต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง จำนวน 8 ชุด แต่ละชุดจะใช้สำหรับกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 2

ตาราง 2 แสดงขอบเขตของเนื้อหาในการสร้างแบบสอบถามใช้สัมภาษณ์
แยกตามจำนวนข้อคำถามและเวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์

เรื่องที่ถาม	จำนวนข้อคำถามแต่ละชุด							
	ชุด1	ชุด2	ชุด3	ชุด4	ชุด5	ชุด6	ชุด7	ชุด8
ความสำคัญของพอ	1	1	1	1	5	1	2	1
คุณสมบัติที่ดี	1	2	1	2	3	2	1	1
ความผิดพลาดที่พอมักกระทำ	2	2	2	2	2	-	-	-
ปัญหาหนักใจที่พอมักประสบ	2	2	1	1	-	-	-	-
ความอดทนอดกลั้นของพอ	1	-	1	-	-	-	-	-
แนวปฏิบัติที่ดี (หนังสือคู่มือพอ)	1	-	1	-	-	1	1	1
คติพจน์สำหรับพอรุ่นใหม่	1	-	1	-	-	-	-	-
แนวปฏิบัติสำหรับภรรยา	1	3	1	3	-	-	-	-
แนวปฏิบัติสำหรับลูก	1	-	1	-	2	-	-	-
วิธีเผยแพร่ให้มีการปฏิบัติต่อกัน	-	-	-	-	-	-	-	-
ในสังคมไทย	-	-	-	-	-	5	2	2
รวมจำนวนคำถามทั้งสิ้นเป็นข้อ	11	10	10	9	12	8	6	5
ใช้เวลาสัมภาษณ์โดยเฉลี่ย (นาที)	30	30	20	20	20	20	15	15

หมายเหตุ เลขหมายประจำชุดแบบสอบถามตรงกับหมายเลขประจำกลุ่มตัวอย่าง

การดำเนินการวิจัย

การดำเนินการสำรวจข้อมูล เพื่อนำมาวิเคราะห์หาค่าของพหุในสังคมไทย แบ่งออกเป็น 2 ช่วง แต่ละช่วงแบ่งการดำเนินการเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ช่วงแรก ในวันที่ 5 ธันวาคม 2525 ระหว่างเวลา 13.00 - 15.00 น.

ตอนที่ 1 การเตรียมตัวก่อนทำการวิจัย

1) จัดทำร่างแบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 2 ชุด ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์พหุตัวอย่าง ชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์ภรรยาพหุตัวอย่าง ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2) เป็กรอบการสัมภาษณ์โดยนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร อาสาสมัครจำนวนประมาณ 50 คน ใช้เวลาฝึกอบรมระหว่างเดือน พฤศจิกายน 2525 มีขั้นตอนดังนี้

ก. หัวหน้าโครงการวิจัยชี้แจงเกี่ยวกับความสำคัญของนักสัมภาษณ์ ในการที่จะต้องเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์อย่างเคร่งครัด (ห้ามกรอกข้อมูลเองโดยเด็ดขาด)

ข. ให้คำแนะนำเกี่ยวกับทักษะที่จำเป็นในการสัมภาษณ์ เช่น

- สัมภาษณ์ด้วยลีลา ท่าทาง สำนึกใจ ภาษาที่เหมาะสม
- รักษาระยะห่างในการสนทนา

ค. สาธิตการสัมภาษณ์ด้วยการบันทึกเสียง

ง. สาธิตการสัมภาษณ์จริงในบางคำถาม

จ. ให้นิสิตจับคู่ฝึกหัดการสัมภาษณ์

ฉ. ให้นิสิตทดลองสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง พ่อและภรรยา

(ห้ามเลือกบิดามารดาตนเอง)

ช. ตรวจผลงานของนิสิต ชักถามถกเถียงปัญหา

การฝึกอบรมนี้เพื่อให้นิสิตได้พบพานใน 4 เรื่อง

- 1) จุดมุ่งหมายของการสัมภาษณ์
- 2) จังหวะและเสียงและการพูดประโยคให้ได้ความ
- 3) เว้นจังหวะในการสนทนาเมื่อเสร็จแต่ละข้อคำถาม
- 4) ทำอารมณ์ให้ผ่อนคลายรักขานบรรยากาศในการสนทนา

ตอนที่ 2 การสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

การเก็บข้อมูลช่วงแรก นิสิตที่ฝึกอบรม 50 คน แยกเป็นระดับปริญญาตรี 45 คน ทำหน้าที่สัมภาษณ์โดยเฉลี่ยนิสิตจะได้สัมภาษณ์พ่อตัวอย่างและภรรยาประมาณ 2 - 3 ท่าน แต่ละท่านใช้เวลา 15 - 20 นาที และนิสิตระดับปริญญาโท 5 คนมีหน้าที่เชิญพ่อตัวอย่างและภรรยามายังโต๊ะสัมภาษณ์ ซึ่งอยู่ภายในอาคารใหม่สวนอัมพรด้านหลังเวที

ตอนที่ 3 นำข้อมูลมาทดลองวิเคราะห์

จากแบบสอบถามทั้งหมดแยกเป็นการให้สัมภาษณ์ของพ่อตัวอย่าง 100 คน ภรรยา 18 นิสิตที่ออกสัมภาษณ์ร่วมกันวิเคราะห์และจำแนกประเภทคำตอบในการให้สัมภาษณ์ของพ่อตัวอย่างและภรรยาโดยเจนนับเฉพาะคำตอบที่ไม่ซ้ำกัน ดังตัวอย่างเช่น

แบบสอบถามข้อ 1 ถามความรู้สึกของพ่อตัวอย่าง
ท่านดีใจหรือไม่ที่ได้รับเลือกเป็นพ่อตัวอย่าง
คำตอบที่วิเคราะห์และจำแนกดังนี้

- 0) ไม่ตอบ
- 1) ดีใจมากที่สุด
- 2) ดีใจมาก

- 5) คีใจ
- 4) คีใจนิกหน้อย
- 5) ปรกติ (เฉย ๆ)
- 6) คิ่นเต้นยินคี่
- 7) ประหลาดใจ

ฯลฯ

ช่วงที่ 2 เป็นการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ อีก 6 กลุ่ม (สุ่มทั่วประเทศ) ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ - มิถุนายน 2526

ตอนที่ 1 การเตรียมตัวก่อนท้าววิจัย

1) จัดทำร่างแบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 6 ชุดคือ

- ก. แบบสัมภาษณ์พ่อทั่วไป
- ข. แบบสัมภาษณ์ภรรยาของพ่อ
- ค. แบบสัมภาษณ์ลูก
- ง. แบบสัมภาษณ์บุคลากรทางการศึกษา
- จ. แบบสัมภาษณ์บุคลากรทางศาสนา
- ฉ. แบบสัมภาษณ์สื่อมวลชน

2) ผูกอบรมการใช้แบบสัมภาษณ์ทั้ง 6 ชุด นิสิตรุ่นเดิมอาสาสมัคร จะออกสัมภาษณ์ต่างจังหวัดได้ประมาณ 25 คน ใช้เวลาฝึกอบรมเพิ่มเติมระหว่าง วันที่ 14 ธันวาคม 2525 ถึง 25 มกราคม 2526 ขึ้นตอนฝึกอบรมมีดังนี้

- ก. แนะนำลักษณะข้อมูลที่ควรรู้จำเป็นสำหรับการวิจัย โดยแจก คู่มือซึ่งรวบรวมข้อมูลมาจากการวิเคราะห์ในช่วงแรก
- ข. ให้นิสิตจับคู่ลองฝึกหัดสัมภาษณ์แบบสัมภาษณ์ครึ่งละ 2 ชุด

จนครบทั้ง 6 ชุด

ค. ให้นิสิตทดลองสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจริงทั้ง 6 กลุ่ม ๆ ละ 1 คน ในเขตกรุงเทพมหานคร และจังหวัดใกล้เคียง เช่น สมุทรปราการ นนทบุรี ปทุมธานี เป็นต้น

ตอนที่ 2 การสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

การเก็บข้อมูลช่วงที่ 2 นี้ นิสิตที่จะออกสัมภาษณ์ได้รับแบบ สัมภาษณ์ 6 ชุด ๆ ละ 5 ฉบับ นิสิตแต่ละคนจะสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างทั้ง 6 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน รวม 30 คน การสัมภาษณ์ใช้เวลาระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ - มิถุนายน 2526 เมื่อนิสิตทำงานครบและได้คุณภาพตามวัตถุประสงค์จะได้รับคำตอบแทนเป็นค่ารถ และค่าเบี้ยเลี้ยงในการออกสัมภาษณ์

ตอนที่ 3 นำข้อมูลมาจัดรวบรวมเพื่อวิเคราะห์

นำแบบสอบถามทุกชุดมาวิเคราะห์คำตอบและเจตนาเช่นเดียวกับตอนที่ 3 ของช่วงแรกในระหว่างเดือนกรกฎาคม 2526

ข้อมูลที่จัดรวบรวมแบ่งเป็น 2 ตอน

ก. ข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ อายุ อาชีพ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ดังที่กล่าวไว้แล้วในรายละเอียดของกลุ่มตัวอย่าง

ข. ข้อมูลเกี่ยวกับคำตอบซึ่งเป็นความจริงตามเนื้อหาในตาราง 2 ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สำหรับตัวคำถามที่ปรากฏในแบบสัมภาษณ์แต่ละชุด แสดงไว้ในภาคผนวก ก.

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหาเป็นส่วนใหญ่ คือสร้างประเด็นขึ้นจากการพิจารณาคำตอบทั้งหมด แล้วลงรหัสคำตอบของแต่ละคน แล้วนำไปเจตนาความถี่ด้วยมือในบาง ประเด็น การจัดวิเคราะห์ข้อมูลนี้กระทำในเดือนสิงหาคม - กันยายน 2526

การเรียบเรียงรายงานผลการวิจัย

งานวิจัยนี้จะเรียบเรียงขึ้นจากข้อมูลที่รวบรวมได้ดังกล่าวถึงวิธีการมาแล้วโดยใช้ภาษาง่าย ๆ ให้ความรู้ขึ้นเป็นความจริงตามเนื้อเรื่องการวิจัย แต่ละบทจะมีตารางแสดงคำตอบของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มประมาณ 1 – 2 ตาราง เพื่อให้เป็นข้อมูลสำหรับการแนะนำชักชวนให้พอทั่วไปและผู้เกี่ยวข้องได้ปฏิบัติอย่างกว้างขวางในสังคมไทยนอกจากจะใช้ภาษาง่าย ๆ ไม่มีตัวเลขสถิติที่เข้าใจยากแล้ว การเขียนเรียบเรียงยังจะหลีกเลี่ยงการใช้ศัพท์เทคนิคทางกวีวิจัยเพื่อให้สื่อความหมายรับรู้ง่าย ผู้อ่านสามารถเข้าใจและปฏิบัติได้โดยง่าย

ในค่านี้อ่านนั้นจะแบ่งเป็นบท ๆ ซึ่งเปิดดูได้โดยง่าย โดยใช้สารบัญและบัญชีตาราง ถ้าพอท่านใดต้องการศึกษาเพิ่มเติมก็จะหาอ่านหลักปฏิบัติบางอย่างได้จากเอกสารที่อ้างไว้ในท้ายเล่มตอนที่เรียกว่าบรรณานุกรม และท่านใดสนใจว่าถามอย่างไรจึงได้คำตอบออกมาฉบับนี้ก็จะสามารถเปิดอ่านแบบสัมภาษณ์ได้จากภาคผนวกท้ายเล่มซึ่งนับว่าจะได้ประโยชน์ตลอดเล่ม

ความสำคัญของพ่อ

ครอบครัวเป็นสถาบันของสังคมมนุษย์ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการจะหล่อหลอมวิถีทาง
ดำเนินชีวิตของบุคคล และพ่อเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญอีกคนหนึ่ง ในสถาบันครอบครัว
การเสนอข้อแนะและแนวคิดในบทนี้ก็เพื่อ จะวิเคราะห์ให้เห็นความสำคัญของพ่อที่มีต่อ
สถาบันครอบครัว ในสายตาของพ่อ แม่ ลูก ซึ่งเป็นสมาชิกที่อยู่ใกล้ชิดกับพ่อ

แบบสอบถามได้ถามพ่อแม่ว่าในครอบครัวแบบไทย ๆ การมีพ่ออยู่กับครอบครัวมีความ
จำเป็นอย่างไร ถ้าขาดพ่อจะเกิดร้อนอย่างไร? คำถามนี้ประสงค์จะชี้ให้เห็นชัดเจนว่าพ่อใน
สังคมไทยมีความสำคัญต่อครอบครัวเพียงไร นอกจากนั้นยังถามลูกว่า ลูก ๆ รู้สึกว่าพ่อได้ให้
อะไรที่สำคัญต่อเขา ถ้าขาดพ่อแล้วเขาจะรู้สึกอย่างไร ? คำตอบเหล่านี้ทำให้สามารถสรุปประเด็น
เกี่ยวกับความสำคัญของพ่อในสายตาของพ่อ แม่ ลูก ได้หลายประการ

พ่อ แม่ ลูก ซึ่งเป็นบุคคลในครอบครัวเดียวกัน มักจะให้คำตอบที่ตรงกันในสิ่งที่เป็น
พื้นฐานของครอบครัว กล่าวคือเห็นว่าพ่อเป็นบุคคลสำคัญที่จะให้ความรัก ความอบอุ่นแก่ภรรยาและ
สามารถดูแลบุตรให้ได้รับการศึกษาสูง ๆ อบรมสั่งสอนบุตรให้เป็นผู้มีคุณธรรมประพฤติดี
เป็นที่พึ่งทางใจของลูกและภรรยา เป็นผู้นำของครอบครัว ได้ (ดูตาราง 3)

ตาราง 3 เปรียบเทียบความสำคัญของพอในสายตาของ พ่อ แม่ ลูก

ความสำคัญของพอ	พ่ ตัวอย่าง จำนวน	พอทั่วไป จำนวน	แม่ จำนวน	ลูก จำนวน
1. คุณครูควรพยายามให้ได้รับความรักความอบอุ่น	69 (33.9)	93 (31.9)	104 (38.6)	211 (61.5)
2. เป็นกำลังทางเศรษฐกิจของครอบครัว	31 (15.7)	50 (17.1)	53 (19.7)	—
3. การดูแลบุตรให้ได้รับการศึกษาสูง ๆ	31 (15.7)	31 (10.6)	17 (6.3)	59 (17.2)
4. การอบรมสั่งสอนให้บุตรประพฤติดี	15 (7.3)	11 (3.7)	13 (4.8)	17 (4.9)
5. การเป็นผู้นำของครอบครัว	23 (11.3)	72 (24.7)	64 (23.9)	6 (1.7)
6. เป็นหลักของความสามัคคีในครอบครัว	10 (4.9)	8 (2.7)	—	—
7. เป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุตร	2 (0.9)	7 (2.4)	—	3 (0.8)
8. เป็นที่ปรึกษาที่พึ่งทางใจของลูกและภรรยา	22 (10.8)	19 (6.5)	18 (6.6)	7 (2.0)
9. ให้ทรัพย์สินเงินทองและช่วยเหลือในการ ดำรงฐานะ	—	—	—	40 (11.6)
รวม	203 (99.9)	291 (99.9)	269 (99.9)	343 (99.9)

หมายเหตุ "จำนวน" ในที่นี้คือจำนวนคำตอบ ซึ่งได้จากการให้ผู้ตอบคนหนึ่ง ๆ ตอบ
ได้มากกว่า 1 คำตอบ

1. คุณแบบครอบครัวทำให้ได้รับความรักความอบอุ่น พ่อแม่และลูกต่างมีความเห็น
สอดคล้องกันว่าถ้าขาดพ่อแม่ครอบครัวจะว้าเหว่ ขาดความรักที่สมบูรณ์ดั่ง ๆ จะขาดความ
อบอุ่น ทำให้ลูกเป็นท้อย เป็นโรคทางสุขภาพจิต ถ้าพ่อแม่โง่อยู่กับลูก 2 - 3 ปี ติดต่อกัน
หรือคุณพ่อสิ้นบุญไป ความรู้สึกของลูก ๆ นั้นกลัวกลัวเสียใจมากที่สุด เจ็บแสบ อ่างว้าง
ว้าเหว่ ขาดความอบอุ่นใจ และคิดถึงอยากได้อยู่ใกล้พ่อ ซึ่งความจริงถึงกว่านี้ชี้ให้เห็นว่า
บรรยากาศของครอบครัวที่อบอุ่นเป็นสิ่งสำคัญที่พ่อควรจะเป็นผู้ให้ได้ และตรงกับความต้องการของ
ภรรยาและลูกอย่างแท้จริง

ผู้ทรงศาสตราจารย์วิทยาพัฒนาการ¹ เชื่อว่าความรักในครัวเรือนหนึ่งได้แก่
ภรรยาต่อสามี สามีต่อภรรยา พ่อแม่ต่อลูก และลูกต่อพ่อแม่ พี่กับน้อง หรือไมตรีจิตระหว่าง
สมาชิกในครอบครัวเป็นความสำเร็จอันสูงสุดในชีวิตความรักของมนุษย์ ไมตรีจิตในเรือนผูกมัดให้
มนุษย์อยู่รวมกันเป็นครอบครัว เป็นเครื่องยึดารยธรรมของสังคมมนุษย์

สังคมไทยเป็นครอบครัวใหญ่ จากกลุ่มตัวอย่างครอบครัวที่ศึกษาในการวิจัยนี้
แต่ละครอบครัวมีบุตรตั้งแต่ 2 - 7 คน มีรายงานจากการศึกษาหลายแห่งพบว่า ชาติใด
สังคมใดที่มีจำนวนครอบครัวเล็กเท่าจำนวนครอบครัวใหญ่ จะอัตราการแตกแยกของครอบครัว
สูง ในสังคมไทยปัจจุบันครอบครัวที่แตกแยกหรือลูก ๆ ขาดความอบอุ่นมีจำนวนเพิ่มขึ้นเพราะ
พ่อแม่ไม่มีเวลาให้กับลูกด้วยสาเหตุที่ยุ่งกับงานอาชีพหรืองานบ้าน เด็ก ๆ ที่พ่อแม่ไม่มีเวลา
ให้ก็มักจะแสวงหาความมั่นคงทางใจจากเพื่อนวัยเดียวกันซึ่งถ้าได้เพื่อนได้ก็จะชักนำพาไปพบกับ
ความเสียหาย เป็นอันตรายต่อชีวิตและอนาคต เช่น เป็นอันธพาลติดยาเสพติด เที่ยวกลาง
คืน เล่นการพนัน ไม่ตั้งใจในการเรียน

¹ ศรีเรือน แก้วกังวาน วิทยุไทยภาพสะท้อนจากบทหนึ่ง ชุดความรู้ฉบับที่ 3 2523

บ้านเป็นสิ่งแวดล้อมที่ใกล้ชิดตัวเด็กที่สุด เพื่อให้เกิดบรรยากาศของบ้านที่อบอุ่น
ควรจะปฏิบัติดังนี้²

1. พ่อให้ความรักต่อลูกทุกคนอย่างเพียงพอและเสมอภาคกัน
2. พ่อเป็นที่พึ่งของครอบครัวทั้งร่างกายและจิตใจ
3. สมาชิกทุกคนของครอบครัวมีความสำคัญให้ทุกคนได้มีโอกาสแสดง

ความคิดเห็นตามโอกาส

ศาสตราจารย์นายแพทย์ฝน แสงสิงแก้ว และคณะ (2517) ได้เคย
สำรวจนักเรียน นักศึกษาที่กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ นครราชสีมา ที่ศึกษาเสพติด
พบว่า เด็กศึกษาเสพติดมักไม่ค่อยอยู่กับพ่อแม่ แต่มักเข้าบ้านอยู่เอง หรืออยู่หอพัก
ได้รับความอบอุ่นน้อยและมาจากครอบครัวที่มีปัญหา ดังนั้นการป้องกันไม่ให้ลูกศึกษาเสพติด
สิ่งที่จำเป็นที่สุดคือการให้ความรัก ความอบอุ่น ความเข้าใจ เป็นสิ่งที่ครอบครัวพึงกระทำ
ความสุขทางจิตใจเป็นสิ่งพ่อแม่ให้กับลูกได้โดยไม่จำเป็นต้องร่ำรวย

2. เป็นกำลังทางเศรษฐกิจของครอบครัว พ่อและแม่ผู้ให้สัมภาระ ได้ให้
ความจริงในเรื่องนี้ว่า พ่อเป็นผู้หาเงินมาเลี้ยงครอบครัว ถ้าขาดพ่อก็จะทำให้ครอบครัว
ขาดรายได้ ฐานะของครอบครัวก็จะแย่ลง ซึ่งทำให้ภรรยาและลูกต้องทำงานหนักมากขึ้น
เพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัว การที่มีพ่ออยู่ด้วยทำให้ครอบครัวมีฐานะมั่นคง

ดังนั้นพ่อจึงควรมีอาชีพที่จะเป็นหลักประกันได้ว่าฐานะทางเศรษฐกิจของ
ครอบครัวจะไม่คลอนแคลน สิ่งสำคัญที่ลูก ๆ รู้สึกว่าพ่อได้ให้แก่เขา ได้แก่ พ่อให้
ทรัพย์สินเงินทอง ของใช้แก่ลูก ให้ความช่วยเหลือในการสร้างฐานะ ให้เงินลงทุน
ให้ที่ดิน ให้ทำกิจการค้า ให้บ้าน ให้รถ ให้เครื่องประดับ หาเงินส่งเรียนหนังสือ

² สุชา จันทรเฒ่า จิตวิทยาเด็กเกร 2522

ซึ่งคำตอบนี้สอดคล้องกับหลักพุทธศาสนา³ ที่กล่าวถึงการสงเคราะห์ลูกว่า พ่อแม่นั้นต้องอุทิศหาะ แสวงหาทรัพย์ได้มากน้อยเท่าไรก็ต้องประหยัด เพื่อไว้ให้แก่ลูกและการให้ทรัพย์นั้น พ่อแม่ที่ฉลาดยอมมอบทรัพย์ให้ในสมัยที่สมควรคือ นิจสมัย 1 และกาลสมัย 1 นิจสมัยหมายความว่าให้เป็นการถาวรระยะยาว หรือยกให้เป็นก่อนว่าจงเอาทรัพย์นี้เป็นสิ่งสำหรับเลี้ยงชีวิตต่อไป ส่วนให้ตามกาลสมัย หมายถึงการให้เป็นคราว เช่น ให้ในคราวที่มีการศึกษา เล่าเรียน ในคราวบวช ในคราวแต่งงาน ในคราวทำภาระงาน ในคราวเจ็บไข้ เป็นต้น

ปัญหาทางสังคมอาจเกิดขึ้นได้จากครอบครัวที่มีฐานะเศรษฐกิจก็มากเกินไป เช่น พ่อแม่ตามใจลูก เติมความรักด้วยการให้เงิน ใช้จ่ายอย่างคล่องตัว และเกินตัว ทำให้ลูกเป็นคนสุรุ่ยสุร่ายและหากเป็นเด็กที่ขาดความรักความอบอุ่นคงได้กล่าวมาแล้วในข้อ 1 ก็จะทำให้เด็กหันไปคบเพื่อนซึ่งมักจะถูกชักนำไปให้คิดยาเสพติดและประกอบอาชญากรรมได้

3. การดูแลบุตรให้ได้รับการศึกษาสูง ๆ พ่อและแม่มีความเห็นว่าถ้าหากพอแล้ว ลูก ๆ จะขาดการศึกษา แม่จะสงเสียลูกได้อย่างลำบากและให้การศึกษาได้ไม่เพียงพอ ขาดอุปการะ อนาคตของลูกจะมีคมน เลื่อนจอย ลูกต้องออกจากโรงเรียนไม่ได้รับการศึกษาเล่าเรียน สำหรับลูก ๆ เห็นว่าสิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่พ่อได้ให้แก่เขาก็คือ การส่งเสริมและสนับสนุนให้ลูกได้รับการศึกษาสูง ๆ

อนึ่งการที่ลูกจะได้รับการศึกษาสูง ๆ ได้ มีใช้เพียงเงินที่พ่อแม่มีจ่ายให้เป็นค่าเล่าเรียนได้เท่านั้น ในฐานะที่เป็นพ่อแม่ จะต้องช่วยให้สติปัญญาของลูกเติบโตก่อนไปเรียนหนังสือที่โรงเรียนได้⁴ มิงงานวิจัยเรื่องของการเรียนรู้และพัฒนาการทางสมอง

³ เกษม บุญศรี พุทธมงคล เล่ม 2 การสงเคราะห์ลูก หน้า 129

⁴ คาร์วี "หัวใจนะลูกคุณฉลาดจัง" แปลจาก How to Raise a Brighter Child ของ Joan Beck สำนักพิมพ์จตุจักร 2525

ของเด็กจำนวนมากที่ได้คำตอบว่า "คุณนั้นแหละมีบทบาทที่สำคัญที่สุดในการอบรม บ่มเพาะสติปัญญาให้ลูกของคุณได้" ถ้าคุณรักลูกให้เวลาและมีความสนใจลูกอย่างจริงจัง เช่นในเวลาที่ลูกยังเล็ก พ่อแม่ควรถ่ายภาพลงในใจลูกในการหัดพูด คอยอยู่ข้าง ๆ พูดยุย กับลูกบ่อย ๆ ทำให้เด็กรู้จักคำและพัฒนารายละเอียดจนชำนาญ เมื่อลูกโตขึ้นก็จะ สามารถสื่อสารอารมณ์ในภาษาได้ ใช้ภาษาเป็นสื่อในการแสดงออกได้ นอกจากนี้พ่อแม่ ยังน่าจะสนใจให้เด็กรักการเรียนรู้ ให้ได้สนุกกับสิ่งใหม่ ๆ

ในครอบครัวที่อบอุ่นและเข้าใจกันดี พ่อแม่จะมีบทบาทในการให้การศึกษาแก่ ลูกมาก ซึ่งไม่จำเป็นว่าจะต้องให้การศึกษารูปแบบเป็นทางการเหมือนโรงเรียน แต่ เป็นการคุยในเรื่องที่เป็นจริงที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน เปิดให้ลูกคิดหาเหตุผลซึ่งถ้าพ่อได้ ใกล้ชิดกับลูกก็จะสามารถสังเกตความสนใจ ความถนัด ความต้องการของลูกก็จะ เป็นที่ปรึกษาของลูกได้ ลูกทุกคนก็จะได้รับการส่งเสริมให้ได้รับการศึกษาไปตามความสามารถของตนเอง

ในบางครอบครัวอาจจะไม่ร่ำรวยมากนัก แต่ลูก ๆ ทุกคนก็มีการศึกษาสูง ๆ ได้ เพราะมีพ่อเป็นศูนย์กลางเอาใจใส่และเป็นครูที่ดีของลูก คอยให้กำลังใจสนับสนุนลูก เพื่อให้สติปัญญาความสามารถสอบแข่งขันรับทุนการศึกษาต่อในระดับสูง ๆ ได้ก็มีไม่น้อย อันที่จริง ในทางศาสนาได้กล่าวไว้ว่าการให้ทรัพย์ที่ดีที่สุดคือการให้การศึกษา จะให้ ทรัพย์สินใด ๆ ก็ตามถ้าลูกได้รับการศึกษาอบรมไม่พอแล้ว ทรัพย์สินมรดกเหล่านั้น ก็อาจจะหายไปหมดได้

4. การอบรมเลี้ยงดูบุตรให้ประพฤติดี ในสายตาของพ่อนั้นตระหนักดีว่าพ่อก็มีบทบาทในการอบรมสั่งสอนใหญ่ครุประพฤติดี ในฐานะที่ช่วยภรรยาอบรมสั่งสอนบุตร สำหรับลูก ๆ เห็นว่าในชีวิตที่เติบโตมาพ่อให้การเลี้ยงดูเป็นอย่างดี ตามฐานะที่เป็นอยู่ ให้การอบรมสั่งสอนให้เป็นคนดี

อิทธิพลของครอบครัวที่มีต่อเด็ก⁵ ทักษะคติและพฤติกรรมของเด็กส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลมาจากครอบครัวทั้งสิ้น ลูกจะเลียนแบบบิดามารดาในการปรับตัว ความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นสิ่งที่กำหนดแบบแผนพฤติกรรมของลูก เด็กที่มีปัญหามักมาจากครอบครัวที่บิดามารดาที่มีความขัดแย้งกันในการอบรมลูก นอกจากนั้นครอบครัวไทยเป็นครอบครัวใหญ่มีบุคคลอาวุโส เข้ามาร่วมในการอบรมสั่งสอนเด็กซึ่งมักจะมีความขัดแย้งกันเสมอ คุณย่า คุณยาย อาจจะอบรมหลานไปแบบหนึ่งซึ่งไม่ตรงกับความคิดเห็นของพ่อแม่ก็ได้ ทำให้เด็กไม่ทราบว่าควรจะทำอย่างไรดี

ในบรรยากาศในครอบครัวแบบประชาธิปไตยนั้น บิดามารดาที่มีความรับผิดชอบร่วมกันในการอบรมเลี้ยงดูลูก⁶ ความสำเร็จมากน้อยในการฝึกอบรมขึ้นอยู่กับความอดทน ความเข้าใจ ความพากเพียร และความเอาใจใส่ของบิดามารดา บิดามารดาจึงต้องช่วยกันอบรมสั่งสอนห้ามลูกไม่ให้ทำความชั่วและให้ตั้งมั่นอยู่ในความดี

มีข้อเตือนใจประการหนึ่งคือ "อย่าอบรมสั่งสอนลูกด้วยความกลัว" พ่อบางคนเลี้ยงลูกด้วยความกลัวทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ พวกที่ไม่ตั้งใจก็คือทำไปเพราะความเคยชิน เพราะพ่อแม่มีอารมณ์ร้ายต้องลงโทษลูกบ่อย ๆ แสดงท่าทีไม่รักใช้ความรุนแรง แต่สิ่งที่น่ากลัวมากที่สุดคือพ่อที่มีทัศนคติว่าลูกจะเป็นคนที่ดีได้ต้องสร้างความกลัวให้ลูกด้วยการอุคาเขี่ยนตี การอบรมสั่งสอนที่ดีที่สุดคือชี้ให้ลูกเห็นว่าอะไรดีไม่ดี อะไรควรหลีกเลี่ยง อะไรควรทำ เมื่อเด็กได้รับการอบรมให้ใช้เหตุผลเช่นนี้ เด็กก็จะใช้เหตุผลเป็น และตัดสินใจเป็นว่าอะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ

วิธีทำให้ลูกเห็นเป็นตัวอย่าง ดีเป็นวิธีอบรมลูกที่ได้ผลอีกวิธีหนึ่ง เช่นไม่ต้องการให้ลูกเลียนแบบหรือทำตามกลุ่ม ไม่ต้องการให้ลูกทำตามเพื่อนหรือทำตามคนอื่น ต้องการให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ความมีวินัย พ่อแม่ก็ต้องทำให้ลูกเห็น ต้องการให้ลูกรับผิดชอบ

⁵ สุทธา จันทรเฒ่า จิตวิทยาเด็ก แพทย์พิทยา 2519

⁶ สมาคมกหเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย พัฒนาการครอบครัวและเด็ก 2514

มีความกตัญญูต่อคน พ่อแม่ก็ต้องเคารพนับถือกตัญญูต่อกฎเกณฑ์ต่อพ่อแม่ของตนให้ลูกเห็นเป็นต้น

5. การเป็นผู้นำของครอบครัว ในสายตาของพ่อแม่กล่าวได้ว่าถ้าหากพ่อปล้ำจะขาดผู้นำของลูกและครอบครัว หากคนที่รับผิดชอบครอบครัว การทำมาหากินจะลำบากหากขวัญและกำลังใจ หากการวางแผนอนาคตของครอบครัว

ลักษณะของครอบครัวไทยแบบเดิม⁷ ที่สามมีเป็นหัวหน้าครอบครัวหาเลี้ยงครอบครัว สามมีมีสิทธิ์ที่จะจัดการกับสมาชิกในครอบครัวตามที่ตนปรารถนา ภรรยาหน้าที่ทุกชนิด ตลอดจนการอบรมเลี้ยงดูลูก กวาดต้อนใจใด ๆ เป็นหน้าที่ของสามมีทั้งสิ้น ปัจจุบันนี้บรรยากาศในครอบครัวแบบเดิมค่อย ๆ เปลี่ยนไป กล่าวคือ ทั้งสามมีและภรรยาเป็นผู้นำครอบครัวร่วมกัน ปรึกษากันหรือกัน ช่วยทำภาระกิจในบ้าน รวมทั้งการอบรมเลี้ยงดูบุตร โดยเฉพาะในครอบครัวที่ทั้งสามมีภรรยาเป็นผู้หารายได้ ฝ่ายชายจะเข้ามามีส่วนในการกิจของบ้านมากขึ้น บทบาทของผู้นำที่ดีในครอบครัวจึงน่าจะพัฒนาให้เหมาะสมในยุคสมัยของประชาธิปไตย การเป็นเพื่อนเป็นที่ปรึกษาของภรรยาและลูก จึงน่าจะเป็นพฤติกรรมของพ่อที่พึงประสงค์ในสังคมไทย ๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยจากแบบสอบถามพ่อ แม่ ลูกที่พบว่าต้องการให้พ่อเป็นที่พึ่ง ที่ปรึกษา ถ้าขาดพ่อแล้วลูก ๆ จะขาดที่พึ่งทางใจ และในยามที่ลูกมีปัญหาต้องการแนวคิด ลูกจะได้รับความปรึกษาเพื่อแก้ปัญหาในเรื่องต่าง ๆ

ดังนั้นพ่อจึงควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กวัยต่าง ๆ และพยายามปลูกฝังความรักความเป็นเพื่อนที่ดีให้เกิดขึ้นให้ได้ ต้องพยายามให้ความปลอดภัยแก่ทุก ๆ คนในบ้าน เป็นผู้มีอารมณ์เย็น ร่าเริง พร้อมทั้งจะเผชิญความจริง มีความซื่อสัตย์ มีอุดมคติในการทำงาน มีความยุติธรรม มีเหตุผล คุณลักษณะเหล่านี้จะช่วยให้พ่อเป็นผู้นำที่ดีของครอบครัว

⁷สมาคมสหเศรษฐศาสตร์ พัฒนาการครอบครัวและเด็ก 2514

6. เป็นหลักของความสามัคคีในครอบครัว ในสายตาของพ่อเห็นว่า ถ้าขาดพ่อแล้วครอบครัวจะขาดความสามัคคี ท่านปัญญานันทภิกขุ⁸ ได้กล่าวไว้ว่าการเพาะความสามัคคีในหมู่ลูก ๆ เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง มีครอบครัวใหญ่ ๆ หลายครอบครัว เมื่อผู้เป็นหัวหน้าครอบครัวตายลง ผู้อยู่ข้างหลังเกิดแตกแยกกัน ต่างคนต่างจะแย่งเอาทรัพย์สินสมบัติของพ่อแม่ของตน ฉะนั้นคนไหนควรมีหลายประการ เช่น ในครอบครัวนั้นมีแม่หลายคน ลูกหลายแม่หาความปรองดองกันยาก ถ้าหากเด็กทุกคนในครอบครัวมีความสามัคคีช่วยกันทำงาน รักกันจริง ๆ ครอบครัวนั้นก็จะมีเจริญก้าวหน้า พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า "กำลังของคนที่ยกกันเข้าเป็นหม่อมก่อก่อให้เกิดความสำเร็จ" ทุกคนในครอบครัวเดียวกันจึงควรรักษาความสามัคคีไว้ให้ถาวร พ่อแม่ควรทำตัวเป็นตัวอย่างในทางสามัคคีให้มากที่สุด อยู่กันด้วยความรักอันไม่รู้จักเสื่อมคลายกันเกิด นอกจากพ่อแม่จะสอนให้ลูกสามัคคีในพี่น้องทองเดียวกันแล้วยังจะต้องสอนต่อไปถึงเครือญาติอย่าให้ลูกรักกันในขอบเขตที่จำกัดเกินไป พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า "ญาติวงศ์พงศ์พันธุ์ทั้งหลายก็เป็นประการหนึ่งที่ทุกคนควรสงวนไว้" ความสามัคคีจึงเป็นกำลังใหญ่และสำคัญมาก พ่อแม่ทุกคนจึงควรสอนให้ลูกมีอุดมคติเกี่ยวกับความสามัคคีที่โลกต้องการคือความสามัคคีในการสร้างประโยชน์สุขส่วนรวม"

7. ข้อคิดเพิ่มเติมจากนักจิตวิทยา นักจิตวิทยาได้กล่าวว่า⁹ ความจำเป็นที่จะต้องมีพ่อเนื่องมาจาก

1. เด็กหญิงชายจะต้องเห็นแบบอย่างของผู้ใหญ่ชาย เพื่อจะรู้ความหมายของสามีหรือพ่อนั้นเป็นอย่างไร มีความรับผิดชอบอย่างไรบ้าง ?

⁸ปัญญานันทภิกขุ "รักลูกให้ถูกทาง เล่ม 3" หน้า 3 - 13

⁹สมาคมเกษตรเศรษฐศาสตร์ พัฒนาการครอบครัวและเด็ก หน้า 109

2. เด็กชายจะทราบได้ว่าเมื่อโตขึ้นเขาจะปฏิบัติอย่างไร ? ลูกชาย
อยากเคารพนับถือและเลียนแบบพ่อเท่านั้น

3. เด็กหญิงจะใคร่รู้กับบทบาทของผู้ชาย และหัดปรับตัวให้เข้ากับบทบาท
ของผู้ชาย

4. พ่ออาจปลูกฝังลักษณะทั่ว ๆ ไปของชายให้แก่ลูกทั้งหญิงและชายคือความ
แข็งแรง อุดม ซื่อสัตย์ กล้าหาญ เป็นต้น

5. พ่อที่สนิทสนมกับลูกชาย มีโอกาสที่จะคุยกันอย่างผู้ชาย ลูกจะไม่กลัวพ่อ
และไม่รู้สึกอับอายในเรื่องที่จะปรึกษาหารือกับพ่อแทนที่จะแสวงหาคำตอบจากแหล่งอื่น ๆ
ซึ่งอาจเป็นไปในทางเสียหายได้

6. ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างลูกชายกับพ่อจะช่วยให้ลูกได้เรียนรู้วิถีภูมิตรไมตรี
กับผู้ชายคนอื่นที่คบหาสมาคมด้วย

7. ความเข้มแข็งเห็นหัวหน้าครอบครัว เป็นผู้นำในเรื่องต่าง ๆ จะช่วยให้
ลูกเกิดศรัทธา และอยากจะเลียนแบบเช่นนั้นบ้าง

8. ความรู้สึกอันลึกซึ้งของลูก ในชีวิตของลูก ๆ ที่เติบโตมาได้มองเห็นพ่อเป็น
บุคคลสำคัญที่สุดของชีวิต ไม่ใช่เพียงแค่ให้กำเนิด ให้ชีวิตมาอยู่โลกเท่านั้น แต่ลูก ๆ
ยังมีความรัก บูชา เทิดทูนพ่อไว้ด้วยความรักขนานนื้อสั่นโคทั้งปวง ดังที่ลูก ๆ ในวัย
ต่าง ๆ กันทำให้สัมผัสได้โดยตรงกันว่ารักพ่อเท่าชีวิต หรือรักมากที่สุดยิ่งกว่าชีวิต พ่อเป็นผู้
ให้ทุกสิ่งทุกอย่างที่ลูกต้องการ เสียสละ และเป็นผู้ว่าในชีวิตของลูกได้ ลูก ๆ จึงมี
ความเห็นตรงกันว่าควรจะได้มีการแสดงออกเพื่อเทิดพระคุณพ่อ ทั้งนี้เพื่อเป็นการแสดงความ
กตัญญูรู้พระคุณของพ่อ ซึ่งในทางหลักศาสนาพุทธ ผู้นำทางศาสนาพุทธทำให้สัมผัส
ตลอดจนสื่อมวลชนต่าง ๆ มั้มีมติเห็นด้วยเป็นเอกฉันท์ที่ลูก ๆ ควรจะเทิดพระคุณของพ่อ

9. ลูก ๆ ควรจะเรียนรู้พระคุณพ่อมาจากไหน คำตอบที่น่าสังเกตที่สุด

จากตาราง 4 ก็คือ จากการกระทำของพ่อแม่ตัวเอง ถ้าพ่อแม่ทำตัวเป็นตัวอย่างให้ลูกเห็น รวมทั้งให้ความรัก ความอบอุ่น ความเมตตากรุณาต่อลูก ๆ ของท่าน บ้านก็จะเป็นสถาบันทางสังคมแห่งแรกที่จะหล่อหลอมให้เด็กได้ระลึกถึงพระคุณของพ่อแม่ นอกจากนั้นโรงเรียน วัด สื่อมวลชนต่าง ๆ ก็น่าจะมีบทบาทช่วยให้เด็กได้เรียนรู้พระคุณพ่อตามมา เช่น การอบรมสั่งสอนและจากหนังสือโคลงสุภาษิตที่ว่า

"คุณแม่นานาหนักเพียง

พสุธา

คุณบิดรคุดจา

กาศกวาง"

ตาราง 4 สถาบันที่มีบทบาทให้การเรียนรู้เกี่ยวกับพระคุณพ่อแก่ลูก จากความเห็นของลูก

การเรียนรู้พระคุณพ่อ	จำนวน	รวม	สถาบัน
1. จากการกระทำของพ่อแม่ (ครอบครัว)	26 (16.2)	20.6	ครอบครัว
2. จากญาติพี่น้อง (ครอบครัว)	7 (4.3)		
3. หนังสือแบบเรียน (โรงเรียน)	40 (25.0)	50.0	โรงเรียน
4. การสั่งสอนอบรมของครู (โรงเรียน)	40 (25.0)		
5. ฟังพระเทศน์เรื่องพระคุณพ่อ (วัด)	9 (5.6)	5.6	วัด
6. รายการวิทยุ โทรทัศน์ (สื่อสารมวลชน)	10 (6.2)	6.2	สื่อสารมวลชน
7. ผู้ใหญ่ที่นับถือ (สภาพแวดล้อม)	10 (6.2)	6.2	สภาพแวดล้อม
8. รู้ซึ่งกายตนเอง (ตนเอง)	18 (11.2)	11.8	ตนเอง
	160 (100.5)	(100.5)	

หมายเหตุ "จำนวน" ในที่นี้คือจำนวนคำตอบ ซึ่งได้จากการที่ให้ผู้ตอบคนหนึ่ง ๆ
ตอบมากกว่า 1 คำตอบ

คุณสมบัติที่ดีของท่าน

การวิเคราะห์ข้อมูลในบทนี้ เพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับคุณสมบัติที่ดีของพ่อผู้
เป็นบุคคลสำคัญในครอบครัว ในสายตาของพ่อเอง ภรรยา และลูก ข้อมูลเหล่านี้
ได้จากการให้บุคคลทั้ง 3 กลุ่มตอบคำถามที่ว่าพ่อที่ดีควรมีคุณสมบัติอะไรบ้าง พ่อที่ดี
ควรปฏิบัติอย่างไรต่อลูกและไม่ควรปฏิบัติอย่างไร

จากการประมวลผลคำตอบดังกล่าว พ่อจะสรุปบทบาทของพ่อที่ดีออกเป็น
5 ประการคือ (ดูตาราง 5 ประกอบ)

- ก. การเป็นพ่อที่ดีของลูก
- ข. การเป็นหัวหน้าที่ดีของครอบครัว
- ค. การเป็นบุคคลตัวอย่างแก่สมาชิกในครอบครัว
- ง. การเป็นสามีที่ดี
- จ. การเป็นพลเมืองดีของสังคม

ในแต่ละบทบาทดังกล่าว จะได้เสนอข้อคำตอบที่มีผู้กล่าวระบุบ่อย ๆ และจะมี
ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเช่นเดียวกับในบทที่ 4 เพื่อให้ทั้งความจริงและความรู้ไปพร้อม ๆ กัน

ก. การเป็นพ่อที่ดีของลูก

1. ให้ความรักความอบอุ่นแก่ลูก

ลูก ๆ ต่างก็บอกว่าพ่อที่ดีควรให้ความรัก ความอบอุ่น ความเอาใจใส่
เลี้ยงดูลูกอย่างดี เด็กทุกคนต้องการความใกล้ชิด ความสนิทสนม ความเอาใจใส่
ความเข้าใจและเห็นใจจากพ่อ การสนทนาไต่ถามถึงการเรียน การเล่น การคบเพื่อน
สิ่งเหล่านี้เป็นสื่อทำให้เด็กเกิดความอบอุ่นทางจิตใจ

พฤติกรรมที่ดีของพ่อ	พ่อ ตัวอย่าง จำนวน (%)	พ่อ จำนวน (%)	แม่ จำนวน (%)	ลูก จำนวน (%)	บุคลากร ทางศาสนา จำนวน (%)	สื่อมวลชน จำนวน (%)	บุคลากร ทางการศึกษา จำนวน (%)
ก. <u>การเป็นพ่อที่ดีของลูก</u>							
1. ให้ความรักและความอบอุ่นแก่ลูก	16 (7.8)	22 (11.0)	105 (27.3)	215 (46.8)	15 (7.0)	27 (13.3)	58 (24.6)
2. แนะนำอบรมให้ลูกประพฤติดี	19 (9.2)	9 (4.5)	20 (5.2)	17 (3.7)	8 (3.7)	26 (12.8)	38 (16.1)
3. ให้การศึกษาแก่บุตรอย่างดี	21 (10.2)	13 (6.5)	5 (1.3)	70 (15.2)	12 (5.6)	25 (12.3)	13 (5.5)
ข. <u>การเป็นหัวหน้าครอบครัวที่ดี</u>							
1. เป็นผู้นำที่ดี	12 (5.8)	25 (12.5)	22 (5.7)	22 (4.7)	7 (3.2)	11 (5.4)	50 (21.2)
2. มีความรับผิดชอบในครอบครัว	14 (6.8)	48 (24.1)	38 (9.8)	-	13 (6.0)	20 (9.9)	11 (4.6)
ค. <u>การเป็นบุคคลตัวอย่างแก่สมาชิกในครอบครัว</u>							
1. มีความประพฤติเป็นตัวอย่างที่ดีของครอบครัว	52 (25.3)	22 (11.0)	13 (3.3)	17 (3.7)	66 (30.8)	65 (32.1)	27 (11.4)
2. ชยันทำงานเป็นตัวอย่างในการประกอบอาชีพสุจริต	21 (10.2)	16 (8.0)	52 (13.5)	43 (9.3)	3 (1.4)	6 (2.9)	5 (2.1)
3. การไม่มั่วสุมในอบายมุข	16 (7.8)	23 (11.5)	80 (20.8)	52 (11.3)	67 (31.3)	11 (5.4)	23 (9.7)
ง. <u>การเป็นสามีที่ดี</u>							
1. มีภรรยาคนเดียว	5 (2.4)	3 (1.5)	19 (4.9)	11 (2.3)	3 (1.4)	-	6 (2.5)
2. การปฏิบัติหน้าที่สามี	9 (4.3)	5 (2.5)	30 (7.8)	2 (0.4)	-	1 (1.4)	-
จ. <u>การเป็นพลเมืองดีของสังคม</u>							
1. มีหลักธรรมประจำใจ	7 (3.4)	10 (5.0)	-	8 (1.7)	20 (9.3)	3 (1.4)	4 (1.7)
2. เสียสละเพื่อส่วนรวม	13 (6.3)	3 (1.5)	-	2 (0.4)	-	7 (3.4)	-
รวม	205 (99.0)	199 (99.9)	384 (99.9)	459 (99.9)	214 (99.2)	202 (99.9)	235 (99.9)

การแสดงความรักความอบอุ่นที่แท้จริง ควรจะแสดงออกด้วยวิธีการต่อไปนี้ ^{1/}

1. การสัมผัส สิ่งที่แสดงออกถึงความรักซึ่งพ่อแม่ควรจะทำคือลูกรัก เป็นสิ่งที่มนุษย์ อ่อนโยน เช่น การกอด รูบ รูบผม

2. การพูดจาสื่อสารที่มีความหมาย การใช้ถ้อยคำที่อ่อนหวานให้กำลังใจ หรือการพูดชวนชื่น เป็นสิ่งจำเป็น ในชีวิตประจำวันมีครอบครัวจำนวนไม่น้อยที่พูดกับเด็ก เต็มไปด้วยคำสั่ง การห้าม การตักเตือน การตำหนิติเตียน จึงควรที่จะลดทอนมาเป็นการพูดคุย ให้กำลังใจหยอกล้อตามความเหมาะสมพอควรบาง พ่อแม่ควรแสดงความชื่นชมยินดีโดยให้ คำชมเชย แสดงความห่วงใย ห่วงดี ชื่นทางที่ลดทอนความเสี่ยงที่เป็นมิตร เช่นมักจะถ่ายทอด ความรักและปรารถนาที่ไปยังเด็กได้

3. การแสดงออกทางใจ การแสดงน้ำใจออกกันโดยตรง เช่น รับฟังเรื่องราว ต่าง ๆ ด้วยความสนใจ แสดงความออกทน ให้คำปรึกษา และเป็นที่พึ่งยามเด็กเจ็บไข้และ เกือบร้อน เป็นอีกทางหนึ่งที่จะให้ความรักความอบอุ่นแก่ลูก ๆ

กล่าวโดยสรุป ลูก ๆ ต้องการความอบอุ่นจากพ่อ อยากให้พ่อเข้าใจและฟัง เหตุผลของลูก แนะนำแนวทางท่ามาหาภักดีให้แก่ลูก แนะนำการดำเนินชีวิต การเข้าสังคม ปลอบใจเมื่อผิดหวัง มีเวลาให้กับลูก ๆ ดูแลทุกข์สุขของลูกบ้าง พูดคุยเป็นกันเองกับลูก ให้ความสนิทสนม ให้ความรักความเป็นธรรมแก่ลูก ๆ ทุกคน ให้สัญญาอะไรไว้กับลูกถ้า ไม่ให้ต้องบอกเหตุผล ลูกคิดว่าพ่อแม่ไม่ควรจะพูดหยาบคายอย่างไรเหตุผล ไม่ควรบังคับลูกมาก เกินไป ไม่ควรตามใจมากจนเกินไป และพ่อแม่ไม่ควรจะทอดทิ้งลูก การที่พ่อแม่เคยเล่นกับลูก เคยชื่นชมยินดีเมื่อลูกได้รับความสำเร็จ หมั่นซักถามเอาใจใส่ในยานลูกเจ็บป่วยหรือมี ความทุกข์ใจ พาไปทานอาหารนอกบ้าน พาไปเที่ยววันสำคัญต่าง ๆ ตลอดจนการที่

¹แพทย์หญิงวันเพ็ญ บุญประกอบ "ปัญหาของเด็กและข้อปฏิบัติบางประการ อันเนื่องด้วยเด็ก" โสสมุลนิธิแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ที่ระลึกปีเด็กสากล 2522 หน้า 52 - 53

พ่อยุ่บ้านพร้อมหน้าพร้อมตาในครอบครัว พ่อแม่คุยกับลูกอย่างมีความสุข สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสิ่งแสดงความรักและความอบอุ่นให้แก่ลูก ลูก ๆ ทุกคนจะดีใจเมื่อคุณพ่อได้ปฏิบัติสิ่งเหล่านี้แก่เขา

2) แนะนำอบรมให้ลูกประพฤติดี แม่เองก็เห็นด้วยว่าพ่อควรจะเป็นผู้อบรมสั่งสอนให้ลูกประพฤติดี ถ้าพ่อบานต้องการเอาใจให้ภรรยาและลูกมีความสุข ควรจะช่วยเหลือลูก อบรมลูก ลูกเองก็อยากให้คุณพ่ออบรมสั่งสอนในทางที่ถูกต้อง ไม่ปล่อยปละละเลยลูก² ข้อนี้ตรงกับหลักการโบราณที่ว่า พ่อแม่ที่ดีนั้น ควรจะปฏิบัติเพื่ออนาคตอันแจ่มใสของลูก ทั้งนี้คือ

1. ห้ามไม่ให้กระทำความชั่ว
2. ให้ตั้งอยู่ในความดี
3. ให้ศึกษาศิลปวิทยา
4. มอบทรัพย์ให้ในสมัยอันควร

เรื่องสำคัญที่จะต้องฝึกสอนมีดังต่อไปนี้

1. เรื่องความเชื่อฟัง ความเชื่อฟังเป็นคุณธรรมอันดับแรกที่คุณแม่ต้องฝึกก่อนสิ่งใดทั้งหมด ตามธรรมเนียมคนไทยและทั่วไป มีการฝึกฝนให้เคารพเชื่อฟังกันตามลำดับ ลูกทุกคนต้องเชื่อฟังพ่อแม่ ในการสอนให้เด็กเชื่อฟังนั้น พ่อแม่ต้องใกล้ชิดลูก ท่านจงเรียกลูกเข้ามาใกล้ ๆ แล้วบอกให้เขาทำอะไร ชักชวนให้เข้าใจแล้วปล่อยให้ไปทำ ถ้าลูกทำบกพร่องก็ช่วยแก้ไข ถ้าทำดีก็ให้รางวัลด้วยถ้อยคำชมเชย อย่าได้ออกกฎเกณฑ์บังคับลูกของท่านอย่างหยาบหยาบเกินไป เพราะกฎหมายความผิดก็มาก

อีกประการหนึ่งควรตระหนักในคำเตือนที่ว่า "จะสอนผู้อื่นด้วยเรื่องใด ควรทำให้เรื่องนั้นเกิดขึ้นในตนเองเสียก่อน ผู้สอนจึงจะเป็นนักสอนที่ไม่ยุ่งเหยิง" การทำให้ลูกเป็นตัวอย่างเป็นการสอนที่มีค่ายิ่ง

2. ฝึกเด็กให้เป็นคนกล้าหาญ ถ้าผู้ใหญ่ไม่นำความกลัวไปให้เขา เด็กจะเป็นคนกล้าหาญได้เสมอ พ่อแม่ที่รักลูกจึงไม่ควรทำอะไร ๆ อันจะเป็นทางให้เด็กต้องกลัวต้องชดากเป็นอันขาด อย่าได้กักเด็กไว้ในโลกอันคับแคบมากเกินไป ผู้ใหญ่ควรฝึกเด็กของตนเสมอ ทุกครั้งที่มิใช่แขกคุ้นเคยมาหาที่บ้าน ก็ควรให้ลูกออกมาแสดง ความคุ้นเคย ทำให้ลูกได้เรียนรู้ถึงสิ่งที่ควรปฏิบัติในการคบหาสมาคม โตขึ้นเขาก็จะเป็นคนที่เข้ากับโลกปัจจุบันได้อย่างง่ายดาย

3. ฝึกไว้ให้เด็กพูดความจริง การสอนให้คนซื่อสัตย์ต้องสอนกันตั้งแต่เขายังเล็ก ๆ พ่อแม่ผู้มีความรักลูกจะควรพ่าสอนให้ลูกรู้ว่าอะไรเป็นความจริง อะไรเป็นความเท็จ ชี้ให้เห็นว่าการพูดความจริงเป็นเรื่องมีเกียรติ การสอนอาจใช้นิทานประกอบก็ได้

4. ฝึกให้เด็กตรงต่อเวลา ให้ความสำคัญแก่เวลา ควรฝึกให้ตรงต่อเวลาทันทีตั้งแต่คลอดโดยการให้นมเป็นเวลา การอาบน้ำ หลับนอน ตลอดจนการถ่าย ก็ควรหัดให้เป็นเวลา และชี้แนะให้เด็กเข้าใจวิธีใช้เวลาอย่างคุ้มค่า

5. ฝึกเด็กให้เป็นคนมีระเบียบวินัย ความมีระเบียบคือความสวยงาม คนที่มีระเบียบประจำใจคนนั้นย่อมมีใจงาม ส่วนคนขาดระเบียบมักมีใจไม่สวยงามไปด้วย มีความมักง่ายติดเป็นนิสัย การฝึกเรื่องนี้ควรทำตั้งแต่เด็ก ๆ พ่อแม่ทำให้ดูเป็นตัวอย่าง ในครอบครัวไทยเราทั่วไปยังย่อหย่อน ไม่มีการอบรมลูกหลานให้เป็นคนมีระเบียบ บ้านเมืองไทยจึงเต็มไปด้วยความสกปรกนานาประการ คนไทยทั้งชาติจะมีระเบียบเรียบร้อยได้ก็โดยพ่อแม่ทุกคนได้ช่วยกันฝึกสอนลูกให้มีระเบียบแก่เด็ก

6. ฝึกลูกอย่าให้เป็นเด็กมักได้ ให้อารมณ์ขันในการเล่น นิสัยมักได้เป็นนิสัยไม่ดีเกิดแก่ผู้ใดแล้ว ต่อไปจะกลายเป็นคนเห็นแก่ตัว ขาดความเอื้อเฟื้อในผู้อื่น ควรสอนเด็กให้เข้าใจว่าสิ่งใดที่ตนปรารถนาจะมีได้นั้นต้องได้โดยการทำความดีของขยันอยู่เสมอ ถ้าเกียจคร้านย่อมหาทรัพย์ไม่ได้

7. ฝึกให้ลูกรู้จักประหยัด ครอบบรมเด็กในเรื่องการประหยัดแต่อย่าให้เด็กเกิดปมด้อย อธิบายให้เขาเข้าใจความจริงเกี่ยวกับทรัพย์สิน ให้รู้จักค่าของงานเงิน และให้รู้โทษของการฟุ่มเฟือย

8. ฝึกลูกให้รู้จักกตัญญูกตเวที แต่เมื่อยังเล็ก มีพุทธภาษิตบทหนึ่งกล่าวว่า นิमितฺติ สาธุรูปานํ กตญฺญูกตเวทีตา ความกตัญญูเป็นเครื่องหมายของคนดี

คำว่ากตัญญู หมายถึงการรู้จักบุญคุณของผู้คนที่ทำให้แก่ตน ความกตัญญูเป็นคุณธรรมอันสำคัญที่ควรเพาะให้เกิดแก่เยาวชน พ่อแม่ขึ้นอยู่กับลูกทุกวัน ลูกต้องการอะไรพ่อแม่ทำให้ ลูกจึงนึกไม่คอยได้ว่าพ่อแม่มีบุญคุณขนาดไหน พ่อพ่อแม่จากไปจึงรู้ว่าตนขาดอะไรไปสิ่งหนึ่งที่สำคัญ มารับบุญคุณเมื่อท่านผู้มีพระคุณได้ลาโลกไปแล้ว จึงมีความจำเป็นที่พ่อแม่ต้องฝึกอบรมให้ลูกรู้จักบุญคุณพ่อแม่ตั้งแต่ยังเยาว์วัยด้วย ท่านอาจทำตัวอย่างทางกตัญญูกตเวทีต่อพ่อแม่ของท่านให้ลูกเห็น หรือคุยให้เขารู้ว่าพ่อแม่เป็นผู้ให้ความคุ้มครองดูแลเลี้ยงดูเขา เป็นต้น

9. ฝึกให้เด็กรู้จักพึ่งตนเองช่วยกันเอง เพื่อให้เกิดความอดทน ยินดีต่อสลับงานทุกชนิด ฝึกให้เด็กช่วยทำงานบ้าน ถูบ้าน ล้างชาม ซักผ้า รีดผ้าของเขาเอง

10. สอนให้เด็กประพฤติอ่อนน้อมถ่อมตน "คารโว จ นิวาโต จ เอคมมฺงคฺคํมฺหํ" ความเคารพอ่อนน้อมเป็นมงคล บิดามารคาคควรสอนบุตรให้อ่อนน้อม เป็นกิริยาที่น่ารัก น่าคบหาสมาคม

ในการทำอะไรเกี่ยวกับการอบรมลูก ไม่ว่าทางใด พ่อแม่ควรทำเป็นตัวอย่าง และทำตนเป็นแม่พิมพ์ของลูกไว้เสมอ จงทำให้ลูกเห็นเป็นตัวอย่างในทางดี จักเป็นภาพประทับใจของเด็กไปชั่วกาลนาน

3) ให้การศึกษาแก่บุตรเป็นอย่างดี แม้ทำให้สัมผัสการณ์ความเห็นว่าการ จะให้ความสนใจต่อการศึกษาของลูก ส่งเสริมการศึกษาของลูก ลูกก็เช่นกันต้องการ ให้พ่อส่งเสริมให้ลูกได้รับการศึกษา เอาใจใส่ต่อการศึกษาของลูก การให้พ่อให้ลูก ได้ศึกษาเล่าเรียนตามใจปรารถนาของลูกเป็นความดีใจของลูกและหากในอนาคต พ่อสนับสนุนให้ได้เรียนระดับสูง อุปการะส่งเรียนจนสำเร็จกิจงานทำ ลูก ๆ ก็จะมี คีใจ ภูมิใจที่ได้เห็นพ่อปฏิบัติสิ่งเหล่านี้

การให้การศึกษาแก่บุตรอย่างดียิ่งเป็นหน้าที่ของพ่อที่ดีพึงกระทำ แม้ว่าท่าน จะไม่ร่ำรวยเงินทอง ไม่มีทรัพย์สินสมบัติจะมอบให้ลูก แต่การที่ท่านพยายามอดทนให้ ลูกได้รับการศึกษาดีเหมาะสมกับความสามารถของเขานั้นเท่ากับเป็นการที่ท่านได้ยก สมบัติส่วนหนึ่งให้แก่ลูกของท่านแล้ว ลูกเรียนสำเร็จมีกิจการงานทำ ก็จะหาสินทรัพย์ ได้เอง ดังคำสุภาษิตพระร่วงที่ว่า "เมื่อน้อยให้เรียนวิชา ให้หาสินเมื่อใหญ่"

ข. การเป็นหัวหน้าที่ดีของครอบครัว

พ่อและแม่อีกให้ความสำคัญกับข้อที่ว่าพ่อที่ดีควรจะมีคุณสมบัติอย่างน้อย

3 ประการ ต่อไปนี้คือ

1. เป็นผู้นำที่ดี เข้มแข็ง เด็ดขาด แม้มีความคิดว่าพ่อควรเป็นผู้นำที่ดี มีความคิดริเริ่ม และเป็นผู้นำอย่างมีคุณภาพ

พ่อที่มีลักษณะเป็นผู้นำที่ดีจะต้องมีสิ่งที่ชัดเจนเป็นที่เชื่อถือศรัทธาของสมาชิก ทุกคนในบ้าน ผู้นำที่ดี³ จะต้องมิตี 3 ประการคือ ความรู้ดี ความสามารถดี ความประพฤติดี

ในสถานที่ทำงานความรู้หมายถึงความรู้ที่ใช้ในการปฏิบัติงานตามตำแหน่งหน้าที่ ในบ้านความรู้ที่พ่อควรจะมีในการปฏิบัติหน้าที่ของพ่อที่ดี ได้แก่ ความรู้ในการ

³พลตรีบัญชา แก้วเกตุทอง ผู้นำการบริหาร โครงการตำราศิริราชคณะ แพทย์ศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล 2523 หน้า 68 - 76

เลี้ยงลูก อบรมลูก ให้ความอบอุ่นแก่ลูก ความรู้ทางวิชาการต่าง ๆ และประสบการณ์
ที่จะเป็นที่ปรึกษาของลูกและภรรยาได้

ความสามารถในหน้าที่การงานหมายถึง การนำความรู้มาประยุกต์เพื่อ
พัฒนาให้เจริญก้าวหน้า ต้องมีสติปัญญา ที่จะควบคุมปกครองผู้ใดบังคับบัญชาให้ปฏิบัติ
งานได้ สำหรับในบ้านอาจประยุกต์ลักษณะผู้นำเข้ามาสู่บ้านได้ว่าเป็นการสร้างบรรยากาศ
การครองรัก ครองเรือน ให้ความอบอุ่นปกป้องคุ้มครอง เป็นที่พึ่งที่ปรึกษาแก่ภรรยา
และลูก ถ้อยทีถ้อยอาศัยต่อกัน เป็นบ้านที่มีบรรยากาศประชาธิปไตย ตัวพ่อเองก็
ควรคิดว่าจะปกครองลูกแบบประชาธิปไตย ลูก ๆ จะได้จิตใจที่พ่อแม่มีส่วนร่วมในการ
แสดงความคิดเห็นในเรื่องของครอบครัวและยอมฟังความคิดเห็นของลูก ให้ลูกมีอิสระ
ในการตัดสินใจ เลือกทางเดินชีวิตในอนาคตของตนเอง เช่น ความมีอิสระในการ
เลือกคู่ครอง

ในการงาน ความประพฤติหมายถึงความสุจริตทั้งกายวาจาใจ การทำงาน
เป็นตัวอย่างที่ดีของผู้ใดบังคับบัญชาด้วยหลักธรรม เช่น สติสัมปชัญญะ หิริโอตตปัสสะ
พรหมวิหาร 4 ขารวาสธรรม 4 สังคหวัตถุ 4 และผู้นำควรรักษาศีล 5 ถ้าย ใน
บทบาทของพ่อ ผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งเป็นพ่อมีความคิดว่า พ่อผู้ประพฤติก็น่าเป็นตัวอย่างแก่
ครอบครัวได้ ควรมีหลักธรรมประจำใจ เมตตากรุณามีพรหมวิหาร 4 ซื่อสัตย์
สุจริต เสียสละเพื่อส่วนรวม ส่วนภรรยาเห็นว่าพ่อผู้ประพฤติก็น่าไม่ควรดื่มเหล้า ไม่
เล่นการพนัน ไม่เที่ยวเตร่ และไม่ติออบายมุข

2) ความรับผิดชอบภายในครอบครัว กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งพ่อและแม่มีความเห็นว่าความรับผิดชอบที่พ่อจะต้องมีคือครอบครัว เป็นเรื่องสำคัญในฐานะที่พ่อเป็นหัวหน้าครอบครัว การแสดงความรับผิดชอบ³ หมายถึง เมื่อมีหน้าที่ มีภารกิจ จะต้องพิจารณาว่าหน้าที่นี้ตนจะต้องรับผิดชอบเพียงใด ในตอนนี้เราลองมาพิจารณาความเห็นจากกลุ่มประชากรที่ให้สัมภาษณ์ว่า พ่อควรจะต้องรับผิดชอบอะไรบ้าง เช่น เป็นที่พึ่งพิงจับปั๊กเป้าความเดือดร้อนของครอบครัว เอาใจใส่ดูแลครอบครัว ทุกข์สุขของภรรยาและลูก หารายได้มาเลี้ยงครอบครัว อบรมเลี้ยงดูลูก ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ก็เป็นหน้าที่ที่สำคัญอันจะนำมาซึ่งความสุขในครอบครัว และพ่อในฐานะเป็นผู้นำจะปฏิเสธความรับผิดชอบไม่ได้ สมมุติว่าถ้าเลี้ยงลูกแล้วลูกกลายเป็นเด็กค้อรัน พ่อจะบอกว่าเป็นหน้าที่ของแม่ หรือพูดว่าแม่ไม่อบรมลูกให้เป็นคนดีไม่ได้ จึงจำเป็นต้องอบรมลูกให้สำนึกในหน้าที่ของลูกที่พึงจะกระทำ ไม่ใช่ปล่อยให้แม่รับผิดชอบอยู่เพียงผู้เดียว

การอบรมลูกให้หายค้อรันนั้นควรจะทำอย่างไร การคือ⁴ มี 3 แบบ

แบบที่ 1 เป็นความต้องการเป็นตัวของตัวเอง เช่น อยากจะมีสิทธิว่าตนจะเลือกอะไร ชอบอะไรก็ได้เพราะเด็ก ๆ มีความอยากรู้อยากเห็น อยากทดลองในสิ่งที่แปลกใหม่ ฉะนั้นท่านอาจจะมองเห็นว่าเด็กค้อ เมื่อผู้ใหญ่ต้องการเอาแต่ใจตนไม่คำนึงถึงความต้องการของลูก มีบ่อยครั้งที่พ่อแม่ห้ามแล้ว ลูกก็ยังกระทำซ้ำแบบเดิมอยู่ ปรากฏการณ์แบบนี้แสดงว่า เด็กต้องการทดสอบความแน่นอนและความมั่นคงของผู้ใหญ่ ฉะนั้นในประการนี้ถ้าท่านมีความหนักแน่นมีเหตุผล ไม่ทำตามอารมณ์

³ ว.ล.ร.บัญชา แก้วเกตุทอง ผู้นำการบริหาร โครงการตำราศิริราชมคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล 2523 หน้า 68 - 76

⁴ แพทย์หญิงวันเพ็ญ บุญประกอบ เล่มเดียวกัน หน้า 57 - 60

ขึ้น ๆ ลง ๆ ในที่สุดเด็กก็จะยอมรับเหตุผลและสามารถฝึกลูกได้ถึงสิ่งที่ควรทำและไม่ควรทำ ในขณะที่เดียวกันท่านก็ควรผ่อนปรนในสิ่งที่เป็นสิทธิ์ส่วนตัวของลูก จะทำให้ลูกของท่านมั่นใจตนเอง เป็นตัวของตัวเอง พร้อมทั้งจะรับฟังเหตุผลโดยไม่เป็นคนถือรั้นของพ่อแม่

แบบที่ 2 เป็นการเอาแต่ใจตนเองเป็นใหญ่ เป็นการถือชนิดที่เด็กไม่ฟังเหตุผล เพราะเอาอารมณ์ตนเองเป็นที่ตั้ง การถือแบบนี้เกิดขึ้นจากการเลี้ยงลูกแบบถูกตามใจ จนเด็กเกิดความเคยชินคิดว่าเมื่อคนแสดงอารมณ์ อากาโรอาละวาดออกฤทธิ์แล้ว มักจะเอาชนะผู้ใหญ่ได้ การเลี้ยงดูแบบนี้ จะเป็นผลเสียแก่เด็กในอนาคต และสร้างความลำบากแก่บุคคลใกล้ชิดคือตัวพ่อแม่ ญาติ พี่น้อง

แบบที่ 3 เป็นการถืออำนาจบุคคล แบบนี้แสดงความไม่เป็นมิตร มีอารมณ์ขุ่นเคืองเป็นการถือที่ทำให้ผู้ใหญ่โกรธ หรือเอือมระอาที่จะแก้ไข เด็กบางคนอาจไม่แสดงอาการก้าวร้าว เพียงแต่มีอาการขี้อาย ซักซ้า ไม่สนใจ ประเทยืมรับแต่ไม่ทำ หรือรับปากว่าจะไม่ทำแต่ก็ทำผิดอีก ที่เราเรียกว่า "ถือเวียน" เด็กประเภทนี้ผู้ใหญ่มัก "หมกตรัถรา"

ในฐานะที่ท่านเป็นพ่อ ท่านจะต้องช่วยแก้ปัญหาให้แก่ลูก ค้นหาสาเหตุว่าพ่อแม่บังคับลูกมากเกินไปหรือไม่ จู้ จุกจิก จนเด็กเกิดความรำคาญ หรือมองงานที่เกินความสามารถให้ทำ จนทำให้เขาประสบความล้มเหลวหมดกำลังใจ และถูกตำหนิติเตียนอยู่เสมอจนทำให้เด็กมีปมด้อยและในที่สุดเด็กก็ไม่อยากทำอะไร ทำให้ผู้ใหญ่รำคาญ ต้องบังคับและเด็กก็จะเกิดพฤติกรรมต่อต้านขึ้น

ค. การเป็นบุคคลตัวอย่างแก่สมาชิกในครอบครัว

พื่อนั้นตระหนักว่าการที่จะทำหน้าที่พ่อให้ดีที่สุด จะต้องดำเนินชีวิตเป็นตัวอย่างไปในสิ่งต่อไปนี้

1) มีความประพฤติเป็นตัวอย่างที่ดี คุณสมบัติของพ่อประการนี้นับว่าสำคัญมากเพราะจะช่วยให้ลูกได้เกิดการเรียนรู้และทำความแบบพ่อ เป็นการอบรมสั่งสอนลูกที่ดีที่สุด ความประพฤติที่พ่อผู้ให้สัมภาษณ์คิดว่าจะเป็นตัวอย่างแก่ลูก คือ การปฏิบัติดี ปฏิบัติธรรม มีศีลธรรมประจำใจ มีระเบียบวินัยดีเป็นตัวอย่างแก่ลูก ไม่มั่วสุมอบายมุข รวมทั้งการไม่สูบบุหรี่ ไม่ดื่มสุรา

จากการให้สัมภาษณ์ของพระภิกษุสงฆ์ ที่ว่าพ่อที่ดีควรประพฤติอย่างไร ได้คำตอบที่สนับสนุนว่าการทำหน้าที่เป็นพ่อที่ดีของลูกคือ ควรเป็นตัวอย่างของลูก โดยทำแบบอย่างที่ดีให้ลูกเห็น

หลักธรรมที่ใ้รับการกล่าวถึงเป็นพิเศษคือ พรหมวิหาร พรหมวิหารเป็นธรรมของผู้ใหญ่ที่สร้างความเคารพนับถือให้เกิดขึ้นมี 4 ประการคือ⁵

เมตตา - ต้องการให้ทุกคนมีความสุข

กรุณา - ปรารถนาให้ทุกคนพ้นทุกข์

มุทิตา - ชื่นชมยินดีเมื่อทุกคนประสบความสำเร็จ

อุเบกขา - วางเฉยเมื่อไม่สามารถช่วยเขาให้พ้นจากทุกข์ได้

ผู้เป็นพ่อควรมีพรหมวิหารธรรม จะได้รับความรักความเคารพจากลูก

ภรรยาและทุกคนในบ้าน

หลักธรรมอีกประการหนึ่งที่ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งพ่อเองและพระภิกษุเห็นว่าพ่อควรรักษาสีล 5 การรักษาสีล⁶ คือการดำรงไว้ซึ่งความเป็นปกติ โดยไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ฉกทรัพย์ ไม่เสพของมีนเมา ไม่ผิดลูกเมียเขา ไม่พูดเท็จ พูดส่อเสียด พูดยุยง

⁵ พลตวิบัญญัติ แก้วเกตุทอง เล่มเดียวกัน หน้า 73

⁶ เล่มเดียวกัน หน้า 76

อีกประการหนึ่งคือ ขาววาสธรรม หรือธรรมของผู้ครองเรือน ซึ่ง
พระภิกษุคิดว่าพอควรจะมีอันใดแก่

สัจจะ คือความจริงใจไม่หลอกลวง

หมะ คือความอดกลั้น ความข่มใจไม่ให้หัวน้าวต่ออารมณ์ที่มาสัมผัส

ขันติ คือความอดทนต่อความยากลำบาก

จาคะ คือการเสียสละเมื่อถึงคราวจะต้องให้จะต้องเสียสละ

นอกนั้นยังมีลักษณะอื่น ๆ อีก ซึ่งพอควรจะศึกษาและยึดถือปฏิบัติแต่ไม่
อาจจะนำมากล่าวไว้ทั้งหมดได้

2. ขยันทำงานเป็นตัวอย่างในการประกอบอาชีพสุจริต คุณสมบัติในข้อนี้

ตัวพ่อเองและแม่มีความเห็นว่า พ่อควรจะมีสมบัติกบั่น อดทน สร้างฐานะของ
ครอบครัว ด้วยการประกอบอาชีพที่สุจริต และสร้างฐานะให้มั่นคง ทั้งนี้ก็เพราะว่า
พ่อนั้นมีหน้าที่หารายได้มาเลี้ยงดูครอบครัว การที่พ่อบ้านจะเลี้ยงดูลูกและภรรยาให้มี
ความสุข ได้อีกทางหนึ่งก็คือ ขยันหารายได้ช่วยกันทำมาหากินเป็นการเพิ่มพูนรายได้
ของครอบครัว และรู้จักประหยัดทรัพย์ที่หามาได้ ประมาณค่าใช้จ่ายฐานะเศรษฐกิจ
ของครอบครัว ไม่สุรุ่ยสุร่าย ลูก ๆ ก็มีความตั้งใจที่มีพ่อเป็นผู้ขยันทำงานที่สุจริต มี
ฐานะมั่นคงทางเศรษฐกิจ และเขาจะตั้งใจมากที่พ่อให้สิ่งของที่ถูกต้อง เช่น บ้าน
รถยนต์ ที่ดิน ให้เงิน ให้งานให้ทำ ช่วยเหลือในการสร้างฐานะของเขา

ความขยันทำ کارงานอาชีพที่สุจริตนี้เป็นลักษณะข้อหนึ่ง สำหรับผู้ครองเรือน
ในจำนวน 4 อย่าง เพื่อประโยชน์แก่กุลเพื่อความสุขแก่กุลบุตรในปัจจุบันคือ⁷

⁷ สุชีโว ภิกขุ หลักพุทธศาสนา 2514 หน้า 56

นอกนั้นยังมีฐานะที่เรียกว่าเป็นปากทางแห่งความเสื่อมของโทษภัย
ที่เกิดขึ้นแล้วมี 4 อย่างคือ

1. ความเป็นนักเลงหญิง
2. ความเป็นนักเลงสุรา
3. ความเป็นนักเลงการพนัน
4. ความคบคนชั่วเป็นมิตร

พอบุญให้สัมภาษณ์คิดว่าพอทั่วไปควรจะเป็นตัวอย่างแก่ลูก ไม่ดื่มเหล้า ไม่
สูบบุหรี่ ไม่เล่นการพนัน แม้ก็เห็นด้วย และเพิ่มเติมว่า ไม่เที่ยวเตร่ด้วยเป็น
การดี ทั้งภรรยาและลูกจะมีความสุขมากถ้าพ่อเลิกดื่มเหล้า เลิกเล่นการพนัน
ลูก ๆ จะภูมิใจมาก พระภิกษุก็เตือนว่า พ่อที่ดีไม่ประพฤติในอบายมุข คือ ไม่
ดื่มสุราและของมึนเมา ไม่เป็นนักการพนัน ไม่เที่ยวกลางคืน ไม่คบคนชั่วเป็นมิตร
และไม่เป็นนักเลงหญิง

การคิดการพนัน คิดสุราสิ่งเสพติดมีเมามากอย่างเรื้อรัง⁹ เป็นความผิดปกติ
ของสุภาพชนอย่างหนึ่ง ที่เรียกว่าคิดการพนันหมายความว่า เล่นเสียจนใจหัวไม่ขึ้น
พวกคิดสุราในแง่จิตวิทยา คือผู้ที่ดื่มเป็นนิสัยที่ภาษาชาวบ้านเรียกว่า "คนขี้เมา"
คนคิดสุรามักมีปัญหาทางอารมณ์ ซึ่งเขาต้องอาศัยการดื่มสุราจนขาดสติมาเป็นเครื่อง
ช่วยให้เขาหนีพ้นจากปัญหานั้น ๆ ไปได้

ง. การเป็นสามเณร

ผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มข้าง ๆ มีความเห็นตรงกันว่าในสถาบันครอบครัวแบบไทย ๆ
สามเณรที่ดีควรจะมีคุณสมบัติดังนี้

⁹สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ จิตวิทยาเพื่อชีวิตที่ดี หน้า 500

1) มีภรรยาคนเดียว ไม่ใช่แค่ฝ่ายแม่เท่านั้นที่เห็นว่าสามีควรจะไม่ใช่ มีภรรยาคนเดียว แม่ฝ่ายพ่อเองก็เห็นด้วยว่า พ่อที่ดีต้องไม่มีเมียอื่น รักเดียวใจเดียว ซื่อสัตย์ต่อภรรยา ลูก ๆ ก็เห็นด้วยว่าพ่อไม่ควรเที่ยวเจ้าชู้ ไม่ควรนอกใจแม่ แล้วลูกจะภูมิใจมากที่เห็นพ่อรักแม่มาก ๆ อยู่ด้วยกันจนแก่จนเฒ่า เป็นตัวอย่างที่ดีของลูกหลาน

การแต่งงานของไทยเป็นแบบคู่สมรสเดียวจริงหรือไม่ ชายในสังคมไทยที่มีภรณายน้อยได้ทำหน้าที่ไอบาง ต่อการะรับผิดชอบที่มีต่อภรรยาเคิม ในกรณีที่ต้องแยกทางกันโดยพฤตินัย หน้าที่ทางเพศคือว่าสิ้นสุดแต่หน้าที่ที่ไม่ควรสิ้นสุด คือ "เศรษฐกิจ" และ "อบรมสั่งสอนลูก" การที่หญิงชายไม่มีความสุขอยู่ด้วยกันนั้นไม่ใช่ของแปลก แต่การไม่ช่วยกันเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนลูกนั้นเป็นปัญหาของสังคม ปัญหาสังคมหลายอย่างเช่น โจรกรรม โสเภณี แก๊งวัยรุ่น และยาเสพติด เกิดมาจากครอบครัวที่แตกแยกมีฐานะเศรษฐกิจต่ำ หรือค่อนข้างต่ำและครอบครัวที่พ่อทิ้งบุตรให้เป็นภาระของแม่ฝ่ายเดียว เมื่อแม่ไม่มีเงินเลี้ยงลูกก็ต้องหาเงินตัวเป็นเกลียวไม่มีเวลาอบรมลูกอย่างใกล้ชิด หลักฐานจากสภาสังคมสงเคราะห์รายงานไว้ในค่นปี 2524 รายงานว่าหญิงที่แตกแยกจากสามี เพราะสามีไปมีภรรยาใหม่ และต้องแบกภาระบุตรมีถึง 947 ราย แสดงว่าชายไทยจำนวนหนึ่งมิได้ทำหน้าที่ของสามีที่ดีในครอบครัวคนและจากปัญหาสังคมไทยเมียน้อย เมียหลวง แม่เลี้ยงลูกเลี้ยง ที่มีภาระห้องร้องและร้องเรียนเรื่องการรับผิดชอบ เป็นการชี้ให้เห็นว่าสังคมไทยเป็นสังคมแบบครอบครัวเดี่ยวแต่ในนามแท้จริงแล้วสังคมไทยเป็นสังคมหนึ่งชายหลายหญิงเป็นลักษณะของสังคมดั้งเดิมนั่นเอง¹⁰

¹⁰หนังสือพิมพ์ ประโคนชัย ฉบับที่ 393 11 ธันวาคม 2525

พ่อแม่ควรจะช่วยกันประคับประคองชีวิตคู่เป็นพ่อแม่ของลูก เพื่อสร้าง
ความอบอุ่นให้แก่อีก การปรับตัวการเรียนรู้ซึ่งกันและกันจะช่วยลดปัญหาลงได้
อย่าลืมว่าถ้าพ่อแม่หย่าร้างกันจะเกิดผลเสียอันเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาทาง
อารมณ์ของลูก โดยเฉพาะในช่วงที่เด็กเริ่มรู้เรื่องแล้วตั้งแต่วัย 3 ขวบครึ่ง เด็ก
จะรู้สึกว่าเขา ถูกทอดทิ้งเมื่อพ่อหรือแม่จากไป

อย่างไรก็ตามถ้าจำเป็นต้องหย่า¹¹ จะช่วยหัวใจน้อย ๆ ของลูกได้อย่างไร

1. อธิบายให้ลูกเข้าใจว่าพ่อแม่ก็ยังรักลูก
2. การที่พ่อแม่ไม่ไปเยี่ยมให้บ่อยนักจะดีกว่า
3. แม่พยายามเลี้ยงลูกด้วยตนเอง
4. หาพ่อหรือแม่ใหม่ให้ลูกใหม่มา เป็นพ่อหรือแม่ของลูกได้จริง ๆ
5. สนับสนุนให้ลูกได้ทำกิจกรรมกับเพื่อน ๆ

2) ปฏิบัติต่อภรรยา คุณสมบัติข้อนี้เป็นความสุขของภรรยา ภรรยา
ย่อมต้องการให้สามีไว้วางใจ ยกย่อง ให้เกียรติ เห็นอกเห็นใจ และไม่
นอกใจ

หน้าที่ของสามี¹² มีอยู่ 5 ข้อ มองดูอย่างผิวเผินเหมือนทำงานง่ายแต่เวลา
ปฏิบัติคนที่เห็นสามีทำได้ยาก ต้องพยายามฝึกอบรมตนเองอย่างมากทีเดียว หน้าที่
ทั้ง 5 มีดังนี้

¹¹ สุริย์ กาญจนวงศ์ "ถ้าจำเป็นต้องหย่า" วารสารแม่และเด็ก
ฉบับที่ 102 15 กุมภาพันธ์ 2526

¹² พันเอกวัชร คงอดิศักดิ์ วรรณกรรมพระพุทธศาสนา ฉบับได้รับรางวัล
พระราชทาน หน้า 216 - 248 พ.ศ. 2522

1) การยกย่องนับถือภรรยา คนที่เป็นสามีนั้นจะต้องยกย่องภรรยาของตนอยู่เสมออย่าพาไปปรากฏตัวในงานสมาคมต่าง ๆ เช่น งานแต่งงาน งานศพ หรืองานที่ได้รับเชิญอื่น ๆ วิธียกย่องภรรยาอีกอย่างหนึ่ง คือการยกย่องด้วยคำพูดให้กำลังใจ อย่างเช่น เห็นขยันทำหน้าที่แม่บ้านดี จัดบ้านเรือนสะอาดก็กล่าวชมเชย ภรรยาจะได้เกิดความรู้สึกที่ได้รับการเชิดชูจากสามี ทำให้มีกำลังใจปฏิบัติหน้าที่ ถ้าสามีปฏิบัติได้ครบครันจะเป็นสุข

2) ต้องไม่ขุ่นม่นภรรยา ไม่ว่าจะภริยาหรือคำพูด เช่นภรรยาทำอะไรผิดพลาดไปบ้างก็ควรให้อภัยไม่แสดงอาการเยาะไ้ย้ยเหยียดหยาม ถ้าสามีประพฤติได้ ภรรยาจะไม่เกิดความขุ่นข้องหมองใจ แต่ถ้าทำไม่ได้จะเป็นสาเหตุของการทะเลาะวิวาทกัน เช่นไปเห็นภรรยาของเพื่อนเป็นแม่เรือนที่ดี ก็กล่าวดูถูกภรรยาตนว่า เวเลวทราม ถ้าอยากให้เป็นภรรยาตนก็ดีกว่า ๆ ว่ากล่าวตักเตือนด้วยความปรารถนาดี ไม่ควรเหยียดหยาม

3) ไม่นอกใจ รักภรรยาคนเดียว ไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับผู้หญิงอื่น ถ้าปฏิบัติได้จะทำให้ครอบครัวมีความสุข มีหลายครอบครัวที่เดือดร้อนเพราะหัวหน้าครอบครัวมีนิสัยเจ้าชู้ มีเมียมีลูกแล้วก็ยังไปแสหาหญิงอื่นมาเป็นภรรยา ทำให้เกิดเหตุหึงหวงทะเลาะวิวาทกัน

4) มอบความเป็นใหญ่ให้แก่ภรรยา หมายถึงความเป็นใหญ่ในบ้านเรือน เช่น ในการครัว การจัดบ้านเรือน การปกครองและดูแลคนในบ้าน และมอบทรัพย์สินเงินทองที่แสวงหามาได้ให้ภรรยาเก็บรักษาเพราะภรรยาต้องจ่ายจัดหาซื้อสิ่งต่าง ๆ ภายในครอบครัว

5) ให้เครื่องแต่งตัวแก่ภรรยา เปิดโอกาสให้ภรรยาได้แต่งกายงดงามบ้าง ในบางครั้งบางคราวควรหาซื้อเครื่องประดับของสตรีให้บ้าง

หน้าที่ 5 ข้อนี้เป็นเรื่องทำให้สามภรรยารักใคร่ปรองดอง ทำให้ครอบครัว
มีความสุข

จ. การเป็นพลเมืองดีของสังคม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล อีกประการหนึ่ง สรุปได้ว่าคุณสมบัติของพ่อที่ดีขึ้น
นอกจากที่เกี่ยวของกับครอบครัว ภรรยา ลูก ๆ แล้วยังมีที่เกี่ยวกับการทำตนเป็น
พลเมืองที่ดีด้วย โดยมีแนวปฏิบัติที่สำคัญคือ

1. มีหลักธรรมประจำใจ เช่น หลักเมตตา - กรุณา พรหมวิหาร 4
เคารพกฎหมายและเป็นตัวอย่างที่ดีทางด้านศีลธรรม ประเพณี และวัฒนธรรม
ให้แก่สมาชิกคนอื่น ๆ ในสังคม

2. เสียสละเพื่อส่วนรวม เช่น ชำรงงานสังคม อุทิศตนให้เป็นประโยชน์
ต่อส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว

อันที่จริงหลักเกณฑ์ของการเป็นพ่อที่ดีเกี่ยวกับครอบครัว ภรรยา และลูก ๆ
ซึ่งกล่าวมาแล้วข้างต้น ก็ถือเป็นหลักเกณฑ์สำหรับการเป็นพลเมืองดีได้ด้วยเป็นอันมาก
เพียงแต่หลักสำคัญ 2 ประการที่เพิ่มขึ้นในข้อนี้ เป็นลักษณะเด่น ซึ่งพ่อที่ดีควรยึดถือ
ปฏิบัติด้วย ถ้าทำได้เช่นนี้ก็จะเป็พ่อที่ดีอย่างสมบูรณ์ของครอบครัว และของสังคม
โดยรวมไปพร้อม ๆ กัน

ข้อผิดพลาดของพ่อ

คำโบราณมีว่า สี่เท้ายังรู้พลาด ผู้เป็นพ่อก็มีโอกาสผิดพลาดได้เช่นกัน ความผิดพลาดบกพร่องที่จะนำเสนอในบทนี้เป็นข้อความจริงที่พ่อโดยทั่ว ๆ ไปมักจะหลงลืมทำผิดพลาดไปทั้งโดยเจตนาและไม่เจตนา แต่เมื่อเกิดความผิดพลาดแล้ว จะมีผลกระทบต่อกับภรรยาและครอบครัว ดังนั้นการที่ท่านได้ทราบว่ามีข้อบกพร่องอะไรบางอย่างที่พ่อที่ดีไม่ควรปฏิบัติ รวมทั้งความผิดพลาดมักจะเกิดขึ้นในช่วงใดของชีวิตบ้าง ข้อมูลในบทนี้จะมีประโยชน์เพื่อช่วยให้เกิดแนวคิดในการแก้ไขปรับปรุงตนเองมากกว่าที่จะเป็นการตำหนิการกระทำผิดของบุคคลใดบุคคลหนึ่งซึ่งไม่ใช่วัตถุประสงค์ของการนำเสนอความจริงในบทนี้

ประเด็นเกี่ยวกับพฤติกรรมที่บกพร่องของพ่อได้จากการวิเคราะห์คำตอบของกลุ่มตัวอย่างพ่อ แม่ ลูก (ดูตาราง 6 ประกอบ) จากการตอบคำถามที่ว่าพ่อโดยทั่ว ๆ ไปมักมีข้อบกพร่องที่ทำผิดพลาดในเรื่องใดบ้าง และตัวพ่อเอง ในสายตาของภรรยาและลูก พ่อเคยทำอะไรผิดพลาดหรือเกือบจะผิดพลาดบ้าง เมื่อประมวลคำตอบเข้าด้วยกัน มีรายละเอียดซึ่งจะเสนอในบทนี้เป็น 4 ประเภทคือ

- ก. ความบกพร่องในหน้าที่ของสามี
- ข. ความบกพร่องของพ่อในฐานะหัวหน้าครอบครัว
- ค. ความบกพร่องในหน้าที่ของพ่อ
- ง. ความบกพร่องที่เกี่ยวกับบุคลิกลักษณะของพ่อ

ก. ความบกพร่องในหน้าที่ของสามี

บทบาทที่สำคัญบทบาทหนึ่งในชีวิตของคนเราคือ บทบาทของชีวิตแต่งงาน¹ มีคำกล่าวกันว่า การประสบความสำเร็จในชีวิตแต่งงานย่อมถือเป็นความสำเร็จในชีวิต การเพิ่มพูนความสำเร็จในชีวิตแต่งงานให้มีความสุขยิ่งขึ้น ถ้าก่อนแต่งงานจะได้คำนึงถึง ความรักความเข้าใจซึ่งกันและกัน ความรักเป็นสิ่งสำคัญในชีวิตแต่งงาน แต่ความรัก อย่างเดียวไม่สามารถจะประคับประคองชีวิตแต่งงานได้ตลอดไป ถ้าคู่สามี-ภรรยา ขาดความเข้าใจระหว่างกัน ไม่เรียนรู้นิสัยใจคอ อารมณ์ และความประพฤติก ของกันและกันก่อนแต่งงาน เวลารักกันอะไร ๆ ก็ดูพอหู พอตา พอใจ อภัยให้กันไปหมด ถึงบทพระราชนิพนธ์ของฉันทนาภราชกาพย์ที่ 6 ที่ว่า

ความรักเหมือนโรคา

บันดาลตาให้มีคน

ไม่เย็นและไม่ยล

อุปสรรคใดใด

แต่พอหลังแต่งงาน ก็มักจะได้มองเห็นข้อบกพร่องของกันและกัน ถ้าไม่หันหน้าเข้าหากันไม่ปรับความเข้าใจกันก็อาจจะเป็นสาเหตุทำให้ครอบครัวแตกแยกได้ ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากพ่อตัวอย่าง จำนวน 100 คน พ่อทั่ว ๆ ไปและภรรยาอีก 84 คู่ ได้ความจริงเกี่ยวกับความบกพร่องในบทบาทที่เป็นสามีดังนี้คือ

1. การมีภรรยาหลายคน การมีภรรยามาก 2 - 3 คน หรือที่เรียกว่า ภรรยาน้อยนั้น เป็นข้อบกพร่องของพ่อทั่ว ๆ ไปที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมาก (ดูตาราง 6 ประกอบ) การมีภรรยาใหม่จะเกิดจากสาเหตุอะไรบางนั้น พ่อผู้ที่เคยหลังผิดเคย นอกใจภรรยาและเคยมีภรรยาน้อยบอกว่า สาเหตุที่ทำให้เกิดเรื่องชู้สาวและมีภรรยาน้อย นั้นพอสรุปได้ 2 สาเหตุคือ

¹ วารุณี บินทสันต์ จิตวิทยาครอบครัวและสวัสดิภาพเด็ก โรงพิมพ์โรงเรียน
ประชาสงเคราะห์ ถนนพหลโยธิน 2514

ตาราง 6 พฤติกรรมที่พ่อโดยทั่วไปมักจะทำผิดพลาด แยกตามความคิดเห็น
ของกลุ่มพ่อ แม่ และลูก

พฤติกรรมที่บกพร่อง	พ่อตัวอย่าง จำนวน (%)	พ่อ จำนวน (%)	แม่ จำนวน (%)	ลูก จำนวน (%)	รวม จำนวน (%)
ก. <u>ความบกพร่องในหน้าที่สามี</u>					
1) มีภรรยาหลายคน	28 (16.8)	35 (17.9)	39 (21.1)	11 (3.9)	113 (14.1)
2) ทะเลาะเบาะแว้งกับภรรยา	5 (3.0)	7 (3.5)	4 (2.1)	31 (11.2)	47 (5.8)
ข. <u>ความบกพร่องในฐานะ หัวหน้าครอบครัว</u>					
1) ขาดความรับผิดชอบต่อครอบครัว เที่ยวเตร่ ไม่หุงน่าน ไม่อบรม สั่งสอนลูก ไม่เลี้ยงดู	44 (26.5)	26 (13.3)	28 (15.2)	74 (26.8)	172 (21.5)
2) การตีทอเบาบมุข (ดื่มสุรา เล่นการพนัน เที่ยวเตร่ คบหาคนพาล)	57 (34.3)	111 (56.9)	96 (52.1)	64 (23.1)	328 (41.0)
3) การใช้เงินมากจนเกิด หนี้สิน	7 (4.2)	8 (4.1)	7 (3.8)	—	22 (2.7)
ค. <u>ความบกพร่องในหน้าที่ของพ่อ</u>					
1) การลงโทษลูกด้วยอารมณ์ เกินไป	5 (3.0)	5 (2.5)	—	72 (26.0)	82 (10.2)
2) ไม่มีความยุติธรรม	6 (3.6)	—	—	9 (3.2)	15 (1.8)

พฤติกรรมที่บกพร่อง	พ่อตัวอย่าง จำนวน (%)	พ่อ จำนวน (%)	แม่ จำนวน (%)	ลูก จำนวน (%)	รวม จำนวน (%)
ง. <u>ความบกพร่องที่เกี่ยวข้อง</u> <u>บุคลิกภาพและการปรับตัว</u>					
1) อารมณ์ร้อน	4 (2.4)	3 (1.5)	6 (3.2)	8 (2.8)	21 (2.6)
2) การเห็นแก่ตัว	10 (6.0)	—	4 (2.1)	7 (2.5)	21 (2.6)
รวม	166 (100)	195 (100)	184 (100)	276 (100)	799 (100)

หมายเหตุ "จำนวน" คือจำนวนคำตอบ ผู้ตอบคนหนึ่งตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ตาราง 7 พฤติกรรมที่พอเคยทำหรือเกือบทำผิดพลารวมทั้งสาเหตุและวิธีแก้ไข

พฤติกรรม	สาเหตุ	วิธีแก้ไข
1) เล่นการพนัน	- อยากรวยทางลัด อยากสนุก เพื่อนชวนเข้าใจผิดใน ครอบครัว	- เลิกเล่นปลุกตัวจากเพื่อน ลดการเล่น หางาน อดิเรกทำ ภรรยาเตือน แม่ให้เลิก
2) คี๋มสุรา	- คี๋มคั้ม ชอบสังคม เพื่อนชวน กลุ่มใจ	- ลดการคั้ม หมอให้เลิก เลิกเอง รับศีลสมาธิ
3) ชู้สาว	- ความใกล้ชิด กับคนมาก ภรรยาทำ ห่างเหินจาก ภรรยา ภรรยา เพื่อนแนะนำ	- นึกถึงหน้าที่จริงเลิกได้
4) มีภรรยาน้อย	- ความว่าเหว ผู้หญิงมาคิด คิดผิด	- เลิกกับภรรยาน้อย
5) เทียวเตรนอบ้าน	- เพื่อนชวน อยากสนุก	- คิดได้เลิกเอง
6) มีหนี้สิน	- เล่นการพนัน ใช้เงิน ฟุ่มเฟือย	- หาเงินใช้หนี้ ประหยัด

พฤติกรรม	สาเหตุ	วิธีแก้ไข
7) ทะเลาะกับภรรยา	- คึดเหล้าขาดสติ หึงหวง	- ลดการดื่ม คึดวันดี ปรับความเข้าใจ
8) ลงโทษลูกรุนแรง	- ลูกคึด เข้าใจลูกผิด	- อธิบายเหตุผล ขอโทษ ปลอบโยน
9) ทะเลาะกับเพื่อน ร่วมงาน	- คึดเหล้า ไม่เข้าใจกัน	- ขอโทษ คึดกัน คิดตาราง
10) ครอบครัวยาก ความอบอุ่น	- ไปราชการต่างจังหวัด ไปต่างประเทศ	- ส่งจดหมาย กลับเยี่ยมบ้าน
11) เอาอารมณ์ตนเอง เป็นใหญ่	-	- ระวังอารมณ์ พังความเห็น ของภรรยา - ลูก
12) เชื้อคนง่าย	- คำประกำ	- ให้อภัยคนอื่นเงินใช้

1.1 เหตุที่เกิดจากตนเอง มีอาชีพที่ต้องคบหาสมาคมกับคนมาก
บางทีก็มีเพื่อนแนะนำให้รู้จักกับผู้หญิง ในการทำงานทำให้เกิดความใกล้ชิด เลย
สนิทสนมกันได้ง่าย และมี 1 รายบอกว่าผู้หญิงมาติด

1.2 เหตุที่เกิดจากภรรยา ความไม่ค่อยเข้าใจกัน หรือไม่ได้อยู่
ด้วยกัน ทำให้ต้องห่างเหินจากภรรยาและเกิดความว่าเหว และ 1 รายบอกว่า
ภรรยาทำ มีภรรยา 5 รายที่รู้ว่าสามีคนเจ้าชู้ มี 2 รายรู้ว่าสามีคนมีภรรยาใหม่
ปัญหาความสนใจในหญิงอื่น² ปัญหานี้จะเป็นปัญหาใหญ่กว่าปัญหา
ใด ๆ ในโลกของสามีภรรยา และก็เกือบจะเป็นยาตัวแทรกแซงในชีวิตการแต่งงาน
มากบ้าง น้อยบ้าง ภรรยาควรเข้มแข็งและอดทน สังเกตนิสัยใจคอของสามี การที่
สามีทำตัวเป็นสุภาพบุรุษให้บริการเอาอกเอาใจเพื่อนหญิง รับนั่งรถไปส่งบ้าน
รับประทานอาหารร่วมกัน ซึ่งภรรยาเฝ้าสังเกตความมีพิธีที่จริงสามีคงจะทำได้
ตามปกตินิสัยของสุภาพบุรุษหรือฐานะเพื่อนฝูง สามีหลายคนบ่นว่าคาบคอก
ความขี้อาย ว่าคาบคอกคำถาม การกระแนะกระแหน และท่าทีประชดประชัน
ของภรรยา เลยต้องออกหาความสบายใจนอกบ้าน จะได้ห่างไกลจากเสียงบ่นของ
ภรรยา เลยทำให้สามี-ภรรยาห่างกันทั้งกายทั้งใจ

คุณพ่อเคยคิดนอกใจและเคยมีภรยาน้อยบอกว่าทางแก้ไขต่อปัญหานี้
คือนึกถึงหน้าที่พ่อที่ รับผิดชอบเข้าใจกับภรรยาและเลิกกับภรยาน้อย หากคุณพ่อ
ทั้งหลายที่คิดได้เช่นนี้ก็เป็นความคิดเหมาะสมและถูกต้องแล้ว แต่ถ้าจะให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
ภรรยาผู้มีประสบการณ์ในการครองเรือนหลายท่านใช้วิธีการอดทนไม่แสดงท่าทีว่ารู้
และเวลาเดียวกันพยายามสำรวจตัวเองว่าตนเองบกพร่องในเรื่องใดบ้าง เช่น
จู้จี้ ขี้บ่น ระเบียบจัดเกินไป เอาแต่ใจตนเอง ปล่อยตัวเกินไปไม่เก่งตัว

² วารุณี บินทสันต์ เลมเดียวกัน หน้า 44 - 48

ไม่รักษาสุขภาพ พยายามปรับปรุงตัว แก้ปัญหาด้วยวิธีการอันสุขุมรอบคอบและ
ด้วยความรัก เขาอาจจะรู้สึกตัวและย้อนกลับมาหา ก็คงพร้อมที่จะให้อภัยจะลืม
ความขมขื่น รอคอยที่ผ่านมาแล้ว ด้วยการสร้างอนาคตอันแจ่มใสหวานชื่น

2. การทะเลาะเบาะแว้งกับภรรยา ดิ้นกับพันยอมมีกระทบกันได้เป็น
สิ่งธรรมดา สิ่งที่เป็นข้อบกพร่องในข้อนี้เป็นการทะเลาะกับภรรยาดังชั้นคบคิด ใช้
คำพูดรุนแรงว่ากล่าวคำให้เสียหาย บรรยายกาศในแบบนั้นยอมไม่สามารถ
ผ่านพ้นสายตาของลูก ๆ ไปได้ ลูก ๆ จะบอกว่าพวกเขาจะรู้สึกเสียใจและโกรธ
เมื่อเห็นคุณพ่อทะเลาะกับคุณแม่ และพ่อแม่โกรธกัน

การทะเลาะเบาะแว้ง³ หมายถึงความตึงเครียดทางอารมณ์
และใช้วาจาประหัดประหารกัน ด้วยความตั้งใจที่จะให้อีกฝ่ายหนึ่งเจ็บกายเจ็บใจ
ทำให้เกิดความรู้สึกไม่เป็นมิตรต่อกัน สามภรรยาเป็นบุคคล 2 คน อยู่ในฐานะ
เรียนรู้การอยู่ร่วมกัน ถ้าเรายอมรับความจริงและปรับตัวให้เข้ากันได้ การทะเลาะ
เบาะแว้งจะเกิดได้น้อยมาก อาจจะมีเกี่ยวกับข้างแต่ไม่ถึงเป็นอารมณ์ ไม่โกรธกัน
เป็นการดี วิธีผ่อนคลายความเครียดลงได้อาจเปิดโอกาสให้ลูก ๆ ที่โตพอจะให้
ความคิดได้แสดงความคิดเห็นเพื่อความสุขร่วมกันในครอบครัว และเป็นวิธีการอยู่
ร่วมกันแบบประชาธิปไตย

อีกวิธีหนึ่งก็คือการแก้สาเหตุ จากการสัมภาษณ์ พ่อ 184 คน
บางคนเคยทะเลาะกับภรรยาดังชั้นคบคิด หรือมีปากเสียงกันนั้นมักมีสาเหตุมาจาก
อารมณ์หึงหวง ซึ่งแก้โดยวิธีสงบสติอารมณ์ แต่ส่วนใหญ่ผู้ตอบบอกว่า เป็นเพราะสาเหตุ
ที่มึนเหล้าเมานเมาจนขาดสติ ทางแก้ไขก็คือลดการดื่ม ห้าตัวให้ก็ยอมรับผิดแล้วคืนดีกัน

ข. ความบกพร่องของพ่อในฐานะหัวหน้าครอบครัว

บทบาทของพ่อในฐานะหัวหน้าครอบครัว ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ให้สัมภาษณ์ เห็นว่าพ่อทั่วไปมักจะไม่ค่อยคำนึงถึงบทบาทภาระหน้าที่ของคนในฐานะหัวหน้าครอบครัว จึงทำให้เกิดข้อบกพร่องพ่อสรุปได้ 3 ประการคือ

1. การขาดความรับผิดชอบครอบครัว พฤติกรรมที่ระบุว่าพ่อทั่วไป ไร้ความรับผิดชอบครอบครัวมีดังนี้

- ไม่มีเวลาอบรมสั่งสอนบุตร
- เทียวเตรไม่ห่วงบ้าน
- ไม่เลี้ยงดูครอบครัว
- ไม่ยอมทำมาหากิน

ลองฟังความเห็นของลูก ๆ เขาจะรู้สึกเสียใจหรือโกรธถ้าพ่อไม่รับผิดชอบ ครอบครัว ปฏิบัติดังนี้

- ไม่รู้จักหน้าที่ของพ่อที่ดี ทำตัวไม่ถี แบบไปมีแม่ใหม่ เอาใจออกห่างลูกเมีย ทำตัวห่างเหินกับลูก ไม่แนะนำการแก้ปัญหาให้ลูก ปล่อยให้ลูกทำอะไรตามใจตัวเอง ไม่สนใจที่จะอบรมสั่งสอนลูก ไม่สนับสนุนในการศึกษา
- คุณพ่อทิ้งบ้านไปนาน ๆ หรือดื่มสุรา กลับบ้านผิดเวลา

สำหรับตัวพ่อเองก็ได้ยอมรับว่าตนเองเคยทำผิดพลาดในเรื่องเที่ยวเตร่มาก การใช้ชีวิตนอกบ้านมากเกินไป แบ่งเวลาให้ลูกน้อย ภรรยาและลูกกล่าวว่าพ่อคบเพื่อนมากเกินไป ไม่มีเวลาให้ครอบครัว มีบ่อยครั้งที่พาลดนัดกับครอบครัวเพราะมีไปดื่มสุรา

ปัญหาการเที่ยวเตร่นอกบ้าน กินเหล้าเมายาและอื่น ๆ ³ ก็เป็นอีกปัญหาหนึ่ง ที่มีขัดแย้งอยู่ในชีวิตประจำวัน ถ้ามีพ่อบ้านมีข้อบกพร่องแบบนี้ ผู้เป็นภรรยาจะทำอย่างไรดี ?

การแสดงกิริยาไม่พอใจ พูดยากระแหนะกระแหนะตากกลาง ชมชู่บังคับ เราเชื่อ หรือว่าจะเปลี่ยนท่าให้ยอมตามได้ เขาอาจจะว่าความรู้สึกโกรธขึ้นมากก็จะหลีกเลี่ยง โดยการออกนอกบ้านบ่อยขึ้น หรือกลับมาใกล้เวลานอน ทางที่ดีควรปฏิบัติสามีอย่าง ปกติ เมื่อเขาอยู่ในอารมณ์ที่ดีจึงพูดให้สามีเข้าใจถึงความหวังดี ความรัก ความห่วงใย ในสุขภาพของเขาเป็นใหญ่ มิใช่เพื่อความพอใจเราเท่านั้น

2. การติดอียิปต์ พ่อแม่ ลูก มีความเห็นตรงกันมากที่สุดว่าพ่อในฐานะหัวหน้าครอบครัวมีขอบครองที่ก่อให้เกิดครอบครัวเดือดร้อน โดยใช้เวลาและทรัพย์สินไปในเรื่องของการเล่นการพนัน การดื่มสุรา การเที่ยวเตร่นอกบ้าน การคบคนพาล การติดยาเสพติดให้โทษ ซึ่งพ่อแม่ช่วยให้สัมภาษณ์ยอมรับว่าพ่อเคยทำผิดพลาดมาแล้วในเรื่องสิ่งเสพติด เหล้า บุหรี่ คบคนพาล เล่นการพนัน และมีบางคนก็บอกว่าเกือบทำผิดพลาดในเรื่องดื่มเหล้า เล่นการพนัน สาเหตุที่ชักจูงให้พ่อหันเข้าหาอบายมุข

สำหรับการดื่มเหล้า พ่อช่วยให้สัมภาษณ์บอกว่าชอบเลยดื่ม 1 รายชอบเข้าสังคมและเพื่อน ๆ ชวนดื่ม 3 ราย และที่บอกว่ากลุ่มใจเหล้าทำให้ลืมความทุกข์ได้มี 1 ราย รายที่บอกว่าติด แพทย์ให้เลิกดื่ม รายที่ชอบเข้าสังคมบอกว่าแก้ไขโดยลดการดื่มลง ส่วนรายที่กลุ่มบอกว่าปฏิบัติตนใหม่

กรณีที่เล่นการพนัน มีอยู่ 1 ราย ให้คำตอบว่าอยากรวยทางลัด อีก 5 ราย บอกว่าอยากสนุกและเพื่อน ๆ ชวน อีก 1 รายบอกว่าเกิดความเข้าใจผิดในครอบครัว ทางแก้ไขที่พ่อซึ่งเคยเล่นการพนันเข้ามาแล้วก็คือเลิกเล่น รายที่สำนึกตัวได้เองก็บอกว่าลดการเล่นปลีกตัวออกจากเพื่อน มีอยู่ 2 รายบอกว่าแม่ให้เลิก ภรรยาเตือนมีรายหนึ่งบอกว่าทางานอดิเรกทำ

พระพุทธเจ้าตรัสสอนไว้ว่า⁴ "การส่ำรวมจากการค้ำน้ำเมาเป็นมงคลอันสูงสุด" หมายความว่า การไม่ค้ำสุราทำให้ชีวิตมีความเจริญก้าวหน้า การค้ำสุราเป็นเหตุแห่งความเสื่อม คือทำให้เสียทรัพย์ ทำให้ก่อการวิวาท ทำให้เกิดโรค ทำให้เสียชื่อเสียง ทำให้ขาดความละเอียด และทำให้ปัญญาเสื่อม โทษของสุรายาเสพติดคือสรุปลักษณะชั่วร้ายขององค์การอนามยโลกว่า

"สุรายาเสพติด เป็นภัยต่อชีวิต เป็นพิษต่อสังคม"

เป็นภัยต่อชีวิตหมายถึงมีโทษต่อร่างกายและจิตใจของผู้เสพติด และเป็นพิษต่อสังคม หมายถึงสังคมใดถ้ามีคนค้ำสุรา ยาเสพติดมาก สังคมก็จะเสื่อมโทรม บ้านซึ่งเป็นสังคมย่อย ๆ หากมีพ่อบ้านที่หลงผิดกับอบายมุขแล้วไม่แค่ว่าเพียงจะเป็นโทษต่อร่างกายและจิตใจของผู้ประพฤติก็น่าจะทำให้ลูกซึ่งจะต้องได้รับบทเรียนและการเรียนรู้จากบ้านพลอยได้รับตัวอย่างและสภาพแวดล้อมที่ไม่ดี หลักฐานทางพุทธศาสนา⁵ ซึ่งสอนเกี่ยวกับการกลับตัวว่า "ความผิดพลาดเป็นของมนุษย์ แต่มนุษย์ที่ดีต้องรู้จักกลับตัว" จึงจะเห็นได้ว่าจากการสำรวจความจริงพอผู้เคยทำผิดพลาดจะมีวิธีแก้ไขและพยายามที่จะกลับตัวเป็นคนที่ดีด้วยวิธีต่าง ๆ กัน ซึ่งนับว่าเป็นแนวโน้มที่ดีและสักวันหนึ่งอบายมุขก็คงจะหมดไปจากสังคมไทย ถ้าพ่อเล็กไค่ลูกก็จะมีแบบอย่างที่ดี และในรุ่นลูกหลานของเราก็จะไม่มีผู้หลงผิดเข้าหาอบายมุข ปากทางแห่งความเสื่อมสังคมก็必将มีความเจริญก้าวหน้ามั่นคงทั้งทางเศรษฐกิจและสุขภาพที่ดีของประชากร

3. การใช้เงินมากจนเกินหนี้สิน สิ่งทีพอเคยทำผิดพลาดและเดือดร้อนแก่ครอบครัวอีกประการหนึ่งคือการใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย ทุ่มเพื่อยเกินความจำเป็น จนกระทั่งมีหนี้สินล้นพ้นตัว พอผู้ให้สัมภาษณ์ 1 รายกล่าวว่า มีหนี้สินล้นพ้นตัวด้วยเหตุ

⁴ พันเอก วัชร คงอดิศักดิ์ วรรณกรรมพุทธศาสนา อ่างแล้ว หน้า 72 - 75

⁵ สถานการศึกษามหาภูมิบาลวิทยาลัย หลักพระพุทธศาสนา หน้า 49

เพราะการเล่นการพนัน วิธีแก้ไขของเขาก็คือพยายามหาเงินใช้หนี้

หลักกรรมสำหรับผู้ครองเรือน⁶ "ธรรมะ 4 อย่างเพื่อประโยชน์
เกื้อกูลเพื่อความสุขแก่บุคคลในปัจจุบัณคือ 1. ความถึงพร้อมด้วยการหมั่นขยัน
2. ความถึงพร้อมด้วยการศึกษาที่หามาได้ 3. การคบเพื่อนที่ดีงาม
4. การดำรงชีพโดยเหมาะสมไม่ฟุ้งเฟ้อหรือฝืดเคืองจนเกินไป" "ความสุข
4 อย่างที่คฤหัสถ์ผู้บริโภคตามพึงได้รับตามกาลตามสมัยคือ 1. สุขเกิดจากการ
มีทรัพย์ 2. สุขเกิดจากการได้จ่ายทรัพย์นั้น 3. สุขเกิดจากความไม่เป็นหนี้
4. สุขเกิดจากการประกอบกรรงานที่ปราศจากโทษ"

ในสภาพเศรษฐกิจของสังคมปัจจุบัน รายได้และค่าครองชีพที่ไม่เป็น
สัดส่วนกันทำให้เราต้องระมัดระวังในการใช้จ่ายเงินเพื่อความจำเป็นของชีวิต
หากผู้เป็นพ่อได้ยึดหลักธรรมะที่นำมาอ่านนี้ก็จะช่วยให้พ่อมีความสุขและยังสามารถ
จะเกื้อกูลต่อความสุขในครอบครัวของท่านได้อีกด้วย

ก. ความบกพร่องในหน้าที่ของพ่อ

จากการตอบข้อซักถามสิ่งผิดพลาดที่พ่อเคยทำมีส่วนเกี่ยวข้องกับลูกโดยตรง
และลูก ๆ เองก็มีความเห็นว่าสิ่งที่พ่อดำเนินไม่ถูกต้อง บางครั้งจึงรู้สึกโกรธและ
เสียใจ ซึ่งพ่อก็จะสรุปข้อผิดพลาดที่จะทำให้เกิดปัญหาแก่ลูก ๆ ได้ 2 ประการคือ

1. การลงโทษลูกด้วยอารมณ์เกินไป มีพ่อตัวอย่าง 4 ราย บอกว่าเคย
ลงโทษลูกรุนแรงเกินไป และอีก 4 รายบอกว่าเกือบจะบังคับลูกและลงโทษลูกรุนแรง
เกินไป พ่อ ๆ ทั่วไปมี 3 ราย ที่เคยลงโทษลูกรุนแรง เหตุที่พ่อลงโทษลูกรุนแรง

⁶ สภาการศึกษาหม่อมกุฎราชวิทย์าลัย เล่มเดียวกัน หน้า 56

เพราะลูกทำให้ผิดหวัง หรือลูกคือ หรือเข้าใจผิด ทางแก้ไขที่พอได้ปฏิบัติอยู่เช่น
ระงับอารมณ์ ขอโทษ ปลอบโยนลูก วิธีแก้ไขดังกล่าวนี้ตรงกับสาเหตุหรือไม่
เด็กคือ ⁷ คือการที่เด็กขัดขืนต่อพ่อแม่ สาเหตุที่ทำให้เด็กขัดขืนคือถึง
มีหลายอย่างเช่น

- การบังคับจนเกินควร มักจะเกิดจากพ่อแม่ที่เคร่งครัด
- เพราะเบี่ยง จนเด็กปฏิบัติไม่ถูก เลยไม่ปฏิบัติตามก็เลยลงตีหรือแกล้งผู้ใหญ่เล่น
- การปล่อยจนเกินควร ประเภทที่ถูกเลยจนไม่รู้ว่าจะไรผิด

อะไรถูก

- พ่อแม่ไม่ลงรอยกัน มารดาสั่งอย่างหนึ่ง บิดาสั่งอีกอย่างหนึ่ง
ขัดแย้งกัน ทำให้เด็กเกิดความสับสน

- บ้านแตกสาแหรกขาด บิดามารดาแยกทางกันหรือมีภรรยาใหม่
จึงส่งลูกไปอยู่กับญาติผู้ใหญ่ ทำให้เด็กขาดความอบอุ่น กลายเป็นเด็กคือ

จากการสัมภาษณ์ลูกในวัยต่าง ๆ จำนวน 88 คน เขารู้สึกว่าเสียใจ
และโกรธที่พ่อลงโทษโดยใช้อารมณ์โกรธมากไปซึ่งมักมาจากสาเหตุเหล่านี้

- อารมณ์เสียแล้วมาระบายกับลูกทำให้ถูกคุด่าและถูกตี
- บังคับลูกเกินไปไม่ให้อิสระที่จะทำในสิ่งที่อยากทำและบังคับให้ทำ
ในสิ่งที่ไม่อยากทำ

- ไม่เข้าใจลูกและไม่เชื่อเหตุผลที่ลูกอธิบาย คอยคุกคามกล่าว
เห็นลูกผิดอยู่เสมอโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

⁷ ประสาร ทิพย์ธารา พัฒนาการและการปรับตัวของวัยรุ่น หน้า 106

— พ่อเป็นคนแก่ที่จู้จี้ขี้บ่น ชีไม่ไห้ คุก่าลูก ๆ คอ่ที่

สาธารณะชน

— ไม่ไห้ความอบอุนลูก นิคคุค่าซ้ำเติม

อย่าใ้ซ้อารมณกับเด็ก⁸ ถ้าเกิดความโกรธอย่าลงโทษเด็กเป็นอันขาด การลงโทษเด็กด้วยอำนาจโทสะเป็นสิ่งไม่ควรทำ เด็กทุกคนไม่อยากจะกระทำความผิด แต่ทำไปเพราะความไม่รู้ จึงสอนให้ลูกรู้ว่าอะไรผิด แล้วเขาก็จะไม่ทำสิ่งนั้นอีก เพราะปกติเด็กอยากใ้ผู้ใหญ่รักตน ถ้ารู้ว่าทำอย่างนั้นผู้ใหญ่ไม่รัก เขาก็คงเลิกไปเอง ความรักความเมตตาต่อกันเป็นแนวทางของความดีอันยั่งยืน

มีคำพังเพยกล่าวว่า "รักวัวใ้ผูก รักลูกใ้ตี" คำกล่าวนี้อาจจะเหมาะสม ถ้าท่านเข้าใจลูกของท่าน ฉะนั้นจึงควรแสวงหาโอกาสเพื่ออบรมลูกของตนเสมอ จึงจะใ้ชื่อว่า เป็นพ่อที่รักลูกจริง ๆ และควรระลึกถึงข้อควรจำ⁹ ดังนี้

- 1) อย่าลงโทษเด็กเมื่อความผิดไม่ได้ปรากฏต่อหน้า หรือไม่มีพยานหลักฐานว่าเป็นความผิดของเขา
- 2) อย่าทำโทษเด็กเพื่อประชดประชันอีกคนหนึ่ง เช่น โกรธพ่อหรือโกรธแม่ หุบลูกเลียนแบบอย่างนี้ไม่เป็นธรรมแก่เด็ก
- 3) อย่าเอาสิ่งไม่เกี่ยวกับความผิดของเด็กมาเป็นการลงโทษเด็ก เช่น สัญญาว่าคืนนี้จะพาไปดูภาพยนตร์ พ่อเด็กทำผิดเลยงคเป็นการลงโทษซึ่งไม่สมควรทำ
- 4) อย่าอ่อเซาะเด็กภายหลังการลงโทษจะใ้เด็กรู้สึว่าการทำโทษเป็น "การบรรเทาโทษของคน" และเด็กจะไม่เกรงกลัวท่านต่อไป

⁸ ภิกขุปัญญานันทะ รักลูกใ้ถูกทาง ภาค 1 หน้า 85

⁹ เล่มเดียวกัน หน้า 125

5) อย่าทำโทษเด็กด้วยดินของคน การทำ บน ฐิฐิ เป็นสิ่ง
ที่ไม่มีประโยชน์

6) อย่าทำโทษให้ชั้กันระหว่างพ่อแม่ ไม่ใช่พ่อว่าอย่างหนึ่ง
แม่ว่าอีกอย่าง ลูกไม่รู้จะเชื่อใคร และอย่าโต้แย้งในเรื่องการลงโทษเด็ก
ต่อหน้าเด็ก

7) อย่าทำโทษด้วยความล่าเอียง เช่นพี่น้องทะเลาะกัน พี่ถูกทำโทษ
หนัก น้องเล็กทำโทษสถานเบา จะทำให้พี่เกิดน้อยใจอาจเกิดความรู้สึก
เคียดแค้น และขาดความเคารพในตัวท่าน

8) อย่าลงโทษด้วยอาการไม่สมควร เช่นไม่พูดด้วย 3 วัน

2. ไม่มีความยุติธรรม ลักษณะพฤติกรรมที่พ่อถูกมองว่าไม่ยุติธรรมมาจาก
ลูก ๆ รู้สึกว่าพ่อรักลูกไม่เท่ากัน รักพี่คนโต รักน้องคนสุดท้อง หรือรักลูกชายมากกว่า
ลูกสาว พ่อล่าเอียงมีสิ่งของอะไรให้พี่ก่อน นอกจากนั้นมีลูก 4 รายบอกว่าพ่อขาด
ความยุติธรรมไม่แบ่งมรดกให้ พ่อตัวอย่างก็ให้ความเห็นว่าพ่อมักรักลูกไม่เท่ากันทำให้
ลูกชากว่าจิตใจ

การที่พ่อรักลูกไม่เท่ากัน ¹⁰ เรียกว่ามีความล่าเอียง เหตุที่ทำให้
ผู้ใหญ่ล่าเอียงจนเสียความเป็นกลางมี 4 อย่างคือ ความรัก ความโกรธ ความหลง
ความกลัว ทำไมความรักจึงทำให้ผู้ใหญ่ล่าเอียง พ่อแม่บางคนรักลูกคนไหนมากก็จะ
เอนเอียงไปหาคนนั้น ชื่อของก็ชื่อให้แต่ลูกคนที่ตนรัก มีใครสนใจลูกอีกคนหนึ่งก็จะทำให้
ลูกอีกคนหนึ่งน้อยใจได้

¹⁰ พันเอก วัชร คงอติศักดิ์ วรรณกรรมพุทธศาสนา อ่างแล้ว หน้า 39

หน้าที่ของพ่อในการจะสร้างความรู้สึที่ดีแก่ลูก ให้ลูกเคารพจึงควรมี อุเบกขา ซึ่งเป็นธรรมะที่ใช้ทำลายความลำเอียง จะต้องมีความเมตตา กรุณา เอาใจใส่และให้ความรักแก่ลูก ๆ ทุกคนโดยเท่าเทียมกัน เพื่อไม่ให้พี่น้องเกิดความอิจฉา ริษยาขึ้น ซึ่งจะบ่งบอกถึงการแตกแยกความสามัคคีในระหว่างพี่ ๆ น้อง ๆ

ความริษยาของเด็ก¹¹ เป็นอารมณ์ชนิดหนึ่งที่มีสาเหตุซับซ้อนเกิดขึ้นเมื่อ เด็กต้องเสียความรักไป การแสดงอารมณ์นี้อาจออกมาในรูปความโกรธหรือความโกรธ และความกลัวผสมกันก็ได้ ความกลัวว่าบุคคลที่ตนรักจะไม่รักตน บุคคลที่เกิดอารมณ์ เช่นนี้จะขาดความสุข และจะนำไปสู่การปรับตัวที่ลำบาก จะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกไม่คืบคอบบุคคล คอโลก ไปในทางไม่ดีทั้งในวัยเด็กและวัยผู้ใหญ่

สิ่งเร้าที่ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกริษยาสำหรับเด็กเล็ก มีตามารคามักเป็นผู้ทำให้เด็กเกิดอารมณ์ริษยา เนื่องจากเด็กต้องการความรัก โดยเฉพาะเมื่อเด็กอายุระหว่าง 2 - 5 ขวบ เมื่อเกิดน้องใหม่ ทุกคนหันไปสนใจน้อง ทำให้เกิดอารมณ์อิจฉาด้วยการแกล้งแค้น ถักข่วน หยิกน้อง เป็นต้น ความริษยาจะเริ่มจากครอบครัวก่อน เป็นหน้าที่ของพ่อแม่โดยตรงที่จะต้องแก้ไขโดยการให้ความรัก ความสนใจ เลี้ยงดู ชื่นชม เล่น และสิ่งอื่น ๆ แก่ลูกทุกคนให้เสมอภาคกันเท่าที่จะทำได้

๖. ความบกพร่องที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพและการปรับตัวของพ่อ

ปัญหาเกี่ยวกับบุคลิกภาพของพ่อที่มีผลกระทบต่อการปรับตัว ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์พ่อตัวอย่าง พ่อทั่วไปและลูกได้ให้ความเห็นไว้ สรุปได้เป็น 2 ประการคือ

1. อารมณ์ร้อน พฤติกรรมที่แสดงว่าพ่ออารมณ์ร้อน โดยพอมองตัวเองได้แก่ ชอบถกการวิวาท โดยทะเลาะกับภรรยา ทะเลาะกับเพื่อนร่วมงานและเพื่อนบ้าน สำหรับลูก ๆ รู้สึกว่าพ่ออารมณ์ร้อน เพราะคำพูด ขี้บ่น ขี้โมโห ตีลูกว่ากลัวโดยไม่มีเหตุผลพอสมควร ใช้อารมณ์มากเกินไป

¹¹ สุชา จันทน์เอน จิตวิทยา หน้า 106 - 111

อย่าเป็นคนเจ้าอารมณ์¹² เด็ก ๆ ควรพยายามฝึกการควบคุมตนเองให้เป็นคนเจ้าอารมณ์ เพราะความเจ้าอารมณ์ทำให้เกิดความเสียหายแก่บุคลิกภาพของคน ทำให้มีกิริยาวาจาไม่น่าดู บางคนถึงกับหยาบคายร้ายกาจ เป็นที่เบียดเบียนของผู้ที่อยู่รวม อารมณ์เป็นสิ่งสำคัญในชีวิตของคนเรา ภัยเหตุนั้นจะทำให้คนสับสน รุนแรงใจ ก่อความทุกข์เดือดร้อนก็ได้ คนบางคนตกเป็นทาสของอารมณ์จนเป็นนิสัย กลายเป็นคนหงุดหงิดเจ้าโมโหโทโส เอาแต่ใจ คนแบบนี้อยู่ร่วมกับใครก็ลำบาก คนเจ้าอารมณ์นอกจากเสียบุคลิกภาพแล้วยังเสียสุขภาพจิต สุขภาพกายด้วย เป็นอันตรายแก่ประสาท แก่การหมุนเวียนโลหิต แก่หัวใจและอวัยวะอื่น ๆ

พ่อที่ดีจึงควรจะระงับอารมณ์ มีเหตุผลและฝึกเด็ก ๆ ลูกของตนอย่าให้เป็นเด็กเจ้าอารมณ์ หงุดหงิด มักโกรธเสียตั้งแต่เด็ก ๆ เมื่อโตเป็นผู้ใหญ่จะได้มีอารมณ์ผ่องแผ้วเยือกเย็น ไม่เป็นความรอนแค้นชีวิต

2. การเห็นแก่ตัว ในสายตาของภรรยา มีอยู่ 4 ราย ที่เห็นว่าพ่อทั่วไปมีลักษณะเห็นแก่ตัว เห็นแก่ความสุขของตนเองฝ่ายเดียว พ่อตัวอย่าง 4 รายบอกว่า พ่อทั่วไปเห็นแก่ตัวโดยไม่ฟังความคิดเห็นคนอื่น ลูกคิดว่าพ่อเห็นแก่ตัวเพราะไม่มีเหตุผลไม่ฟังใคร "ข้าใหญ่ข้างเดียว" เป็นคนเอาแต่ใจฝ่ายเดียว พுகเข้าข้างตนเอง ดังนั้นพ่อที่ดีจึงควรหลีกเลี่ยงความเห็นแก่ตัวโดยมีหลักธรรมประจำใจ

หลักธรรมทางพุทธศาสนา¹³ หลักปฏิบัติเพื่อการไม่ยึดมั่น เมื่อไม่ยึดมั่นก็ไม่เห็นแก่ตน ไม่มีทางที่จะทำผิด คนเราทำผิดทุกอย่างก็เพราะเห็นแก่ตัวทั้งนั้น

¹² สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย เพศศึกษา หน้า 105
โอเคียนส์ไอร์ 2525

¹³ พุทธศาสนิกชน หลักพุทธธรรม หน้า 220 - 250 คำบรรยายอบรม
ผู้พิพากษาประจำปี 2505 สุวิธานันท์พิมพ์

หลักธรรมสำหรับฆราวาสที่จะลดความเห็นแก่ตัว ได้แก่ ขันติ โสรัจจะ หมายถึง ความอดทนอดกลั้น เสียงามยับยั้งอยู่ได้ การอดทนอดกลั้นนี้ต้องไม่เห็นแก่ความเอร็ดอร่อย สนุกสนานเพลิดเพลิน ธรรมอีกข้อหนึ่งคือความเมตตากรุณา ข้อนี้เห็นชัดมากถ้าเห็นแก่ตัว เมตตากรุณาใครไม่ได้ ความเมตตากรุณาจะทำให้คนคิดช่วยเหลือคนอื่นขนาดเอาชีวิตให้ได้ เป็นชีวิตเดียวกัน จึงเห็นได้ว่าความเมตตากรุณาเป็นหลักธรรมที่พุทธวรียึดเป็นหลักประจำใจเพื่อความสุขของครอบครัว

สำหรับการไม่รับฟังความคิดเห็นคนอื่น ตามหลักศาสนาเรียกว่า ทิฏฐุปาทาน หมายความว่ายึดมั่นด้วยทิฏฐิ แข็งกระด้าง ไม่รับฟังความคิดเห็นคนอื่นไม่สุภาพจึงควรฝึกตนเองให้ใจกว้าง อ่อนน้อมถ่อมตน

พ่อบ้านแม่เรือนเป็นผู้มีวิถีกังวลมาก รู้สึกทรมานมากขึ้น จำเป็นต้องศึกษาหลักธรรมประเภทความไม่ยึดมั่นถือมั่นให้มากขึ้น ตามส่วนตามลำดับ โดยอาศัยหลักความประนีประนอม ไม่คั่งคว่ำเป็นคู่แข่งกัน เสียสละซึ่งกันและกัน ให้อภัยกันยอมรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน ปัญหาการเห็นแก่ตัวของพ่อก็คงจะหมดไปได้ในที่สุด

จากการประมวลข้อบกพร่องของพ่อที่มีปรากฏอยู่ในสังคมไทยคงได้กล่าวมาแล้วนั้น แม้จะได้ข้อมูลความจริงมาเพียงเล็กน้อยไม่ถี่ราย ในการวิจัยนี้ก็มีคามพึงพอใจที่พบว่าพ่อประมาณ 50% บอกว่าไม่เคยทำความผิดพลาดบกพร่อง ซึ่งเป็นนิมิตหมายอันดีสำหรับสังคมไทยส่วนผู้ให้สัมภาษณ์อีกเกือบ 50% ไม่ให้คำตอบว่าตนเองเคยทำผิดพลาดอะไรบ้าง คำตอบเท่าที่รวบรวมได้เกี่ยวกับข้อบกพร่องของพ่อที่เคยทำและพ่อผู้คิดได้ว่าไม่ดี มีสาเหตุมาจากอะไรและแก้ไขโดยวิธีใด (ดูจากตาราง 7)

การทำผิดพลาดหรือข้อบกพร่องของคนเราย่อมเกิดขึ้นได้เสมอ แต่วัยก็มีส่วนช่วยให้โอกาสผิดพลาดเกิดขึ้นได้มากน้อยไปต่าง ๆ กัน จากการสอบถามพ่อแม่จำนวน 84 คู่ สรุปได้ว่าวัยแห่งความผิดพลาดมักจะเกิดขึ้นมากที่สุดในช่วงอายุระหว่าง 25-40 ปี ระหว่าง 40 - 50 ปี จะน้อยลง และ 50 ปีขึ้นไป จะไม่มีความผิดพลาด

คุณพ่อตัวอย่างท่านหนึ่งให้ความคิดเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า ผมไม่ดื่มเหล้า ไม่เล่นการพนัน และไม่เคยเที่ยวเตร่เพราะเงินเดือนน้อย แต่เมื่อผมอายุมากขึ้นก็หมดความต้องการไปเองจึงนับว่าเป็นโชคที่ผมไม่เคยทำความผิด ดังนั้นในวัยอายุ 25 - 40 ปี จึงเป็นวัยที่พอควรมีสติยังคิดมีความอดทนต่อสิ่งที่มายั่วยวนให้หลงผิดและควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตวิทยา เพื่อการครองเรือนที่ดี รวมทั้งการหันเข้าหาหลักธรรมะประจำใจ เพื่อช่วยให้ตนเองผ่านพ้นมรสุมชีวิตและประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตครอบครัว เพื่อความสุขของครอบครัว

หัวข้อพ่อ

การทำหน้าที่พ่อในครอบครัวนั้น ไม่ใช่เป็นของง่าย ภาระหนักหลายอย่างของครอบครัวถ้าไม่ตกอยู่ที่ผู้เป็นแม่ ก็มักจะตกอยู่ที่ผู้เป็นพ่อ เช่นภาระในการหาทรัพย์สินเงินทองมาใช้ในครอบครัว การรักษาความปลอดภัยและสวัสดิภาพต่าง ๆ ของสมาชิกในครอบครัว ภาระในการอบรมสั่งสอนและให้การศึกษาแก่ลูก ๆ ตลอดจนภาระในการปลูกฝังสร้างอนาคตให้แก่ลูกที่เจริญวัยแล้ว

การเสนอรายงานในบทนี้ ต้องการให้เห็นว่าในหัวข้อของความเป็นพ่อนั้น โดยแท้จริงเป็นอย่างไร มีความหนักใจกังวลใจในเรื่องใดบ้าง เกิดขึ้นในช่วงใดของชีวิต ตลอดจนความนอกเหนือจากสิ่งที่พ่อต้องเผชิญในชีวิต และการประพฤติปฏิบัติของลูกที่ทำให้พ่อนั่งใจ

- ก. ความหนักใจกังวลของพ่อ
- ข. ความนอกเหนือจากลูกของพ่อ
- ค. การประพฤติปฏิบัติของลูกที่ทำให้พ่อนั่งใจ

ก. ความหนักใจและกังวลใจของพ่อ ในความเห็นของพ่อเองและผู้อื่น

จากคำถามที่ว่า ในชีวิตครอบครัว เท่าที่จำได้พ่อเคยประสบความหนักใจและกังวลใจในเรื่องใดบ้างในสายตาของพ่อและแม่ สรุปคำตอบได้หลายประการ ดังแสดงไว้ในตารางที่ 8 แต่ที่มีความถี่สูงมากมีอยู่ 3 ประการคือเรื่องเงินเพื่อการศึกษาของลูก เรื่องเศรษฐกิจในครอบครัวและเรื่องการปฏิบัติตนของลูก ๆ

อนึ่ง เมื่อถามเกี่ยวกับช่วงอายุที่พ่อกำลังใจและกังวลใจอย่างมาก ปรากฏว่าพ่อกำลังใจมากในช่วงอายุ 30 - 39 ปี ดังแสดงไว้ในตารางที่ 9 และความเห็นนี้ตรงกับความเห็นของภรรยาของพ่อเหล่านั้นด้วย

ตาราง 8 ความหนักใจ กังวลใจของพ่อในความเห็นของพ่อเองและภรรยาพ่อ

เรื่องที่หนักใจกังวลใจ	ความเห็นจาก			
	พ่อ ตัวอย่าง จำนวน (%)	พ่อ จำนวน (%)	แม่ จำนวน (%)	รวม จำนวน (%)
1. ไม่มีเงินให้การศึกษาที่คิดแล้ว	36 (34.2)	23 (31.4)	20 (23.5)	79 (30.1)
2. เป็นห่วงความประพฤติของลูก ลูกคบ เพื่อนไม่ดี ไม่เอาใจใส่การเรียน	26 (24.7)	2 (2.7)	—	28 (10.6)
3. การครองชีพลำบาก รายได้น้อย	13 (12.3)	31 (43.0)	34 (40.0)	78 (29.7)
4. การสร้างความมั่นคงแก่ครอบครัว	12 (11.4)	7 (9.7)	7 (8.2)	26 (9.9)
5. ความปลอดภัยในสังคมของลูก	5 (4.7)	—	—	5 (1.9)
6. ความพิการเจ็บป่วยของลูก	6 (5.7)	4 (5.5)	10 (11.7)	20 (7.6)
7. อนาคตในการเลือกคู่ครองของลูก	5 (4.7)	5 (6.9)	—	10 (3.8)
8. ปัญหาอาชีพของลูก	2 (1.9)	—	9 (10.5)	11 (4.1)
9. ทำงานไม่ทันเวลา	—	—	5 (5.8)	5 (1.9)
รวม	105 (99.8)	72 (99.4)	85 (99.9)	262 (99.9)

หมายเหตุ "จำนวน" คือ จำนวนคำตอบ ผู้ตอบคนหนึ่งตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ตาราง 9 วัยที่พ่ามีความหนักใจกังวลใจในความเห็นของตัวเองและภรรยาพ่อ

วัยของพ่อ	คำตอบที่ว่าพ่ามีความหนักใจกังวลใจ	
	คำตอบจากพ่อ จำนวน (%)	คำตอบจากภรรยาพ่อ จำนวน (%)
60 ปีขึ้นไป	1 (0.9)	—
50 - 60 ปี	16 (15.8)	7 (8.3)
40 - 49 ปี	25 (24.7)	19 (22.6)
30 - 39 ปี	31 (30.6)	31 (36.9)
20 - 29 ปี	28 (27.7)	27 (32.1)
รวม	101 (99.9)	84 (99.9)

หมายเหตุ "จำนวน" คือจำนวนผู้ที่ตอบว่าพ่ามีความหนักใจ นอกนั้นตอบว่าไม่มี
ความหนักใจหรือไม่ได้ตอบ

1) ไม่มีเงินให้การศึกษาที่ดีแก่ลูก ในหัวอกของพ่อแม่แน่นอนท่านมีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะให้ลูกได้รับการศึกษาที่ดี คุณพ่อผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งมีบุตร 4 คน กล่าวว่ามีปัญหาที่หนักใจกังวลใจมีเรื่องเงินส่งบุตรเรียน วิธีแก้ไขคือ งดเที่ยว งดบุหรื งดดื่มเหล้า คุณพ่อกับท่านหนึ่งมีลูก 6 คน บอกว่ามีปัญหาที่หนักใจมากคือปัญหาค่าการเงินในการศึกษาของลูก แก้ไขโดยวิธี ทำงานพิเศษทุกอย่าง คุณพ่อรายที่สามบอกว่า หนักใจให้การศึกษาแก่ลูกไม่เต็มที่ วิธีแก้ไขคือ ขยันหาเงินและประหยัดในการใช้จ่ายเงิน คุณพ่อท่านนี้มีบุตร 8 คน

ความหนักใจเรื่องนี้เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจของครอบครัว พ่อจำเป็นต้องเป็นผู้มีรายได้มากหรือแม่จะต้องช่วยทำงานหารรายได้ด้วย เรื่องเงินให้การศึกษาบุตรเป็นปัญหาสำคัญสำหรับครอบครัวก็เพราะเหตุว่าครอบครัวไทยเป็นครอบครัวขนาดใหญ่ แต่ละครอบครัวมีบุตรโดยเฉลี่ย 4 - 5 คน การที่จะต้องใช้จ่ายให้การศึกษาบุตร 4 - 5 คนจากชั้นอนุบาลไปจนถึงชั้นสูงสุดตามความสามารถของลูก ๆ จนเมื่อชีวิตคืออายุประมาณ 22 - 24 ปีนั้น นับว่าเป็นความกังวลใจอย่างยิ่งของพ่อโดยเฉพาะในรายที่ฐานะทางเศรษฐกิจครอบครัวไม่ดี แต่เมื่ออายุของพ่อเลยวัย 50 ปีแล้ว ท่านจะค่อย ๆ หมดความหนักใจลงและมีความสุขใจแทนที่เมื่อท่านได้เห็นลูก ๆ มีชีวิตและหลักฐานมั่นคงมีงานดี ๆ ทำ

2) เศรษฐกิจของครอบครัว ปัญหาเศรษฐกิจในครอบครัวที่สำคัญซึ่งเป็นปัญหาหนักใจแก่พ่อแม่ได้แก่ รายได้น้อยไม่พอกับรายจ่ายในครอบครัว อาชีพที่ทำอยู่มีรายได้ไม่สม่ำเสมอให้เกิดความเดือดร้อน เช่นอาชีพ ทำนา ทำสวน ทำไร่ วิธีที่พ่อได้แก้ปัญหาดังกล่าวในครอบครัวมีอยู่ 4 วิธีคือ

1. ถ้าเป็นข้าราชการทำานพิเศษเท่าที่สามารถจะทำได้เช่น รับสอนหนังสือพิเศษ สอนการกีฬา เช่น ยิงปืน เป็นต้น

2. ประหยัดค่าใช้จ่ายในครอบครัวลดความฟุ่มเฟือย เช่น งดเหล้า บุหรี่ เป็นต้น

3. สอนลูก ๆ ให้ช่วยทำมาหากินและอดออม เช่นให้ทำงานพิเศษที่มีรายได้

4. ถ้าเป็นเกษตรกรควรหาอาชีพรองและอาชีพเสริมหรือทางอื่นทำ เช่น ทำการค้าเล็ก ๆ ช่วยภรรยาขายขนม เลี้ยงหมู ปลูกผัก เป็นต้น

มีอยู่บางรายที่ใช้วิธีแก้ปัญหาแบบอื่น ๆ เช่น เวลาจะเสียค่าเทอมลูกจะเปียร์แซร์ หรือเอาของไปจำนำ หรือกู้ยืม หรือยืมเงินญาติ เป็นต้น

ปัญหาเศรษฐกิจ⁵ ขณะนี้ไปที่ไหนคนเขาจะต้องพูดกันว่า "รายได้มันตกต่ำไปหมดจะมีเงินกินเฉพาะคนกินเงินเดือนประจำ แต่ถึงอย่างนั้น คนที่กินเงินเดือนประจำก็ใช้ว่าจะพอกินพออยู่ แม้ว่าของบางอย่างมันลดราคาลงไปบ้างแล้วเหมือนกัน แต่ก็ยังทรงตัวอยู่ได้ด้วยความลำบาก ส่วนพวกลูกจ้างว่างงานมากขึ้นทุกวัน รายได้ก็อยู่ในเกณฑ์ตกต่ำมากไปเรื่อย ๆ ที่เป็นชนวนาชาวไร่ก็ขายพืชผลได้ราคาตก พอตอนที่สินค้าราคาขึ้นพืชไร่ก็ไปอยู่ในมือคนอื่นเสียหมดแล้ว ข้าว ผลไม้ ยาง ดิบๆ ไม่ว่าอะไรก็ราคาตกหมด คนที่ต้องพึ่งพาอาศัยสิ่งเหล่านี้ในการอยู่การกินเขาก็ต้องอยู่ด้วยความลำบาก"

ด้วยปัญหาค่าครองชีพเครื่องอุปโภคบริโภคแพงไม่สมดุลกับรายได้ จึงทำให้พอต้องแก้ปัญหาควยวิธีใหญ่ ๆ เป็นหลัก 4 ประการ ดังกล่าวแล้ว

⁵บุญชู โรจนเสถียร เราจะฟื้นฟูเศรษฐกิจไทยอย่างไร หน้า 5

3. ความประพฤติของลูก พ่อที่หนักใจและเป็นห่วงความประพฤติของลูก ได้ปรารภเรื่องความประพฤติของลูกไว้หลายประการ เช่น ลูกไม่ตั้งใจเล่าเรียน ลูกประพฤติตัวไม่ดีคบเพื่อนเลว ลูกเกียจคร้าน ลูกใช้เสรีภาพสมัยใหม่เกินไป และชอบกั๊กบ้านผิดเวลา วิธีป้องกันแก้ไขที่พ่อปฏิบัติได้แก่ การให้คำแนะนำตักเตือนอบรมสั่งสอน เช่น ถ้าเกี่ยวกับการเรียน พ่อก็จะคอยติดตามผลการเรียนของลูก แนะนำให้ลูกเอาใจใส่มากขึ้น ให้เงินเรียนพิเศษ ถ้าเกี่ยวกับการที่ลูกคบเพื่อนไม่ดี พ่อก็จะคอยดูและให้อยู่ในสายตา ชี้แจงเหตุผลการคบเพื่อนคิบบเพื่อนไม่ดี แยกลูกออกจากเพื่อนไม่ดีและหาเพื่อนที่ดีให้

ทางฝ่ายลูกเองให้คำตอบที่น่าสนใจเกี่ยวกับเรื่องนี้ คือ ลูก ๆ เคยสังเกตว่าพ่อไม่สบายใจ หนักใจ เมื่อลูก ๆ ปฏิบัติดังนี้

- ไม่เชื่อฟังคำสั่งสอนและคำแนะนำของพ่อ ก็คือไม่ทำตามคำสั่ง
- ชอบเที่ยวเตร่ กลับบ้านไม่ตรงเวลา กลับบ้านดึก ๆ วันหยุดไม่อยู่บ้าน หนีเที่ยว เป็นต้น

- ทำตัวเป็นเด็กเถร ชอบโต้เถียงพ่อแม่ แสดงกิริยาไม่ดีไม่เหมาะสม

- เกียจคร้าน ไม่ชอบทำภาระงาน ชี้เกียจทำงานบ้าน นอนตื่นสาย
- ไม่ขยันเรียน ไม่ไปโรงเรียน ไม่สนใจเรียน และไม่คอย

อ่านหนังสือ

- ลูกที่มีงานอาชีพทำแล้ว ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเงินเดือนไม่พอใช้หนี้สิน
 - เหตุอื่น ๆ เช่น ลูกทะเลาะกัน ลูกสาวคบเพื่อนชาย ลูกชาย
- ติคอบายมุข เป็นต้น

ข. ความออกนอกกลืนของพ่อ

เมื่อพ่อมีความหนักใจกังวลใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งก็ย่อมที่จะต้องแก้ไข เพื่อให้เกิดความสบายใจ การแก้ไขในบางเรื่องมีใช้จำสำเร็จได้โดยง่าย ต้องอาศัยความออกนอกกลืนเข้ามาประกอบด้วย

จากการสัมภาษณ์พ่อตัวอย่าง 100 ท่าน พ่อทั่ว ๆ ไป 84 ท่าน มีความเห็นตรงกันว่าสิ่งที่พ่อต้องออกนอกกลืนและวัยที่พ่อต้องออกนอกกลืนอย่างมากมีดังนี้ (ดูตาราง 10 และ 11 ประกอบ)

1. การทำงานหาเงินเพื่อให้เหมาะสมกับการครองชีพ
 2. ความประพฤติของลูก ออกนอกความเห็นเห็นอยู่ในการเลี้ยงดู และเมื่อปรากฏว่าลูกเอาแต่ใจตัวเอง ก็อรัน ชอบทำผิด
 3. การออมทรัพย์ ใช้จ่ายอย่างประหยัด เพื่อสร้างฐานะ
 4. การทะเลาะวิวาท โต้เถียง ความวุ่นวายภายในครอบครัว
 5. การรู้จักชื่นชม ขาดเหตุผลของภรรยา
 6. ออกนอกใจในการทำงาน และความขัดแย้งกับเพื่อนร่วมงาน
 7. ความลำบากในการประกอบอาชีพ
 8. ออกนอกทุก ๆ เรื่อง หมายถึงอุปสรรคทุกด้าน การละเว้นความสุขส่วนตัวต่อสิ่งที่อยู่ให้กระทำ
 9. ความคุมอารมณ์ไม่ให้เกิดความขัดแย้งกับเพื่อนบ้าน
- ปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวนี้นำให้พ่อต้องออกนอกกลืน ฉะนั้นผู้เป็นภรรยาที่ดี และลูกที่ดีก็ควรจะได้ตระหนักและปฏิบัติตนเพื่อให้พ่อมีความสุขใจบ้างตามสมควร สำหรับวัยที่พ่อต้องออกนอกกลืนอย่างมากคือช่วงอายุ 20 - 39 ปี หลังจากนั้นจึงค่อย ๆ คลายลง

ตาราง 10 เรื่องที่พ่อกองออกนอกถิ่นได้จากความเห็นของพ่อค้าอย่างกับพ่อทั่วไป

เรื่องที่พ่อกองออกนอกถิ่น	ความเห็นจาก		
	พ่อค้าอย่าง จำนวน (%)	พ่อทั่วไป จำนวน (%)	รวม (%)
1. การทำงานหาเงินให้มากขึ้น	22 (19.4)	11 (9.4)	33 (14.4)
2. ความประพฤติของลูก	18 (15.9)	17 (14.6)	35 (15.2)
3. การออมทรัพย์ใช้จ่ายอย่างประหยัด	5 (4.4)	3 (2.5)	8 (3.4)
4. การทะเลาะวิวาทในครอบครัว	19 (16.8)	16 (13.7)	35 (15.2)
5. การจับบนของภรรยา	15 (13.2)	3 (2.5)	18 (7.8)
6. ปัญหาการทำงานและเพื่อนร่วมงาน	14 (12.5)	11 (9.4)	25 (10.9)
7. ความลำบากในการประกอบอาชีพ	11 (9.7)	5 (4.3)	16 (14.0)
8. การศึกษาของบุตร	4 (3.5)	—	4 (1.7)
9. ออกนอกถิ่นเรื่อง	5 (4.4)	25 (21.5)	30 (13.1)
10. ความคุมอารมณ์ไม่ให้เกิดโทสะต่อเพื่อนบ้าน	—	25 (21.5)	25 (10.9)
รวม	113 (99.9)	116 (99.8)	229 (100.0)

หมายเหตุ "จำนวน" คือจำนวนคำตอบ ผู้ตอบตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ตาราง 11 วิถีที่พหุต้องมีความออกนอกกลั่นอย่างมาในความคิดของพหุเอง

วัยของพหุ	พหุที่ตอบว่าออกนอกกลั่นอย่างมา จำนวน (%)
60 ปีขึ้นไป	-
50 - 60 ปี	8 (7.8)
40 - 49 ปี	18 (17.6)
30 - 39 ปี	51 (50.0)
20 - 29 ปี	25 (24.2)
รวม	102 (99.9)

หมายเหตุ "จำนวน" คือจำนวนพหุที่ตอบว่าออกนอกกลั่นอย่างมา นอกนั้นตอบว่า
ออกนอกกลั่นน้อย หรือไม่ตอบออกนอกกลั่น

ค. การประพฤติปฏิบัติของลูกที่ทำให้พ่อหนักใจ

เป็นที่ประจักษ์ว่าคนเหตุแห่งความหนักใจกังวลใจอย่างหนึ่งของพ่อ ก็คือ การประพฤติปฏิบัติของลูก ๆ ล่าพังการเลี้ยงดูให้เติบโต และให้การศึกษาเล่าเรียน แก่ลูก ๆ ก็เป็นการระอันทนถ่วงแก่พ่อ (และแม่) อยู่แล้ว ยิ่งถ้าลูกประพฤติปฏิบัติ แนวทางที่พ่อคาดหวัง ก็ยิ่งทำให้เกิดเป็นความหนักใจกังวลใจแก่พ่อยิ่งขึ้น

เกี่ยวกับเรื่องนี้ เมื่อถามความเห็นของผู้เป็นลูกว่าพฤติกรรมของลูกซึ่งจะ ก่อให้เกิดความหนักใจกังวลใจแก่พ่อ มีอะไรบ้าง และถามว่าพฤติกรรมที่จะทำให้ พ่อมีความสุขใจ สบายใจ คลายกังวล มีอะไรบ้าง ได้ผลสรุปดังในตารางที่ 12 ต่อไปนี้

ตาราง 12 พฤติกรรมของลูกซึ่งลูกเห็นว่าจะทำให้พ่อกับแม่พอใจเทียบกับพฤติกรรม
ที่จะทำให้พ่อกับแม่ไม่พอใจ

ลำดับ	พฤติกรรมของลูกที่ ทำให้พ่อกับแม่ไม่พอใจ	ลูก จำนวน (%)	ลำดับ	พฤติกรรมของลูกที่ ทำให้พ่อกับแม่พอใจ	ลูก จำนวน (%)
1.	ความประพฤติไม่ดี	45 (28.4)	1.	เป็นลูกที่ดีของพ่อแม่	54 (30.5)
2.	ไม่ตั้งใจเรียนและเรียน ไม่เก่ง	15 (9.4)	2.	ขยันเรียนหนังสือ	32 (18.0)
3.	เกียจคร้านทำงานบ้าน	15 (9.4)	3.	ช่วยงานบ้าน	22 (12.4)
4.	เที่ยวเตร่	30 (18.9)	4.	ไม่เที่ยวเตร่	15 (8.4)
5.	คบเพื่อนเกเร, ลูกสาว คบเพื่อนชาย	15 (9.4)	5.	พัฒนาร่างกาย	24 (13.5)
6.	ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย	12 (7.5)	6.	รู้จักการประหยัด	5 (2.8)
7.	ติดอบายมุข	8 (5.0)	7.	รู้จักสร้างฐานะ	5 (2.8)
8.	ลูก ๆ ทะเลาะกัน	8 (5.0)	8.	สามัคคีไม่ทะเลาะกัน ระหว่างที่ ๆ นอน ๆ	5 (2.8)
9.	ลูกไม่สบายทางกายหรือ ใจ	5 (3.1)	9.	รักเรียนสนใจใฝ่หาความรู้	10 (5.6)
			10.	บำเพ็ญตนเป็นประโยชน์ ต่อสังคม	5 (2.8)
	รวม	158 (99.91)		รวม	177 (100.0)

จากตาราง 12 พอสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1) พฤติกรรมของลูกซึ่งลูกเห็นว่าจะทำให้พ่อหนักใจ

1. ความประพฤติไม่ดี
2. ไม่ตั้งใจเรียน เรียนไม่เก่ง
3. เกียจคร้านทำงานบ้าน
4. เที่ยวเตร่
5. คบเพื่อนเกเร, ลูกสาวคบเพื่อนชาย
6. ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย
7. คีออบายมุข
8. ลูก ๆ ทะเลาะกัน
9. ลูกไม่สบายทางกายหรือใจ

2) พฤติกรรมของลูกซึ่งลูกเห็นว่าจะทำให้พ่อสบายใจ

1. เป็นลูกที่ดีของพ่อแม่
2. ชยันเรียนหนังสือ
3. ช่วยงานบ้าน
4. ไม่เที่ยวเตร่
5. พึ่งตนเองได้
6. รู้จักประหยัด
7. รู้จักสร้างฐานะ
8. สามัคคีไม่ทะเลาะกันระหว่างพี่ ๆ น้อง ๆ
9. ระวังแจ่มใส ร่างกายสมบูรณ์
10. บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม

ข้อมูลนี้จึงเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในอันที่จะชี้แนะแก่ลูก ๆ ว่าควรยึดถือ
แนวปฏิบัติอย่างไร ถ้าจะทำให้คุณพ่อสบายใจขึ้นบ้าง

แนวทางผดุงเกียรติของพ่อ

ในสังคมสมัยทั่วไป และโดยเฉพาะในสังคมไทย เราพบว่าของผู้เป็นพ่อย่อมมีความสำคัญอย่างยิ่ง ในอันที่สร้างความเป็นผู้นำให้แก่บุตรหลาน รักษาความเปี่ยมโต่งเด่นของครอบครัวและเครือญาติ ซึ่งเป็นรากฐานไปสู่ความเจริญก้าวหน้า และความมั่นคงถาวรของประเทศชาติด้วย

เกียรติ และศักดิ์ศรีของพ่อในสังคมไทย จึงควรได้รับการผดุง บำรุงรักษาไว้มิให้เสื่อมถอยลง เพราะถ้าผู้เป็นพ่อไม่ได้รับการเทิดทูน ไม่มีความเกียรติและศักดิ์ศรี ก็จะเป็นการยากที่พ่อจะกระทำให้บุตรหลานทั้งมวลได้บังเกิดผลดีได้อีกต่อไป

แนวทางที่จะผดุงเกียรติ และศักดิ์ศรีของพ่อ เป็นแนวทางที่ทุกฝ่ายจะต้องช่วยกันยึดถือปฏิบัติ ในส่วนที่ตนกระทำได้ทั้งฝ่ายผู้เป็นพ่อเอง ผู้เป็นภรรยาของพ่อ ลูก ๆ ตลอดจนฝ่ายที่เผยแพร่และพัฒนาบทบาทที่ดีของพ่อในสังคมไทยของเรา

จึงได้แยกเนื้อหาของบทนี้ออกเป็นหัวข้อดังนี้

- ก. แนวปฏิบัติที่ดีสำหรับพ่อ
- ข. แนวปฏิบัติที่ดีสำหรับภรรยา
- ค. แนวปฏิบัติที่ดีสำหรับลูก
- ง. วิธีเผยแพร่แนวปฏิบัติและความสำคัญของพ่อ

ก. แนวปฏิบัติที่ดีสำหรับพ่อ

จากข้อให้สัมภาษณ์ 4 กลุ่มคือ พ่อตัวอย่าง พ่อตัวอย่าง พ่อทั่วไป บุคลากรทางการศึกษา บุคลากรทางศาสนา ได้แนวทางปฏิบัติสำหรับพ่อที่ดี แบ่งเป็น 3 หัวข้อดังนี้

1. แนวทางปฏิบัติที่จะบรรจุเป็นเนื้อหาในหนังสือ "คู่มือพ่อ"
2. แนวทางปฏิบัติของพ่อโดยอาศัยหลัก พุทธศาสนา
3. คติพจน์สั้น ๆ เสนอแนะแนวทางปฏิบัติแก่ผู้เป็นพ่อ

1. เนื้อหาสาระเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของพ่อที่ควรจะปรากฏใน "คู่มือพ่อ" มีดังนี้

การพิจารณา 16 หัวข้อ (ดูตาราง 13 ประกอบ)

- 1) การปฏิบัติตัวของพ่อที่ดี
- 2) ลักษณะของพ่อที่ดี
- 3) แนะนำพฤติกรรมที่ดีของพ่อตัวอย่าง
- 4) คีตธรรมคุณธรรมของพ่อ
- 5) ความสำคัญของพ่อ
- 6) พระคุณของพ่อ
- 7) การทำให้ครอบครัวมีความสุข
- 8) ความรับผิดชอบในครอบครัว
- 9) การครองรักในครอบครัว
- 10) บทบาทหน้าที่ของพ่อต่อครอบครัว
- 11) การเป็นผู้นำของครอบครัว
- 12) วิธีการอบรมลูกให้เป็นคนดี
- 13) ความเข้าใจความต้องการของบุตรวัยต่าง ๆ
- 14) อิทธิพลพฤติกรรมของพ่อที่มีต่อพฤติกรรมของลูก
- 15) การปกครองลูกแบบประชาธิปไตย
- 16) การแก้ปัญหาของลูกในแง่ต่าง ๆ

ตาราง 13 ความเห็นเรื่องสิ่งที่ควรบรรจุใน "คู่มือพ่อ" แยกตามกลุ่มตัวอย่าง

แนวปฏิบัติที่ดี	พ่อ ตัวอย่าง จำนวน (%)	พ่อ จำนวน (%)	บุคลากร ทางการ ศึกษา จำนวน (%)	บุคลากร ทาง ศาสนา จำนวน (%)	สื่อมวลชน จำนวน (%)
1. การปฏิบัติตัวของพ่อที่ดี	22 (19.2)	11 (8.9)	27 (12.9)	7 (3.6)	8 (7.4)
2. วิธีการอบรมลูกให้เป็นคนมีศีลธรรม และจรรยา	21 (18.4)	19 (15.4)	17 (8.1)	28 (14.7)	—
3. ลักษณะของพ่อที่ดี	18 (15.7)	25 (20.3)	31 (14.8)	23 (11.9)	19 (11.7)
4. การทำให้ครอบครัวมีความสุข	11 (9.6)	7 (5.6)	—	—	—
5. บทบาทหน้าที่ของพ่อต่อครอบครัว	8 (7.0)	13 (10.5)	19 (9.0)	10 (5.0)	17 (15.8)
6. แนะนำพฤติกรรมที่ดีของพ่อตัวอย่าง	7 (6.1)	11 (8.9)	—	12 (6.3)	10 (9.3)
7. ยกตัวอย่างพ่อที่ทำงานระดับชาติ	5 (4.3)	—	—	—	—
8. ศีลธรรม คุณธรรมของพ่อ	14 (12.2)	12 (9.7)	7 (3.3)	—	—
9. ชี้แนะให้พ่อบริการเป็นคนดี	4 (3.5)	—	—	—	—
10. เรื่องราวทั่วไปในการปฏิบัติตาม ธรรมเนียมไทย	4 (3.5)	—	—	—	—
11. ความรับผิดชอบในครอบครัว	—	10 (8.1)	12 (5.7)	9 (4.7)	—
12. การครองรักในครอบครัว	—	7 (5.6)	20 (9.5)	13 (6.8)	4 (3.7)
13. การวางตัวของพ่อ	—	4 (3.2)	—	—	—
14. จรรยาบรรณของพ่อ	—	4 (3.2)	—	—	—

แนวปฏิบัติที่	พอ ตัวอย่าง จำนวน (%)	พอ จำนวน (%)	บุคลากร ทางการ ศึกษา จำนวน (%)	บุคลากร ทาง ศาสนา จำนวน (%)	สื่อมวลชน จำนวน (%)
15. ความสำคัญของพอ	-	-	14 (6.6)	17 (8.9)	5 (4.5)
16. พระคุณของพอ	-	-	14 (8.1)	17 (25.2)	5 (4.6)
17. ผู้นำครอบครัว	-	-	6 (2.8)	10 (5.2)	13 (12.1)
18. ผู้นำครอบครัว	-	-	6 (2.8)	-	7 (6.5)
19. ความเข้าใจความต้องการของบุตร วัยต่าง ๆ	-	-	19 (8.1)	7 (25.2)	-
20. อิทธิพลของพฤติกรรมของพอที่มีต่อ พฤติกรรมของบุคคล	-	-	7 (3.3)	-	7 (6.5)
21. การปกครองลูกแบบประชาธิปไตย	-	-	7 (3.3)	-	6 (5.6)
22. การสร้างฐานะและความมั่นคง ในครอบครัว	-	-	-	9 (4.7)	-
23. การแก้ปัญหาของลูกในแง่ต่าง ๆ	-	-	-	7 (3.6)	6 (5.6)
24. วิธีการแนะนำให้การศึกษาแก่ลูก	-	-	-	12 (6.3)	-
รวม	114 (99.8)	123 (99.9)	203 (99.9)	190 (100.0)	107 (99.5)

หมายเหตุ "จำนวน" คือจำนวนคำตอบผู้ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ดังนี้ ถ้าผู้ใดหรือสถาบันใด มีความคิดที่จะจัดทำหนังสือ "คู่มือพ่อ" ก็น่า
จะได้พิจารณาประเด็นเหล่านี้เพื่อเขียนรวมเข้าไว้ในหนังสือดังกล่าว

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

2. แนวทางประเพณีปฏิบัติของพ่อโดยอาศัยหลักพุทธศาสนา

พ่อที่ดีควรประพฤติตามหลักธรรมอะไรบางอย่างนั้น เป็นสิ่งที่หลายท่านสนใจ ข้อมูลจาก
การให้สัมภาษณ์ของพระภิกษุสงฆ์ 83 รูป สรุปได้ว่าหลักธรรมที่พ่อควรยึดถือเป็นแนวปฏิบัติที่มี
การกล่าวถึงบ่อย มีดังนี้

1. ขารวาสธรรม 4
2. พรหมวิหาร 4
3. เบญจศีล - เบญจธรรม
4. สัมปวัตรธรรม
5. สังฆวัตถุ
6. ทิศ 6 ประการ
7. การงดเว้นจากอบายมุข 6
8. อิทธิบาท 4
9. ศีลปิฎก
10. กสิณอุกคเวทิตาธรรม
11. หิริโอคตัมปะ
12. มุขการีสู่การเคาพบิดา - มารดา

นอกจากนี้ยังมีข้อธรรมะอื่น ๆ อีก แต่จำนวนความถี่น้อย คำขยายความสำหรับข้อธรรมะ
เหล่านี้บางข้อได้แสดงไว้ในภาคผนวก ข.ท้ายเล่ม

3. คติพจน์ เพื่อเป็นแนวปฏิบัติแก่พ่อ

ข้อคิดที่รวบรวมจากการให้สัมภาษณ์ของพ่อตัวอย่าง 100 คน และพ่อทั่วไป 84 คน เกี่ยวกับคติที่พ่อควรยึดถือไว้ในใจ ซึ่งมีผู้กล่าวถึงน้อย สรุปได้ดังนี้

1. ทำหน้าที่พ่อให้ดีที่สุดเพื่อความสุขของครอบครัว
2. พ่อที่ดีเป็นตัวอย่างที่ดีต่อบุตร
3. พ่อควรมีวินัย รักชาติ
4. ทำตัวดีมีคุณธรรม
5. ซื่อสัตย์ ประหยัด สามัคคี
6. พ่อต้องมีสัจจะ หมด ชาติ จาคะ
7. คอยอบรมบุตรในทางดี
8. ใกล้ชิดให้ความอบอุ่นแก่ลูก
9. ปกครองตนเองให้ดีกว่าคนอื่นจึงปกครองลูกได้
10. ตรงต่อเวลา มีสัจจะ
11. มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว
12. พ่อควรมีเมตตาธรรม
13. ทำตัวให้ถูก เลี้ยงลูกให้ดี

ข. แนวปฏิบัติสำหรับภรรยา

เนื้อหาในตอนนี้มีวัตถุประสงค์จะให้ เป็นคู่มือสำหรับภรรยาเพื่อใช้ในการดำเนินชีวิต ครอบครัวให้มีความสุข ซึ่งได้ข้อมูลมาจากการสัมภาษณ์พ่อ แม่ 84 คู่ และพ่อตัวอย่าง 100 คน สรุปได้เป็น 3 ประการ

1. แนวทางการปฏิบัติของภรรยาที่ดี
2. ความอดทนอดกลั้นเพื่อความสุขในครอบครัว
3. กติพจน์สำหรับผู้เป็นหรือกำลังจะเป็นภรรยา

การที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับภรรยาอยู่ในรายงานการวิจัยในการที่จะปฏิบัติ

ต่อกัน เพื่อให้เกิดความสุขในชีวิตครองเรือน

1) แนวทางการปฏิบัติของภรรยาที่ดี จากคำถามในการสัมภาษณ์พบว่า พ่อบ้านสุขใจเมื่อภรรยาปฏิบัติตนอย่างไร ๆ และข้อคำถาม ซึ่งถามภรรยาว่าแม่บ้าน จะเอาใจพ่อบ้านให้มีความสุขควรปฏิบัติอย่างไร ซึ่งจากคำตอบสามารถสรุปเพื่อ เป็นแนวปฏิบัติสำหรับภรรยา (ดูตาราง 8.2 ประกอบ) ได้ดังนี้

- 1) ทำหน้าที่แม่บ้านที่ดี
- 2) เป็นแม่ที่ดีของลูก
- 3) เอาใจใส่ปรนนิบัติสามีบ้าง
- 4) เป็นที่ปรึกษาอบรมสั่งสอนลูก
- 5) ดูแลตกแต่งบ้านให้สะอาดสวยงาม
- 6) อ่ษาจู้จี้ในเรื่องส่วนตัวของพ่อ
- 7) เป็นเพื่อนในยามทุกข์ยาก
- 8) รู้จักประหยัค ไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย
- 9) ยกย่องให้เกียรติสามี
- 10) มีความเข้าใจสามีและบุตร
- 11) ช่วยหารายได้แก่ครอบครัว

ตาราง 14 แนวปฏิบัติสำหรับกรรยาเพื่อความสุขของครอบครัวในสายตาของสามี-กรรยา

แนวปฏิบัติ	พอ ตัวอย่าง จำนวน (%)	พอ ทั่วไป จำนวน (%)	กรรยา จำนวน (%)	รวม จำนวน (%)
1. ทำหน้าที่แม่บ้านที่ดี	10 (7.6)	46 (27.5)	40 (21.7)	96 (19.9)
2. เป็นแม่ที่ดีของลูก	23 (17.5)	8 (4.7)	18 (9.7)	49 (10.1)
3. เอาใจใส่ดูแลสามีบ้าง	12 (9.1)	20 (11.9)	17 (9.2)	49 (10.1)
4. รักใคร่ปรองดองกับญาติสามี	5 (3.8)	—	—	6 (1.2)
5. เป็นตัวอย่างที่ดีของลูก	6 (4.5)	—	—	6 (1.2)
6. เป็นที่ปรึกษาอบรมสั่งสอนลูก	8 (6.1)	17 (10.1)	10 (5.4)	35 (7.2)
7. มีความเข้าใจสามีและบุตร	7 (5.3)	—	12 (6.5)	19 (3.9)
8. ยกย่องให้เกียรติสามี	5 (3.8)	10 (5.9)	4 (2.1)	19 (3.9)
9. ดูแลแต่งงานให้สะอาดสวยงาม	7 (5.3)	11 (6.5)	19 (10.3)	37 (7.6)
10. อยู่จริงในเรื่องส่วนตัวของพอ	7 (5.3)	8 (4.7)	10 (5.4)	25 (5.1)
11. ยอมรับความจริง	6 (4.5)	—	—	6 (1.2)
12. ให้เสรีซึ่งกันและกัน	9 (6.8)	—	—	9 (1.8)
13. มีความอกทน	5 (3.8)	—	—	5 (1.0)

แนวปฏิบัติ	พอ ตัวอย่าง จำนวน (%)	พอ ทั่วไป จำนวน (%)	ภรรยา จำนวน (%)	รวม จำนวน (%)
14. มีเหตุผลลึกลับก่อนพูด	5 (3.8)	5 (2.9)	—	5 (2.0)
15. มีศีลธรรม คุณธรรม	6 (4.5)	—	—	6 (1.2)
16. ละอายมุนษ	4 (3.0)	—	—	4 (0.8)
17. แบ่งเวลาช่วยงานสังคม	6 (4.5)	—	—	6 (1.2)
18. เป็นเพื่อนในยามทุกข์ยาก	—	13 (7.7)	12 (6.5)	25 (5.1)
19. ให้ความสนใจสามีในการทำงาน	—	5 (2.9)	3 (1.6)	8 (1.6)
20. มีความซื่อสัตย์ต่อสามี	—	4 (2.3)	7 (3.8)	11 (2.2)
21. ไม่ใช่จ่ายหมั้นเพื่อ รุ้จักประหยัค	—	10 (5.9)	14 (7.6)	24 (4.9)
22. ช่วยหารายได้ให้แกครอบครัว	—	10 (5.9)	5 (2.7)	15 (3.1)
23. รับผิดชอบครอบครัว	—	—	13 (7.0)	13 (2.6)
รวม	131 (99.9)	167 (99.9)	184 (99.9)	482 (100.0)

สำหรับหญิงที่เป็นภรรยา¹ พระพุทธเจ้าทรงสอนหน้าที่ของภรรยาไว้ 5 ข้อคือ

1. จักการงานดี หมายความว่า จักการงานในบ้านเรือนให้ สะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย อย่าปล่อยให้สกปรกรุงรัง เรื่องการครัวก็อย่าให้ บกพร่อง ต้องเอาใจใส่ดูแลเรื่องอาหารการกินของสามีและลูก ๆ ภรรยาที่จัดการ บ้านเรือนเรียบร้อยอย่างนี้เรียกว่าเป็นแม่บ้านที่ดีหรือเรียกว่า แม่ศรีเรือน

2. สงเคราะห์คนข้างเคียง คนข้างเคียงนั้นได้แก่ ญาติฝ่ายตน และญาติฝ่ายสามี รวมทั้งเพื่อนบ้านที่อยู่ใกล้เคียงด้วย หญิงที่เป็นภรรยาจะต้อง สงเคราะห์คือผูกนํ้าใจให้เขารักใคร่ให้ได้ เช่น นางจะต้องอยู่รวมบ้านกับญาติ ฝ่ายสามีก็ต้องแสดงความเคารพอ่อนน้อมต่อพ่อแม่ของสามี และปฏิบัติบำรุงท่าน เหมือนพ่อแม่ของตัว และปฏิบัติรักใคร่พี่น้องของสามีเหมือนพี่น้องของตน แม้จะแยก เรือนมาอยู่กับสามีตามลำพังก็ไม่ลืมญาติพี่น้อง เพื่อนบ้านใกล้เคียงก็พยายามผูกมิตร ขวัญเหลือเชียวยามมีทุกข์และโศกปราศรัยกับเพื่อนบ้านฉันท์มิตร ถ้าภรรยาทำได้ เช่นนี้จะทำให้สามีสบายใจ

3. ไม่นอกใจสามี การไม่นอกใจสามีเป็นความสำคัญยิ่ง หญิง ที่มีสามีแล้วจะต้องซื่อตรงจงรักภักดีต่อสามีคนเดียว จะทำให้สามีรักใคร่ ไม่มี เรื่องวิวาทบาดหมางเกิดขึ้น ภรรยาที่ปฏิบัติดังนี้จึงจะได้อิสรภาพเป็นภรรยาที่ดี นำ ความสงบสุขมาสู่ครอบครัว

4. รักษาทรัพย์ที่สามีหามาได้ หมายความว่า รู้จักประหยัด กระหมึกกระแหม่ เก็บสะสมทรัพย์ที่สามีหามาไว้บ้าง ไม่สุรุ่ยสุร่ายใช้จ่ายจนหมดสิ้น ครอบครัวใดมีภรรยาที่เป็นแม่บ้านมีนิสัยประหยัด รู้จักเก็บหอมรอมริบ ครอบครัวนั้น ก็จะสร้างหลักฐานมั่งมีเงินทองได้ ถ้าสามีเป็นคนขยันหาทรัพย์ และภรรยาเป็นคน เก็บหอมรอมริบสะสมทรัพย์ที่สามีหามาได้ ไม่ซำก็จะเป็ครอบครัวที่มั่งมีเงินทอง

5. ชยันไม่เกียจคร้านในการงานทั้งปวง ภรรยาที่คั่นนอกจากจะ
ชยันทำงานในบ้านเรือนทุกอย่างแล้ว ควรจะชยันช่วยสามีหารายได้ ภรรยาที่มี
นิสัยชยันทำงานจัดว่าเป็นภรรยาที่ดี สำหรับหญิงไทยได้รับการอบรมจากครอบครัว
ให้เป็นคนชยัน เช่นที่โบราณสอนสตรีให้มีเรือนสามน้ำสี่ถึงผูกไว้เป็นคำโคลงดังนี้

เรือนสาม

เรือนเหยาทนอยู่นั้น	อย่าหมอง
เรือนชะคาแผนทอง	วากไว้
เรือนผมอย่ายุ่งหยอง	หวิหยังไว้นา
สามประการนี้ให้	หมั่นสู้สงวนนาม

น้ำสี่

น้ำไขใส่คุ่มคั่ง	เค็มคิ
น้ำอบอาอินทรีย์	อย่าพรอง
น้ำปูนใสเฝ้ามี	อย่าขาด
น้ำจิตอย่าให้ของ	ชักน้ำใจใคร

จากโคลงสุภาษิตนี้ ท่านสอนหญิงแม่เรือนให้ชยันเอาใจบ้านเรือนเอาใจใส่
บ้านเรือนปรับปรุงบุคลิภาพตนเอง ผสมต้องหมั่นสระให้สะอาดและแปรงผมให้คงงาม
อยู่เสมอ อย่าปล่อยให้อยู่เหยิง ทั้งควรจะปรุงแต่งตนเองให้มักลิ้นสะอาด เสื้อผ้า
เครื่องนุ่งห่มต้องสะอาด และปรับปรุงสุขภาพ จิตใจของตนเองให้อ่อนหวานน่ารัก
ไม่ให้โกรธหรือชักเคืองใจคนอื่น

เมื่อพอบ้านมีภรรยาที่ดีก็จะนำมาซึ่งความภาคภูมิใจ รักใคร่ปรองดอง
เกิดความสุขความอบอุ่นความรักในครอบครัว และจะช่วยเป็นกำลังใจเสริมให้พอ
ได้ตระหนักถึงบทบาทพ่อดีมากขึ้นอีกด้วย

2. การอดทนอดกลั้น การอดทนอดกลั้น เป็นลักษณะที่ดีซึ่งผู้ครองเรือน จะต้องฝึกตนเอง จากการสอบถาม แม่ 84 คน ที่ว่าการเป็นภรรยาต้องอดทนอดกลั้นในเรื่องใดบ้าง สรุปพฤติกรรมที่ต้องอดทนอดกลั้นลำดับความสำคัญได้ดังนี้

1. ความลำบากในการประกอบอาชีพ
2. เงินทองฝืดเคือง ความอดอยาก
3. ความลำบากในการเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนลูก ความประพฤติของลูกไม่ดี (เกเร คือ ไม่เชื่อฟัง)
4. ความประพฤติไม่ดีของสามี (ดื่มสุรา เจ้าชู้ คบเพื่อนมาก เห็นแก่ตัว นอกใจ)
5. ส่งให้ลูกได้รับการศึกษาสูง ๆ
6. การทะเลาะเบาะแว้ง ความกดดันทางจิตใจ
7. สามีจู้จี้ ขี้บ่น อารมณ์เสีย
8. สามีมีความสัมพันธ์กับหญิงอื่น
9. ลูกป่วย
10. ญาติพี่น้องทางสามี

ภรรยาผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มเหล่านี้มีอายุระหว่าง 25 - 50 ปี ช่วงเวลาที่ต้องอดทนและอดกลั้นมากที่สุด คือระหว่างอายุ 25 - 40 ปี เมื่ออายุเพิ่มขึ้นระหว่าง 40 - 50 ปี เรื่องที่ต้องการการอดทนอดกลั้นน้อยลง จึงอาจกล่าวได้ว่า ภาระในครอบครัวความบทบาทของแม่ จะต้องอดทนมากในวัยที่ลูก ๆ ยังเด็กและรายได้ของครอบครัวน้อย เรื่องจุกจิกในบ้านย่อมมีมาก เมื่อแม่อายุมากขึ้น และลูก ๆ โตขึ้น ความสบายใจของแม่มีมากขึ้น ความที่จะต้องอดทนอดกลั้นในเรื่องดังกล่าวมาแล้วจึงไม่มี ข้อนี้ชี้ให้เห็นว่าวัยที่ภรรยาจะต้องอดทนอดกลั้นมากที่สุดคือ วัยเริ่มต้นสร้างฐานะของครอบครัวเมื่อผ่านวัยนี้ไปแล้ว ชีวิตครอบครัวจะมีความสุขและราบรื่น

3. คติพจน์สำหรับผู้เป็นภรรยาหรือกำลังจะเป็นภรรยา ขอแนะนำสั้น ๆ
ต่อไปนี้รวบรวมจาก แนวคิดของภรรยาพอดัวอย่าง 18 คน และภรรยาพอดัวไป
89 คน รวมเป็นแนวคิดจากภรรยา 102 คน ซึ่งจะเป็นแนวทางปฏิบัติที่ดีของ
ภรรยา ที่สำคัญ ๆ มีดังนี้

1. มีความซื่อสัตย์ต่อสามี
2. เป็นแม่บ้านที่ดีไม่จุจิบ่น
3. เอาใจใส่ปรนนิบัติสามี
4. จัดงานภายในบ้านให้เรียบร้อย
5. ขยันหมั่นเพียรอดทน
6. ห่วงใจให้สงบเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น
7. ให้ความเคารพไม่นินทาสามี
8. มีความเข้าใจกันมีเหตุผลต่อกัน
9. รักลูกให้ความอบอุ่นแก่ลูก
- ✓ 10. อย่าทำตัวเป็นช้างเท้าหน้า
11. จงเป็นที่ปรึกษาที่ดี
12. อย่าทุเบา จงฟังหูไว้หู
13. มีภรรยาดีเหมือนมีแม่
14. อวดอ้อม ประหยัด

ก็นับว่าข้อมูลนี้อาจเป็นประโยชน์ อาจใช้เป็นเครื่องเตือนสติเตือนใจ
แก่ภรรยาได้อีกทางหนึ่ง

ค. แนวปฏิบัติที่สำคัญสำหรับลูก

เมื่อลูก ๆ ก็ทราบว่าคุณพ่อมีความหนักใจกังวลใจในเรื่องใดบ้างในส่วนที่เกี่ยวกับความประพฤติของลูก ลูกที่ก็จึงไม่ควรจะสร้างปัญหาให้แก่พ่อ เมื่อมีทางใดที่ทำให้พ่อสบายใจควรปฏิบัติโดยทันที วิธีปฏิบัติแล้วทำให้พ่อมีความสุขใจสบายใจ รวบรวมจากการให้สัมภาษณ์พ่อเอง สรุปได้เป็นประเด็นใหญ่ ๆ 4 ประเด็น ดังนี้ (ดูตารางที่ 15)

1. เคารพเชื่อฟังพ่อแม่ คือ ประพฤติตนเป็นคนดี ไม่คือ ไม่เกรง ทำตามคำแนะนำ หรือคำสอนของพ่อ เด็กที่ไม่เชื่อฟัง² มักจะมีท่าทางไม่สุภาพ อวดดี ขอบโต้เถียง แสดงความไม่สนใจและไม่ชอบทำตามคำสั่ง ชอบทำอะไรตามใจตนเอง ชอบฝ่าฝืนกฎระเบียบวินัย เด็กบางคนต้องการการลงโทษทัณฑ์ เพื่อให้ตัวเองเย็น心มา

สาเหตุที่เป็นไปได้เมื่อพ่อแม่เลี้ยงลูกแล้วลูกไม่เชื่อฟังคือ

- ได้รับการอบรมเรื่องระเบียบวินัยน้อยไป
- บิดามารคาลอยปล่อยละเลยและใจคอกับเด็กมากเกินไป
- อิจฉาริษยาน้องเพราะพ่อแม่เอาใจน้องมากกว่าตัวเขา
- สภาพครอบครัวที่พ่อแม่ทะเลาะกันหรือแยกกันอยู่
- ขาดความรักความอบอุ่นจากบิดามารดา

การแก้ไขจึงควรที่จะแก้ไขตรงเหตุ ให้ความรักความอบอุ่นรักลูกให้เท่ากัน วางกฎเกณฑ์กติกาให้ลูกปฏิบัติให้คงเส้นคงวา มีเหตุผล เสมอต้นเสมอปลาย ลูกก็จะเชื่อฟังขึ้น

ตาราง 15 การปฏิบัติของลูกที่จะทำให้พ่อแม่มีความสุข ตามความคิดเห็นของพ่อ

การปฏิบัติ	ความคิดเห็นของพ่อ จำนวนคำตอบ (%)
1. เชื้อพังให้ความเคารพพ่อแม่อย่างมีเหตุผลไม่ได้โต้เถียงพ่อแม่	45 (24.3)
2. ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนเพื่ออนาคต	35 (18.9)
3. ประพฤติตนเป็นคนดี ไม่ค้อไม่เกรง คำรงชีวิตในสังคม ได้อย่างมีความสุข	35 (18.9)
4. รับผิดชอบในหน้าที่ของตัวเอง ไม่เกียจคร้าน เหลวไหล	20 (10.8)
5. มีความขยันหมั่นเพียร ประหยัด ซื่อสัตย์	19 (10.3)
6. ช่วยเหลือการงานในบ้าน ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์	16 (8.6)
7. ประพฤติตนให้เป็นที่รักของพ่อแม่ มีปัญหาปรึกษาพ่อแม่	60 (32.4)
8. ทำงานอาชีพสุจริตมีชื่อเสียง แก้ววงศ์ตระกูล	15 (8.1)
9. ไม่มั่วสุมอบายมุข ละเว้นสิ่งเสพผิด ไม่เที่ยวเตร่มากเกินไป	35 (18.9)
10. มีความกตัญญูต่อพ่อ แม่ และผู้มีพระคุณ	18 (9.7)
11. ดูแลพ่อในเรื่องอาหาร สนใจพ่อและแม่บ้าง	17 (19.1)
12. ช่วยเหลือตนเองได้ มีความกตัญญูหาอายุเสมอ	30 (16.2)
รวม	345(195.8)

หมายเหตุ คำตอบจำนวน 345 คำตอบ ได้จากการตอบของผู้ให้สัมภาษณ์ 185 คน
ซึ่งตอบได้คนละ 2 คำตอบ แต่จำนวน 195.8 % คำนวณจากฐานจำนวนผู้ตอบ 185 คน

2. หมั่นศึกษาเล่าเรียน ลูกที่คิดควรปฏิบัติตนให้สมกับที่พ่อต้องเหนื่อยยาก
ตรากตรำ หาเงินมาเพื่อให้ลูกได้มีการศึกษาที่ดีที่สุด ดังนั้นลูกจึงควรสนใจการเรียน
เรียนให้เก่ง สอบให้ได้คะแนนดี ๆ ประสบความสำเร็จในการเรียน เมื่อเรียน
สำเร็จก็สามารถหางานทำเป็นหลักแหล่งได้

บทบาทของพ่อที่จะกระตุ้นให้ลูกขยันเรียนหนังสือ คงมิใช่แค่หาเงินส่งให้
เรียนเพียงอย่างเดียว เป็นที่ประจักษ์ชัดในสังคมชนบทไทยว่าพ่อแม่มักจะยากจน
เด็กไม่มีเสื้อผ้าดี ๆ สวมใส่ไปโรงเรียน ไม่มีสติกวักอาหารกลางวัน เด็กก็
ไม่ค่อยอยากไปโรงเรียน ในทางตรงข้ามถ้าพ่อแม่มีเงินให้ใช้อย่างพุ่มเฟิย เมื่อ
มีเงินใช้มากก็เป็นทางให้คบเพื่อนมาก ซ้อมหรีดูบ เล่นการพนัน การนัดพบคูรัก
ตามสถานที่หย่อนใจต่าง ๆ ซึ่งมีสิ่งอื่น ๆ ที่น่าสนุกกว่าเด็กก็ไม่อยากไปโรงเรียน
จึงควรจะเป็นหน้าที่ของพ่อแม่ที่จะต้องรับภาระฝึกอบรมให้ลูกของตนมีวินัยในตนเอง
ให้รู้จักคุณค่าของการเรียน และให้มีอุดมการณ์ที่จะคิดทำงานเพื่อพัฒนาประเทศต่อไป
ภายหลัง โดยพยายามทำตัวเป็นตัวอย่างที่ดี มีความรักความอบอุ่นในครอบครัว
เด็กก็จะเจริญเติบโตอย่างเต็มที่และเป็นคนที่มีสมบูรณ์จะเป็นประโยชน์แก่สังคมและ
ประเทศชาติสืบไป

3. ช่วยรับผิดชอบงานบ้าน การที่ลูก ๆ ช่วยพ่อแม่ทำงานบ้านเป็นสิ่งที่ดี
เป็นการขจัดความเกียจคร้าน งานที่จะทำอยู่บ้านอาจจะจะเป็นงานที่ช่วยพ่อแม่เป็นการ
แบ่งเบาภาระของพ่อแม่ เมื่อเห็นพ่อแม่ทำอะไรก็ควรแสดงน้ำใจช่วยทำงาน ไม่
ควายเมื่อได้รับหน้าที่ให้ทำอะไร สิ่งที่ได้รับมอบหมายให้ทำในบ้านควรทำหน้าที่ให้
เรียบร้อย การมีงานบ้านทำเป็นงานอดิเรก จะช่วยให้พ่อแม่ได้ใกล้ชิดลูกและสามารถ
สังเกตพฤติกรรมของลูกได้ หากในบ้านมีกิจกรรมร่วมกัน ลูก ๆ ก็จะไม่เที่ยวเตร่
จะอยู่บ้านวันหยุดกลับบ้านตรงเวลา ซึ่งพ่อก็ควรจะเป็นตัวอย่างที่ดี แก่บุตรอย่างมาก
ที่จะสอนให้รู้จักหน้าที่ของตน

4. การพึ่งตนเองได้ หลักพุทธพจน์ที่กล่าวไว้ว่า ตนเป็นที่พึ่งของตน เป็นพฤติกรรมที่พ่อควรฝึกอบรมลูกของตน ให้รู้จักพึ่งตนเอง³ เพื่อให้เกิดความ มีกบีน อคทนยีนคืคือสู้กับงานทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นงานหนักขนาดไหน ต้องเริ่ม กันแต่เล็กทีละก้าว เมื่อลูกของท่านพอจะทำอะไรได้ ควรช่วยฝึกฝนเขาให้ได้ ทำงานบ้างตามกำลังของเขา ลูกของท่านอยู่ในสภาพไหน? ท่านได้ฝึกลูกให้ยืน บนขาของเขาเองหรือเปล่า จงเป็นผู้ฝึกสอนให้เด็กของท่านมีความสามารถในการ เป็นอยู่เกิดแม้ใครจะไม่ช่วยเขา เขาก็ช่วยตัวเขาเองได้ นี่แหละคือตนเป็นที่พึ่ง ของตนเองได้

ง. วิธีเผยแพร่แนวปฏิบัติและความสำคัญของพ่อ

จากผลการวิจัยเมื่อทราบคุณสมบัติของพ่อที่ดีแล้ว เพื่อเป็นการเผยแพร่ให้ ทั่วถึงในสังคมไทย การให้สัมภาษณ์ของบุคลากรซึ่งจะเป็นแกนนำในการเผยแพร่ 3 ฝ่ายคือ บุคลากรทางการศึกษาบุคลากรทางศาสนา และสื่อมวลชน ได้ให้ข้อคิดที่มี ประโยชน์มากแก่การเผยแพร่แนวปฏิบัติและความสำคัญของพ่ออย่างกว้างขวาง จึงจะ แยกแนวคิดและวิธีปฏิบัติเป็น 3 หัวข้อ ดังนี้

1. การเผยแพร่ตามแนวคิดของบุคลากรทางการศึกษา
2. การเผยแพร่ตามบทบาทของสื่อมวลชน
3. การเผยแพร่โดยหลักปฏิบัติทางพุทธศาสนา

1. การเผยแพร่ความสำคัญของพ่อตามแนวคิดของบุคลากรทางการศึกษา

จากคำถามที่ว่า การเผยแพร่ความสำคัญของพ่อในสังคมไทยมีความ จำเป็นหรือไม่ ผู้ให้สัมภาษณ์ 31 คน บอกว่าจำเป็น 16 คน บอกว่าจำเป็นมาก และ 18 คนบอกว่าจำเป็นอย่างยิ่ง เหตุผลที่จำเป็นก็เพื่อให้ประชาชนได้เห็นความ

สำคัญของพ่อและพ่อก็ได้ทราบถึงข้อประพฤตินี้ซึ่งจะก่อให้เกิดคนเป็นตัวอย่างที่ดี เพราะพ่อเป็นผู้นำครอบครัว มีความสำคัญต่ออนาคตของเด็กมาก สังคมไทยจะได้มีพ่อที่ดีเพิ่มขึ้น

บทบาทของโรงเรียนและครูสามารถจะเผยแพร่ให้พ่อทั้งหลายได้ปฏิบัติในสิ่งที่ดีและละเว้นไม่ควรถูกปฏิบัติในสิ่งที่ไม่ดีให้แพร่หลายด้วยวิธีต่อไปนี้

- 1) การจัดกิจกรรมในโรงเรียน มีผู้เสนอแนะ 22.2% ที่จะจัดกิจกรรมเผยแพร่ในโรงเรียน ได้แก่ การจัดอบรมนักเรียนให้เป็นลูกที่ดี นำเกียรติของคุณพ่อกลับมาพูดให้นักเรียนเห็นความสำคัญ จัดกลุ่มนักเรียนอภิปรายระหว่างพ่อดี - พ่อไม่ดี สอนจริยธรรมในโรงเรียนเพื่อปลูกฝังค่านิยมเกี่ยวกับการปฏิบัติที่ดีแก่เด็ก เพื่ออนาคตจะเป็นพ่อ
- 2) แจกเอกสารเผยแพร่ มีผู้เสนอแนะ 29.6 ว่าสถาบันการศึกษาควรจัดทำความสำคัญของพ่อ แม่ ลูก เท่าเทียมกันในครอบครัว ซึ่งจะแนะนำเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติตัวเป็นพ่อที่ดี รวมทั้งการจัดประกวดเรียงความเรื่องความสำคัญของพ่อที่ดี
- 3) จัดกิจกรรมพบปะกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีผู้เสนอแนะ 24.4% ที่โรงเรียนควรจะพบกับผู้ปกครองของนักเรียน ได้แก่ การประชุมสัมมนา ผู้ปกครองนักเรียน เชิญพ่อตัวอย่างแนะนำวิธีปฏิบัติตนเอง ประชุมสมาชิกสมาคมผู้ปกครองแล้วเสนอให้ส่งรายชื่อพ่อตัวอย่าง ครูไปเยี่ยมนักเรียนที่บ้านเพื่อหาโอกาสคุยกับพ่อเพื่อเผยแพร่โครงการสหภาพ
- 4) กระทำตัวเป็นแบบอย่างในฐานะผู้นำชุมชน มีผู้เสนอ 5.6 % ที่ว่าครูควรประพฤติตนให้เป็นพ่อที่ดีในชุมชนอันจะเป็นแบบอย่าง อบรมเลี้ยงดูลูกให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้พบเห็น

5) ใช้วิธีเผยแพร่ทางสื่อมวลชน วิทยู โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์
 มีผู้ให้คำตอบ 17.9 % เห็นว่าควรใช้สื่อมวลชนเป็นสื่อเผยแพร่ในกิจกรรมบางอย่าง
 เช่นการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับวันพ่อ ประกาศเกียรติคุณของพ่อที่ดี และจัดรายการ
 โทรทัศน์ประกวดพ่อตัวอย่าง

อนึ่ง ในปัจจุบันโรงเรียนมีส่วนช่วยส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ถึง
 พระคุณพ่อโดยวิธีต่าง ๆ คือไปนี้

- 1) การอบรมสั่งสอนจากครูโดยแทรกในบทเรียนทุกวิชาคิดเป็น
 ร้อยละ 26.2
- 2) หนังสือแบบเรียน ได้แก่ วรรณคดีไทย หน้าที่พลเมือง
 ศีลธรรม จิตวิทยา เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 22.2
- 3) กิจกรรมเสริมประสบการณ์ชีวิต ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้
 พระคุณของพ่อ คิดเป็นร้อยละ 10.1
- 4) ให้นักเรียนจับป้ายนิเทศในวันพ่อเกี่ยวกับพระคุณของพ่อคิดเป็น
 กิจกรรมนี้ร้อยละ 9.5
- 5) ให้นักเรียนเรียงความหรือแต่งกลอนพระคุณพ่อ คิดเป็น
 ร้อยละ 6.5
- 6) ประสมการณ์ครั้งที่พ่อรับ - ส่งทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 6.0
- 7) จากการอบรมหน้าเสาธงทุกเช้า คิดเป็นร้อยละ 4.0
- 8) พังปาฐกถาธรรมจากพระภิกษุ คิดเป็นร้อยละ 4.0
- 9) จากรายการวิทยุ คิดเป็นร้อยละ 5.0
10. การ์พัง - อ่านนิทาน คิดเป็นร้อยละ 6.0

สำหรับหนังสือเรียนหรือหนังสืออ่านประกอบที่มีส่วนช่วยสร้างเสริมความ
เข้าใจของนักเรียนในเรื่องพระคุณพ่อ ผู้ให้สัมภาษณ์ร้อยละ 47.9 เห็นว่าส่วนใหญ่
แล้วหนังสือเรียน หน้าที่พลเมือง ศิลปกรรม สังคมศึกษา วรรณคดีไทย จริยศึกษา
ประวัติศาสตร์ เป็นหนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับพระคุณพ่อ

นอกนั้นเป็นจำพวกหนังสือประกอบบทเรียน ได้แก่ หนังสือวันเด็ก
แห่งชาติมีผู้กล่าวถึงร้อยละ 11.4 พ่อสอนลูกของ ทวี บุญยเกตุร้อยละ 6.2
สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ร้อยละ 5.2 วารสารลูกรัก ร้อยละ 4.1 แบบเรียน
ของ ส.ป.ช. ร้อยละ 10.4 เสริมสร้างลักษณะนิสัย ร้อยละ 7.29 หนังสือ
การ์ตูน ร้อยละ 7.2

นอกจากวิธีการดังกล่าวมาแล้วข้างต้น เพื่อให้เด็กมีความซาบซึ้งใน
พระคุณพ่อกยิ่งขึ้น ครูและโรงเรียนสามารถจะส่งเสริมได้โดยจัดกิจกรรมต่อไปนี้

	ร้อยละ
1) จัดนิทรรศการวันพ่อ มีผู้เสนอแนะ	24.5
2) จัดประกวดเรียงความพระคุณพ่อ มีผู้เสนอแนะ	13.5
3) อบรมนักเรียนให้รู้ความสำคัญของพ่อ	11.6
4) จัดงานวันพ่อในโรงเรียน มีผู้เสนอแนะ	9.6
5) จัดการแสดงของนักเรียนเกี่ยวกับความประทับใจใน
ความรักของพ่อ มีผู้เสนอแนะ	10.3
6) ประกวดคำขวัญ ภาพเขียน กลอน คำประพันธ์
ผู้เห็นด้วย	10.3
7) จัดกิจกรรม อภิปราย ปาฐกถา โศภาที่เกี่ยวกับพระค
พระคุณพ่อ เห็นด้วย	7.7
8) จัดฉายภาพยนตร์เกี่ยวกับความสำคัญของพ่อ ผู้เห็นด้วย	3.2
9) แทรกพระคุณพ่อในบทเรียนวิชาต่าง ๆ ผู้เห็นด้วย	9.0

จากความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รวบรวมมาไว้ใน
รายงานการวิจัยนี้ ชี้ให้เห็นว่า สถาบันการศึกษานั้นตระหนักถึงภาระหน้าที่ใน
การที่จะฝึกอบรมเยาวชน และจัดสถานการณ์สภาพแวดล้อมที่ดีให้แก่เยาวชน เพื่อ
การเตรียมตัวเป็นพ่อที่ดีในอนาคต

การที่จะเผยแพร่ความสำคัญของพ่อในสังคมไทย ตามแนวความคิดของ
บุคลากรทางการศึกษาเห็นว่าควรจะมีวิธีการต่อไปนี้ มีผู้เสนอแนะคิดเป็นร้อยละ

	ร้อยละ
1) จัดงานวันพ่อแห่งชาติ	(12.2)
2) ทำวารสาร เผยแพร่ข่าวสารพ่อตัวอย่าง	(16.0)
3) สื่อมวลชนจัดเผยแพร่ประชาสัมพันธ์	(17.9)
4) ฝึกอบรมแนวปฏิบัติแก่พ่อ	(8.4)
5) จัดนิทรรศการความสำคัญของพ่อ	(7.5)
6) ประกวดพ่อตัวอย่างประจำปี	(8.4)
7) บรรจุไว้ในหลักสูตรการเรียน	(4.7)
8) หน่วยงานการจัดอภิปรายคุณธรรมของพ่อ	(2.3)
9) พระราชวังสอนอบรม	(2.3)
10) สถาบันการศึกษาจัดอบรมเผยแพร่	(4.2)
11) จัดประกวดข้อเขียน บทความยกย่องพ่อที่ดี	(3.3)
12) ทำคู่มือเกี่ยวกับคุณสมบัติที่ดีของพ่อ	(3.3)
13) ทำโฆษณาคำขวัญสั้น ๆ	(2.3)
14) ประกาศเกียรติคุณของพ่อที่ดี	(3.3)
15) ครูสอนในบางโอกาสในชั้นเรียน	(2.8)

จึงพอสรุปได้ว่า การเผยแพร่ความสำคัญของพ่อในสังคมไทยจะต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลากรหลายฝ่าย มีใช้เพียงสถาบันครอบครัว และสถาบันการศึกษาเท่านั้น สื่อมวลชนเป็นอีกสถาบันหนึ่งที่สามารถจะแพร่ข่าวสารไปสู่ประชาชนทุกเพศทุกวัยได้อย่างกว้างขวางทั่วประเทศ

2. การเผยแพร่ความสำคัญของพ่อตามบทบาทของสื่อมวลชน

จากคำถามที่ว่าในฐานะที่ท่านเป็นสื่อมวลชนท่านเคยเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับบทบาทพ่อในสังคมไทยหรือไม่ 29 % ของสื่อมวลชนกลุ่มตัวอย่างกล่าวว่าไม่เคย สำหรับหน่วยงานที่เคยเผยแพร่ พ่อจะแบ่งแยกออกตามสื่อที่ใช้เผยแพร่เป็น 2 ประเภท

1) เผยแพร่โดยใช้วิทยุ โทรทัศน์เป็นสื่อ

วิทยุและโทรทัศน์เป็นสื่อที่สามารถกระจายข่าวไปสู่ชุมชนโดยรวดเร็ว จากที่สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างสื่อมวลชน กล่าวว่าได้เคยทำกิจกรรมบางอย่าง เช่น เปิดเพลงที่เกี่ยวกับพ่อในวันที่ 5 ธันวาคม ของทุกปี อ่านสารคดี 15 นาที เรื่องบทบาทพ่อ อ่านบทกลอนที่ผู้ฟังส่งมาร่วมรายการ เป็นต้น

2) เผยแพร่โดยใช้สิ่งพิมพ์เป็นสื่อ

สิ่งพิมพ์อันได้แก่หนังสือพิมพ์รายวัน วารสาร นิตยสาร ได้เคยเผยแพร่บทบาทของพ่อโดยวิธีใช้คำพิงเพยสั้น ๆ นำข้อมูลพ่อตัวอย่างมาลงในหนังสือ วารสาร เขียนบทความเกี่ยวกับความสำคัญของพ่อสอดแทรกในวารสาร

ต่อไปนี้เป็นผลจากการสัมภาษณ์บุคคลที่เป็นสื่อมวลชน กลุ่มตัวอย่างได้ตอบคำถามที่ว่า จะช่วยเผยแพร่เรื่องนี้ได้อย่างไร มีผู้ให้ความเห็นคิดเป็นร้อยละ สรุปได้ดังนี้

ร้อยละ

1. เผยแพร่คุณสมบัติที่ดีของพ่อในนิตยสาร (30.2)
2. เผยแพร่ทางวิทยุโดยแทรกรายการต่าง ๆ 2-3 นาที (17.4)
3. จักรายการประจำเกี่ยวกับพ่อที่ดีทางวิทยุ (18.3)
4. อ่านข้อความสั้น ๆ ก่อนจักรายการทุกวัน ~~ทุกวัน~~ (8.2)
5. จักรายการอภิปรายถึงคุณสมบัติของพ่อที่ดีในสังคมไทย (5.5)
6. เชิญพ่อตัวอย่างมาสนทนาพร้อมอัดเทป (5.5)
7. ถ่ายภาพยนตร์ออกข่าวพ่อดีเด่นทางโทรทัศน์ (10.0)
8. สัมภาษณ์พ่อตัวอย่างลงหนังสือพิมพ์ (4.5)

3) การเผยแพร่คุณสมบัติพ่อที่ดีโดยหลักทางพุทธศาสนา

สำหรับชาวไทยมักนิยมบวชก่อนเข้าพิธีแต่งงาน สถาบันศาสนาจึงน่าจะเป็นอีกสถาบันหนึ่งที่สามารถจะเผยแพร่คุณสมบัติของพ่อที่ดีได้

จากการสอบถามที่ว่า ท่านคิดว่าวัดและพระ ควรจะมีวิธีการใดบ้างที่จะเผยแพร่หลักธรรมและแนวปฏิบัติที่ถูกต้องให้ทั่วถึงแก่ผู้เป็นพ่อทั้งหลายในสังคมบุคลากรทางศาสนา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพระภิกษุให้แนวคิดเกี่ยวกับวิธีการเผยแพร่ (คิดเป็นอัตราร้อยละ) สรุปได้ดังนี้

ร้อยละ

1. การแสดงพระธรรมเทศนา (18.7)
2. จักปาฐกถาธรรมทุกวันพระและโอกาสต่าง ๆ (21.5)
3. มีพระธรรมเทศน์ออกเผยแพร่ (12.6)

	ร้อยละ
4. บรรยายหลักการ นายสไลด์ และแจกเอกสาร	(7.5)
5. สนทนาธรรมทางวิทยุ-โทรทัศน์	(9.8)
6. พ่อไปวัดบ่อย ๆ พาบุตรหลานไปวัดในวันสำคัญ	(7.0)
7. ตั้งโรงเรียนเด็กก่อนเกณฑ์ให้พระสอน	(2.8)
8. ส่งเสริมให้พ่อประกอบความดี	(9.8)
9. ใฝ่หาเกี่ยวกับการปฏิบัติที่ดีของพ่อ	(5.6)
10. นิมนต์พระไปเทศน์ที่โรงเรียน	(4.6)

วิธีที่จะเผยแพร่โดยผ่านทางโรงเรียน สื่อมวลชน และทางวัดเป็นแนวทางที่น่าจะทำได้ ปฏิบัติได้จริง หากทุกฝ่ายมองเห็นประโยชน์อย่างจริงจัง

เอกสารอ้างอิง และบรรณานุกรม

- กระทรวงสาธารณสุข แผนพัฒนาสาธารณสุข ฉบับที่ 5 โรงพิมพ์สำนักงานข่าวพาณิชย์, 2524
- กรมควบคุมโรคติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข รายงานประจำปี 2519
- กระทรวง แผนญาติ แนวทางทางชีวิต สำนักพิมพ์โอเคเอ็นส์โตร, 2523
- เกษม บุญศรี พุทธมณฑล เล่ม 2 องค์การคำคุณุสภา, 2507
- คณาจารย์ ภาควิชาปาราสิตวิทยา คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ปาราสิตสาธารณสุข
เอกสารโรเนียว 2526
- คณะกรรมการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ สวัสดิศึกษา เพื่อสวัสดิภาพของประชาชน เอกสารโรเนียว,
2526
- คหเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย, สมาคม พัฒนาการของครอบครัวและเด็ก ฉบับปรับปรุง
แก้ไขใหม่ พิมพ์ครั้งที่ 4, 2514
- คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, สำนักงาน ศูนย์ศึกษาและฝึกอบรมการวิจัยทางสังคมศาสตร์
รายงานการวิจัยผลกระทบกระเทือนของการกำหนดราคาข้าวต่อฐานะทางเศรษฐกิจ
และสังคมของชาวนา ปี 2523 - 2524
- จรัส มัลลการตัน เขาโงกนลิ่งซึ่งเพียงใด ไม่ปรากฏสำนักพิมพ์, 2526
- คุสิศ สุนทรานู โรคทางกาย ทางใจ ของผู้สูงอายุ คุรุปริทัศน์ ฉบับพิเศษ, 2526
- บุญชู โรจนเสถียร เราจะฟื้นฟูเศรษฐกิจไทยได้อย่างไร สำนักพิมพ์ อ.อิทธิพล, 2526
- บัญชา แก้วเกตุทอง ผู้นำการบริหาร โครงการตำราศิริราช คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล
มหาวิทยาลัยมหิดล, 2523
- ประสาร ทิพย์ธารา พัฒนาการและการปรับตัวของวัยรุ่นตามหลักสูตรมหาวิทยาลัยและ
วิทยาลัยครู แพทย์พิทยา, 2521
- พุทธศาสนิกชน หลักพุทธศาสนา คำบรรยายอบรมผู้พิพากษา ประจำปี 2505, สุวีชานนท์, 2508

วารุณี ปิงทสันต์ จิตวิทยาครอบครัว และส่วสัทธิภาพเด็ก เนทบุรี, โรงพิมพ์โรงเรียน

ประชาสงเคราะห์, 2514

วัชร กงอติศักดิ์ วรรณกรรมพระพุทธศาสนา ฉบับได้รับพระราชทานรางวัล โดย

พอ. วัชร กงอติศักดิ์, มณฑิตการพิมพ์, 2522

ศรีเรือน แก้วกังวาล วัยรุ่นไทย-ภาพสะท้อนจากมุมหนึ่ง โอเดียนสโตร์, 2523

สุชา จันทเฒ จิตวิทยาวัยรุ่น แพรวพิทยา, 2513

_____ จิตวิทยาเด็ก แพรวพิทยา, 2517

_____ จิตวิทยาเด็กเกร โอเดียนสโตร์, 2522

สุชาภา ชินะจิต อันตรายจากสารเคมี ห้างหุ้นส่วนสีทองกิจพิศาล กรุงเทพมหานคร, 2526

สันติภาพ ไชยวงศ์เกียรติ "โรคคิดถึงบ้าน" หนังสือพิมพ์มติชน ฉบับวันที่ 27 กันยายน 2526

หนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ มติชน "วิปริตคามารมย์ของเกย์" วันที่ 10 - 16 กรกฎาคม 2526

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์

ชุดที่ ๑

แบบสอบถามสำหรับพ่อตัวอย่าง

หมายเลข
๓ ๔ ๕

สวัสดิ์ ขอเชิญตั้ง เริ่มเวลา น.

ขอทราบชื่อ (ผู้ถูกสัมภาษณ์)

อายุ ปี ที่อยู่ปัจจุบัน จังหวัด อาชีพ
๖ ๗ ๘ ๙

มีบุตรกี่คน คน เป็นชาย คน หญิง คน
๑๐ ๑๑ ๑ ๑๓

ภรรยาชื่อ อายุ ปี อาชีพ
๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗

คุณ (พ่อ) มีโอกาสได้ศึกษาเล่าเรียนถึงชั้นไหน
๑๘ ๑๙

ภรรยา (คุณพ่อ) มีโอกาสได้ศึกษาเล่าเรียนถึงชั้นไหน
๒๐ ๒๑

๑. รู้สึกพอใจหรือไม่ที่ได้รับเลือกเป็นพ่อตัวอย่าง
๒๒

๒. ใครขอเรียนถามคุณพ่อว่า ในครอบครัวแบบไทย ๆ เรา การมีพ่ออยู่กับครอบครัวมีความจำเป็น
อย่างไร หมายความว่า ครอบครัวที่ขาดพ่อ เช่น พ่อทิ้งไป หรือพ่อตาย จะเดือดร้อนอย่างไรบ้าง ?

๑. น้อย่างอื่นอีกไหม ?
๒๓ ๒๔

๒. น้อย่างอื่นอีกไหม ?
๒๕ ๒๖

๓.
๒๗ ๒๘

๓. พูดถึงคุณสมบัติของพ่อที่ดีไทยทั่วไป ท่านคิดว่าพ่อที่ดีควรมีคุณสมบัติที่สำคัญอะไรบ้าง ?

๑. น้อย่างอื่นอีกไหม ?
๒๙ ๓๐

๒. น้อย่างอื่นอีกไหม ?
๓๑ ๓๒

๓.
๓๓ ๓๔

๔. ที่นี้พูดถึงสิ่งที่เป็แค่สเกยหัวไปม้กจะทำนิคผลลา. จนเกิเป็นความเสีหยาเยือครันแก่กนเอง
และทรอบกรัว ผู้เป็นพ่อเคยหัวไปม้กจะทำนิคผลลาในเรื่งใด อย่างไรบ้าง ? (ระบุนุคิกรม)

๑. _____ มีอย่างอื่นอีกไหม ?
๓๕ ๓๖

๒. _____ มีอย่างอื่นอีกไหม ?
๓๗ ๓๘

๓. _____
๓๙ ๔๐

๕. สำหรับคุณพ่อเอง (ผู้ถูกสัมภาษณ์) เท่าที่จำได้ในชีวิตหนึ่งความเป็นพ่อนั้น ได้เคยทำนิคผลลา
หรือเกือบจะทำนิคผลลาในเรื่งใดอย่างไรบ้าง ? (ระบุนุคิกรม)

๑. ที่ไ้ทำนิคผลลา คือ _____
๔๑ ๔๒

แล้วแก้ไขด้วยวิธีใด _____
๔๓

๒. ที่เกือบทำนิคผลลา คือ _____
๔๔ ๔๕

แล้วเหตุไฉนจึงไม่ได้ทำนิค _____
๔๖

๖. พูดถึงความหนักใจและความวิตกกังวลของผู้เป็นพ่อเองบ้าง เท่าที่จำได้ในชีวิตหนึ่งความเป็นพ่อนั้นได้เคยประสบกับความหนักใจหรือกังวลใจในเรื่งใดบ้าง กรุณายกสัก ๒ เรื่ง
และไ้จัดการแก้ไขด้วยวิธีใด ?

๑. เรื่งแรก _____
๔๗ ๔๘

แก้ไขโดยวิธีใด ไครแก้ _____
๔๙

๒. เรื่งที่สอง _____
๕๐ ๕๑

แก้ไขโดยวิธีใด ไครแก้ _____
๕๒

๗. ในปัจจุบันท่านยังมี เรื่งหนักใจหรือกังวลใจสาหรับอนาคตในเรื่งใดบ้าง ?

๑. เรื่องแรก _____ []
๕๓ ๕๔

คิดจะแก้โดยวิธีใด ใครแก้ _____ []
๕๕

๒. เรื่องที่สอง _____ []
๕๖ ๕๗

คิดจะแก้โดยวิธีใด ใครแก้ _____ []
๕๘

๔. พูดถึงผู้เป็นแม่บ้านบ้าง ถ้าผู้เป็นแม่บ้าน (ภรรยา) ต้องการจะทำให้พ่อบ้านมีความสุขใจ...
แม่บ้านควรจะทำอย่างไรบ้าง ? (ระบุพฤติกรรม)

๑. _____ []
๕๙ ๖๐ มีอย่างอื่นอีกไหม ?

๒. _____ []
๖๑ ๖๒

๕. พูดถึงลูกบ้าง ต้องการจะทำให้พ่อมีความสุขใจ ลูกควรจะทำอย่างไร

๑. _____ []
๖๓ ๖๔ มีอย่างอื่นอีกไหม ?

๒. _____ []
๖๕ ๖๖

๑๐. ขอเรียนตามเป็นข้อเกือบสุดท้ายว่า ถ้ามีคนคิดทำหนังสือ "คู่มือพ่อ" เพื่อเผยแพร่และแนะนำวิธีปฏิบัติต่าง ๆ แก่พ่อใหม่ ๆ หรือแม่พ่อเก่า ๆ ที่มีความสนใจ ท่านคิดว่าหนังสือ "คู่มือพ่อ" ควรบรรจุเนื้อหาแนะนำวิธีปฏิบัติในเรื่องใดบ้าง

๑. _____ []
๖๗ ๖๘ มีอย่างอื่นอีกไหม ?

๒. _____ []
๖๙ ๗๐

๑๑. การเป็นพ่อที่นั้นต้องมีความอดทนอดกลั้นในเรื่องใดบ้าง ?

๑. _____ []
๗๑ มีอย่างอื่นอีกไหม ?

๒. _____ []
๗๒

๑๖. ในข้อสุดท้ายนี้ ใคร่เรียนถามว่า ท่านจะนำกลวิธีอะไรบ้าง เพื่อเป็นแนวคิดแก่พ่อใหม่ ๆ
เช่นอะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ เป็นต้น

ขอขอบพระคุณอย่างสูง ขอให้มีความสุข

จบการสัมภาษณ์ เวลา _____ น. ใช้เวลารวม _____ นาที
๓๓ ๓๔

ชื่อผู้สัมภาษณ์ _____
๓๕ ๓๖

วันที่ _____ เดือน _____ ปี _____
๓๗ ๓๘

ชุดที่ ๒

แบบสอบถามสำหรับกรรมาของพ่อตัวอย่าง

หมายเลข ๓๔๕

७ ८ ९

สวัสดิ์ ขอเชิญ

เริ่มเวลา _____ น.

ขอทราบชื่อ (ผู้ถูกสัมภาษณ์) _____

อายุ ปี ที่อยู่ปัจจุบันจังหวัด อาชีพ

b6
b7C

6

มีบุตรกี่คน คน เป็นชาย คน หญิง คน
๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓

☞ ☞

21.

३५

สามชื่อ _____ อายุ _{๑๕ ๑๕} ปี อาชีพ _{๒๖ ๓๐}

୧୫ ୧୫

95 96

คุณ (แม่) มีโอกาสได้ศึกษาเล่าเรียนถึงขั้นไหน _____

७२ ७३

สามี (คุณแม่) มีโอกาสได้ศึกษาเล่าเรียนถึงชั้นไหน _____

99 10

๑. รู้สึกจิตใจหรือไม่ที่สามได้รับเลือกเป็นพ่อครัวอย่าง _____

1

๒. ใครขอเรียนถามคุณเม่ว่า ในครอบครัวแบบไทย ๆ เรา การมีเพื่อนอยู่กับครอบครัวมีความจำเป็น
อย่างไร หมายความว่า ครอบครัวที่ขาดพ่อ เช่น พ่อทิ้งไป หรือพ่อตาย จะเกิดร้อนอย่างไรบ้าง ?

๑. _____ มีลักษณะอื่นอีกไหม ?

٢٠٢٠

๒. _____ น้อย่างอื่นอีกไหม ?

1000

7. _____

61 62

๓. พูดถึงคุณสมบัติของพ่อที่ ท่านคิด ว่าพ่อที่ควรจะมีคุณสมบัติอะไรบ้าง ?

๑. _____ มีอย่างอื่นอีกไหม ?

no

1. _____ อย่างไรบ้าง ?

၁၇ ၁၈

၇။ _____

၇၆ ၇၇

๔. ที่ไหนพูดถึงสิ่งที่ผู้เป็นพ่อโดยทั่วไป มักจะทำผิดพลาด จนเกิดเป็นความเสียหายเดือดร้อนแก่ตนเอง และครอบครัว ผู้เป็นพ่อโดยทั่วไปมักจะทำผิดพลาดในเรื่องใดอย่างไบบ้าง ? (ระบุพฤติกรรม)

๑. _____ _____ น้อย่างอื่นอีกไหม ?
๓๕ ๓๖

๒. _____ _____ น้อย่างอื่นอีกไหม ?
๓๗ ๓๘

๓. _____ _____
๓๙ ๔๐

๕. สำหรับสามีของท่านเอง เท่าที่จำได้ในชีวิตแห่งความเป็นพ่อมานั้น ได้เคยทำผิดพลาด หรือ เกือบจะทำผิดพลาดในเรื่องใด อย่างไบบ้าง ? (ระบุพฤติกรรม)

๑. ที่ได้ทำผิดพลาด คือ _____ _____
๔๑ ๔๒

แล้วแก้ไขด้วยวิธีใด _____ _____
๔๓

๒. ที่เกือบทำผิดพลาด คือ _____ _____
๔๔ ๔๕

แล้วเหตุใดจึง ไม่ได้ทำผิด _____ _____
๔๖

๖. พูดถึงความหนักใจและความวิตกกังวลของผู้เป็นพ่อเองบ้าง สามีของท่านเคยมีความหนักใจ ในเรื่อง ไบบ้างในชีวิตแห่งความเป็นพ่อมานั้น กรุณาบอกสัก ๒ เรื่อง และได้จัดการแก้ไขด้วย วิธีใด ?

๑. เรื่องแรก _____ _____
๔๗ ๔๘

แก้ไขโดยวิธีใด ใครแก้ _____ _____
๔๙

๒. เรื่องที่สอง _____ _____
๕๐ ๕๑

แก้ไขโดยวิธีใด ใครแก้ _____ _____
๕๒

๗. ในปัจจุบันสามีของท่านยังมีเรื่องหนักใจหรือกังวลใจสำหรับอนาคตในเรื่องใดบ้าง ?

๑. เรื่องแรก _____ ๕๓ ๕๔

คิดจะแก้โดยวิธีใด ใครแก้ _____ ๕๕

๒. เรื่องที่สอง _____ ๕๖ ๕๗

คิดจะแก้โดยวิธีใด ใครแก้ _____ ๕๘

๔. พุทธถึงผู้เป็นแม่บ้าน (ภรรยา) จะเอาไฟพอบ้านให้มีความสุข แม่บ้านควรจะทำปฏิบัติ
อย่างไร ? (ระบุดุติกรรม)

๑. _____ ๕๙ ๖๐ มีอย่างอื่นอีกไหม?

๒. _____ ๖๑ ๖๒

புத்த .

แบบสอบถามส่วนรับฟอทั่วไป

หมายเลข
 ๑ ๒ ๓

၁၂၈

ตัวสถิติ

เริ่มเวลา _____ น.

ชอทราบชื่อ (ผู้ถูกสัมภาษณ์) _____ อายุ _____ ปี
๕ ๕

ॐ ॐ

มีบุตรกี่คน _____ คน ๑ ชาย _____ คน ๒ หญิง _____ คน ๓ อาชีพ _____
 ๖ ๗

५ न

3

50 99

५० ५५

กรรมาชิก _____ อายุ _____ ปี _____ อาชีพ _____
๑๒ ๑๓

১৯ ৩০

94 95

ที่อยู่ทางไปรษณีย์ _____ จังหวัด _____

୧୬ ଜଣ

คุณ (พ่อ) มีโอกาสได้ศึกษาเล่าเรียนถึงขั้นไหน _____

ॐ ॐ

ภรรยา (คุณพ่อ) มีโอกาสได้ศึกษาเล่าเรียนถึงชั้นไหน _____

120 121

๑. ใครขอเรียนถามคุณพ่อว่า ในครอบครัวแบบไทย ๆ เรา การมีสื่ออยู่กับครอบครัวมีความจำเป็นอย่างไร ? หมายความว่า ครอบครัวที่ขาดพ่อ เช่น พ่อสิ้นชีวิตไป หรือพ่อทิ้งไป จะเพื่อครอบครัวอย่างไรบ้าง ?

9. _____ ()

מחנה

২৬ ২৬

עב עמ

๔. _____ []
๒๘ ๒๙

๕. _____ []
๓๐ ๓๑

๖. พูดถึงคุณสมบัติของเอทีที ท่านคิดว่าเพื่อที่การมีคุณสมบัติที่สำคัญอะไรบ้าง ?

๑. _____ [] (+ ?)
๓๒ ๓๓

๒. _____ []
๓๔ ๓๕

๓. _____ []
๓๖ ๓๗

๗. ผู้เป็นพ่อบางคนอาจจะเคยทำผิดพลาดจนเกิดเป็นความเสียหายแก่ตนเองและครอบครัว ท่านคิดว่าพ่อโดยทั่วไปก็จะทำผิดพลาดในเรื่องใดอย่างไรบ้าง (ระบุพฤติกรรม)

๑. _____ [] (+ ?)
๓๘ ๓๙

๒. _____ []
๔๐ ๔๑

๓. _____ []
๔๒ ๔๓

๘. สำหรับคุณเอง (ผู้ให้สัมภาษณ์) เท่าที่จำได้ในชีวิตแห่งความเป็นต่อมานั้น ได้เคยทำผิดพลาดหรือเกือบจะผิดพลาดในเรื่องใดอย่างไรบ้าง ? (ระบุพฤติกรรม)

๑. ที่ได้ทำผิดพลาด คือ _____ [] (+ ?)
๔๔ ๔๕

เกิดขึ้นเมื่อท่านอายุที่ปี _____ ปี

สาเหตุมาจากอะไร _____

แล้วแก้ไขโดยวิธีใด _____

๒. ที่เกือบทำผิดพลาด คือ _____ []
๔๖ ๔๗

เกิดขึ้นเมื่อท่านอายุที่ปี _____ ปี

สาเหตุจากอะไร _____

แล้วเหตุใดจึงไม่ไ้ทำอีก _____

๕. เท่าที่จำได้ในชีวิตแห่งความเป็นพ่อของคุณเอง เคยประสบความหนักใจ หรือกังวลใจในเรื่องใดบ้าง และได้จัดการแก้ไขด้วยวิธีใด นับรวมทั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และรวมถึงอนาคตด้วยถ้ามี

๑. เรื่องแรก _____ (+ ?)
๕๔ ๕๕

เกิดขึ้นเมื่อท่านอายุกี่ปี _____ ปี

แก้ไขโดยวิธีใด ใครแก้ _____

๒. เรื่องที่สอง _____ (+ ?)
๕๖ ๕๗

เกิดขึ้นเมื่อท่านอายุกี่ปี _____ ปี

แก้ไขโดยวิธีใด ใครแก้ _____

๖. พูดถึงแม่บ้าน ถ้ากรรมาต้องการจะทำให้พ่อบ้านมีความสุข แม่บ้านควรจะทำปฏิบัติอย่างไรบ้าง (ระบุพฤติกรรม)

๑. _____ (+ ?)
๕๘ ๕๙

๒. _____ (+ ?)
๕๘ ๕๙

๓. _____ (+ ?)
๕๖ ๕๗

๗. พูดถึงลูกบ้าง ถ้าลูกต้องการจะทำให้คุณพ่อมีความสุข ลูกควรจะทำปฏิบัติอย่างไร (ระบุพฤติกรรม)

๑. _____ (+ ?)
๕๘ ๕๙

๒. _____ (+ ?)
๖๐ ๖๑

๓. _____ (+ ?)
๖๒ ๖๓

๘. (เก็บสุดท้าย) ถ้ามีคนคิดทำหนังสือ "คู่มือขอ" เพื่อเผยแพร่และแนะนำวิธีปฏิบัติต่าง ๆ แก่พ่อทั่ว ๆ ไป ที่มีความสนใจจะพัฒนาตนเองได้เป็นพ่อที่ดี ควรบรรจุเนื้อหาแนะนำวิธีปฏิบัติในเรื่องใดบ้าง

๑. _____ (๖๔ ๖๕) (+?)

๒. _____ (๖๖ ๖๗)

๓. _____ (๖๘ ๖๙)

๙. การเป็นพ่อที่ดีนั้นต้องออกนอกกรอบในเรื่องใดบ้าง

๑. _____ (๗๐ ๗๑) (+?)

ต้องออกนอกในช่วงที่พ่ออายุเท่าใด _____ ปี

๒. _____ (๗๒ ๗๓)

ต้องออกนอกในช่วงที่พ่ออายุเท่าใด _____ ปี

๑๐. สุดท้ายนี้ ใครขอความกรุณาให้ท่านฝากคติพจน์สั้น ๆ เพื่อเป็นแนวคิดและแนวปฏิบัติแก่พ่อใหม่ ๆ เช่น อะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ เป็นต้น

_____ (๗๔ ๗๕)

ขอขอบพระคุณอย่างสูง ขอให้คุณพ่อโชคดี

ผู้สัมภาษณ์ _____ เสร็จเวลา _____ น.

รวมเวลา _____ นาที _____ วันที่ _____ เดือน _____ ๕๐

พ.ศ. _____

ชุดที่ ๔

แบบสอบถามสำรวจรับทราบของพ่อทั่วไป หมายเลข ๑ ๒ ๓

ตัวสติ เริ่มเวลา น.

ขอทราบชื่อ (ผู้ถูกสัมภาษณ์) อายุ ปี ๔ ๕

มีบุตรกี่คน คน ๖ ๗ ชาย คน ๘ หญิง คน ๙ อาชีพ ๑๐ ๑๑

สามีชื่อ อายุ ปี ๑๒ ๑๓ อาชีพ ๑๔ ๑๕

ที่อยู่ทางไปรษณีย์ จังหวัด ๑๖ ๑๗

คุณ (แม่) มีโอกาสได้ศึกษาแล้วเรียนถึงชั้นไหน ๑๘ ๑๙

สามี (คุณแม่) มีโอกาสได้ศึกษาแล้วเรียนถึงชั้นไหน ๒๐ ๒๑

๑. ใครขอเรียนตามคุณแม่ว่า ในครอบครัวแบบไทย ๆ เรา การมีพ่ออยู่กับครอบครัวมีความจำเป็น
อย่างไร ? หมายความว่า ครอบครัวที่ขาดพ่อ เช่น พ่อสิ้นชีวิตไป หรือพ่อทิ้งไป จะเกิดกร่อน
อย่างไรบ้าง

๑. ๒๒ ๒๓

๒. ๒๔ ๒๕

๓. ๒๖ ๒๗

๔. ๒๘ ๒๙

๕. ๓๐ ๓๑

๒. พูดถึงคุณสมบัติของพ่อที่ดี ท่านคิดว่าพ่อที่ดีควรมีคุณสมบัติที่สำคัญอะไรบ้าง

๑. _____ | _____
๓๒ ๓๓

๒. _____ | _____
๓๔ ๓๕

๓. _____ | _____
๓๖ ๓๗

๓. ผู้เป็นพ่อบางคนอาจจะเคยทำผิดพลาดจนเกิดความเสียหายเพื่อตัวร่อนแค้นตนเอง และครอบครัว
ท่านคิดว่าพ่อเคยหัวไปมักจะทำผิดพลาดในเรื่องใด อย่างไรบ้าง

๑. _____ | _____
๓๘ ๓๙

๒. _____ | _____
๔๐ ๔๑

๓. _____ | _____
๔๒ ๔๓

๔. สำหรับสามีนของท่านเอง ท่านที่จำได้โดยชีวิตแห่งความเป็นพ่อมานั้น ได้เคยทำผิดพลาดหรือเกือบจะ
ผิดพลาดในเรื่องใด อย่างไรบ้าง (ระบุพฤติกรรม)

๑. ที่โดนทำผิดพลาด คือ _____ | _____
๔๔ ๔๕

เกิดขึ้นเมื่อสามีนท่านอายุกี่ปี _____ ปี

สาเหตุจากอะไร _____

แล้วแก้ไขโดยวิธีใด _____

๒. ที่เกือบทำผิดพลาด คือ _____ | _____
๔๖ ๔๗

เกิดขึ้นเมื่อสามีนท่านอายุกี่ปี _____ ปี

สาเหตุจากอะไร _____

แล้วเหตุใดจึงไม่ได้ทำผิด _____

๕. ในชีวิตแห่งความเป็นพ่อ สามี่ของท่านเคยมีความหนักใจหรือกังวลใจในเรื่องใดบ้าง ?

และได้จัดการแก้ไขด้วยวิธีใด นับรวมทั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และรวมถึงอนาคตด้วย ถ้ามี

๑. เรื่องแรก _____ (+ ?)
๕๕ ๕๕

เกิดขึ้นเมื่อสามี่ท่านอายุกี่ปี _____ ปี

แก้ไขด้วยวิธีใด ใครแก้ _____

๒. เรื่องที่สอง _____ (+ ?)
๕๐ ๕๑

เกิดขึ้นเมื่อสามี่ท่านอายุกี่ปี _____ ปี

แก้ไขด้วยวิธีใด ใครแก้ _____

๖. พูดถึงแม่บ้านบ้าง ถ้าผู้เป็นแม่บ้าน (ภรรยา) จะเอาใจพ่อบ้านให้มีความสุข แม่บ้านควรจะทำ
ปฏิบัติอย่างไร ? (ระบุพฤติกรรม)

๑. _____ (+ ?)
๕๒ ๕๓

๒. _____ (+ ?)
๕๔ ๕๕

๓. _____ (+ ?)
๕๖ ๕๗

๗. ทางฝ่ายพ่อบ้านนั้น ถ้าต้องการเอาใจให้ภรรยาและลูก ๆ มีความสุข พ่อบ้านควรทำอะไรบ้าง
และไม่ควรทำอะไรบ้าง (ระบุพฤติกรรม)

๑. _____ (+ ?)
๕๘ ๕๙

๒. _____ (+ ?)
๖๐ ๖๑

๓. _____ (+ ?)
๖๒ ๖๓

๔. การจะเป็นภรรยาที่ดีต้องมีความอดทนอดกลั้นในเรื่องใดบ้าง

๑. _____ (+ ?)
๖๔ ๖๕

ต้องอดทนในช่วงที่คุณแม่อายุเท่าใด _____ ปี

๒. _____
๖๖ ๖๗

ต้องอดทนในช่วงที่คุณแม่อายุเท่าใด _____ ปี

๓. _____
๖๘ ๖๙

ต้องอดทนในช่วงที่คุณแม่อายุเท่าใด _____ ปี

๕. สุดท้ายใครขอความกรุณาให้ท่านฝากขอแนะนำสั้น ๆ เกี่ยวกับชีวิตครอบครัว เพื่อเป็นแนวคิด และแนวปฏิบัติแก่ภรรยาทั่ว ๆ ไป เช่น อะไรไม่ควรทำ เป็นต้น

_____ ๗๐ ๗๑

ขอขอบพระคุณอย่างสูง ขอให้คุณแม่โชคดี

ผู้สัมภาษณ์ _____ เสร็จเวลา _____ น.

รวมเวลา _____ นาที _____ วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____
๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖

ชุดที่ ๕

แบบสัมภาษณ์ลูก

หมายเลข _____

๑ ๒ ๓

ตัวสัด _____

เริ่มเวลา _____ น.

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ _____ อายุ _____ ปี _____ เพศ _____

๔ ๕ ๖

๗

มีพี่น้องร่วมบิดามารดา _____ คน _____ เป็นบุตรคนที่เท่าใด _____

๘ ๙

๑๐

มารดาอยู่ปัจจุบัน จังหวัด _____ สภาพสมรส _____

๑๑ ๑๒

๑๓

๑. คุณรักคุณพ่อของคุณมากเท่าใด ? _____

๑๔

๒. ในชีวิตของคุณที่เคยได้ คุณรู้สึกว่าคุณพ่อได้ทำอะไรที่สำคัญแก่คุณบ้าง ?

๑. _____ (+?)

๑๕ ๑๖

๒. _____

๑๗ ๑๘

๓. _____

๑๙ ๒๐

๓. คุณพ่อที่ดีควรปฏิบัติอย่างไรต่อลูก และไม่ควรมีปฏิบัติอย่างไร ?

๑. _____ (+?)

๒๑ ๒๒

๒. _____

๒๓ ๒๔

๓. _____

๒๕ ๒๖

๔. ในชีวิตของคุณ คุณเคยรู้สึกท้อใจหรือภูมิใจหรือชอบใจมาก เมื่อคุณพ่อปฏิบัติอย่างไร ?

๑. _____ (+?)

๒๗ ๒๘

๒. _____ []
๒๘ ๓๐

๓. _____ []
๓๑ ๓๒

๔. ในชีวิตของคุณ คุณเคยรู้สึกท้อใจหรือภูมิใจหรือชอบใจมาก เมื่อคุณพอปฏิบัติอย่างไร ?

๑. _____ [] (+ ?)
๓๓ ๓๔

๒. _____ []
๓๕ ๓๖

๓. _____ []
๓๗ ๓๘

๕. ทุกถึงอนาคต คุณจะรู้สึกท้อใจหรือภูมิใจหรือชอบใจมาก ถ้าคุณพอปฏิบัติอย่างไร ? หรือเป็นอย่างไรร ?

๑. _____ [] (+ ?)
๓๙ ๔๐

๒. _____ []
๔๑ ๔๒

๓. _____ []
๔๓ ๔๔

๖. ในทางตรงข้าม คุณจะรู้สึกเสียใจหรือชอบใจหรือเกรงมาก ถ้าคุณพอปฏิบัติอย่างไร ?
หรือเป็นอย่างไรร ?

๑. _____ [] (+ ?)
๔๕ ๔๖

๒. _____ []
๔๗ ๔๘

๓. _____ []
๔๙ ๕๐

๗. ถ้าคุณพ่อของคุณไม่อยู่กับคุณเป็นเวลานานถึง ๒ - ๓ ปีติดต่อกัน คุณจะรู้สึกอย่างไร ?

_____ []
๕๑ ๕๒

๙. ขอโทษ (นะคะ) สมมุติไปว่าคุณต้องสูญเสียคุณพ่อไป เช่น ท่านรับบะ คุณจะรู้สึกอย่างไร ?

_____ (+ ?)
๕๓ ๕๔

๑๐. คุณเคยสังเกตว่าคุณพ่อเคยมีความสนใจหรือสบายใจ เมื่อปฏิบัติอย่างไร หรือเป็นอย่างไรร ?

๑. _____ (+ ?)
๕๕ ๕๖

๒. _____ (+ ?)
๕๗ ๕๘

๓. _____ (+ ?)
๕๙ ๖๐

๑๑. ในทางกลับกัน คุณเคยสังเกตว่าคุณพ่อเคยไม่สบายใจ ไม่ชอบ หรือหนักใจ เมื่อคุณปฏิบัติอย่างไร หรือเป็นอย่างไรรบ้าง ?

๑. _____ (+ ?)
๖๑ ๖๒

๒. _____ (+ ?)
๖๓ ๖๔

๓. _____ (+ ?)
๖๕ ๖๖

๑๒. คุณเอง เรียนรู้เกี่ยวกับพระคุณของพ่อมาจากใครบ้าง ?

๑. _____ (+ ?)
๖๗ ๖๘

๒. _____ (+ ?)
๖๙ ๗๐

ขอขอบคุณอย่างสูง ขอให้คุณโชคดี

ผู้สัมภาษณ์ _____ เสร็จเวลา _____ น.

รวมเวลา _____ นาที (๗๑ ๗๒) วันที่ _____ (๗๓ ๗๔) เดือน _____ (๗๕ ๗๖)

พ.ศ. _____

ผู้ให้สัมภาษณ์

คุณ _____

บ้านเลขที่ _____ หมู่ที่ _____

ถนน _____

ตำบล _____

อำเภอ _____

จังหวัด _____

1
1977 5

แบบสัมภาษณ์บุคลากรทางการศึกษา

หมายเลข _____

๗๗๗

เริ่มเวลา _____ น.

ตำแหน่งงานของผู้อยู่ในตำแหน่ง _____

เพื่อ _____ อายุ _____ ปี _____ ประเมินการฉีดยาในการทำงาน _____ ปี _____

๕ ๗ ๘ ๙ ๑๐

สภาพสมรส _____ () ทางการศึกษา _____ ()

๑. ตามประสบการณ์ของท่าน ท่านคิดว่าพอที่การปฏิบัติอย่างไร ? และไม่ควรปฏิบัติอย่างไร ?

9. _____ $\boxed{}$ (+ ?)

Ex. _____

70. _____ 72 73

๒. สมมุติว่าเรารู้แล้วว่าพ่อที่คิดการปฏิบัติอย่างไร ? และไม่ควรปฏิบัติอย่างไร ? เรงเรียนและครูจะสามารถเผยแพร่ให้รู้เป็นพ่อทั้งหลายทราบและถือปฏิบัติกันอย่างแพร่หลายได้โดยวิธีใดบ้าง ?

9. _____ (+ ?)
b6 b7C

b. _____

6. _____

๓. ท่านคิดว่าความจำเป็นหรือไม่ที่จะเผยแพร่ความสำคัญของพ่อแก่ประชาชนโดยทั่วไปในสังคมไทย ?

๔. ท่านคิดว่าการจะเผยแพร่ความสำคัญของพ่อในสังคมไทยควรจะทำโดยวิธีใดบ้าง ?

๑. _____ (+ ?)

๒. _____

๓. _____

๔. _____

๕. ถ้ามีผู้จัดทำหนังสือ "คู่มือพ่อ" เพื่อนำวิธีปฏิบัติท่านต่าง ๆ แก่ผู้เป็นพ่อ ท่านคิดว่าควรจะมีบรรจุเนื้อหาสาระอะไรบ้าง ?

๑. _____ (+ ?)

๒. _____

๓. _____

๔. _____

๕. _____

๖. ภายในโรงเรียนในปัจจุบันเด็กได้เรียนรู้ถึงพระคุณของพ่อโดยวิธีใดบ้าง ?

๑. _____ (+ ?)

๒. _____

๓. _____ []
๕๑ ๕๒

๔. _____ []
๕๓ ๕๔

๕. มีหนังสือเรียนหรือหนังสืออ่านประกอบเล่มใดบ้าง ที่เน้นพระคุณพ่อให้เด็กเข้าใจ ?

๑. _____ [] (+?)
๕๕ ๕๖

๒. _____ []
๕๗ ๕๘

๓. _____ []
๕๙ ๖๐

๔. _____ []
๖๑ ๖๒

๕. _____ []
๖๓ ๖๔

เพลงเรียนและครู สามารถส่งเสริมให้เด็กเกิดความรักซึ่งในพระคุณพ่อเพิ่มขึ้นได้โดยวิธีใดบ้าง ?

๑. _____ [] (+?)
๖๕ ๖๖

๒. _____ []
๖๗ ๖๘

๓. _____ []
๖๙ ๗๐

๔. _____ []
๗๑ ๗๒

๕. _____ []
๗๓ ๗๔

ขอขอบพระคุณอย่างสูง ขอให้ท่านเชิดชัย

ผู้สัมภาษณ์ _____ เสร็จเวลา _____ น.

รวมเวลา _____ นาที [] วันที่ _____ [] เดือน _____ []
๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐

พ.ศ. _____

ผู้ให้สัมภาษณ์ _____
ชื่อ _____
บ้านเลขที่ _____ หมู่ _____
ถนน _____
ตำบล _____
อำเภอ _____
จังหวัด _____

๑
๑๑๑

แบบต้นฉบับพระสงฆ์และบุคลากรทางศาสนาอื่น ๆ หมายเลข

นมัสการ, สวัสดิ์ _____ เริ่มเวลา _____ น.

ผู้ให้สัมภาษณ์ ชื่อ _____ อายุ _____ ปี _____

ตำแหน่งทางศาสนา คือ _____

ระดับการศึกษาทางศาสนา _____ บวช, ลาสิกขา _____ พรรษา/ปี _____

วัด _____ ตำบล _____

อำเภอ _____ จังหวัด _____

๙. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ในทางโลกนี้การทอดพระคุณเพื่อ _____

๒. ในทางศาสนาธรรม มีธรรมะข้อใดที่เน้นถึงบทบาทหรือความสำคัญหรือแนวทางประจักษ์ปฏิบัติของพ่อ ?

_____ (+?)

a. _____ 1

6. _____

๓. ตามความเห็นของท่านเอง ท่านคิดว่าผู้เป็นพ่อที่ดีควรประพฤติอย่างไรบ้าง หรือไม่ควรปฏิบัติ
อย่างไรบ้าง?

๑. _____ (+ ?)
๒๖ ๒๗

๒. _____
๒๘ ๒๙

๓. _____
๓๐ ๓๑

๔. _____
๓๒ ๓๓

๕. _____
๓๔ ๓๕

๔. โดยปกติชายไทยนิยมการบวชก่อนจะแต่งงาน ท่านคิดว่าช่วงเวลาที่เหมาะสมนั้น น่าจะได้รับการอบรมสั่งสอน หรือได้ศึกษาหลักธรรมะ เพื่อความเป็นพ่อที่ดี เมื่อลาสิกขาบทออกไปอย่างไรบ้าง ?

๑. _____ (+ ?)
๓๖ ๓๗

๒. _____
๓๘ ๓๙

๓. _____
๔๐ ๔๑

๔. _____
๔๒ ๔๓

๕. _____
๔๔ ๔๕

๕. ท่านคิดว่าทางวัดและพระควรจะมีวิธีการใดบ้างที่จะเผยแพร่หลักธรรมะ และแนวปฏิบัติที่ถูกต้องให้ทั่วถึงแก่ผู้เป็นพ่อทั้งหลายในสังคม ?

๑. _____ (+ ?)
๔๖ ๔๗

๒. _____
๔๘ ๔๙

๓. _____
๕๐ ๕๑

๔. _____ []
๕๒ ๕๓

๕. _____ []
๕๔ ๕๕

๖. ถ้าจะมีผู้เขียนหนังสือเรื่อง "คู่มือพ่อ" เพื่อให้ความรู้และแนวปฏิบัติแก่ผู้เป็นพ่อ ท่านคิดว่า
หนังสือควรมีเนื้อเรื่องอะไร ?

๑. _____ [] (+?)
๕๖ ๕๗

๒. _____ []
๕๘ ๕๙

๓. _____ []
๖๐ ๖๑

๔. _____ []
๖๒ ๖๓

๕. _____ []
๖๔ ๖๕

นมัสการลา _____

ผู้สัมภาษณ์ _____ เสร็จเวลา _____ น.

รวม _____ นาที [] วันที่ _____ [] เดือน _____ []
๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐

พ.ศ. _____

ชุดที่ ๔

แบบสัมภาษณ์สื่อมวลชน

หมายเลข ๑-๒-๓

สวัสดิ์ _____

เริ่มเวลา _____ น.

ผู้ให้สัมภาษณ์ ชื่อ _____

เป็นสื่อมวลชนประเภท _____

หน้าที่เฉพาะตัวของผู้ให้สัมภาษณ์ในสื่อมวลชนนั้น ๆ _____

ที่อยู่เลขที่ _____ ถนน _____ หมู่ที่ _____ ตำบล _____

อำเภอ _____ จังหวัด _____

๑. ท่านเห็นภัยหรือไม่ว่ามีการเหอคุณพระคุณพอ _____

๒. ในฐานะที่ท่านเป็นสื่อมวลชนท่านเคยเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับบทบาทของหอในสังคมไทยบ้างหรือไม่ ? ถ้าเคยบอกลักษณะของข้อความหรือสิ่งที่เคยจัดทำ _____

๑. _____

๒. _____

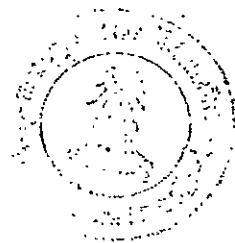
๓. _____

๔. _____

๕. _____

๓. ท่านคิดว่าผู้เป็นพ่อที่ควรประพฤติอย่างไร หรือไม่ควรประพฤติอย่างไรบ้าง ?

๑. _____

๒. _____ []
๒๓ ๒๔

๓. _____ []
๒๕ ๒๖

๔. _____ []
๒๗ ๒๘

๕. _____ []
๒๙ ๓๐

๔. เมื่อเราได้ทราบจากผลการวิจัยครั้งนี้ว่าพ่อที่ควรปฏิบัติอย่างไรบ้าง ก็ควรจะมีการเผยแพร่ทางสื่อมวลชนให้มีการปฏิบัติทั่วกันในประเทศไทย ตัวท่านเองคิดว่าท่านจะช่วยเผยแพร่เรื่องนี้ได้อย่างไรบ้าง ?

๑. _____ []
๓๑ ๓๒

๒. _____ []
๓๓ ๓๔

๓. _____ []
๓๕ ๓๖

๔. _____ []
๓๗ ๓๘

๕. _____ []
๓๙ ๔๐

๕. ถ้าจะมีผู้แต่งหนังสือเรื่อง "คู่มือพ่อ" เพื่อให้ความรู้และแนะแนวทางปฏิบัติแก่ผู้เป็นพ่อ ท่านคิดว่าหนังสือควรมีเนื้อเรื่องอะไรบ้าง ?

๑. _____ []
๔๑ ๔๒

๒. _____ []
๔๓ ๔๔

๓. _____ []
๔๕ ๔๖

भाग 30

८. _____ [८३ ८८]

९. _____ [८८ ९०]

पुस्तकान्त _____ सेरुजवेला _____ न.

रामवेला _____ माती [८० ८२] वनती [८३ ८८] तेकन [८८ ९०]

प.स. _____

๑. หิริโอตตปละ ธรรมเป็นเลกบาล ๒ ประการ (โลก คือ มนุษย์ที่อยู่ในสังคม)

๑. หิริ ความละอายแก่ใจ คือ ละอายต่อความชั่วทั้งปวง

๒. โอตตปละ ความเกรงกลัวต่อความชั่วทั้งปวง

๒. ธรรมอันทำให้งาม ๒ ประการ

๑. ชันติ ความอดทนต่อความลำบาก อจกสันตอความทะเยอทะยานที่เกิดขึ้นไม่ทันใจ อดทนต่อคำพูดที่เป็นปฏิปักษ์ทั้งหมด

๒. เสริจ จะมีความสงบเสงี่ยมเจียนตัว การแสดงออกต้องเหมาะสมกับกาละเทศะ

๓. อธิษฐาน ๔ ประการ

๑. มัญญ์ แสวงหาความรู้ในสิ่งที่ควรรู้

๒. สัจจะ มีความจริงใจ

๓. จาคะ เสียสละ (สลัก) สิ่งที่เป็นข้าศึกทางใจ

๔. อุปสม สงบใจจากสิ่งที่เป็นข้าศึกเข้ามากกระทบ

๔. มารวาสธรรม ๔

๑. สัจจะ ชื่อสัตย์ต่อกัน

๒. ทมะ รู้จักข่มใจ

๓. ชันติ อดทนต่อความลำบาก

๔. จาคะ สละให้มันสิ่ง ของที่ควรให้มัน

๕. อธิษฐาน ๔

๑. ฉันทะ พอใจรักใคร่ในสิ่งที่ได้มา

๒. วิริยะ ขยันประกอบกิจการงาน

๓. จิตตะ เอาใจใส่ในกิจการงานไม่วางธุระ

๔. วิมังสา ทวิคเองประเมณสิ่งนั้นให้รอบคอบ

๖. พรหมวิหาร ๔

๑. เมตตา รักใคร่ปรารถนาจะให้มีความสุข
๒. กรุณา ความสงสารปรารถนาจะให้พ้นทุกข์
๓. มุติตา พลอยยินดีเมื่อผู้อื่นให้
๔. อุเบกขา ทำใจไว้เมื่อผู้อื่นถึงความวิบัติ

๗. สังคหวัตถุ ๔

๑. ทาน ให้สิ่งของที่ดีควรให้ปัน
๒. ปิยวาจา พูดจาไพเราะ
๓. อักขริยา ประพฤติสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น
๔. สมานัตตตา ทำตนให้เป็นคนสม่ำเสมอ

๘. ทิถิ ๖

๑. ทิถิเบื้องหน้า คือ มารดาบิดา
๒. ทิถิขวา ครูอาจารย์
๓. ทิถิข้างหลัง บุตรภรรยา
๔. ทิถิซ้าย มิตร
๕. ทิถิเบื้องต่ำ บ่าว
๖. ทิถิเบื้องบน สมณะศราหมณ์

๙. อบายมุข ๖ ทางแห่งความเสื่อม

๑. คิมน้ำเมา
๒. เทียวกลางคืน
๓. อุกการละเล่น (พรา่พริ่)
๔. เล่นการพนัน

๕. คบคนชั่วเป็นมิตร
๖. เกียจคร้านทำงาน
๑๐. ทิฏฐธรรมนิคคตประโยชน์ ๔
 ๑. มีความขยันในการประกอบกิจการงานเลี้ยงชีวิต ขยันศึกษาเล่าเรียน ขยันทำหน้าที่ของตนอย่างสม่ำเสมอ
 ๒. รักษาสิ่งที่แสวงหาได้มาในทางที่ถูกต้อง
 ๓. คบเพื่อนที่ถึงาม
 ๔. เลี้ยงชีวิตตามสมควรแก่กำลังทรัพย์
๑๑. อคติ ๔
 ๑. ลำเอียงเพราะความรักใคร่
 ๒. ลำเอียงเพราะไม่ชอบ
 ๓. ลำเอียงเพราะความงี่เง่า
 ๔. ลำเอียงเพราะความเกรงกลัวอำนาจ
๑๒. สัมปทานิคคตประโยชน์ ๔ ประการ
 ๑. มีศรัทธา เชื่อในสิ่งที่ควรเชื่อไม่หลงไหลลงมงาย เชื่อว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว
 ๒. มีศีล เพื่อรักษากายวาจาให้เรียบร้อย
 ๓. มีจาคะ เสียสละสิ่งของและทิ่ปัน เป็นการเฉลี่ยความสุขให้แก่ผู้อื่น
 ๔. มีปัญญา รู้จักใคร่ครอง รู้จักความดีความชั่ว สิ่งที่เป็นประโยชน์ และมีโทษประโยชน์
๑๓. สุขของคฤหัสถ์ ๔ ประการ
 ๑. สุขเกิดแต่ความมีทรัพย์
 ๒. สุขเกิดแต่การจ่ายทรัพย์
 ๓. สุขเกิดแต่กวางโมมีหนี้สิน
 ๔. สุขเกิดจากการประกอบกิจการงานไม่มีโทษ

๑๔. บุญกิริยาวัตถุ ๓

๑. ทานบิณฑุ บุญ (ความสุข) เกิดจากการให้ปันสิ่งของ (ให้ทาน)
๒. ศีลบิณฑุ บุญ (ความสุข) เกิดจากการรักษาศีล
๓. ภาวนาบิณฑุ บุญเกิดจากการเจริญภาวนา (ทำสมาธิ)

ภาคผนวก ก.

บทสรุป

ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง "พ่อในสังคมไทย" ^{1/}

ครอบครัว เป็นสถาบันเบื้องต้นของสังคมมนุษย์ มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการดำรงอยู่ และการเจริญก้าวหน้าของบุคคลและของสังคม แต่การที่สถาบันครอบครัวจะกระทำบทบาทดังกล่าวได้มากน้อยเพียงใดหรือไม่ ย่อมขึ้นอยู่กับสมาชิกคนสำคัญยิ่งคนหนึ่ง ของครอบครัว คือ "พ่อ" ครอบครัวใดมีผู้เป็นพ่อที่ดี รู้สำนึกในหน้าที่ มีความรับผิดชอบ มีความรู้ความสามารถ และความขยันขันแข็งในการงาน ครอบครัวนั้นมักเจริญรุ่งเรืองขึ้น ความสำคัญ สมาชิกแต่ละคนสามารถยึดถือเอาเป็นหลักพื้นฐานสำหรับสร้างความเจริญก้าวหน้าของตนเองยิ่ง ๆ ขึ้นไปได้ บรรดาสมาชิกก็มีความรักใคร่คือครอบครัว และมีความกลมเกลียวเป็นปึกแผ่นระหว่างกัน ยังผลให้เกิดความอบอุ่นแก่กัน และเป็นรากฐานแห่งความมั่นคงดำรงอยู่ของชุมชนและสังคมโดยรวม

บทบาทของพ่อในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าแก่บุคคล และความมั่นคง เป็นปึกแผ่นของสังคมประเทศชาติจึงมีมากกว่าที่เห็นได้อย่างผิวเผินด้วยตาเปล่า การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะสำรวจข้อมูลความจริงในเรื่องเหล่านี้ให้กระจ่างชัดยิ่งขึ้น แล้วจัดทำเป็นเอกสารรายงานเพื่อเป็นแนวทางแก่การเผยแพร่และการปฏิบัติใช้ในสังคมไทยอย่างกว้างขวางสืบไป เนื้อเรื่องของการวิจัยซึ่งได้จัดพิมพ์เป็นหนังสือเล่มหนึ่งแล้ว ครอบคลุมหัวข้อต่อไปนี้

1. บทบาทและหน้าที่ของพ่อ ความที่สะท้อนไว้ในวรรณคดีต่าง ๆ ของไทยทั้งวรรณคดีโบราณและวรรณคดีร่วมสมัย
2. ปัญหาในสังคมปัจจุบันที่เกี่ยวกับบทบาทของพ่อ

^{1/} การวิจัยเรื่องนี้ จัดทำโดยคณะผู้วิจัยจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดย การนำของ ศาสตราจารย์ ดร.เฉลียว บุรีภักดิ์ ด้วยการสนับสนุนของคณะกรรมการจัดงานวันพ่อแห่งชาติ ปี 2525 และ 2526

และความห่วงใยประการหนึ่ง อบรมสั่งสอนลูกประการหนึ่ง ให้การศึกษาแก่ลูก
ประการหนึ่ง และหาครูรองให้ลูกอีกประการหนึ่ง ทั้งสี่ประการนี้มีมาโดยตลอดใน
วัฒนธรรมไทย ตั้งแต่ยุคโบราณมาจนสมัยปัจจุบัน แม้จะมีแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลง
ไปบ้างในระยะหลัง ๆ

2. เกี่ยวกับความสำคัญของพ่อ สรุปได้ว่า พ่อเอง ภรรยาพ่อ และลูก ๆ
เห็นว่าพ่อบมีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งต่อครอบครัว ถ้าขาดพ่อครอบครัวจะได้รับความกระทบ
กระเทือนมาก โดยเฉพาะในเรื่องต่อไปนี้คือ การดูแลลูกและภรรยาให้ได้รับความรัก
ความอบอุ่น การเป็นกำลังทางเศรษฐกิจของครอบครัว การดูแลลูกให้ได้รับการศึกษาสูง
การอบรมสั่งสอนให้ลูกประพฤติดี การเป็นผู้นำให้แก่ครอบครัว การเป็นหลักของความสามัคคี
กลมเกลียวในครอบครัวและเครือญาติ การเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่อลูก การเป็นที่ปรึกษาและ
ที่พึ่งทางใจของลูกและภรรยา และการให้ทรัพย์สินเงินทองหรือช่วยเหลือสร้างฐานะแก่อลูก

3. เกี่ยวกับคุณสมบัติที่ดีของพ่อ สรุปได้ว่าพ่อที่ดีจะต้องประพฤติอยู่ในกรอบ
5 ประการคือ เป็นพ่อที่ดีของลูก เป็นสามีที่ดีของภรรยา เป็นหัวหน้าที่ดีของครอบครัว
เป็นตัวอย่างที่ดีให้แกสมาชิกในครอบครัว และเป็นพลเมืองดีของสังคม โดยที่ในแต่ละกรอบ
ดังกล่าวมีแนวทางปฏิบัติย่อย ๆ อีก 2 - 3 ข้อ เช่น ในหัวข้อการเป็นสามีที่ดีของภรณานั้น
มีข้อย่อยว่าต้องไม่มีการหย่าร้าง ต้องรักและให้เกียรติภรรยา เป็นต้น

4. เกี่ยวกับข้อผิดพลาดของพ่อ สรุปได้ว่าผู้เป็นพ่อเอง ภรรยาพ่อ และลูก ๆ
เห็นว่าสิ่งที่อาจถือได้ว่าเป็นข้อผิดพลาดบกพร่องของพ่อได้แก่ การมีภรรยาหลายคน การ
ทะเลาะวิวาทกับภรรยา การแสดงโมโหเกรี้ยวกราดกับลูก การขาดความรับผิดชอบต่อครอบครัว
เที่ยวเตร่ ห้างร้าน ไม่เอาใจใส่ทุกข์สุขของครอบครัว เล่นการพนัน ค้มสุราเมาเป็นกิจ
ใช้เงินมากจนเป็นหนี้สิน ทำโทษลูกด้วยอารมณ์ และเอาแต่ใจตนเองเป็นใหญ่

5. เกี่ยวกับปัญหาคับอกคับใจในหัวอกของพ่อ สรุปได้ว่า พ่อมีความหนักใจ
กังวลใจมากในช่วงของอายุตั้งแต่ 30 - 50 ปี คงเป็นเพราะเป็นวัยที่ต้องสร้างฐานะให้
มั่นคงเพื่อครอบครัว หลังจากนั้นจึงค่อยเบาใจขึ้นสำหรับเรื่องที่พ่อมักหนักใจ กังวลใจ

3. ความสำคัญของพ่อในสายตาของแม่ ลูก และตัวพ่อเอง
4. คุณสมบัติที่ดีของพ่อในสายตาของแม่ ลูก และตัวพ่อเอง
5. ข้อผิดพลาดของพ่อในสายตาของแม่ ลูก และตัวพ่อเอง
6. ปัญหาของผู้เป็นพ่อในสายตาของแม่ ลูก และตัวพ่อเอง หรือที่เรียกว่า

"หัวอกพ่อ"

7. แนวทางพัฒนาและเผยแพร่บทบาทของพ่อหรือที่เรียกว่า "การผูกเงี่ยงเกียรติของพ่อ"
- ข้อมูลสนามที่ได้สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ได้จากการสัมภาษณ์บุคคลต่อไปนี้ รวม

ทั้งสิ้น 626 คน

1. พ่อตัวอย่าง ซึ่งมาในงานวันที่ 5 ธันวาคม 2525 ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
2. กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งสุ่มได้จากทุกภาคของประเทศ
3. กลุ่มตัวอย่าง แม่ ซึ่งสุ่มได้จากทุกภาคของประเทศ
4. กลุ่มตัวอย่างลูก ซึ่งสุ่มได้จากทุกภาคของประเทศ
5. กลุ่มตัวอย่างบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับ ซึ่งสุ่มได้จากทุกภาคของประเทศ
6. กลุ่มตัวอย่างสื่อมวลชน ซึ่งสุ่มได้จากทุกระดับของประเทศ
7. กลุ่มตัวอย่างบุคลากรทางศาสนา เช่น พระสงฆ์ ฯลฯ ซึ่งสุ่มได้จากทุกภาค

ของประเทศ

วิธีเก็บข้อมูลสนามใช้วิธีสัมภาษณ์โดยนักสัมภาษณ์ที่ได้รับการฝึกอบรม เพื่อการนี้ โดยเฉพาะและใช้แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์ โดยปฏิบัติงานระหว่างเดือน

ธันวาคม 2525 ถึง มิถุนายน 2526

ผลการศึกษาวิจัยสรุปได้เฉพาะประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

1. เกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของพ่อที่มีต่อลูก ความที่สะท้อนไว้ในวรรณคดีต่าง ๆ ของไทย สรุปได้ว่า พ่อมีบทบาทและหน้าที่ใหญ่ ๆ 4 ประการ คือ เลี้ยงดูลูกให้ความรัก

ได้แก่ เรื่องไม่มีเงินเพื่อให้นักศึกษาที่ด้อยโอกาส เรื่องเศรษฐกิจทั่วไปของครอบครัว เรื่องความประพฤติของลูก เช่น ลูกไม่เชื่อฟัง ทำตัวเกเร ไม่ขยันเรียน และลูก ๆ ทะเลาะกัน ลูกสาวคบเพื่อนชาย ลูกชายติดอบายมุข เป็นต้น

6. เกี่ยวกับแนวทางที่จะช่วยแก้ปัญหาของพ่อ เพื่อให้บทบาทของพ่อยังคงมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการสร้างความเจริญแก่บุตรหลาน และสังคมสืบไป สรุปได้ว่า พ่อทั้งหลายควรประพฤติปฏิบัติอยู่ในกรอบแห่งคุณสมบัตินี้ที่ดีของพ่อ ซึ่งกล่าวแล้วในข้อ 3 ข้างต้น ฝ่ายภรรยาเองและลูก ๆ ก็ควรมีแนวปฏิบัติที่ดีบางอย่างอื่นจะช่วยให้พ่อสุขสบายใจ ไม่ต้องหนักใจกังวลใจเท่ากับเป็นการช่วยแก้ปัญหาของพ่อ และนอกจากนั้น สังคมโดยรวมทั้งสื่อมวลชนและการศึกษาก็ควรจะได้ช่วยกันเผยแพร่บทบาท และคุณสมบัตินี้ที่ดีของพ่อ ให้เป็นค่านิยมพื้นฐานซึ่งยอมรับกันทั่วไปในสังคมไทย

ถ้าทำได้เช่นนี้ "พ่อ" ในสังคมไทยก็จะเป็นหลักสำคัญให้แก่บุตร ภรรยา ครอบครัว เครือญาติ และสังคมโดยรวม คือไปอย่างไม่เสื่อมคลาย นอกจากนั้น สังคมไทย และวัฒนธรรมไทยก็จะมีอีกสิ่งหนึ่งไว้อวดชาวต่างชาติได้อย่างภาคภูมิใจ คือ "พ่อไทย" ซึ่งจะเป็นเอกลักษณ์ที่ดีของชาติของเรา